

जोनराजवृत्ता

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

शिरः पत्र गति जयापुलकित वपुर्वीजितापादने-
कल्पे वदति बिलोकमदितं दौर्ग निजाधेयम् ।

धेद्वीमवदासाययजमानादुर्व साद मिल-
द्वेदाधेयमस्तु लक्षणमोक्तंनारीपत्ये ॥ १ ॥

प्राप्तुं भक्त्या कल्पार्थं गर्भे बिभ्रद्विद्यान्वदम् ।
पुनर्दभो गणराजः स विभ्रतामि कारंनु नः ॥ २ ॥

प्रीतामन्दमुग्धंभेम्भुग्धंनः कन्दः बिल ।
दमोवचारपरी भूपस्यानि गुणशालिभिः ॥ ३ ॥

समभाष्यदंभमन्निदालमभि तिष्ठति ।
॥ कश्चिदपदयसाग्याप्याकर्तुद्वयाद्यिम् ॥ ४ ॥

सम्यक् गिरा वृद्धां निज्यतादण्यमापिपन् ।
॥ श्रीजयविदाग्नं तत्त्वति कदण्यद्विजः ॥ ५ ॥

॥ द्वेदाद्विद्वेपेण लक्ष्मणधेयपि या ।
॥ योक्तुधवा कश्चिज्जाजिजीवत्यराधुपान् ॥ ६ ॥

॥ मोहाभर्दने इमां वीर्यवदति वदति ।
॥ यजामिधरनेगामुद्यतां वृत्तवर्णने ॥ ७ ॥

तौ हि स्वभृत्यैर्निःसार्य वारिते वाससाकृतिम् ।
 तमवाप्तयतां राज्ञी राज्ञी विज्रेण कर्मणा ॥ ४२ ॥
 मिथ्यात्मनीनतां तस्य माटयन्ती कुम्भन्निषी ।
 रक्षावृत्तिं तं पित्रं त्याज्यामासनुर्नुपम् ॥ ४३ ॥
 स्थाने मिषायकस्थैतापादिभ्यः स्थानुजीविनम् ।
 वृणच्छत्रं महारक्षैर्भोग्यां पूजयतः स्म तौ ॥ ४४ ॥
 स पुनः कृतार्तवेतः पदपात्येष जनेष्वहो ।
 राज्ञः कृत्यादिव राज्ञी सार्वभौमे ययी धनम् ॥ ४५ ॥
 मिषायको बलिं यत्ने शूरीत्या व्यधिताक्षिणः ।
 निर्दिष्टं भाषि तद्राम्यमिति तौ मूषमूषतुः ॥ ४६ ॥
 मिषायकादिने भूत्यं स्वं कृत्या तौ मिषायकम् ।
 रक्षैरन्यर्ष्यं विपिनं भीषाय प्रत्यमुञ्जताम् ॥ ४७ ॥
 कुबेरस्तपयि तुरोच मानारक्षपिभूषितः ।
 कृत्या तर्काक्षरं लोफसमक्षमतिपोहितः ॥ ४८ ॥
 इत्युक्ता भूपतेस्तस्य मुग्धस्य कृपणस्य च ॥
 प्रयागजननीं पूर्य प्रसादं प्रत्यदायिताम् ॥ ४९ ॥
 एषं कर्तुंभरस्यास्य बालस्येव विभीषितः ।
 रंद्दये कोशं निःशेषं हण्टयीं चक्रतुर्धियो ॥ ५० ॥
 राज्ञा सार्धोद्ययाद्भाम्भे बभौ भुजत्वा दिपसाम्भदा ।
 चत्वारिंशाब्दनामस्यसिताष्टम्यां लयं ययी ॥ ५१ ॥
 यन्तिदेवाभिधः सप्तचत्वारिंशोद्य यासरे ।
 भाद्रशुक्लदशम्यां न तस्य पुत्रो व्यपद्यत ॥ ५२ ॥
 पुष्पदेवाभिधः पौरियोग्यालामाभूषः कृतः ।
 प्रापितो यासर्चितः पूजामिष मिषायका ॥ ५३ ॥

दृष्ट्वा स्थूलशिलां हृष्टो मूढः सोथ स्वमन्त्रिणः ।
 आदिशत्स्तन्यदानेन वर्ज्यन्तामितरा इति ॥ ५४ ॥
 श्रुत्वा तत्स्थानमाहात्म्यं बालिशो मन्त्रिभिः सह ।
 आगात्सुरेश्वरीक्षेत्रं नौपथेन स जातुचित् ॥ ५५ ॥
 अप्सु स्वप्रतिविम्बेस्य कुर्वतां मुञ्चवेकृतम् ।
 कृपा चपेटां ददतो न्यपतन्मणिमुद्रिका ॥ ५६ ॥
 राज्ञः क मणिमुद्रेति पृच्छतः सोऽभ्यधादिति ।
 पतिता सा जले रेखां तथाभिज्ञानमाचरम् ॥ ५७ ॥
 यथं निदर्शनीमूय मूर्खाणां नाम राजताम् ।
 नवाब्दांश्चतुरो मासान्सार्धे द्वे च दिने व्यधात् ॥ ५८ ॥
 तस्यानुजोय भूमात्मनिच्छन्नपि जस्सकः ।
 स्ववृद्धिकामैरत्यशो लवन्धैरभ्यपिच्यत ॥ ५९ ॥
 यध्यन्ते न शुका इयोदितंयचः संवादिनो वायसा
 भूमिः शर्करिलोचंरेव मज्जते नो कर्षकाक्षोदनम् ।
 अश्मा सैन्धवयज्ञ जातु गमितो निष्पिष्य चूर्णाकृति
 केषांचिद्रुणवद्रुणाय महते दोषोपि संजायते ॥ ६० ॥
 सोदरी धुसभीमाख्यौ द्विजौ तस्य महोभुजः ।
 घूर्तत्वेन प्रियापाशामचिरादुदलङ्घताम् ॥ ६१ ॥
 सहायीं समसामर्प्यां स कर्ष्य नौ सहिष्यते ।
 भूपं मत्पापि सामर्पे नान्यं यमतुरित्यम् ॥ ६२ ॥
 स्वयं यद्य म संभेजे तयोरेको नृपधियम् ।
 लवन्धोत्तिकृता हेतुर्न त्वनौचित्यशदिता ।
 तत्र हेतुर्लवन्धेन्द्रमयं नानौचिती पुनः ॥ ६३ ॥
 यान्त्यङ्गमंगममनद्रुशमद्रयन्ति
 रागं मदस्यं हृदि कम्पमुद्भूयन्ति ।

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

स्यापादयन्ति विषयेदनया विदोषा-

द्विभारसं बुधपिटिका मुपतिष्य हा धिक् ॥ ६४ ॥

पार्थकरीषशक्तित्वादिरक्ताम्बुयधूरपि ।

हत्या शुक्ले विषेयानु भीमं भोगमकारयत् ॥ ६५ ॥

सा देयरस्य सङ्गेन श्वित्रसंयित्रिता मती

दानेन माधवादानीं स्वपार्थ पर्यर्पनीमम् ॥ ६६ ॥

सोष्टादशादानमां भुक्त्वा सत्रयोदशयासरान् ।

युगात्पाद्वादमायान्त्यदशम्यां प्रलयं वयो ॥ ६७ ॥

ततः धीजगदेयस्तप्तनयो विनयोक्तिः ।

ततान जनतादपं मधुमार इयाधिकम् ॥ ६८ ॥

परस्पत्यिदज्ञानां भृत्यानां तुल्यवृत्तिता ।

तवाभूत्पलाभानामिष संख्यादशणागमे ॥ ६९ ॥

उज्जहार महीनायाः पृथुपिहानशीशलाः ।

भूतले तुल्यवृत्त्यानं शल्यं शल्यदये वया ॥ ७० ॥

मनःशल्यायमानः स निःसामान्यगुणो वृषः ।

शुचक्रिकाबलादंशान्मन्त्रिभिर्निरंथास्यत ॥ ७१ ॥

निमदानुमदापायिमन्त्रं गुणराहुलम् ।

स प्राप सचिपं मित्रं कपीन्द्रमिष राघवः ॥ ७२ ॥

उदयप्रातिलोभेन सुरादिजपती समम् ।

मगातामथ कदमीरवेदां सौ विरमयापही ॥ ७३ ॥

चिरं भुक्तां धियं स्वनुमतीशाः समरोचताः ।

तन्मन्त्रीजोदुताशान्तः प्रापुः शलभतां द्विपः ॥ ७४ ॥

जित्या इमां पुभुजे भूपदउग्रचामरहासिनीम् ।

लक्ष्मीमयजलामां मु धीगुणाकरपटुलः ॥ ७५ ॥

राजा रञ्जुपुरेराजद्राजतच्छ्रप्रधारिणम् ।
 हर्षेश्वरस्य प्रासादं निर्ममे निर्ममेहितः ॥ ७६ ॥
 घालुभ्याद्धारपतितां पद्मेनामयता ततः ।
 दुरात्मनायधि च्छप्रविन्दानेन भूपतिः ॥ ७७ ॥
 रक्षित्वा क्षितिमद्धान्स सध्यहर्षुधतुर्दश ।
 नन्दाष्टाष्टाब्दैशान्त्यचतुर्दश्यां लयं ययी ॥ ७८ ॥
 तत्पुत्रो राजदेवोय काष्ठपाटं भवादृतः ।
 आनिन्ये घामपार्श्वस्यैर्द्वारेणस्य विरोधिभिः ॥ ७९ ॥
 तं सल्लणास्यदुर्गान्तःप्रविष्टं दुष्टचेष्टितः ।
 अवेष्टयद्वलैः पद्मो मण्डलैरिव पद्मगम् ॥ ८० ॥
 उपायनीयतापूर्वपादुकालोककौतुकात् ।
 प्रमत्तं कोपि चण्डालो द्वारेणमवधीद्रेणे ॥ ८१ ॥
 अभिषिक्तस्ततो महेः समेरीशद्वनिःस्वतम् ।
 प्रणतानन्तसामन्तः सेवकानन्वजिग्रहत् ॥ ८२ ॥
 भस्तामान्यो लयन्येन्द्रान्स वास्तव्यकुटुम्बितान् ।
 निन्ये क्षोर्षीपरिवृद्धो रुदिमारोदिमादिशन् ॥ ८३ ॥
 लयन्ययन्यकरिणां दर्पनिर्दलनं व्यधात् ।
 नरसिंहो महातेजा घनानामिव पापकः ॥ ८४ ॥
 मातुर्वलाङ्गचन्द्रस्य धलिनो लहरेशितुः ।
 हरतो नगरार्धे स शक्तो मामूत्रियारणे ॥ ८५ ॥
 पुण्यं राक्षीमयन्मूर्त्तिमिषाय स्यामिधादितम् ।
 वलाङ्गचन्द्रः सान्द्रोजा नगरान्तर्मठे व्यधात् ॥ ८६ ॥
 अयं सशो मृदुः कधिदस्माभिर्मिषिच्यते ।
 समन्त्रयन्निदं महां पश्यापणितस्ततः ॥ ८७ ॥

द्वितीया वाङ्मनस्त्रिणी ।

न भद्रोऽहं न भद्रोऽहमिच्छामि चदेचदे ।
 भद्रोऽहः कृष्णता मेव निर्दिष्टे भद्रस्तुष्टने ॥ ८८ ॥
 नदेव विमलाब्जादः द्वापेः संयुज्याद्विने ।
 चर्द्धिभक्त्यामनस्य मलममममममम् ॥ ८९ ॥
 विपेदे निपेदे वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९० ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९१ ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९२ ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९३ ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९४ ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९५ ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९६ ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९७ ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९८ ॥
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ।
 वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी वाङ्मनस्त्रिणी ॥ ९९ ॥

तस्मिन्दण्डधरे दूरं याते डामरफेरवः ।

अन्व्राण्यपि विशामाशुरशेवं रक्तपायिनः ॥ १०० ॥

राज्ञा सुमनसा त्यक्तं द्विजैश्च स्पर्शदूषितम् ।

भोज्यं डामरडोम्बानां तद्राज्यान्नमभूधिरम् ॥ १०१ ॥

स्वमण्डले विशोर्णेय परमण्डलमाविशन् ।

न कैरनुमतो राज्ञा प्रत्यासन्ननवोदयः ॥ १०२ ॥

प्रत्यागतो राजपुर्षोः स रिपून्समरे जयन् ।

प्राज्ञानां कालदणो रक्षप्रान्यं पुण्यं च लब्धवान् ॥ १०३ ॥

एकविंशतिशालं स धीविशालं विशांपतिः ।

गोद्विजानां निवासाय चकार विजयेश्वरे ॥ १०४ ॥

कालदणिप्रणिधीनां स द्विगं सुण्डनकाङ्क्षिणाम् ।

चौराणामिव दीपोभूदेवणोपो महोपतिः ॥ १०५ ॥

शाखाक्रान्तदिगन्तः स सुदुराशेरुं राशयैः ।

कविकल्पद्रुमो राज्ञा विच्छिन्नः कलदणात्मजैः ॥ १०६ ॥

नायकीकृत्य तं मूर्धे कविः पण्डितयः शकः ।

स्योनिहारलतां विद्वत्कण्ठमूषान्धमानयत् ॥ १०७ ॥

पांडुराब्दान्दरादानि स भुक्त्वा रमां व्यपयत ।

जगद्गद्रांघ्रं पञ्चम्यां माद्रेष्टाविशयत्सरे ॥ १०८ ॥

रामदेपोय तत्पुत्रो हत्वा स्वपिनृपालकान् ।

गृर्ण्यराजे प्रजामारं सर्वमेव ममाधिपन् ॥ १०९ ॥

लेदयां दक्षिणे पारे सत्तारे स महोपतिः ।

स्वनामाष्टं व्यधात्कोटं वशोर्यातिमिशायम् ॥ ११० ॥

प्रमादाद्ब्रह्ममार्गिनः शमालाधिप्रयोधमे ।

तेनोत्पन्नपुरे विष्णोः प्रमादो नूतनोदतः ॥ १११ ॥

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

वैशाखे मासि पक्षे शशधरविशदे त्रिंशदष्टे स भक्त्या
 द्वादश्यां रामराजे क्षितिमयति निजप्रेयसीं मोमवारे
 पूज्योराजः शमालाविजयनममये दस्युभग्नं मुपारि
 संपूर्णोऽहं विधापोत्पलपुरनगरे स्वमतिष्ठां चकार ॥ ११० ॥
 पुष्पं चन्दनवृक्षस्य फलं चम्पकमृदहः ।
 अपत्यं तस्य राज्ञश्च हन्त नाकारि वेधसा ॥ १११ ॥
 भियायकपुरस्थस्य कस्यचिद्वाङ्मणस्य सः ।
 पुत्रं हरमणनामानं पुत्रीयामास भूपतिः ॥ ११४ ॥
 मह्यप्रिमपिता पुत्रमोति प्रीतिः प्रधीयमी ।
 पस्विष्योचितमालेख्यं तपोरतुल्यचराम् ॥ ११५ ॥
 भीममुद्राभिषा देयी विमुद्रितभमुद्रजा ।
 पितस्तायां स्वनामाद् नगरस्तर्मठं पृथगात् ॥ ११६ ॥
 त्रयोदशदिने मासे घग्गरांश्चैकविंशतिम् ।
 क्वां भुक्त्वाचोनपश्चादो ययै न घामगादिये ॥ ११७ ॥
 कथंचिदुत्तमदेघोय पालयमानाह्वयिह्वलः ।
 नम्रः कण्टकिनीं पण्डिमिष शोषी बमार सः ॥ ११८ ॥
 हर्षादृतेषु नामुञ्जस्वधर्मं धरणीपतिः ।
 न मानिक्यधियं धत्ते रजितोदमापि जातुचिन् ॥ ११९ ॥
 पितस्तायास्तटे श्वधूमटोपान्ते मदं नयम् ।
 निष्पदा निजनामाद् महेला मदियी पृथगात् ॥ १२० ॥
 कञ्जतेन मुठप्येण बहिरैत्पात्र मण्डले ।
 दृष्टायेन प्रजादृष्टितपाद्याधुषता दता ॥ १२१ ॥
 त्रयोदशाधान्मासांस्त्रींश्चादत्ताहं च भूपतिः ।
 भुक्त्वा द्वापष्टिवर्षेण पीपान्ते स पृथपधन ॥ १२२ ॥

ब्रह्मणोऽप्युपासकस्माहोऽरीमात्रनायकः ।

मित्रदेवोऽपि संप्रामाण्ये जातोऽपि भूपतिः ॥ १२३ ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा महादेवेऽपि भूमे गति ।

मित्रदेवोऽपि मित्रतोऽपि वसो वपुः क्षयाकुलाम् ॥ १२४ ॥

मित्रदेवोऽपि मित्रतश्च मित्रेण मुमुक्षुः सति ।

प्रतिपत्तिं मित्रतश्च कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥ १२५ ॥

कनो कानो च कानो च कानो च कानो च कानो च ।

गतिं गतिं गतिं गतिं गतिं गतिं गतिं गतिं ॥ १२६ ॥

अथ निष्कलमपि विष्कलमपि विष्कलमपि ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥ १२७ ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥ १२८ ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥ १२९ ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥ १३० ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥ १३१ ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥ १३२ ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥

मगनाम्नाऽऽहं कृत्वा त्रिपुरारोहणी ॥ १३३ ॥

स पुञ्जपरिष्यङ्गादास्तिकमश्रयोमिश्रतः ।
 धार्म्यापुण्या स्मरादर्थो स्यात्मानं मल्यविम्वयम् ॥ १३५ ॥
 दर्याण्यो गणानास्थामी कामभूदोपपृष्टितः ।
 तं विरक्तमजं मुक्तपिनयं छन्नभाषधीम् ॥ १३६ ॥
 चतुर्दशाब्दान्ममासांमयहन्मूनाममहीपतिः ।
 भूया शुचौ दिवमगात्त यरे भवममतेः ॥ १३७ ॥
 तद्भाता मूदेयोय कामभूदोपपृष्टितः ।
 जडोपि सकलमेव कदमीरकमी यशे व्यधान् ॥ १३८ ॥
 दिगन्तपदुपागत्य बहयो वृत्तिलिज्जया ।
 तमाधयममहीपालं पुष्पद्रुममिषालयः ॥ १३९ ॥
 गृह्ये लंकार्यकोपि दरिद्राजदाययी ।
 गतं तं भौषिमाग्राज्यः प्राज्यं कदमीरममदलम् ॥ १४० ॥
 कामपश्यामिधे राष्ट्रे जादप्रामे नृमामणीः ।
 वदौ यदतये तस्मै निवर्तः स नियोगतः ॥ १४१ ॥
 पार्थोन्व इय पार्थोभूषश्चगद्वरभीमनि ।
 यो गद्वरपुरं यके तापुत्रो वसुधाहनः ॥ १४२ ॥
 तद्वदयः कुटसाहंभूषद्वाह्वयपर्वते ।
 उवाचिणच्छन्नना भेजे वशःशुभ्रतिव्यं निशा ॥ १४३ ॥
 कादमीराः पार्थेती तत्र राजा जेयो दरिद्राजः ।
 इत्येतस्मस्ययायेय यस्यामीचभुषां वयम् ॥ १४४ ॥
 कादमीरेषु हि स्वाध्याज्यं कुटसाहस्य वीरतिः ।
 दाशदीनभुषीमुखा स्वातर्जीतिः कतिप्यनि ॥ १४५ ॥
 तादराजोजनिष्ठास्माद्यस्य चापस्तताधिता ।
 गुरुर्गुरुदो मीर्षा भूषस्तमगद्वरम् ॥ १४६ ॥

शाहमेरः स शौर्गोष्मा भीष्मो भानुस्मृतोजनि ।
 बह्व येरिषूषापीः प्रतापाग्निरदीप्यत ॥ १४७ ॥
 वने निरुत्तरस्तस्य शोरोरस्य कदाचन ।
 गुणगा प्रथमं वदि पञ्चाभिप्रा व्यस्योमयम् ॥ १४८ ॥
 एतावता गोननेर्भावि कश्मीरेषु तथेति शः ।
 स्वप्ने वाचस्पतया तत्र महादेव्याभ्याविष्यत ॥ १४९ ॥
 यश्चाप्यर्कमिने शाके भवाद्याद्रुमपरमरे ।
 नन्य भवतिवारः स कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः ॥ १५० ॥
 अद्दुष्कं तमागामने मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 अद्दुष्कं तमागामने मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५१ ॥
 दुष्कं तमागामने मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५२ ॥
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५३ ॥
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५४ ॥
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५५ ॥
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५६ ॥
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५७ ॥
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५८ ॥
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १५९ ॥
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ।
 कश्मीरान्तरिशच्छात्रेः मूर्तिनदानेन भुवतिः ॥ १६० ॥

द्वितीया राजनरक्षिणी ।

आलदुष्कमुसैमन्त्रमुद्रसंयोजितैरथ ।

बद्धा संहतिकन्यां स ताञ्जडात्रेनुमिष्टवान् ॥ १५९ ॥

निपास्यमानकोशं मा भूत्यन्ते वृणुतेति सः ।

तान्प्रत्यधाषयद्दत्तमुधेन स्थाततापिनः ॥ १६० ॥

वृषिंसहः स नदीतीरे सिक्कतास्थगितायुधः ।

तान्प्रत्यैसत रक्तस्य न नु कोदास्य पीतये ॥ १६१ ॥

अथालाचैरागतास्तत्र बालमान्या निरायुधाः ।

सिक्कताम्तर्निषिष्टस्य परम्भस्तेस्तृणीकृताः ॥ १६२ ॥

अज्ञास्य चरितेन पितृदोहरजोमलम् ।

शेषारिमयतो घातः कदमीरम्बाग्धयेः सह ॥ १६३ ॥

चूर्णस्य रामचन्द्रस्य रचिदान्यै धरार्थमा ।

भीलाशास्त्रे दिश्वराहोदयं सोय सोदयान् ॥ १६४ ॥

हेतिमिस्तापयत्पादा दुष्टये कृष्णवर्मनि ।

अदमीरकैर्जनैः सर्वैः दालभायमलभ्यन ॥ १६५ ॥

रुद्रयोर्दुष्टवर्जिभ्यां प्राप्नुदीप्योर्बहुर्जनः ।

वसतेः पधिमामादां भाग्यमाशामयागमत् ॥ १६६ ॥

अथो दुल्बाम्बुपूराद्रीर्गिरौ दिश्वनमादतात् ।

अपातुर्वा फलाढ्यानां पुनागानामभूतदा ॥ १६७ ॥

परिदायमिष रथानप्युने धितोर्दुग्धदा ।

बलभी रैश्वरी लोकेः कादमीरकमपाहरन् ॥ १६८ ॥

धनाम्बु प्राप्य भोद्रेभ्यः कादमीरकमविषयान् ।

गर्जभादाः प्यधाम्नर्षोरुदा दिश्वनवारिहः ॥ १६९ ॥

मुष्ट्यतात्रिकस्तेषुमैव्यष्टादितभूनतः ।

दुष्टप्यो मगरं प्रापदयोगस्य रथार्थवम् ॥ १७० ॥

मृगाः सिंहमिवोदग्रं गदतमन्तमिवाण्डजाः ।
 तमापतन्तमालोक्य पलायन्त पुरौकसः ॥ १७१ ॥
 यक्षाः पलायिनस्तेन मान्त्रिकेणैव पद्मगाः ।
 केचित्पलायिता भोत्या प्रविष्टा गिरिगह्वरम् ॥ १७२ ॥
 राजापि कापि संछन्नो भोत्या धूकवदास्त नः ।
 इतरेषां तु लोकानां का कथा तत्र यासिनाम् ॥ १७३ ॥
 विप्रशापो नरेन्द्राणां घृया जातो न जातुचित् ।
 सलक्ष्मा राजयक्ष्मा हि नाहत्या विनिपर्तते ॥ १७४ ॥
 गूढार्यं दापिताः पूर्वं गाढया बन्धर्पाडया ।
 धिक्कीता याजिभिः पश्चात्तुल्यैर्हस्तगा जनाः ॥ १७५ ॥
 विद्धाः केचित्परे बद्धा विपश्चास्तेन केचन ।
 श्लोपं केचित्परे शोषं दोषं यान्स्थनला द्रुमाः ॥ १७६ ॥
 जनुवेधेन यक्षानामेकया चर्मबध्ना ।
 तेषां कुरापमप्यासीदम्योन्यमुखदर्शनम् ॥ १७७ ॥
 यासेन्धनादिसंमारढौकनाय क्षणं क्षणम् ।
 यक्षा म्लेच्छैरमुच्यन्त विहालैरिव मूपकाः ॥ १७८ ॥
 येषामग्रे क्षुण्णसामूद्रिजालस्पर्शदोषतः ।
 म्लेच्छलोच्छिष्टं गयांश्चास्थि नियत्तैर्मक्षितं क्षुधा ॥ १७९ ॥
 यैतस्तमपि ये घारि न पपुः पङ्कमंकुलम् ।
 बद्धैर्मदपु तैर्नीतैर्भूय भीतं भृशं क्षुधा ॥ १८० ॥
 कः म्लेच्छाग्रं कः पंशो नो दुःसहा क्षुच्छृतेन किम् ।
 निद्रा नाप्यापि मार्गेण तेग्तरेषमचिन्तयन् ॥ १८१ ॥
 गच्छतां तिष्ठतां तेषामक्षतां जल्पतामपि ।
 सोभूषैव क्षणो यत्र न ते कार्यममाधयन् ॥ १८२ ॥

तेष्टैः वेत्तिगृहीतः वेत्तिद्वन्द्विगृहीतः तदा ।

विद्वेः वेत्तिगृहीतः वेत्तिद्वन्द्विगृहीतः जनाः ॥ १८३ ॥

तं गृहे घने विलं मार्गे वसुधैव कुटुम्बकम् ॥

त्यायामासुत्पदे मुक्तमयमेवमात्मान् ॥ १८४ ॥

तज्जगतीत्यगृणात् क्षमं गन्तुमशकितु ।

तत्तद्गृहापादाद्येते स्वतःचमनः पराधिनः ॥ १८५ ॥

धुक्तः धुधिमैर्मांसे न पीतं नृपिर्नरपि ।

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ॥ १८६ ॥

गृधा वेत्तिगृहीतः वेत्तिद्वन्द्विगृहीतः वेत्तिगृहीतः नृपि ।

त्याद्विद्वद्विद्विगृहीतः वेत्तिद्वन्द्विगृहीतः ॥ १८७ ॥

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ।

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ॥ १८८ ॥

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ।

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ॥ १८९ ॥

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ।

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ॥ १९० ॥

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ।

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ॥ १९१ ॥

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ।

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ॥ १९२ ॥

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ।

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ॥ १९३ ॥

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ।

वसन्त्यस्यधरेष्वाग्नेः पञ्चाभेर्नृपि पीथिनम् ॥ १९४ ॥

सामर्थ्याभ्यग्रहीदुल्बो रिञ्चनः प्राभवत्ततः ।
 विश्वमन्धयति ध्वान्तं सुखमाजोमिसारिकाः ॥ १९५ ॥
 दुल्बरादुविनिर्मुक्तं राजानं तुङ्गिमस्पृशा ।
 अरुत्सत्स शृङ्गेण रिञ्चनास्ताचलस्ततः ॥ १९६ ॥
 दृष्ट्वा गगनगिर्यग्रे भास्वन्तं रिञ्चनं स्थितम् ।
 अशङ्क्यत न कै राक्षः प्रत्यासन्नोस्तसंस्तवः ॥ १९७ ॥
 रिञ्चनश्चेनराजस्य जिहीषोर्नगरामियम् ।
 कुलचन्द्रो रामचन्द्रो विप्रं चक्रे पदे पदे ॥ १९८ ॥
 भोहौलहरकोहान्तः पट्टविक्रयकैतथात् ।
 प्रत्यहं वञ्चनोद्योगो रिञ्चनोथ विसृष्टवान् ॥ १९९ ॥
 तथैव लहरस्यान्तर्भोहलोके प्रवेशिते ।
 अपिप्यद्रामचन्द्रास्मधु शस्त्राणि रिञ्चनः ॥ २०० ॥
 रामचन्द्रकुलोपानकल्हपर्शो च रिञ्चनः ।
 यक्षःस्थले महाबाहुः कोटादेयोमरोपयत् ॥ २०१ ॥
 धीरिञ्चनभयाद्राजा नगरं त्यक्तवांस्ततः ।
 विप्रशापामिदग्धानां कुतः स्यादुदयाङ्कुरः ॥ २०२ ॥
 प्रमण्डलगुहां राजजम्बुर्भीतोविशस्ततः ।
 पापस्य तादृशो मृत्युः संमुनस्य रणे कथम् ॥ २०३ ॥
 धैरिधाराधरश्चित्रं रणे राजास्त्रयर्षणेः ।
 दण्डदानां द्विजातीनां चक्रे नेत्रेष्ववग्रहम् ॥ २०४ ॥
 पञ्चाहोनांश्चतुर्भासांश्चर्षाश्चैकोनविंशतिम् ।
 स राजराक्षसो रक्षाध्याजार्क्षोणीममक्षयत् ॥ २०५ ॥
 धीरिञ्चनपुरत्राणो ध्वान्तां यवनविह्वलैः ।
 अनयद्विधमं तुङ्गं मुजपातापने महीम् ॥ २०६ ॥

मरीयोयं मरीयोयमित्यसंजातनिधयो ।
 यद्वयाधिपनी शोभात्राजान्निकमनच्छताम् ॥ २१९ ॥
 स यिराई तयोः भुया रयान्निकं रयीयमानुनैः ।
 यद्वये च किशोरे च राजाभ्यानाययत्ततः ॥ २२० ॥
 तस्मिन्निकशोरके बाज्याहूँ चापति मीलया ।
 माता धात्री च निनगमधिरायाप्यहेवयन् ॥ २२१ ॥
 मय्येवनेलमूकेषु पादिनोः शोमगजयोः ।
 अथै नाथानयमभ्येयितव्यं सकिशोरके ॥ २२२ ॥
 बाज्याध्वं पादिनं नयां नयां राजा महाधिया ।
 हृदान्धवयनम्माता परा परमहेवयन् ॥ २२३ ॥
 मय्येवनेलमूकेषु पादिनोः शोमगजयोः ।
 तस्मिन्नात्रि जनामंजनं कृते शुगमिवागतम् ॥ २२४ ॥
 मय्येवनेलमूकेषु पादिनोः शोमगजयोः ।
 मय्येवनेलमूकेषु पादिनोः शोमगजयोः ॥ २२५ ॥
 अनुवृत्तनुजा अनुवृत्तनुजा अनुवृत्तनुजा ।
 अनुवृत्तनुजा अनुवृत्तनुजा अनुवृत्तनुजा ॥ २२६ ॥
 अहं अहं कृते राजा न न अहं कृते राजा ।
 अहं अहं कृते राजा न न अहं कृते राजा ॥ २२७ ॥
 अहं अहं कृते राजा न न अहं कृते राजा ।
 अहं अहं कृते राजा न न अहं कृते राजा ॥ २२८ ॥
 अहं अहं कृते राजा न न अहं कृते राजा ।
 अहं अहं कृते राजा न न अहं कृते राजा ॥ २२९ ॥
 अहं अहं कृते राजा न न अहं कृते राजा ।
 अहं अहं कृते राजा न न अहं कृते राजा ॥ २३० ॥

धीमानुधानदेवोय वग्मप्रहरणोद्यतः ।

समादिक्षत दुर्बार्दीनुपगाम्धारमाधयन् ॥ २३१ ॥

जीयतामेव गन्तव्यं जाने तत्रैवाग्नयम् ।

यगरेष्यते विदोयका वयमी वेमानलिप्सया ॥ २३२ ॥

भुङ्क्ते प्यातः धिये मानयनेपुंप्पामिर्द्विनाम् ।

बारी सत्ययतो यक्षाद्रसका योगमागिनी ॥ २३३ ॥

ईश्वरो भूतिलिगाहो व्यालं हारीषिकोपंति ।

अनायां नु सुयनेषु पुष्पासु विदधाति यः ॥ २३४ ॥

ईश्वरार्थकपार्थाय निमित्ताहन्त मृषतिः ।

पुष्पप्रीत्यांमिर्द्विनामि निमिमिवावधीन् ॥ २३५ ॥

एष वदेदानीमिच्छान्दुकायाः शुक्राद्विनाः ।

विदाप्रस्ये कदाचित्ते प्रजन्दुष्य भूभुजम् ॥ २३६ ॥

तात्तद्दुधापनं पानिष्योल्लसनेनं हृदययन् ।

हृदयैवतापमनुद्विजा मृष्टं नु वयलम् ॥ २३७ ॥

तेन सधजयेमन्वास्तत्रापोदमन्वयाः ।

नगपन्तयेयु सत्यमदणार्थमद्विहताः ॥ २३८ ॥

हर्षं गृह इय विधाया भूयो घातमवाचूषः ।

दुर्द गतामिपूहृष्टा यग्रे राजोदनिष्ठन ॥ २३९ ॥

आत्समाजधानीं ते योवताययराधिपम् ।

अपेनमृष्टमायान्तमद्रासुः सुद्रुद्रयः ॥ २४० ॥

त्वया किं न त्वया किं न हतो राजेत्पनीतयः ।

पररपार्थिपादाचे तत्काले शुभुभुर्जडाः ॥ २४१ ॥

साम्योग्यमन्यधोन्वोन्वलोठनाद्राजसधनः ।

कतंभ्य मरत्य एतां व्यपुः स्वरय स्वर्य जडाः ॥ २४२ ॥

शोभाप्राज्ञाय पुःशीन्द्राभ्युत्थानेवेन केरुम् ।

उधेस्नामानगम्भानी मार्गभागेमणि मगः ॥ २४३ ॥

मगभो धेरिमोदृग्दी शोभागम्प्य षरीरम् ।

भमिमिभूयनिर्गमज्ञानिदिम्भोनेनेमि ॥ २४४ ॥

तदोदरोरजा पीडा गजम्प्यकुलमावृणाम् ।

पितं जामिमगाम्प्यद्रवामांग्मा न तु मूर्धनि ॥ २४५ ॥

पु.स्यममिव नहुद्रा दुकादिधमिर्न क्षणम् ।

प्रबुद्धेय पुनः प्रापदमयेन मुने मदी ॥ २४६ ॥

मद्गोदमध्यगे गजा शाहमेरं प्रमथयीः ।

सफोटामातृफे गृद्धये म्यपुत्रं हेदरं ददी ॥ २४७ ॥

वर्धितः कोटया देव्या प्राचृगीष मदीरहः ।

सच्छायत्वं स्फुरत्पत्रः शाहमेरौ म्यपेयन ॥ २४८ ॥

परिछाछलतोकीर्त्या स्वपराजयजातया ।

परितो पलिते राजा म्यनामादं पुरं व्यधात् ॥ २४९ ॥

पौषदुर्दिनमानंष्टमनिभो धरणीपति ।

मासांश्च कतिचिद्भूय प्रकाशमकरोद्भूयः ॥ २५० ॥

हेमन्ते शैत्यपारुष्यकोपेण धरणीपतेः ।

मरुत्कोपेन मैयिद्वं शिरःपीडाप्रहीत्तराम् ॥ २५१ ॥

सदानेकोत्तमाङ्गानां पीडाहरगुणधियः ।

भूपतेरुत्तमाङ्गस्य पीडा कष्टमवर्धत ॥ २५२ ॥

एकादश्यां ततः पौषे नवनन्दाद्भुत्सरे ।

निरस्ता मृत्युवेद्येन भूपतेर्मूर्धवेदना ॥ २५३ ॥

एकादशदिनैरुनी मासौ त्रीन्वत्सरानपि ।

क्षमा संरक्ष्य स स्वर्गं ययौ रिञ्चनभूपतिः ॥ २५४ ॥

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

पुङ्ग्वेदस्त्वामात्रं चाप्यादममिषिष्ठयान् ।
 अतर्पयिष्यन्निष्पाद्याग्रेण वनेनाप्यभेदहन् ॥ २५५ ॥
 लयगैः कुलनाथव्यादिभ्यः प्रतिघादपि ।
 अस्याहमप्रयेतादो प्रतिमामन्ताहमेरका ॥ २५६ ॥
 तमे धीचोटपा देव्या मुनेरेव जयधिया ।
 तदोदयनदेवं न बदमीस्त्वामगन्मयम् ॥ २५७ ॥
 राज्यलक्ष्मीमहादेव्या गुणचक्षा गरीयसी ।
 रिञ्जतोद्यःपदे गत्वा राजाधःपद्माधयम् ॥ २५८ ॥
 राजा दासेषुभी मो उषेतागुडेनरं तदा ।
 कामराज्यादिदेवतां व्याम्यदानादरञ्जयत् ॥ २५९ ॥
 धीरिष्यामीतदा कौटो देवी नर्याधिपतिणी ।
 राजा देह इषात्यर्थे तदादिह नमाचरन् ॥ २६० ॥
 तज्जगत् पिहितान्यान्म्यानि रिञ्जमभाभवतः ।
 लयव्यर्थातिर्षा राजप्रदीपमूलदीदयः ॥ २६१ ॥
 यस्यामग्नयत् सीम्परय शूहिन्वा कौटपा शूद्रम् ।
 विषयाक्रमणं तस्य लयन्यैः किं नु शोच्यते ॥ २६२ ॥
 लयव्यदेवाचच्छालशूद्रस्पर्शविषर्जकः ।
 वा भोविष इयानिर्वातकाले क्षानतपोजपैः ॥ २६३ ॥
 आम्निकत्यं क्रियमस्य धन्यते वर्णधारिणः ।
 मिमिमर्दमयादृषण्टो योषमाह्राजिनो गते ॥ २६४ ॥
 तापद्विषण्णतामेव कोशालेकरणं वधत् ।
 कण्टभूयो समीलिं न चक्रिणेदिन काञ्चनीम् ॥ २६५ ॥
 मय भुञ्जपुरस्वामिदृशानीकिन्यहकृतः ।
 बदमीयानचलोपिहृदलाकुल्य इयापत् ॥ २६६ ॥

स्वपक्षेराक्षिप्यवादावनेनाकम्प मेरिनीम् ।
 माचने गोत्रमित्थं म कर्तुमिदं महीरुता ॥ २६७ ॥
 प्राणे मीमानकं तस्मिन्मार्ग्ये देव्यमाभिनः ।
 मोहदंशमगान्जंमुनीपनिन्दो भवान् ॥ २६८ ॥
 नियतेष्वयमुत्तम्यो किं मिथ्यादेशपीडया ।
 मराजकाश्वपया पालदाः कश्मोरा कुलजाध्वन् ॥ २६९ ॥
 इति श्रीकोटयामात्यैः मेरिनैर्देव्यपारिभिः ।
 आमारसैन्यमचलः प्रत्यमुश्रुतिमोहितः ॥ २७० ॥
 प्रतिमुक्तनिजासारः आरहीनोच्यः म तैः ।
 मार्गोत्सवच्छात्कचित्कालं मार्गे विलम्बितः ॥ २७१ ॥
 तापच्छीकोटया देव्या तदा पालयितुं प्रजाः ।
 मोहः से रिञ्जनो नाम राजभावे न्ययुज्यत ॥ २७२ ॥
 प्रमातमर्तुकोत्पन्नमृनापत्येय सा तदा ।
 मद्व्यत निजैः सर्वधिरस्याचलशेमुनी ॥ २७३ ॥
 तुषारलिङ्गपूजामिः कृतार्थीकृत्य शामरात् ।
 मोहदंशाभिजं देशमगच्छद्दीतभोर्दुपः ॥ २७४ ॥
 उदयाद्रिमुषा पूर्णः शशीवाय स कोटया ।
 से रिञ्जनतमोनाशी शिरसाधारि सावरम् ॥ २७५ ॥
 यं कोटासूत जहास्य मिहणास्यस्य मन्त्रिणः
 धर्धनायात्मजं राजा स तं मृत्युमिवादित ॥ २७६ ॥
 शहमेरः स वीरोय परिपालितरैश्चनिः ।
 अचञ्चुप्यः क्षमामनुः पुत्रप्रेममराद्भूत् ॥ २७७ ॥
 देव्यास्तु समदृष्टित्वात्पुत्रयोरुभयोरपि ।
 राजो द्वेष्योपि शहोरो न भयेन स पस्पृशे ॥ २७८ ॥

द्वितीया राजनखट्टिनी ।

अपराधपक्षपातहे भवार्द्रोक्षः समाधिना ।

राष्ट्रेतः न न राजानं न नृणावाप्यजीगलत् ॥ २७९ ॥

राष्ट्रेतो दैर्घ्यरेषे ददौपिया मुदुमुदुः ।

अप्रापयन्तं राजपक्षिणं न दियामिदम् ॥ २८० ॥

रक्षेन्नटपानुष्ठानादिनो जगत्पित्रतः ।

आंश्वरासुपुरः न प्रजाधिपमनापयत् ॥ २८१ ॥

शिखिनाटवदिन्द्राण्यो समभूषयन्तामुभी ।

अमृताचर्जिषव नम्यातां घृणं पौर्या गुणोद्विग्नौ ॥ २८२ ॥

होमभयान्गुरुदण्डो राजाजान्घृणोद्यतः ।

राष्ट्रेतः न विपद्वात्मभृदूपनिर्गमिनाम् ॥ २८३ ॥

सोद्विग्नरतुनां दया हस्तेभ्य नदयीशितुः ।

भीतीकान्तपुरे शिष्या राज्ञः शत्रुमथर्षयत् ॥ २८४ ॥

घटोनेलाकपुरोम्य आहिर्नभ्यर्षमाजगत् ।

ज्येष्ठारम्य तुतां हस्तेभ्य हन्यविदोमयत् ॥ २८५ ॥

बहुवपत्रयो लक्ष्मीनिधिरप्युततापदम् ।

सामाग्रीं न नृसिंहोप दैत्यभियमिषादुनोत् ॥ २८६ ॥

मकरालयगाभीर्यः करालम्वो जयधियः ।

कगले न कपालीजाः कर्मालम्बयन्नान् ॥ २८७ ॥

अमिस्मरस्मेरयशा दद्यामानमिनस्ततः ।

राज्ञः कल्पदिवस्य विजयेशपुरे ततः ॥ २८८ ॥

स्थित्यं प्रकल्य चक्रस्य स्वस्य चक्रधराचलम् ।

राष्ट्रेतोचलकापांषि जगस्य समदर्शयत् ॥ २८९ ॥

कल्पनेभ्यलक्ष्मस्य लक्ष्मीमिष तुतां दधत् ।

सोद्विग्नो लम्बयाम् शुद्धं स्वदायमिष मघदाः ॥ २९० ॥

मतिरङ्गमङ्गलौघैर्कोटस्तत्रमगाधतीम् ।
 शङ्कोरस्तनया वनगुह्येष्मात्रिकेन सा ॥ २९,१ ॥
 शास्त्रः केचित्पदे भेदादानादग्ने वरे भगवान् ।
 मातृगतामननस्यदग्ना मन्त्रस्यावगन्तुं शास्त्रमगम् ॥ २९,२ ॥
 मन्त्रममोक्तमनुषीमांस्त इव वभार सा ।
 मातृगतामनुषीमांस्तानिर्गताः प्रागादीन्तु सा ॥ २९,३ ॥
 रात्रयोर्निर्गतेष्वप्यन्तर्मन्त्रादिकमगच्छ कः ।
 दाहमेवहोमोभूत्पुण्यविश्रुतां गता ॥ २९,४ ॥
 दाहमेवाम्बुगुणैश्च सर्वतः क्रात्ममन्त्रतः ।
 भूपतिस्तुक्तगुह्यादाभ्यायिगृध्रनुलामगान् ॥ २९,५ ॥
 पुरमात्राधिपस्यांथद्वयं च महीपतेः ।
 औपितं दूग्धमगमच्छुद्धेन यशसा ममम् ॥ २९,६ ॥
 शिष्यगान्धित्रयोदद्यां यद्वै राजा चतुर्दश ।
 क्षमायांस्त क्षमामांज्जीव्यक्षेत्ररूपदां दूषिताम् ॥ २९,७ ॥
 भव्यान्पञ्चदश ह्येव मामां ह्येव वामरायणि ।
 कदमांस्कादयपीभागमकार्यान्म महोपति ॥ २९,८ ॥
 अथ शङ्कोरभान्या धाकोटा चत्वार्यहानि सा ।
 गूढं क्लितानयद्रुतिं भूपालप्रमयादिकम् ॥ २९,९ ॥
 शम्भेरं मत्सुतद्वारा साम्राज्यं स्वीकरोतु मा ।
 इति ज्यायांसमुत्सृज्य बालत्वाच्च परं सुतम् ॥ ३०,० ॥
 पुत्रक्षेहेन वृद्धत्वदोषेण च विमोहिता ।
 अवरुद्धमनिच्छन्ती धाकोटा महिषी ततः ॥ ३०,१ ॥
 स्त्रीभावाद्दन्धुभावाच्च लवण्यैरुपवृंहिता ।
 असान्त्वयत्स्वयं भूमि विधवां स्वां सखीमिव ॥ ३०,२ ॥

वा गङ्गा द्युहमनिर्वाहीतभीना भवन्वयः ।

राजानं शुभमिः कर्वायेद्वारमेष्टिमवापिपन् ॥ ३०३ ॥

पूर्वोपवातस्मत्प्राप्त्याहमेगदयोभित्ताः ।

नो ज्ञानमद्यमात्वाः कवाभ्याग्नीमिष नर्वा कलाम् ॥ ३०४ ॥

हामयमन्या रजः नये तापापहनिद्वरया ।

नया निरापवृष्टयेव ननाः नैर्वाधिताः प्रजाः ॥ ३०५ ॥

दाद्येराण्योदयछांदादादिनी भट्टमिश्रणम् ।

तदुद्देश्यमिनादार्थे मानं देवी निनाथ वा ॥ ३०६ ॥

कुम्भरूपे महार्मीनिजलपूर्वेषु वा मनः ।

सम्प्रज्ञानायमात्रा कार्ये पारं परं ययी ॥ ३०७ ॥

भग्नः स्वदे न दाद्येस्मदभं मिश्रणोदयम् ।

मानयन्तः स्वदन्ते द्वि कवाद्यानार्यं कथयन् ॥ ३०८ ॥

पान्यमो धूमनापादि नक्षत्रं ज्ञानपेक्षः ।

धीमतांश्च न विविधु गीर्वातद्वमद्वयत ॥ ३०९ ॥

उन्नामिनीतरींगेण दाहमेरेण धीमता ।

प्रम्यानध्विनादायमाग्रजः समकल्पत ॥ ३१० ॥

तत्पार्थप्रम्ययेत्तार्थमयतागदिभिः सह ।

व्यसजि वाटया देव्या स धीमान्महामिश्रणः ॥ ३११ ॥

कपदः कुपिलपिलस्य हिमो नैवेतियादिभिः ।

नैवेदशाक्यविध्वस्त छाःकथेस्मदनुयायिनः ॥ ३१२ ॥

नो निरक्षणायतार्गं ह्रीं तन्मर्मापमविशताम् ।

मोवाटयादिद्य तस्याणस्त्रिण्यो देयता न तु ॥ ३१३ ॥

अनुयुक्तमयोदन्तः स कालेद्य तयोनिज्ञैः ।

गात्रं व्यक्षानयच्छुलीपार्थान्स्वस्वोदक्षानयत् ॥ ३१४ ॥

जयापीडपुरं यान्त्यां तस्यां कार्यानुरोधतः ।

शहमेरो बली जातुं नगरं स्वीचकार सः ॥ ३३९ ॥

तस्मिन्नुवन्यलोकेन गृहीतास्ते बलीयसि ।

राज्ञी समवृणोत्कोटद्वारं सह जयाश्रिया ॥ ३४० ॥

निवृत्तनेत्रचारस्य चपलत्वैककारणम् ।

आशुर्धिलगतो योतोः शहमेरस्य सामयत् ॥ ३४१ ॥

निरुद्धे बलिना कोट्टगुहाम्ने शौर्यशालिना ।

वृत्तिहेनामजत्कोटा शृगालीय मुहुर्मयम् ॥ ३४२ ॥

तुङ्गत्वं मङ्गलासङ्गममङ्गुरतरधियम् ।

राज्याङ्गैश्च निजाङ्गैश्च दत्ते राज्ञी करोतु मे ॥ ३४३ ॥

अप्यशेततरां राज्ञी मत्पुत्राणां न कैवलम् ।

प्राणानामपि धैर्भयं नृणां सुखपरंपरा ॥ ३४४ ॥

सिद्धाम्ने मया सार्कं धिया सार्धं ममोरसि ।

क्षमया सह चित्ते मे राज्ञी निधिशतां स्थयम् ॥ ३४५ ॥

तामंयमादिसंददीमुंघां संमोरा यत्नतः ।

दृष्टं चकार कौटुम्भां कौटादेयीं च बुद्धिमान् ॥ ३४६ ॥

एकस्मिन्नुवनं रात्रिमतिपारा मया समम् ।

स प्रातर्दधितं जातु तैत्तिर्णदेवीमगोधयत् ॥ ३४७ ॥

ययं पञ्चदशे नुल्लङ्घ्यां नममस्तनः ।

तारंय नमसो राज्याद्राज्ञी भ्रंशमलब्ध गता ॥ ३४८ ॥

मत्पुत्रावपि तां ह्रीं स कर्णीयविचक्षणः ।

बदन्ध बन्धुमंजल्पकल्पवृक्षां भटाग्रणीः ॥ ३४९ ॥

स्वं रूपं विद्विद्भिर्गमिगमितं व्यग्रग्वयं निर्मितं—

यस्यांग्मीलनि देवाचालकलानिर्णालिनि नममहः ।

आत्मा वास्तु शिष्योस्तु वास्त्वथ दृढिः सोप्यात्मभूरस्तु वा
 बुद्धो वास्तु जिनोस्तु वास्त्वथ परंस्तमे नमः कुर्महे ॥ ३५० ॥
 मियं लघन्यलोकेषु कीर्तिं दिष्टु महीभुजे ।
 स्वामीं पश्यति कोट्यं च कारायां स ततो व्यधात् ॥ ३५१ ॥
 नीत्पापस्थान्तरं दीःस्प्यशमात्कदर्मारमण्डलम् ।
 श्रीशंसदीन इत्याख्यामन्यां स्वस्य व्यधाभूषः ॥ ३५२ ॥
 राजा सर्तासरःशोणिद्युक्तिमुक्तामणिस्ततः ।
 अर्धचिन्तामणिर्धैरिरस्यस्रमणिवंभी ॥ ३५३ ॥
 मदायने भुजे तस्य काष्ठोदीपनशालिनः ।
 मौरीकिणः प्रतापाग्रेरधूमायत सैततम् ॥ ३५४ ॥
 भद्ररन्मन्त्रिणी राजां मेदार्य न तु तस्य ते ।
 भिनत्यम्यामणीन्यस्रो नाम्बरत्नानि सै पुनः ॥ ३५५ ॥
 राज्याधिकारानविलान्ग्रीमावाहुःसदात्स्वयम् ।
 वेषु विभ्रामपात्रेषु धीकरोटा स्वयमार्षिपत् ॥ ३५६ ॥
 तेजोमहिषेष रषिभ्रमांसीध शुदान्तरात् ।
 काष्ठपादाभूषो राजस्थानीयात्काष्ठपाटगात् ।
 मयास्ततोपि विद्राव्य श्लाघनीयवशा बभौ ॥ ३५७ ॥
 यत्र संभ्यातपम्येष लघन्यैस्तिमिरैरिय ।
 अरोधि रघिसंचारः स्वाभिनो बलशालिभिः ।
 कदर्मारमण्डलं यण्डशोर्ध्वेदण्डतपिद्विषा ।
 क्रमागतमिषाशोर्ध्वं श्लाघनेन वशीकृतम् ॥ ३५८ ॥
 इत्येव हृदयात्कल्पे संपदापि तदा न च ।
 यामितरणं लोकस्य बहुना मयनेन च ॥ ३५९ ॥
 चिरं धुरं परिन्वस्य पुत्रयोः स्यादूनयोः ।
 मयोऽपिह्नयशा राज्यं शुक्तं भुङ्क्ते स्म भूपतिः ॥ ३६० ॥

नगरी रक्षतां म्यस्य मध्यराजे स्वमन्त्रिणि ।
 क्रमराज्यं विराजच्छ्रीर्ज्यशरभागमसदा ॥ ३८५ ॥
 दानमानौ प्रतिश्रुत्य मध्यराजं त्रिभिन्दता ।
 युयराजेन नगरी म्याकृता मन्त्रयुक्तिभिः ॥ ३८६ ॥
 नामराजतया दुःखं भुक्ता कश्मीरमण्डले ।
 मासद्वयोनौ द्वौ वर्षावयमानमगाश्रुपः ॥ ३८७ ॥
 जानन्नलायदेनोप ते कालं कलहाश्रमम् ।
 द्वारैर्भयं ददौ घातुस्ततो घैरनिवृत्तयं ॥ ३८८ ॥
 सलिलोत्तरणोपायं सेतुं सध्यपुरे व्यधात् ।
 विपत्संतरणोपायं न पुनर्ज्यशरोस्मरत् ॥ ३८९ ॥
 पथिकानां निपासाय तेन पर्यतसीमनि ।
 कस्यापिभागसहितः स्वनाम्ना रचितो मठः ॥ ३९० ॥
 कपटापत्रपारोपाद्राक्षः प्राप्तविभीषकः ।
 स्वयं द्वारं त्यजन्सोगात्रामं ज्येष्ठेभ्वराभिधम् ॥ ३९१ ॥
 पथं विक्रमनीतिभ्यां देशं शोधयतो निजम् ।
 श्रीशिरःशाटको राज्ञो द्वारैर्भयंमघातवान् ॥ ३९२ ॥
 राजपुत्रः च वाक्पुष्टादयीं लीलारसादटन् ।
 योगिनीचक्रमद्राक्षीत्कदाचिद्विरिगह्वरे ॥ ३९३ ॥
 उदयश्रीस्तथा चन्द्रडामरश्वास्य बह्वभौ ।
 अपदयतां न किं लभ्यं महतामनुयानतः ॥ ३९४ ॥
 अचलश्रुङ्गनादण्डघण्टानां चण्डटांकृतम् ।
 मनांसि न पुनस्तेषां वीराणां साहसस्पृशाम् ॥ ३९५ ॥
 घटिताशातटं स्वाट्टहाससंवाहनादिभिः ।
 योगिन्यो डमरुध्वानैर्मयादिव चलैर्वभुः ॥ ३९६ ॥

कोटराजस्य जामातुः कारायास्तव्यतां व्यधात् ।

भीत्या प्रत्यहमेवाय जीवन्मृत्युमवारयत् ॥ ४०९ ॥

सुमुजे क्षेमराजधीस्वस्यां शम्भनमैः शतैः ।

यिदार्यं शटिकाभूमिं राजा मौक्यंभाजनम् ॥ ४१० ॥

जयार्पाडपुरे कृत्वा राजधानीं महामतिः ।

धीरिञ्जनपुरे चक्रे वीर्या बुद्धगिराभिधम् ॥ ४११ ॥

प्रकोतविशे पर्येष बुद्धतोद्भयमद्भुतम् ।

बुद्धिंक्षे क्षोभयामास लोकं शोककुलं महत् ॥ ४१२ ॥

मामानष्टौ द्वादशाध्यांश्वयोदश दिनानि च ।

इमां मुक्ता मिशययैष क्षेत्रे राजा व्यपयत् ॥ ४१३ ॥

मन्दराजकथाख्यानाञ्चाख्यं मद्राचि संस्तुतम् ।

सीरजप्रतापशाहायदीनाख्यानाञ्चिनदयत् ॥ ४१४ ॥

राज्ञि शाहायदीनेष स्मरणं शितिरत्नजत् ।

कलिकादिग्रामेषतिथिपतिरुत्तनुःसयोः ॥ ४१५ ॥

भीमान् शाहायदीनां च प्राप्यं साध्याभ्यमग्रहीत् ।

क्षेत्रे राजस्थानी भूषांमहमत्तयशोमिवान् ॥ ४१६ ॥

प्रीप्सार्कः पौर्ण्यार्थ्यन्मृगाशोनीत्य बहुममदी ।

भूयमापन्नवार्पाडमेन न तु न शिल्पिनी ॥ ४१७ ॥

पूर्वे वं च मृगला नायकेनैव भूयिताः ।

इमानायकेन तेनाथ मुक्तागुण्यर्त्तदृष्ट्या ॥ ४१८ ॥

मित्र्यां वाहवननाम्नुम्वपि शिष्यनमश्चरम् ।

चन्द्रनार्याप्रमाणे मज्जरीव दिपाविशाम् ॥ ४१९ ॥

हर्दीयां जगत्प्रर्त्तमः प्रविशामिः वंदे वंदे ।

न इन्द्रावन्देनृगप्रर्त्तमिन्द्राव वागवः ॥ ४२० ॥

माकर्म्यं राजमिहस्य मिहनादमयीं यमूम् ।
 मरुं तायास वरुणाद विमाय गमिनी पुरी ॥ ४३३ ॥
 रणाते रजैर्द्विषा भुक्तः प्राणयानैर्मैरीगते ।
 मयस्याभिधियास्याणि नस्याहो धीरहेमिभिः ॥ ४३४ ॥
 भोर्विपत्तिचयेर्यनगरसादि शास्यता ।
 नरणाप्रियतायादयाभूमनेय भयापुते ॥ ४३५ ॥
 नशाया भद्र भोगानि नस्मिन्नेतदयानि यमी ।
 तापान्मुदयपीतामयदशास्या वदितशजनात् ॥ ४३६ ॥
 वल्लभाभानियायादनामनामद्वरस्यत ।
 जीवत कृतकत यमपुत्रा पित्रपी कृतननिभादपु ॥ ४३७ ॥
 ममभ्रातृद्वन्द्विभ्युत्ताय सानुनद्वन्द्वस्यत ।
 इदमर्थनिर्दिष्टकामप्रसादिन म यो सानुनः ॥ ४३८ ॥
 नदी यामपुत्रा मरुद्वन्द्ववर्तितायासी कृतवर्तिताया ।
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४३९ ॥
 इदं मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४० ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४१ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४२ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४३ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४४ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४५ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४६ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४७ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४८ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४४९ ॥
 मरुद्वन्द्ववर्तिताया मरुद्वन्द्ववर्तिताया ॥ ४५० ॥

अथाध्यास्य प्रियां तां तु शशून्मत्या समागतान् ।
 स्वदीर्घं सकलीकर्तुं योऽहं राजा विनिर्गमी ॥ ४५७ ॥
 शादायदीनमालोक्य तं तेषामनुजीविनाम् ।
 चित्तैः प्रीत्या मुनेर्भीत्या नीत्या मूर्धभिर्गननम् ॥ ४५८ ॥
 एवं समजयस्नग्भगूपाश्रणमभ्यान्वहन् ।
 हतयेरिषशूद्रके स्वप्रतापानलाचिः ॥ ४५९ ॥
 स्वदेशे मन्त्रिणोऽस्नस्य कोट्टमट्टोदयश्रियोः ।
 समरेषु मरस्थासीशन्द्रडामरलौलयोः ॥ ४६० ॥
 देवशर्मान्वयोदन्यश्चन्द्रो राजापितं मुहुः ।
 वैराग्याद्विभवं स्यत्त कोट्टशर्मा धनं ययौ ॥ ४६१ ॥
 श्रीवृष्ट्या कोट्टमट्टोपिसार्यान्संपोष्य यत्नतः ।
 व्यलालयद्वनव्योम्नि स स्वं नियममारुतः ॥ ४६२ ॥
 कोट्टशर्मा तथा धर्मद्रुमं दानाम्भसासिचत् ।
 न नाशामयो भूयो यथा तत्कलभोगिनः ॥ ४६३ ॥
 तस्य दर्शयितुं राज्ञः स्ववलाधिकतां ध्रुवम् ।
 कदाचित्तत्प्रजा देवी व्यापद्वाढमपीडयत् ॥ ४६४ ॥
 पुरीकैरविणीसूरः शूरः पादपयिद्विषाम् ।
 पट्टत्रिशेदे जलपूरः क्रूरो व्यल्लवत प्रजाः ॥ ४६५ ॥
 तदन्तःप्रतिविम्बस्थे स्वस्मिन्सन्धान्तरन्ममात् ।
 तद्वीक्षार्थमिवानीके तोये तुम्बीर्व्यधुर्गृहाः ॥ ४६६ ॥
 नगरमुडनादस्तु मुञ्चन्तो निर्ज्वरच्छलात् ।
 तस्योद्द्वीपस्य महतः पर्वतास्तटतामगुः ॥ ४६७ ॥
 न स वृक्षो न सा सीमा न स सेतुर्न तद्गृहम् ।
 तटस्थमपि यत्नैव जलपूरो व्यनाशयत् ॥ ४६८ ॥

स्त्रीणामस्ति चतुर्गुणा मतिरिति स्थाने न हन्त धृति-
 र्यद्वा दुर्विधिपाकमाकलयितुं शक्नो न कश्चिद्भुवम् ॥
 प्राकृतस्यावताराख्या चतुस्यापि सुता सती ।
 लक्ष्मीर्लासानुरक्तेधादध रोपं महीपती ॥ ४८१ ॥
 रोपात्सिन्धुपतेर्देशं संयन्धित्वाद्गतां नृपः ।
 प्रत्यानयन्नपोद्रेकाग्न पुनः जेहगौरव्यात् ॥ ४८२ ॥
 अल्लप्थो न्यष्टुडन्नन्तरल्लयन्त जले शिलाः ।
 लक्ष्मीपक्षः क्षयं कृद्धि लामापक्षस्तु लब्धवान् ॥ ४८३ ॥
 पायघापदगादूर् लक्ष्मी रात्रिरिय कुधा ।
 ताधत्तापत्स तां लासां दिव्य भास्थानियामजत् ॥ ४८४ ॥
 अपनीय तापघेदं मरुकरिणीं पद्मिनीतोयैः ।
 तत्पद्मशीवलाम्भोनिर्माधे कर्मठीभवति ॥ ४८५ ॥
 लक्ष्म्या मातृस्पसुः सर्वमातृहृत्पहनोभवत् ।
 राजप्रियाध राक्षेय लासा पक्षक्षयोद्यता ॥ ४८६ ॥
 सत्कर्मपाकसमयोस्य न चेद्विकाश-
 शोभां न किं परिहरेत्कुमुदाकरस्य ।
 विश्वप्रवीणहरणप्रयणा प्रियेण
 कुली निशा च सहमेव सुधाकरेण ॥ ४८७ ॥
 यिस्तामुषकनिश्चामग्लानौघा तं कदाचन ।
 अयोचद्भोगिनीपति स्तासाख्या भोगिनी नृपम् ॥ ४८८ ॥
 न चेद्विकाशयेद्भास्यान्पद्मिनीं स्वदद्या रुद्रम् ।
 तस्यागुदेदाय शैवालपादुया इय यनेत कः ॥ ४८९ ॥
 पतन्तीं प्रेममागद्गो मयि वष्टि तयामहा ।
 मां निहन्नुमुपायेन क्रमते मदिनी तय ॥ ४९० ॥

स्त्रीणामस्ति चतुर्गुणा मतिरिति स्थाने न हन्त ।

यद्वा बुद्धिधिपाकमाकलयितुं शक्नो न कश्चिद्भू

प्राकृतस्यावतारास्या पलुस्यापि सुता सती ।

सखमीर्लोसानुरक्तेधाद्य रोषं महीपती ॥ ४८१ ॥

रोगास्तिग्धुपतेर्वैशं संशब्धित्याग्रतां नृपः ।

प्रत्यानयद्वपोद्रेकात् पुनः स्नेहगौरव्यात् ॥ ४८२ ॥

अलाभ्यो न्ययुहसन्तद्वयन्त जले शिलाः ।

मयमीपक्षः सार्वं बुद्धिं आसापक्षस्तु लब्धवान् ॥

पायपायद्गाहूरं सखमी रात्रिरियं कृधा ।

तायतायन्ता तां आर्मा विषं भास्यानियामजम् ॥

अगनीय तागमेद् मरुकरिणी पद्मिनीतोयैः ।

तन्मघरीवल्गाम्मोनिर्मांघे कर्मटीमयति ॥ ४८५ ॥

सख्या मानुस्यारुः सार्वमानुस्यकृतोमयम् ।

रात्रप्रियाय रात्रेय आसा पक्षपयोधता ॥ ४८६ ॥

सम्कर्मपाकममयोम्य न चेद्विप्राश-

शीर्मा न हि परिहरेत्कृमुदकरम्य ।

विश्वप्रणीयहरणप्रयणा प्रियेन

कृत्वा निशा न राहरीय सुधाकरेण ॥ ४८७ ॥

विष्णामृषचविष्णामृषानोष्टी न कदाचन ।

अरुच्यङ्गागिरीर्वैशं आभाज्या मार्गिनी नृपः ॥

न चेद्विप्राशयेद्राज्याभ्याघिनी वरदया कृतुदम ।

मरुदमदेवान् ईशान्यवन्ता इव वनन नः ॥ ४८८ ॥

कृतुदमी व्रमनावाङ्गी मरिच हरि मयागदा ।

इति निराशुमुदकदन न मनः मरिद्वी तव ॥ ४८९ ॥

परिपाल्य यथोन्नितं तथाम्ने

विश्वलप्यादमहो महद्दुग्धम् ॥ ५०१ ॥

निर्माणाञ्जलधेः नमस्नमग्निं क्रीमाश्शोकाग्निः

प्रक्षयानः शगरो भगीरथनृपो गङ्गायताराद्य सः ।

नुप्यन्तः स न विश्वविश्वगिजयादिन्द्रस्य भीतिप्रदो

रामो दन्त वृक्षाननेन विहितात्मीतापक्षरात्पुनः ॥ ५०२ ॥

राजा शाहायर्दनाख्यः सुरमूर्तीरलोठयन् ।

इतीयं तुष्कया विश्वं कथं न क्षोभयिष्यति ॥ ५०३ ॥

उदयधीनंतशिरा रासीत्युक्तयति स्वयम् ।

महीरन्ध्रमिवैक्षिष्ट द्रागधोगतियाञ्छया ॥ ५०४ ॥

सर्वसहा तदा इमामूदन्ययां प्राग्वदेय यत् ।

लासानुरक्तमपि तं सा राजानमसेवत ॥ ५०५ ॥

भास्करो धुपरीरम्भरसासादितकौतुकः ।

स्यपुत्रशनिमुख्यानां प्रहाणां शान्तिमिच्छति ॥ ५०६ ॥

रागी तद्दीपवादिन्या लासादेव्या प्रयोधितः ।

व्यधासयत्स्वदेशात्स राजपुत्रान्पराय ॥ ५०७ ॥

कार्येष्वतिमनुष्येषु साहायकविधाविभिः ।

योगिनीपुरनाथस्य तैरभूषि निजं कुलम् ॥ ५०८ ॥

औदार्याद्दत्तवृत्तीन्स हिन्दुध्वानेन योधितः ।

भ्लेष्ठान्सिकन्दरमुखाप्राजद्रोहकृतोवर्धात् ॥ ५०९ ॥

पिशुनैर्जनिताशङ्कः शूरे मदनलाविके ।

राजा विप्लवसज्जोपि सेवयास्य निवारितः ॥ ५१० ॥

औदार्यशालिना राज्ञा स्वसमं वर्धितः स्वयम् ।

राजाधिकं व्यवहार्योत्तदा मदनलाविकः ॥ ५११ ॥

तिदुजयकीगुकाकान्तः सन्नमन्न विराजयम् ।
 दन्ते पदसमहो शोकनिस्समगाश्रयामपूर्वत ॥ ५२४ ॥
 रत्नकां राधुभीयेन मूर्तिमिन्दोरभिन्दिनाम् ।
 कागिदेकाकिनीं दध्ना राजधाम्यां सा युयवान् ॥ ५२५ ॥
 मन्त्रदा तुरदेपीव का ली कश्य न पूरियम् ।
 तेज गारमि देकन कश्य पोद कतेवरम् ॥ ५२६ ॥
 सा जगादेति कदासीरोक्तत्रयैः साह भुवनः ।
 राज शासकदीनक्य मूर्ति रक्षाक्यमूमदम् ॥ ५२७ ॥
 मन्त्रावतारार्थो विविता वायुमेतां नितां तुरीम् ।
 अर्वा शरैव कश्मीरभोगाव्य न विदुःकानि ॥ ५२८ ॥
 मन्त्रावतारव्यमक्य कदाभिनकनक्य दधीताम् ।
 अर्वाभिनैव मन्त्रावैव भुवनक्य कदाभिनम् ॥ ५२९ ॥
 इति भुजा मन्त्रः ॥ विदुःमन्त्रावतारव्यः ।
 कदावदुक्तमन्त्रार्थो शासकानां मन्त्रावतारम् ॥ ५३० ॥
 मन्त्रावतार मन्त्रावतारम् विदुःमन्त्रावतारम् ॥
 इति मन्त्रावतारम् ॥ मन्त्रावतारम् ॥ ५३१ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ।
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५३२ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५३३ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५३४ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५३५ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५३६ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५३७ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५३८ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५३९ ॥
 मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् मन्त्रावतारम् ॥ ५४० ॥

निदग्धकौतुकाकान्तः सप्तसप्त विशद्वयम् ।
 घन्ये पदयजहो शोकविस्मयाभ्यामपूर्यत ॥ ५२४ ॥
 रहस्यां राहुभीत्येव मूर्तिमिन्दोरभिग्दिताम् ।
 कांशिदेकाकिनीं हृष्टा राजधान्यां रा गृष्टान् ॥ ५२५ ॥
 प्रागृष्टा पुरदेगीव का ली कस्य च पूरियम् ।
 तेजःसारमियेकत्र कस्य चेद् कस्येवम् ॥ ५२६ ॥
 रा जगादेति कदमीरास्तत्रथीः सह मुप्रतः ।
 राज्ञः शाहायदीनस्य मूर्ति रक्षाभ्यगूमहम् ॥ ५२७ ॥
 प्रयोष्यमाणो विधिना पातुमेतां निजां पुरीम् ।
 अद्यां शनेन कदमीरभोगाग्र च निगूहयति ॥ ५२८ ॥
 प्रत्यरेष्ठाप्रत्यमस्य क्वामिनस्तस्य दूरीनात् ।
 अविर्गेगीव मोक्षेह भृगुसस्य कलधियम् ॥ ५२९ ॥
 इति भृगुः प्रपूजः च विस्मयाविष्टमानसः ।
 यथावद्वृत्तमाश्रयी शाहाजाय मदीभुजं ॥ ५३० ॥
 साहाय्यराष्ट्राविनागपू निधायता मदीर्गमः ।
 यने वीर्यभवाभ्यां च तु विरे मनागर्ग ॥ ५३१ ॥
 मन्त्रितवमुवागम्यमिति भूमिगतिजननः ।
 कूर्कभयनां वृक्षानां वयो सन्निभः पुराणम् ॥ ५३२ ॥
 पूर्वमन्त्रगुणद्वयी भूमिभूमिगतिजननः ।
 अग्रान्ते भृगुदेव क्वापुत्रं शाहमार्गिणम् ॥ ५३३ ॥
 च मन्त्र मेवमेवैति मन्त्रं यथावद्विष्णुम् ।
 मन्त्र इत्युक्तं मन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रम् ॥ ५३४ ॥
 मन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रम्
 मन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्रम् ॥

निदछन्नकौतुकाकान्तः सन्नसन्न विशन्नयम् ।
 शून्यं पश्यन्नहो शोकविस्मयाभ्यामपूर्यत ॥ ५२४ ॥
 रहस्यां राहुभीत्येव मूर्तिमिन्दोरनिन्दिताम् ।
 कांचिदेकाकिनीं दृष्ट्वा राजधान्यां स पृष्टवान् ॥ ५२५ ॥
 प्रत्यक्षा पुरदेवीय का त्वं कस्य च पूरियम् ।
 तेजःसारमियैकत्र कस्य चेदं कलेयरम् ॥ ५२६ ॥
 सा जगादेति कश्मीरंस्तत्रत्यैः सह भुजतः ।
 राक्षः शाहायदीनस्य मूर्तिं रक्षाम्यमूमहम् ॥ ५२७ ॥
 प्रयोद्व्यमाणो विधिना पातुमेतां निजां पुरीम् ।
 अहं शतेन कश्मीरभोगात्स च निवृत्स्यति ॥ ५२८ ॥
 प्रत्ययेक्षाप्रयत्नस्य स्यामिनस्तस्य दर्शनात् ।
 अचिरेणैव मोक्ष्येहं ध्रुवमस्य फलधियम् ॥ ५२९ ॥
 इति श्रुत्वा प्रबुद्धः स विस्मयाविष्टमानसः ।
 यथायद्वृत्तमाचक्षी शाहाब्दाय महीभुजे ॥ ५३० ॥
 माहात्म्याद्भगविभोगेषु निश्चयाद्वा महीपतिः ।
 धनं संत्यक्तयाम्सर्वं न तु धैर्यं मनागपि ॥ ५३१ ॥
 मदन्तिकमुपागम्यमिति भूमिपतिस्ततः ।
 दूरस्थितानां पुत्राणां सद्यो लेखान्विसृष्टवान् ॥ ५३२ ॥
 पूर्यराजगुणादशौ मुमुर्षुर्मुपतिस्ततः ।
 भग्रासेषु सुपुत्रेषु स्यानुजे राज्यमार्पितम् ॥ ५३३ ॥
 तं भक्तः मेभ्वरोनेयीत्सदेहं यत्सधर्मताम् ।
 तत्र हंतुर्भुवं तस्मिन्सामान्यान्मदनम्रमः ॥ ५३४ ॥
 शौर्योदायविधां विधीतविधिधर्मोक्तं नृलोकेभ्यटे
 तस्मिन्नस्ममुपागते शुनिगणत्राणोचरत्त्रैपुणं ।

शक्नेनोन्नमिते शिरः परिमवशासापसायद्भुम्

भूमारोद्वहनात्पुनर्विनामितं शोभेण शोकस्पृहा ॥ ५३५ ॥

प्रत्यक्षं ज्वलतः प्रतापशिशिनः स्वीकृत्य यं भुक्तया-

नन्याग्राद्विद्यताधिकं स्पृहयतस्तद्भागवन्धाष्ट या ।

तां भूमिं प्रविष्टाय दायमगमद्दुर्घां शक्रमुक्तां चिरं

दुस्तां स्त्रीषु कदापि न प्रभवति प्रेममहप्रत्ययः ॥ ५३६ ॥

ज्येष्ठमुल्लुचतुर्दरपां तानाद्वे पत्सरे नृपः ।

भालिहनेः तुरङ्गीणांस्तनौप्रत्यमपीकलत् ॥ ५३७ ॥

मत्पेय भूजयाद्भुजः पुनरुक्तापपादताम् ।

शादायदीने निर्जेतुं धामिष प्रस्थिते सति ॥ ५३८ ॥

कुङ्कुदीननरेन्द्रोप मौलायाशां मदीभुजाम् ।

विष्टे तुर्यं मुखे हर्षे स्तुतिं याचि भ्यधास्ततः ॥ ५३९ ॥

तस्य प्रतापकमला सगर्भपदधीमगात् ।

जयम्यसनिपूर्वेणयिरदान्तेय भूपतेः ॥ ५४० ॥

तद्विपोगासदादेशदेपी जयमभास्वयम् ।

नातितीमो न वा मन्दः सर्वस्यैव महीपतिः ।

चिच्छमादित शोकस्य धैरुषो भानुमानिष ॥ ५४१ ॥

अहापापहतं युदे तदनुःप्रतिकूञ्जितम् ।

शोचद्देरिषपूयर्गंक्रन्दितैर्मैत्स्यदिय ॥ ५४२ ॥

दिङ्मुक्ते चन्दनालेषः कीर्तिरम्बरचन्द्रिका ।

धरणीरमणस्यास्य द्विषामाम्बोपयन्मुलम् ॥ ५४३ ॥

शेम लक्ष्मीं प्रजाः क्षोणीपाले तन्वति तन्वति ।

भूमाधेय स्थिता नाभमोगसीर्यमभुञ्जत ॥ ५४४ ॥

लोहरप्रत्ययेदार्धं यान्म्यधार्प्यभूषतिः ।

लोदराधिपतेर्भीत्या ते पलाय्य गतास्ततः ॥ ५४५ ॥

शास्त्राचार्योपदेशः सर्वोः प्राशस्त्यकरी गते सति ।

एतौ हि श्रुतेकालात्मानं दधी याति श्रुतिरायः ॥ ५४६ ॥

लोदरं च रीतिशालुं कुङ्कुमीममसीयतिः ।

श्रीगंगाशिलासिन्धुसरो जामरसीरुक्ताम् ॥ ५४७ ॥

लोपवन्तनो गत्वा लोहसिद्धिं च शरीरतः ।

शाला हि श्यामिभक्तानीं शृणोत्यनो महात्मनाम् ॥ ५४८ ॥

समाश्रयोद्विजेतं श्रुते श्रुतेऽर्थापेक्षितुं नतः ।

प्राशस्त्योपदेशवद्भाष्यमसिद्धिं सति ॥ ५४९ ॥

त्रिंशद्दशस्य साधमाया साते श्रुतशृणोतनाम् ।

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ॥ ५५० ॥

त्रिंशद्दशस्य साधमाया साते श्रुतशृणोतनाम् ।

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ॥ ५५१ ॥

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ।

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ॥ ५५२ ॥

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ।

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ॥ ५५३ ॥

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ।

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ॥ ५५४ ॥

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ।

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ॥ ५५५ ॥

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ।

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ॥ ५५६ ॥

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ।

साधनां त्रिंशदाशुमादिमानस्यसमानसः ॥ ५५७ ॥

द्वितीया राजनपक्षिणी ।

भाकारयत ऐरीयोन्स्यामिहानपरिष्ठितैः ।

तज्ज्यायान्दस्सनस्तापदापन्महेन्द्रमण्डलम् ॥ ५६८ ॥

एव मेवञ्चुकिमुक्ताभिर्मुक्ताभिर्बोष्पवीचिभिः ।

धुत्वा तत्र पितुर्मृत्युं निषापाञ्जलिमार्पितम् ॥ ५६९ ॥

ध्यापृत्य गमनेच्छायाः स्यच्छाशयममुं ततः ।

स्वधारयत्पितृश्वस्य लेलाः कदमीरभूषतेः ॥ ५७० ॥

शाश्वतदिसदयलोभेन भूतयानस्मानपेक्ष्य सः ।

समस्कुरुत शाश्वतदीनभूमिपतिर्दिशम् ॥ ५७१ ॥

स्यःश्रीमोगरक्षेनेन गमनाय त्वरायतः ।

तस्यास्माभिर्मेघत्वायेमशेषं निरपाद्यत ॥ ५७२ ॥

श्माराह्णालक्षणाभ्यां विचक्षणशिरोमणेः ।

तन्मन्त्रिमानितां मौलिमूले मालां चिदध्महे ॥ ५७३ ॥

गमनागमनाभ्यां त्वं पितुः पालितयाश्रया ।

धौराम इय मूलोक्तं वशोमिः स्वैरूपुरः ॥ ५७४ ॥

भूतो भावी च संमानो यद्यपि स्वगुणैस्त्वय ।

वीर्यवान्यमहाभारतं हृष्टकुर्यास्तथापि मे ॥ ५७५ ॥

स्वधैर्यं भावसेवीगो नानावग्भुसमागमः ।

जगद्भूताधिकारश्च दीर्घजस्य विदुमपनु ॥ ५७६ ॥

यशसेव प्रमीतानां परदेशनिवासिनाम् ।

प्राप्तेन विमयेनापि महतां न शुचं भवेत् ॥ ५७७ ॥

स्वरूपप्रतिविम्बेन भवता स्वर्गपासिनः ।

त्वंदुत्कण्ठाभरोस्माकं दर्शनेन निषायेताम् ॥ ५७८ ॥

पुत्रः शाश्वतदीनस्य सोयमित्यग्यमण्डले ।

भङ्गलप्रेषेण निर्देशः प्राकृतस्येव मास्तु ते ॥ ५७९ ॥

राज्ञां मन्त्रुष्यभ्यानां मुग्धप्रेक्षी भगम्भयान् ।
 कदमीरेभ्यर्पमाहात्म्यं मा नैगीरन्पकल्पतां ॥ ५७० ॥
 विमग्न्य भयति क्षोणीमारि मेघगिरायिण ।
 मुग्धसेपसिमनुजामनन्तघुनिगमुयाम् ॥ ५७१ ॥
 कीर्तिं सुरयधूगीतां पात्रे धीप्रतिपादनात् ।
 स कर्णपूरयन्राजा माहत स्वर्गमालतीः ॥ ५७२ ॥
 प्रिययोराययोः स्नेहश्रुतिसौख्येन शीतलैः ।
 निःश्वासैर्भूषणेः स्वोयैः स्यादसृष्टं च चामरम् ॥ ५७३ ॥
 येन मानेन मामन्यप्रहोत्स यमुधाधिपः ॥
 त्वं संचरस्य तेनैव मयि पालयति प्रजाः ॥ ५७४ ॥
 भ्राता द्यौः शक्रराजाभ्यामायाभ्यां च सर्म मही ।
 शोषैकनाथां पाताललक्ष्मीं हस्ततु निःसुखाम् ॥ ५७५ ॥
 उदयधीमुखामात्यमतानुष्ठानशालिनीम् ।
 ममार्पणानिपेधेन लक्ष्मीं नैव कृष्या कृष्याः ॥ ५७६ ॥
 अजानैर्लोलकर्णत्वं राजेन्द्रकरिणामथ ।
 पन्थानं लेखवाची स कदमीराणामगाहत ॥ ५७७ ॥
 पवनैः संमुखायातैर्घ्राकाररवधारिभिः ।
 न्यवार्यतेय कश्मीरप्रवेशाद्राजनन्दनः ॥ ५७८ ॥
 स विशन्नथ कश्मीरसरणीमुदजिज्वलत् ।
 भमलीमसयद्राघः श्रुतिं ॥ खलचोदना ॥ ५७९ ॥
 नक्राः समुद्रमिव केचिदुदेतुकामा
 याता लताप्रमिव केचन दर्पवेगात् ।
 दुर्मन्त्रिणो भुवनकाननचक्रयाल-
 हं व्याशना नरपतिं प्रविलोलयन्ति ॥ ५८० ॥

प्राप्तेष हस्मनेऽप्यर्थं प्रीत्यनिर्णयवादिभिः ।

यर्णोद्यमगुह्यसूयं पित्रुनैरिति बोधितः ॥ ५८१ ॥

सर्वास्तामेव पुत्रीनामुपरीभ्वरपुद्गयः ।

नयापि मयिचैर्योऽप्यो हिमाहितविनिर्णयः ॥ ५८२ ॥

पुरंदरादिलोकेऽस्तेऽज्ञेयज्ञाधयशालिनाम् ।

ह्यपेदेऽप्यो मरेन्द्राणामन्तराधो विलोक्यते ॥ ५८३ ॥

ह्यपरांशितया स्वाताकात्पुत्रादि मिदमात् ।

हृत्प्राप्तपांदिषानिःशृङ्खलं कुरे न कस्यचित् ॥ ५८४ ॥

विभवेऽस्मत्प्रेमान्जोषं न च स्त्रीभविता तथ ।

स्नेहेन सिध्यमानाग्निः शीतलत्वं किमुच्छति ॥ ५८५ ॥

धरे दालादलो घोरो न पुत्रात्मा च पुत्रेणः ।

तस्य पानाद्गलत्येकः परस्य त्यरितं कुलम् ॥ ५८६ ॥

देवाद्भूतर्तं तर्पे मसर्पद्विषधारिणम् ।

विना देवकृतं को नु निधी स्थापयति स्वयम् ॥ ५८७ ॥

न विमर्षं चायमेकाकी राज्ञो मे किं करिष्यति ।

दरेः पुरः नयूयोपि कतमो वारणेभ्वरः ॥ ५८८ ॥

पुद्गिराजस्य किं नु स्वात्परिपन्थिपरान्तमैः ।

नैतद्युक्तं सीगती दि राजपुत्रोदयधिषी ॥ ५८९ ॥

भाषे पक्षे द्रुमं नादाधिरं नादाः परे यतः ।

मानुप्राप्तो न च त्याज्यस्ततस्ते हस्तं दस्सना ॥ ५९० ॥

न चैवं प्रायतापृप्तिं सेजस्वी न स्तद्विष्यते ।

यस्मिन्दहति नाभ्योधि न हृणो वाङ्मयस्य कः ॥ ५९१ ॥

मत्तस्तस्य निरोधेन निरतिप्रसुताः प्रजाः ।

कुण्ठयन्नुतसं पूर्वभूवालोत्कण्ठितां चिरम् ॥ ५९२ ॥

प्रथिष्टैरिति दुर्वाक्यैर्निर्गमाद्भिरिव नृदः ।
 धैरस्यममजद्राजा खलवाक्यैः स हस्सने ॥ ५९३ ॥
 पश्यञ्चष्टुष्वधनुर्भवस्तस्यैवोत्सुकविक्रियाम् ।
 घ्रातुः पुत्र इतिस्नेहात्तं वयन्ध न भूपतिः ॥ ५९४ ॥
 उदयधीरथालक्ष्य यिरक्तं हस्सने नृपम् ।
 तद्दार्त्रीं लौलकयधू समदिक्षत्तरामिति ॥ ५९५ ॥
 स्यामिरागादियारूढो नाकं डामरलौलकः ।
 न यशो नाशयामास कुस्यामिमुखयोक्षणेः ॥ ५९६ ॥
 मस्मादुर्मनसो राक्षो विभयाशास्तु दूरतः ।
 पथितस्य त्वया प्राणसंशयो हस्सनस्य तु ॥ ५९७ ॥
 भतः प्रलोभ्य राजेत्यं त्वयानीयो निजामृद्धान् ।
 योग्यं स्थानाग्नौ नास्मद्विपभिर्योतनाविधौ ॥ ५९८ ॥
 तस्मात्त्वया निजार्थानां ग्रहणार्थं महीपतिः ।
 प्रार्थनीयो यथाभ्येति त्वद्रूढानेन सुख्यधीः ॥ ५९९ ॥
 विश्वस्नायाः किमर्थमे धर्मकामार्थहेतुभिः ।
 राक्षोर्पेयामि ताग्न्यर्थांस्तदि मे स्यादनुग्रहः ॥ ६०० ॥
 भतः स्वकीर्तये धूर्तमेमानरूतयेस्तु मे ।
 यस्तु त्वच्चरणस्पर्शं दक्षितानुग्रहं गृहम् ॥ ६०१ ॥
 प्रत्याह्व्य स्वयं स्वीयमोगधेरिव मद्रस्तु ।
 भाशाः प्रकाशयत्यर्थपतिर्मास्यानियामितः ॥ ६०२ ॥
 यदन्त्येन त्वयापेक्षं न तु स्त्रीधनमित्यतः ।
 हमाया वग्मादक्षं लोकाप्यापाय मास्करः ॥ ६०३ ॥
 धनेन वस्तुना राक्षः कष्टं प्रार्थनार्थिनाम् ।
 मदितां धारि गृहानो मेपांश्चपं वनेभ्युधिः ॥ ६०४ ॥

विधीनविधिगर्भेण गोपयन्ती अथा अटी ।

उपपाद्येन लब्धेन मर्त्ये रक्षितान्ता ॥ ६०५ ॥

लब्धेन मर्त्ये रक्षितेन अथा अटी ।

मर्त्ये रक्षितेन अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

अथा अटी ।

भाग्युर्गुणलक्ष्मीनिनशगलं कलयन्तम् ।
 मयाप्रहारनिर्माणमकरोत्पुत्रलिप्सया ॥ ६४० ॥
 योगिने ब्रह्मनाथार्यं सगर्ममेरजादिय ।
 कश्मीरानागनं राजा पुत्रार्थ्येगममान ॥ ६४१ ॥
 मया धैर्यराश्रीया कारागारकुटुम्बिनाम् ।
 निवारितं विलोलस्य नैर्मागिकमपि श्रियः ॥ ६४२ ॥
 यथापराधं दण्डेन हरता धर्मपितृयम् ।
 प्रजा अपक्षपातेन स्यप्रजा इष पालिताः ॥ ६४३ ॥
 नीताधिराय निर्मथ्य विपश्चिज्जनवारिधिम् ।
 कियतोपि मया—मैत्रौ शास्त्रमणिप्रभाः ॥ ६४४ ॥
 इति मे कृतकृत्यस्य शोकशङ्कर्यं परम् ।
 प्राज्यसाम्राज्यभारस्य घांढा नास्ति कुलाङ्कुरः ॥ ६४५ ॥
 इति श्रुत्वा घचस्तस्य वंशच्छेदतमौमुपम् ।
 दर्शयन्द्दर्शनज्योत्स्नां योगी तं प्रत्यभाषत ॥ ६४६ ॥
 मा विषादं कृथा राजन्पुत्रानुत्पत्तिहेतुकम् ।
 नहि किञ्चित्कदाचिस्यादुरापं पुण्यशालिनाम् ॥ ६४७ ॥
 पुत्रोत्पत्तिनिमित्तं मे यांगिनोप्यानुपक्लिकम् ।
 किञ्चित्संचितमस्त्येव तत्तयास्नूपकारकृत् ॥ ६४८ ॥
 गुणैः सप्रमिमं मे च कश्मीरागमनोद्यमम् ।
 फलयत्येव महिषी भुजाना गुलिकामिमाम् ॥ ६४९ ॥
 कुलतन्तौ समुत्पन्ने त्रिलोकाभयलक्षके ।
 नयेत्तमो जगन्नाणचिन्तातानवमश्रुताम् ॥ ६५० ॥
 इत्युचुषोथ यागोन्द्रादादाय गुलिकां नृपः ।
 अमोजयत्स महिषीं चरुं दशरथो यया ।
 देवीममोजयन्मूर्तां प्रसादपदवीमिव ॥ ६५१ ॥

द्वितीया राजमार्गिका ।

अन्धधामनी देवी विपुलाग्रदधरम् ।
 ललाटेऽप्यमयेऽथवाणी सुपुत्रे सुनम् ॥ ६५९ ॥
 दक्षिणमूर्तिः दक्षिणमूर्तिः विरोधेषु ।
 दक्षिण इति अन्धधामनीः दक्षिणमूर्तिः ॥ ६६० ॥
 दक्षिणमूर्तिः दक्षिणमूर्तिः दक्षिणमूर्तिः ।
 अन्धधामनी ललाटेऽप्यमयेऽथवाणी देवीः ॥ ६६१ ॥
 देवी अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ।
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६६२ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६६३ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६६४ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६६५ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६६६ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६६७ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६६८ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६६९ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७० ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७१ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७२ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७३ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७४ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७५ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७६ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७७ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७८ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६७९ ॥
 अन्धधामनी देवी अन्धधामनीः ॥ ६८० ॥

राज्ञी शोकान्तरा राजपुत्री बालाश्रिति प्रजाः ।

अभूर्यद्यकिताः सर्वा अथ धैनाध्यशङ्कया ॥ ६६४ ॥

देव्या विषादतोये तु बहुल्यमुपेयुषि ।

परस्परममात्यानां मात्स्ये न्यायेभ्यद्रुचिः ॥ ६६५ ॥

अलं विषादनिर्वन्धैर्व्यस्यैव क्षणो ह्ययं ।

रुन्धते मलिनात्मानः इमामनूरागराजकाम् ॥ ६६६ ॥

इति प्रयोष्य शुभटां देवीमुदकसाहको ।

ज्येष्ठं सिफन्दरं पुत्रं महाराज्येभ्यपिञ्चताम् ॥ ६६७ ॥

देव्या भतेनोदकोथ सार्हि महदमुद्गदम् ।

जामातरमपि क्रूरः सजानिमदहच्छलात् ॥ ६६८ ॥

सूक्ष्मानसि तिमिर्महान्स्वकुलजान्व्याधादजानन्यधं

धीडां क्षौद्रहराभरादविबुषी स्यां मातरं पुस्तिका ।

प्रार्यः धीलषलोभमोहितधियः कल्पान्तरस्यायिनो

मन्वाना वुरितं कियन्न जडिमप्रस्ता विदध्युः खला

शोभानाममहादेव्याः सोधिविन्नां महीं व्यधात् ।

प्रतापहेमराजा तु नाधिबेदनिकां वदौ ॥ ६७० ॥

शाभादेव्यास्तदा लक्ष्मीः स्तुतिधमगमसराम् ।

शर्मा हेमलिङ्गैर्द्यां पुण्यलिङ्गैर्द्यां स्वैरमण्डयत् ॥ ६७१ ॥

एतद्वन्धुप्रमेपां पि मां हनिष्यति निश्चितम् ।

इत्युदको राजपुत्रं विपेणाय व्यपादयत् ॥ ६७२ ॥

निजैर्वै लृपाण्यार्हि स्वं छिन्द्यां कण्ठमेतयो ।

यद्यहं त्व. निरुन्ध्यां वा हन्या वेत्यथ संविदा ॥ ६७३ ॥

विश्वास्य साहकं वीरमुदकोथ व्यपादयत् ।

आसंघविनिपातानां द्रोहा दूता हिं वुर्धियाम् ॥ ६७४ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतायां अष्टमोऽध्यायः ॥

प्रीतधुनगतो हृदि श्रवणे विविदानम् ॥ ६७ ॥

श्रीहार्दिक्या भगो ह्योमहमामोम्ययैभयम् ।

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ शुद्धमन्त्रोच्चारणः ॥ १७६ ॥

सुदी १५/०५/१९७३ गणतन्त्राभावाचा संशोधन उद्देशः ।

होमसंगमयानुष्ठानस्य वीरमर्षादयः ॥ ६७३ ॥

नरपुत्रा नन्दगमय्या भूपतेरुत्तमिन्दः ।

दोहं वदोद्यताः पदपुष्पगन्धि ध्वजनि ॥ ६७८ ॥

प्रथमः अध्यायः ।

विद्यायादिभ्योऽभ्युदयपठ्यादावपि जायते ॥ १७९ ॥

ਦਰਸਿਮੰਦਰਜੀ ਸਾਂਝੇ ਬਲਸਮਫਲਾਸ਼ੀ।

पाणिनिनामं साहित्याख्यभट्टाभ्यां पराख्यम् ॥ ६८० ॥

आदिनरतायुर् पार्श्वः समनुद्रव्य भूषति ।

उदायतेनाथ ते बहुधा नमोति प्रसादया ॥ ६८१ ॥

प्रनोविदातं गगनं पटङ्गमश्वाश्रय ।

एतं प्रावितापुरं गुप्ता हर्षस्य हर्षस्य विशाम् ॥ ६८२ ॥

मदगदगं गङ्गाः पादपक्ष्माभिः सम्यक् ।

आध्यात्मतत्त्वज्ञानं धर्मं तच्छिष्टमस्मिन् महा धिरेण ॥ ६७ ॥

बार्तावाक्यम् नि. वाक्यसु प्रथमं दृष्टव्यम् ।

पल्लवमाविदाश्चाभिहः गजगणपुतिः ॥ ६८४ ॥

तत्र धारोत्तमाङ्गानि वपुध्वजाग्नदीपतिः ।

दाण्डानिष गृध्रेण कुम्भधारोनिनादिष्ठनत् ॥ ६८५ ॥

परिणत इयं व्याख्याभूतगार्हपत्ये केसरी ।

पाश्याभारजिपातः ॥ पाश्याभित्तकमथानधम् ॥ ६८६ ॥

द्वितीया राजनरदिनी ।

११११८८ कविली राजधानी महीपति ।
 भेद दिनेमवकाश मन्त्राया मिमिगदवि ॥ ३०९ ॥
 सुन्दरीरनमरीन्द्रयेषां देवाग्निचरोन्वरी ।
 ली गजो धूमपात्रेण वारीवारी अर्धेदिनी ॥ ३१० ॥
 वरभेद भोगेष्टेन गुपयेद्विपुलिताः ।
 निवर्तिताः एते राजदिविनिता वरा वर वरपीयता ॥ ३११ ॥
 वरभेदनामवेष्टा नर्तनान्तधिमर्दिनिव ।
 धिममन्त्रेष्टु चन्द्रनी दानवार्धेमवन्त्रभी ॥ ३१२ ॥
 दान वरीयन्तु नाथ दानयते मेव वरविपु ।
 दानास्तु निम्न वरभेष्टे वरिष्येषां धिममन्त्राः ॥ ३१३ ॥
 गता दानास्तु वरिष्येषां मन्त्रेष्टु वराः वरे ।
 लङ्कान्तविषदीर्घा मन्त्रे लव निमिलनाम् ॥ ३१४ ॥
 लवपत्न्या मन्त्रमन्त्राया धीनिचन्द्रवधूयते ।
 लवपत्न्या वर वर वर मन्त्रेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु ॥ ३१५ ॥
 दानोद्यमवन्त्राहाः वपुःस्तु वरभेष्टु वरभेष्टु ।
 वरभेष्टु दानमन्त्रेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु ॥ ३१६ ॥
 धीनिचन्द्राणि निम्न धीनिचन्द्राणि नृपता ।
 मन्त्रमन्त्राणां मन्त्रा वरभेष्टु वरभेष्टु ॥ ३१७ ॥
 मन्त्रेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु दानोद्यमः तमाधयन् ।
 विद्या वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु ॥ ३१८ ॥
 मन्त्राणां वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु ।
 वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु ॥ ३१९ ॥
 मन्त्रेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु विद्या ।
 वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु वरभेष्टु ॥ ३२० ॥

अनसीदग्रहोच्छिष्टां पुरो नम्रो न्यविक्षत ।
 विनयं शिष्यवत्तस्य न को भूमिपतिर्व्यधात् ॥ ७११ ॥
 मरुद्भिरिव वृक्षाणां शालीनां शलभैरिव ।
 तन्मतस्यैः खलैश्चक्रे भङ्गः कश्मीरसंविदाम् ॥ ७१२ ॥
 स्वामिनो दानमानाभ्यां त्यातैर्देशगुणैरपि ।
 कश्मीरानविशन्ल्लेच्छाः सुक्षेत्रं शलमा इव ॥ ७१३ ॥
 विद्वानभ्यासयोधाभ्यां विद्यामेव विशांपतिः ।
 स लहमो त्यागमोगाभ्यामशोभयदवीवृधत् ॥ ७१४ ॥
 शाहिमङ्गपतिं जित्वा पिदजं स महीपतिः ।
 मेरादेवो महीपालात्प्राप्तवान्प्राभृतं ततः ॥ ७१५ ॥
 अयातरत्तत्र कुले नूनं सा कापि देयता ।
 योजयिष्यति कश्मीराभ्रष्टांस्तत्रन्दनो यतः ॥ ७१६ ॥
 श्रीजैनोत्तामदीनाख्यो मूर्तो धर्मः कलाविय ।
 राजापि योगिराजो यो राजचूडामणः प्रियः ॥ ७१७ ॥
 ययना गुरवो भृत्याः सेवका धलुभास्तथा ।
 दान्धयाध्यामयस्तस्य काकाः पिकशिशोरिव ॥ ७१८ ॥
 केनापि रत्नसिद्धेन दत्तस्तांकरसः प्रभुम् ।
 रत्नसिद्धिं यदन्भूतो महादेवाभिधोभ्यगात् ॥ ७१९ ॥
 सहस्रयंघिता तेन रत्नैर्नैव न साधिता ।
 विस्मयेन रत्नैनापि काञ्चनधियमृच्छता ॥ ७२० ॥
 सदा राशिं महीमारोहद्वहनावनुरागगान् ।
 भदान्भ्रमरमहादेयरूपेणेव निजं धनु ॥ ७२१ ॥
 रत्नसिद्धिप्रमादोद्य महादेयस्य हीनताम् ।
 अगात्र तु सतीदेशनिषामविषये मनाक् ॥ ७२२ ॥

वरतीर्षादिभ्योऽपि न वृत्त्या वृत्त्यर्थमात्रेण ।
 हेम इदं वृत्तिव्यास्ये विरमाणीतिरप्यत्र ॥ ७२३ ॥
 प्राप्तेन वृत्तिनो वाता नष्टस्य वृत्त्यर्थेवदा ।
 कर्त्तव्यव्यास्येनो वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७२४ ॥
 धिक्ता वृत्तिव्यास्येनो वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा-
 विरमाणीतिरप्यत्र वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७२५ ॥
 वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७२६ ॥
 वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७२७ ॥
 वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७२८ ॥
 वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७२९ ॥
 वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७३० ॥
 वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७३१ ॥
 वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७३२ ॥
 वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा वृत्त्यर्थेवदा ॥ ७३३ ॥

मद्रासप्रक्षितेः स्वाम्यं कदमीरेन्द्रेण लम्बितः ।
 सचेतनं जयस्तम्ममिव तं तत्र रोपयन् ।
 व्यावर्ततारिलोकार्त्तिकर्ता स क्माधिकर्तनः ॥ ७३४ ॥
 प्रत्यक्षा इव धर्मार्थकामाः काममनोरमाः ।
 मीरादेव्यास्त्रयो राजपुत्रास्तस्योदयत्सत ॥ ७३५ ॥
 मीरखानः शाहिखानः खानां महद इत्यपि ।
 यैः संज्ञा भण्यभूयन्त गङ्गाधैर्विष्टपा इव ॥ ७३६ ॥
 प्रमीतमावृफं शोभानन्दनं पिरुजाभिघम् ।
 स राजा मीरखानादिनिर्विशेषमवीचृधत् ॥ ७३७ ॥
 भलकासद्वर्षा राजा मानसप्रतिधिम्विताम् ।
 पुरीं पुण्यजनाकीर्णां प्रसुम्नाद्रितटे व्यधात् ॥ ७३८ ॥
 पूर्णानन्दा जयारिका भद्रा विस्मयदायिनी ।
 भीस्तस्यातिधिसंपत्स्यै भूभुजोभूदियानिशम् ॥ ७३९ ॥
 राजाधनाभयत्वेन प्रसिद्धः स सदायतिः ।
 लक्ष्मीमधुम्वितामन्यैर्वताधुम्वद्रिपां बलात् ॥ ७४० ॥
 यथना नित्यतद्वत्तवित्तसंपत्तिशालिनः ।
 आहारव्ययहारादौ जितयन्तो महीपतिम् ॥ ७४१ ॥
 अयत्नप्राप्तविस्तानां यवनानां महीपतेः ।
 घराटके च कोटी च दृष्टिरासीत्समा तदा ॥ ७४२ ॥
 कदमीरमण्डले म्लेच्छबुराघारेण दूषिते ।
 महिमा ब्राह्मणैर्देधैर्मन्त्रैश्च स्वः समुज्जितः ॥ ७४३ ॥
 सघोतैरिव यैः कालबलात्तेजः प्रकाशितम् ।
 तैर्देयैः कालदौरात्म्यात्तदन्तर्धिमनीयत ॥ ७४४ ॥
 पुण्यक्षरेण कर्तुंणां कलिदोषेण चोज्झिताः ।
 गीर्वाणैः प्रविमा सर्वा निर्मोका भुजगैरिव ॥ ७४५ ॥

हिमीदा राजनरहिणी ।

मन्दाहमे नगरनैजोविरोधे विदरीभुम् ।

प्रतिमाती दितगभावी धाम्नाली चयमाचना ॥ ७४॥

कतिरपदीमयाप्यनवायैः कथमिमा भुवम् ।

मदुने विदरीमोप्या विषमाविदय कोदिताः ॥ ७५॥

राजाजनीवी कथमममममः प्रतापिनः ।

कथमैः गूढमदीय प्रतिमाती विराहनी ॥ ७५८ ॥

कमे कान् दुर्वा दीचन्द मतिमे मतिनी विपानिम्

कथामे मति मारुमे कथिद्विवावीव भुमुजः ॥ ७५९ ॥

कथमै मतिपाटीवी कथमैव प्रतापिनः ।

गूढमदीः मधु जगु कथमहार्थमिदम् ॥ ७६० ॥

कावाजाम्देषमाविष्यमैव जगो नमम् ।

स्वायजाम्देषमाविष्यमैव कथामि भुवम् ॥ ७६१ ॥

मापया कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी

कथामि कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी ॥ ७६२ ॥

मुक्तावी कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी

मुक्तावी कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी ॥ ७६३ ॥

मापेगूजाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी

मे कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी ॥ ७६४ ॥

मतिपाटीवी कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी

मतिपाटीवी कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी ॥ ७६५ ॥

मे कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी

मतिपाटीवी कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी ॥ ७६६ ॥

मतिपाटीवी कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी

मे कथाम्देषमाविष्यमैव मतिपाटीवी ॥ ७६७ ॥

तेनेत्यादि कुतर्कोक्त्या नुरमात्येन पापिना ।
 निरस्तो देवतामावः प्रतिमाभ्यो महोपतेः ॥ ७५८ ॥
 सुरासुराणां समरे सन्नानां सततं तदा ।
 असुरैर्विजितं नूनमन्यथा कथमप्ययुः ॥ ७५९ ॥
 विश्वस्ताः प्रतिमाः सखा गौर्वाणानां शिला इव ।
 न विप्रो भञ्जकानां च प्राग्वद्दृष्टः कथंचन ॥ ७६० ॥
 विहाय राज्यकार्याणि प्रजामान्यविपर्ययात् ।
 देवानां प्रतिमाभङ्गे राजारज्यदहर्निशम् ॥ ७६१ ॥
 मग्नः श्रीविजयेशोपि तेनेति कथयोरित्यतम् ।
 प्रकान्तस्यानुरोधेन शोकशल्यं सहामहे ॥ ७६२ ॥
 शृण्वतां पश्यतां श्रोत्रनेत्रस्य त्रस्यतो मुहुः ।
 लोलकानिपतनाद्यभ्रधरभङ्गो ध्वमिद्यत ॥ ७६३ ॥
 सिंहिकापुत्रदण्डान्तो मार्तण्डः पुनरुत्थितः ।
 न पुनः सृहदण्डान्तः पुनः कुत्रापि जात्वपि ॥ ७६४ ॥
 रीतिमय्या पृहदुखमूर्त्यां भवितया नृपम् ।
 निजनामाङ्कितां मुद्रां तां मूढो निरमापयत् ॥ ७६५ ॥
 प्रत्यङ्मुखः प्राङ्मुखत्वं योगाभ्रगररक्षया ।
 मूर्तिमर्दाद्भूद्रीमस्यामी सोन्तर्मुलस्तदा ॥ ७६६ ॥
 सुमनोनागसंहर्तुर्निकर्तुः पक्षशालिनाम् ।
 अभूच्छ्रीशारिका देवी पुरस्तस्थातिसैद्यमा ॥ ७६७ ॥
 सुरेभ्यरीषराहादिप्रतिमाभ्वंसनोद्यमे ।
 अकम्पन मियेवीर्या नास्य सर्वङ्गुषा तु धीः ॥ ७६८ ॥
 नगरं पत्तनं चापि न ग्रामो न च तदनम् ।
 यत्र सृहदुदण्डेन सुरागारमशोष्यत ॥ ७६९ ॥

द्वितीया वाङ्मनसिद्धिः ।

महर्षिर्नमोऽस्तु निरीधुतः स्वर्गधरः ।

महाह्मणो महावीर्य निबन्धनः ॥ ७३० ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३१ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३२ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३३ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३४ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३५ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३६ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३७ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३८ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७३९ ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७४० ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥

श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ ७४१ ॥

स्यामी भृत्यापराधेन दण्डनीय इति स्थितेः ।

सूदमहापराधेन कालो भूपेकरीत्कुचम् ॥ ७८२ ॥

ज्यायांसमभिपिब्याथ पुत्रं मिफन्दरो नृपः ।

नन्दाष्टाभ्ये ततो ज्येष्ठकृष्णाष्टभ्यां व्यपचत ॥ ७८३ ॥

रूपं निष्कलमर्चितं किमपि तन्मन्दानमन्दाप्रहा-

न्मन्तान्यः समनुप्रदोतुमनुलस्याद्यन्यक्रियः ।

गौरीरूपकरीं यपुःमहयरीं स्यां शक्तिमध्यकय-

श्रुक्तिं मुक्तपुरस्सरं दिशतु यो देवः स्वयंमूरयम् ॥ ७८४ ॥

पिधम्यतुतरां शाहिस्वानवृत्ताञ्जसानुतिः ।

मन्नाक् धाम्स्तान्यराजास्याशेलकोटिशिलाटनैः ॥ ७८५ ॥

तद्रुणीचरस्तस्याभ्यां पिबन्त्यपि गिरं मम ।

सुगन्धिघनसारेण कृपाम्भोपि मनोरमम् ॥ ७८६ ॥

मालिशहः स. घसुधासुधांनुर्जगतां तमः ।

प्रदोषारम्भमाच्छैर्त्सीन्नास्वतोस्ते पितुस्ततः ॥ ७८७ ॥

भदर्पकचितं बालं प्रौढा लक्ष्मीमुंहुमुंहुः ।

कुलजालिङ्गदङ्कैस्तं राजानं नतिशालिभिः ॥ ७८८ ॥

तस्य बाल्यं मनोहारि विशेषाद्राज्यराजितम् ।

कान्तिं कलयते कान्तपूर्णेन्दुः शरदि स्फुरन् ॥ ७८९ ॥

पूर्योर्यीश्वरवद्वालमपि तं भूमुजोनमन् ।

भविदष्टो हि दामापि क्रमितुं न प्रगल्भ्यते ॥ ७९० ॥

— नाधिकारिमुख्यत्वं तदा सूहे ———

———मतिपैदग्न्यं तदीयमवहद्विधेः ॥ ७९१ ॥

सूहेनाशङ्कि मार्गेशो लम्बकः स्योदयः सहः ।

भुवं स्याशयवद्भाति सर्वस्यैव पराशयः ॥ ७९२ ॥

धृष्टोदात्तितनयविश्वीनयोदोदयो- नम् ।
 स्यात्प्रमाणेर्धनि गृह्यमदो रोद्धुमभिलषन् ॥ ७९.३ ॥
 निम नादाह्नि न कर्त्तुमिच्छाम्येवास्मिन् इतिभ्रमम् ।
 मदात्मनो भवेत्तदोदा बोद्धो वादि नु पाविनाम् ॥ ७९.४ ॥
 कालो दीर्घविश्वी मिश्रुणो गुणिमन्तरा ।
 गृह्यं कुलीनः श्रीलीलो विधायि च हि निर्मिताः ॥ ७९.५ ॥
 दीपः न तत्प्रमाणोदात्त आनयोदोदकायतः ।
 दासिर्धनः गृह्यमदं नु कवे निर्मित्याभ्यासीन् ॥ ७९.६ ॥
 दास्यमाणेर्धनिदीपः कालम्बमपि वचयम् ।
 दासदाह्निमदमन्त्रादीन्गृह्यमन्त्रपरम्परे ।
 दहेर्द्वयप्रणामे नष्टप्रमाणमममम नः ॥ ७९.७ ॥
 बलिचाराधुमद्वय नारदामाधु-विन्दम् ।
 धर्तुं धुविच्छो मत्वा पितुः गृह्यविधुनुदम् ।
 दुरो मदात्मनोदा बोद्धिर्दोदाह्निमोचयन् ॥ ७९.८ ॥
 मागेदो दीर्घयोदाभ्यां दास्योपेक्षामप्यनः ।
 रोद्धुं निपातकान्गृह्यः नदत्ता नारदामादत्ता ॥ ७९.९ ॥
 तापोनुदिय गतादो मन्त्री रोद्धुमनाः ममम् ।
 तयोः नह पुनश्चापविमोचोदागृह्यमगात् ॥ ८०० ॥
 राजाये नात्रकादीनां विभ्रामार्थमनर्थम् ।
 मदात्मनोदापुत्राणां दुराणां ही न दत्तवान् ॥ ८०१ ॥
 ध्याहन्मधुर्गन्धमपदपदापृणोद्भुजान् ।
 मिश्रित्य न तैः राजा कं न द्वाहं प्यवाहरत् ॥ ८०२ ॥
 भग्नः कष्टकपादप्यै नैक्योपेतपदाभूत् ।
 गृह्यतिस्मिन्धर्मा मन्त्री तिमिरममदोचयत् ॥ ८०३ ॥

हृदयं कालकूटेन विपैरक्षान्यमद्गुरैः ।

कृत्वास्य किं व्यधाद्वेधा रसनाग्रं सुधाकणैः ॥ ८०४ ॥

स तान्कपटविश्वासमोज्यैराश्वास्य दुःकृती ।

विश्वासयागुरावेशमैच्छन्महदपक्षिणः ॥ ८०५ ॥

त्रिजगत्सर्गसंहारकरणोद्धारभैरवः ।

विधिः सहायतां घत्ते मियेयोप्रात्मनां विधेः ॥ ८०६ ॥

राधेयस्यन्दनस्येव भूमिर्भूयो मिये तदा ।

छिद्रफाले रजत्पादं तोमा मार्गयते रजा ॥ ८०७ ॥

कालज्ञो दीर्घसूत्रोऽथ सूहो विमलकामिधम् ।

स्थभृत्यमिति संदिश्य ध्यसृजन्महदं प्रति ॥ ८०८ ॥

पालो राजा नयं राज्यं मन्त्रो मार्गपतिर्जरन् ।

धुर्यो यदि भवान्दूरे तर्हि का जगतो गतिः ॥ ८०९ ॥

अपेक्षन्ते प्रकृतयस्त्वामात्मानमिवाशिलाः ।

पापाणां हर्षपापाणाः सूर्योदयवशां विना ॥ ८१० ॥

अथहेलामयं राज्यधुरः संवहनं तव ।

यधंतां बुधियं चान्तरातद्विषयलुरी ॥ ८११ ॥

अस्मद्यशुद्धकोरोपि चिरतृष्णाकदर्धितः ।

अमन्दमानन्दनीयफलैकनिधिना त्वया ॥ ८१२ ॥

नियं च कुशलप्रश्नं मार्गराजस्य सादरम् ।

विमलां महदस्याथ संदेशं निरणयत् ॥ ८१३ ॥

क्यद्रोहनिधयं जानन्महदः भुततद्वयः ।

स्य विना स्वपितुर्वन्धं स मत्या कोशयन्वितः ।

त्रिंशत्स्वादिदय तार्क्यारम्भरमीरेभ्योचलत्कुटम् ॥ ८१४ ॥

महम्मदा मार्गपतेर्वन्धं धुर्वन्धं शौर्यवान् ।

मार्गिस्ताचलमार्गेन मार्गाभिः पलायत ॥ ८१५ ॥

[द्वितीया वाक्यार्थहिन्दी ।

द्वावन्तरेष चीरक्य भक्तिः क्वपि न दृश्यते ।
 शुक्ला मृदुमनो दूताग्यभक्तिर्भेददाहिनाः ।
 लक्ष्यं मार्गपतिं वीर्यं वरदत्ता वरमाश्रितयन् ॥ ८१६ ॥
 वृद्धः शरीरपण्यजान्मार्गोदावय दायादयं ।
 विभवागमाय च ज्ञानाद्दृष्टोन्मि नय वरदामि ॥ ८१७ ॥
 विविक्तवर्णधारादी मार्गोदातिमिनादनाः ।
 ज्ञानोद्य विवर्तान्मृदुर्दृष्टो दृष्टो पुनरागता ॥ ८१८ ॥
 लक्ष्यमार्गपतेः वीर्यं विरदनादोद्दृष्टोद्दृष्टः ।
 ज्ञानादोधिनायाम्मन्त्री दायादो मीर्यं नृपतिरिव ॥ ८१९ ॥
 लक्ष्योद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ॥ विदुर्दृष्टः ।
 वर्योद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ॥ ८२० ॥
 निरुपमानं निःसाहस्यमर्चकारदीवन्तम् ।
 अथपुनरातिनीरजापि दायादी धीध व्यदृश्यन् ॥ ८२१ ॥
 अथदृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ।
 विषयं नु लक्ष्योद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ॥ ८२२ ॥
 लक्ष्यं मार्गपतेः पुनरागतामिव वर वीर्यजः ।
 लक्ष्योद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ॥ ८२३ ॥
 लक्ष्योद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ।
 न एव भुवन्तं नयं पुनर्दोन्मिध निधर्तः ॥ ८२४ ॥
 एकादैनय लक्ष्योद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ।
 लक्ष्योद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ॥ ८२५ ॥
 पुनर्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ।
 विभवाग्नः प्रार्थितानायाद्विधमार्थं महम्मदः ॥ ८२६ ॥
 धीमिधोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टोद्दृष्टः ।
 महम्मदय पुन दायादीन्मिनादि दि पुधिषा ॥ ८२७ ॥

यहेधूमविधार्धितः शमयति ज्वालामरं चारिदो

धृक्षक्षोदमवो चनानि नयति क्षिप्रं कृशानुः क्षयम् ।

दाहं जन्मभुवो दिशोद्विपतरुर्वरस्यदोषावहं

द्रुहन्त्यप्युपकारिणेपि सततं लोभाभिभूता जनाः ॥ ८२८ ॥

प्राप्ते महम्मदे मार्गपत्नी चिम्बास्ततो गृहान् ।

स्त गोविन्दस्तशब्दिते क्षणमेवमचिन्तयत् ॥ ८२९ ॥

मन्त्रिणा सूहमद्वेन राज्योपद्रवरक्षिणा ।

द्वैराज्यकाङ्क्षी तुर्युद्धिरित्यचारि महम्मदः ॥ ८३० ॥

लीलेषापक्रिया कर्तुरपकार्यस्य सा पुनः ।

नाडोय मणिता जानु न शुष्यति कर्षचन ॥ ८३१ ॥

परिणामेतिदुःखेन सुखेनामुखंसीमनि ।

अपच्येनेय किं नः स्यात्निधितेनामुना फलम् ॥ ८३२ ॥

राजद्रोहोद्यतः पापो नितिसामर्थ्यो भयादयम् ।

मम देश मयिष्टांश क्षणीयो न युज्यते ॥ ८३३ ॥

इति समन्वय चिम्बा राजिह्वगो मद्यदं ततः ।

तुम्हर्गमिव व्याधौ गोविन्दस्ते नियद्वधान् ॥ ८३४ ॥

भनकनाथ रत्नेन नि सपत्न्यालिप्सया ।

एकं मूढः स पुरस्समन्वयं ततः ॥ ८३५ ॥

नाथपुत्रंमूढभट्टं विरुष्टाः श्रेष्ठबुद्धयः ।

भग्यंशका गृहं शमाः गोविन्दं यः स्वशोशितुः ॥ ८३६ ॥

तुम्हर्गमिव व्याधौ यदा वस्तु पस्तशः ।

पशुपत्नं तदा तेय कश्चोरानानन्दम् ॥ ८३७ ॥

मन्त्र्यादिनभ्यः फणिनः द्रवगात्रपेटे-

व्याधाः स्वशायिघटनाशिरगोदरेभ्यः ।

पश्यन्तं वाङ्मयमपि कुम्भोचमानै-

मिन्दो विद्या विमिश्रं नाम परं लभते ॥ ८३८ ॥

बभौदीदृशान्पुष्पदाहान्पुष्पैः ।

पदंभूयन्ति शिष्टेन गृहमन्त्रेन मन्त्राः ॥ ८३९ ॥

साग्यं वृत्ताद्यमानं न दातुमानः पलाययन् ।

बहुभयं मदादुर्गे भूतः वाङ्मयार्थविज्ञान् ॥ ८४० ॥

हिमालयोः निजमार्गैर्देवस्य वृत्ताद्युत्तमिदम् ।

विषयैर्मन्त्रार्थैः वाङ्मयेन मन्त्रमर्थोपयत् ॥ ८४१ ॥

विपुल्युत्तममर्गमिदं लभन्तः दातुमानो वाङ्मयः

पलाययोः पलाययित्वा गृहमन्त्रमप्यनुत्तमं विमिश्रितैः ।

गदागव्यमर्गैर्दिनेदानमयोः गदागव्यमर्गैर्दिने-

भद्राभावादिनामर्गैर्दिनेदानमयोः विमिश्रितं पर्यवस्यति ॥ ८४२ ॥

• दातुमानो दातुमानो दातुमानो गृहमेव प्रतिबिम्बितः ।

मन्त्रो निजमार्गैर्देवस्य वाङ्मयमर्गैर्दिनेदानमयोः ॥ ८४३ ॥

• न हि देवदत्तः क्षात्रं बभौमौति बभौमौति ।

प्रमदित्वा प्रतिदत्तं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं ॥ ८४४ ॥

प्राप्तं प्रतिदत्तं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं ।

देवः क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं ॥ ८४५ ॥

क्षेत्रादियं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं ।

भूतानि क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं ॥ ८४६ ॥

भद्राभावादिनामर्गैर्दिनेदानमयोः न च ।

निजमार्गैर्दिनेदानमयोः क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं ॥ ८४७ ॥

प्राप्तं प्रतिदत्तं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं क्षात्रं ।

गृहभद्रमप्यनुत्तमं भद्रं क्षात्रं स्वयम्भुविः ॥ ८४८ ॥

हिमंगमनतः ह्यन्तस्यान्तो हिमं मनुतेनलं

तटतरुसुखं नाया गच्छन्त्यजत्परिपश्यति ।

घलति नितरां विश्वं विश्वं विवेक्षि च मूर्च्छितः

सरलहृदये शङ्काप्रस्तस्तनोत्यतिशङ्किताम् ॥ ८४९ ॥

महम्मदपदेतस्मिन्शङ्कमानः पलायनम् ।

बुद्धं निपीतकोशोपि स मार्गेशमघातयत् ॥ ८५० ॥

हते मार्गपतौ बुद्धे सुहमद्वेन दुर्धिया ।

अमन्दनिन्दमाक्रन्दत्पितृषाखिलो जनः ॥ ८५१ ॥

श्रुक्षैः संलक्षयन्नाशाविशेषं निशि निदयथ ।

पक्षीय नीडम्रष्टः स सुहो लोकमयादयात् ॥ ८५२ ॥

अहस्तस्य विहस्तस्य रात्रिरासीद्विशा दिनम् ।

विपयैति ध्रुवं सर्वं पिधौ विधुरतां गते ॥ ८५३ ॥

कारणार्थं समुल्लङ्घ्य चलितं तं स्मरन्मुहुः ।

महम्मदतिमि सुहधीवरः युच्चमासदत् ॥ ८५४ ॥

मन्त्रिणा सुहमद्वेन पालितैर्लोलितैर्जनैः ।

हातो दर्शनमात्रेण स्वर्यातः धीसिकन्दरः ॥ ८५५ ॥

धीसिकन्दरशाहिर्यं शोभादेव्याः स्वमात्मजम् ।

उत्पिड्यानामभावार्यं स्वदेशाभिरघासयत् ॥ ८५६ ॥

उदीर्चापतिना राजपुत्रत्वादमिनन्दितम् ।

कदमीरानाययौ जेतुं तमादायाथ महादः ॥ ८५७ ॥

तुरण्ककटकैः सार्कं ध्रुत्वा पिरजमागतम् ।

व्यधुजत्तधिरोधाय सुहः धीलङ्गौरकौ ॥ ८५८ ॥

मन्त्रैः धीलङ्गराजस्य विक्रमैर्गौरकस्य च ।

सा तुरण्कचमूः शान्ता व्याधिर्दानजपैरिष ॥ ८५९ ॥

राजद्रोहिसहस्रेण रक्षितुं राजवल्लभः ।

न त्वेकमशकल्लोकमेतस्मिन्द्वेपदीक्षिते ॥ ८७१ ॥

दुर्बहत्येन निन्दन्स राज्यमारग्रहं खलः ।

अस्त्राघत जनाक्रन्दधवणानन्दलामतः ॥ ८७२ ॥

गृहान्नयैव लोकानां पङ्क्तिर्जात्यभिमानिनी ।

रुद्धमार्गोत्ततो देशादपमार्गीत्पासरत् ॥ ८७३ ॥

त्यक्तापि पितरं पुत्रस्तं पिता चागमञ्जनः ।

सूहान्तके कृताक्षेपे विदेशं परलोकवत् ॥ ८७४ ॥

इमा कृष्णा क्षाममशनं व्यायामो वेदनामयः ।

जीवधरकता तेषां विद्वेषोभून्महात्मनाम् ॥ ८७५ ॥

धाटीफणीन्द्रभीतीग्रतापस्वल्पाशनान्तरैः ।

मार्गे न कैर्द्विजैर्द्युत्युलाभात्सुखमलभ्यत ॥ ८७६ ॥

क च ज्ञानं क च ध्यानं तपः क च जपः क च ।

भिक्षार्थमटतां ग्रामानगात्कालो महात्मनाम् ॥ ८७७ ॥

लोकानामुपकारोभूदुपकारमुखादहो ।

यस्तन्निर्वासिताः सर्वे पापं तीर्थेभ्यःनाशयन् ॥ ८७८ ॥

विदेशामागताः द्रुप्यत्कलत्रप्राणचिन्तया ।

भलंच्छवेशा द्विजाः केचित्कश्मोरेष्वेव घातमन् ॥ ८७९ ॥

विच्छेदुमिच्छता विधां तेनापहतवृत्तिभिः ।

लङ्घितं प्रतिवेदमाय पिण्डीलोमाञ्जनैः श्रवत् ॥ ८८० ॥

तुरप्यदर्शने भक्त्या न तु द्वेषेण स द्विजान् ।

प्यह्लापयदतश्चास्मिन्हत्या न प्रजगद्विभरे ॥ ८८१ ॥

इत्याप्यानेन धै तेषां स तस्य परिहारवः ।

द्वेषघोतनशक्तानां कार्याणामेव दर्शनात् ॥ ८८२ ॥

[illegible]

किमद्राक्ष्यन्नायं तदुदयवशस्त्रावतुहिन-

द्युतिप्राधाम्मोभिः कृतधरणितापोपशमनैः ॥ ८९४ ॥

वर्षास्त्रिचतुषनन्यार्ज्जिविद्येत्स न किं ततः ।

शाहिखानोदये पश्येदिदं स्वहंसां फलम् ॥ ८९५ ॥

जीवत्येव ततः सहस्रमृते भीत्या पलायितम् ।

विभ्वास्य लहयजं द्राक् हंसगौरौ वयन्धतुः ॥ ८९६ ॥

भीधेनौ रागिणौ तौ द्वौ मद्दोदमौ कृपाविध ।

अम्योम्यशृङ्गमङ्गार्थं प्रायततां द्विजे मृते ॥ ८९७ ॥

काराया मोक्षिते लहयजे हंसेन संपति ।

प्राणांस्त्यक्ता गौरमहः सुरलीणां मुदं व्यधात् ॥ ८९८ ॥

त्यक्ता गत्यन्तराभायात्करिर्णविन्नोलताम् ।

पुंभल्येय पतिर्वृद्धो भेजे हंसस्तदा धिया ॥ ८९९ ॥

बालोपि शाहिखानोदय मोत्सेकं सोढयाम्पुनः ।

दार्शय तिमिरस्फारं न हि तेजो वयोनुगम् ॥ ९०० ॥

ठकुरैः सह संमग्न्य युषराजोय मग्नवित् ।

लहयजं विनिम्रन्तं हंसमहं रणेषधीत् ॥ ९०१ ॥

शाहिखानं प्रजापगो निर्धं पय इवागमत् ।

अमन्दधूतमपचौ कुम्दं निन्दन्ति वदुदाः ॥ ९०२ ॥

युषराजं अयोदधं परिरक्षुं समुत्तुका ।

राग्यभीः समयालाभादिगताकुलमवर्तत ॥ ९०३ ॥

छेदादिदग्धमावाच प्रजापगमरादपि ।

अधिकारमरं राजा युषराजे नयापिपत् ॥ ९०४ ॥

मोरकंमारणेवस्य मुदण्डस्याथ मुर्मतेः ।

द्विपरसंय मदाग्नस्य द्विष्टंभूतभुजादुदाः ॥ ९०५ ॥

एतन्मिदं प्रमाणं यत्तुः अस्माकं अर्थः ईदृशः ।

উদ্ভিদাণুবিজ্ঞানীরা জানেন যে প্রায় ১০০ বছর ধরে, তারা

श्री श्री गुरुभ्यो नमः शिवाय नमः

आलोचनात्मक विचारों का विकास करने के लिए प्रयत्न करें । * * *

सप्तमः अथ भविष्य लिख्यः कश्चिद् भविष्यम् ।

[illegible]

आनभिगतैर्न भिन्नं विभक्तमप्युत्तरैर्नः ।

આર્થિક વિકાસ અને નિર્ણય કમિશન, ગાંધીધામ, રાજકોટ-૩

विनाशप्रियं कृष्णात् सुभातं कलकत्तामहाराजः ।

सुख पीकनाहीसाठी आणि डीएनए क्लोनिंग १०१०

आर्थिक व्यवस्थापन व वित्तशास्त्र विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

[illegible][illegible]

© 2004 Pearson Education, Inc. All rights reserved. This publication is protected by copyright. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage or retrieval system, without permission in writing from Pearson Education, Inc.

विशेष ध्यानपूर्वक निम्नलिखित बातें ध्यानपूर्वक करें :

ආදායම් ප්‍රමාණයන් සහිතව

There are also many other things to see and do.

[illegible]

कर्मणि कृत् कृत्वा कृत्वा

தமிழக அரசு, 1997

● 30-90 日 以内 30-90 日 以内

[illegible]

Represented by _____

[illegible]

एतावदपि वाक्यं मे यदि नैवानुतिष्ठसि ।

त्वयि संकल्पिताः शेषास्तदाज्ञाः सन्तु दूरतः ॥ ९१८ ॥

निर्वन्धनेनेति जल्पन्स तीर्थार्थं धरणीपतिः ।

युवराजं हठाद्राज्यभारमग्राहयच्चिरात् ॥ ९१९ ॥

धीजेनोल्लामदीनास्थः सुरप्राणोमथज्ञवान् ।

चिरं राज्यं क्रियादेवं राजास्याशिपमभ्यधात् ॥ ९२० ॥

तीर्थदर्शनलोभेन स्वर्देशाग्निरुगाश्रुपः ।

न पुनर्युवराजस्य चित्तात्मेमार्गलाञ्जितात् ॥ ९२१ ॥

कांशमाराणि रत्नानि याजिरत्नानि धारयन् ।

भ्रातरं वसतीद्विप्राः सोम्ययात्त्रेमगौरवात् ॥ ९२२ ॥

मार्गं क्लेशं भयलेन सिद्धिं तीर्थफलाल्पताम् ।

उक्त्वा मार्गं खला राजतर्फीर्धधत्तामखण्डयन् ॥ ९२३ ॥

स्यज्जामातुस्तिरस्कारं मन्यमानेन मानिना ।

मद्रेन्द्रंणाथ भूपालो हठास्तीर्थाग्नियारितः ॥ ९२४ ॥

ग्रामायां शर्गदि धेष्टदशायामिव भूपतिम् ।

महाराजस्नमादाय कदमोरान्प्रत्यगास्ततः ॥ ९२५ ॥

घातुरागमनानुष्ठया मद्रामारमहाश्रुया ।

नयराजः प्रसादं च कालुष्यं च निमग्नयान् ॥ ९२६ ॥

दयस्यापद्रवं कार्णीमां मद्रेन्द्रमभूरिति ।

इयं टङ्कुरं राजा तं निरोद्धुं विगृह्णान् ॥ ९२७ ॥

गुह्यं विना निर्यामिन्यां सेनायां मद्रभूपतेः ।

भाजां विनाहमो योद्धुं व्यापनं न टङ्कुरः ॥ ९२८ ॥

शुद्धं च न मद्रेषु युवराजां महामतिः ।

घातुः श्वेदाद्रुं ग्यत्वा राग्यत्यागं स्वयं व्यधात् ॥ ९२९ ॥

සහතික කළ දිනය: 2019.05.20

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

• **Wichtige Begriffe** (Definitionen, Formeln, Beispiele)

बालम साधनसमाप्ति क संश्लेषण क तदीय म

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

www.fishbase.org

14-01117

சென்னை, 15 சூன் (ஐ.வி.என்) ஐ.எம்.எல்.ஏ. சி.வி. வெங்கடேஷ், தனது டி.டி.எம்.ஐ. புகார் மீது தீர்மானம் வரவில்லை என தெரிவித்துள்ளார்.

● 1997年10月1日起，凡在境内销售货物或提供应税劳务的纳税人，均应按销售额和规定的税率计算应纳税额，并向购买方开具专用发票，在纳税申报时，凭专用发票抵扣税款。

Abstract

[illegible]

11/14/41, 4:44, 23 x 4 3/4 in.

1. *What is the purpose of this study?*

1944-1945, 1946-1947, 1948-1949, 1950-1951, 1952-1953, 1954-1955, 1956-1957, 1958-1959, 1960-1961, 1962-1963, 1964-1965, 1966-1967, 1968-1969, 1970-1971, 1972-1973, 1974-1975, 1976-1977, 1978-1979, 1980-1981, 1982-1983, 1984-1985, 1986-1987, 1988-1989, 1990-1991, 1992-1993, 1994-1995, 1996-1997, 1998-1999, 2000-2001, 2002-2003, 2004-2005, 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013, 2014-2015, 2016-2017, 2018-2019, 2020-2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027, 2028-2029, 2030-2031, 2032-2033, 2034-2035, 2036-2037, 2038-2039, 2040-2041, 2042-2043, 2044-2045, 2046-2047, 2048-2049, 2050-2051, 2052-2053, 2054-2055, 2056-2057, 2058-2059, 2060-2061, 2062-2063, 2064-2065, 2066-2067, 2068-2069, 2070-2071, 2072-2073, 2074-2075, 2076-2077, 2078-2079, 2080-2081, 2082-2083, 2084-2085, 2086-2087, 2088-2089, 2090-2091, 2092-2093, 2094-2095, 2096-2097, 2098-2099, 2100-2101, 2102-2103, 2104-2105, 2106-2107, 2108-2109, 2110-2111, 2112-2113, 2114-2115, 2116-2117, 2118-2119, 2120-2121, 2122-2123, 2124-2125, 2126-2127, 2128-2129, 2130-2131, 2132-2133, 2134-2135, 2136-2137, 2138-2139, 2140-2141, 2142-2143, 2144-2145, 2146-2147, 2148-2149, 2150-2151, 2152-2153, 2154-2155, 2156-2157, 2158-2159, 2160-2161, 2162-2163, 2164-2165, 2166-2167, 2168-2169, 2170-2171, 2172-2173, 2174-2175, 2176-2177, 2178-2179, 2180-2181, 2182-2183, 2184-2185, 2186-2187, 2188-2189, 2190-2191, 2192-2193, 2194-2195, 2196-2197, 2198-2199, 2200-2201, 2202-2203, 2204-2205, 2206-2207, 2208-2209, 2210-2211, 2212-2213, 2214-2215, 2216-2217, 2218-2219, 2220-2221, 2222-2223, 2224-2225, 2226-2227, 2228-2229, 2230-2231, 2232-2233, 2234-2235, 2236-2237, 2238-2239, 2240-2241, 2242-2243, 2244-2245, 2246-2247, 2248-2249, 2250-2251, 2252-2253, 2254-2255, 2256-2257, 2258-2259, 2260-2261, 2262-2263, 2264-2265, 2266-2267, 2268-2269, 2270-2271, 2272-2273, 2274-2275, 2276-2277, 2278-2279, 2280-2281, 2282-2283, 2284-2285, 2286-2287, 2288-2289, 2290-2291, 2292-2293, 2294-2295, 2296-2297, 2298-2299, 2300-2301, 2302-2303, 2304-2305, 2306-2307, 2308-2309, 2310-2311, 2312-2313, 2314-2315, 2316-2317, 2318-2319, 2320-2321, 2322-2323, 2324-2325, 2326-2327, 2328-2329, 2330-2331, 2332-2333, 2334-2335, 2336-2337, 2338-2339, 2340-2341, 2342-2343, 2344-2345, 2346-2347, 2348-2349, 2350-2351, 2352-2353, 2354-2355, 2356-2357, 2358-2359, 2360-2361, 2362-2363, 2364-2365, 2366-2367, 2368-2369, 2370-2371, 2372-2373, 2374-2375, 2376-2377, 2378-2379, 2380-2381, 2382-2383, 2384-2385, 2386-2387, 2388-2389, 2390-2391, 2392-2393, 2394-2395, 2396-2397, 2398-2399, 2400-2401, 2402-2403, 2404-2405, 2406-2407, 2408-2409, 2410-2411, 2412-2413, 2414-2415, 2416-2417, 2418-2419, 2420-2421, 2422-2423, 2424-2425, 2426-2427, 2428-2429, 2430-2431, 2432-2433, 2434-2435, 2436-2437, 2438-2439, 2440-2441, 2442-2443, 2444-2445, 2446-2447, 2448-2449, 2450-2451, 2452-2453, 2454-2455, 2456-2457, 2458-2459, 2460-2461, 2462-2463, 2464-2465, 2466-2467, 2468-2469, 2470-2471, 2472-2473, 2474-2475, 2476-2477, 2478-2479, 2480-2481, 2482-2483, 2484-2485, 2486-2487, 2488-2489, 2490-2491, 2492-2493, 2494-2495, 2496-2497, 2498-2499, 2500-2501, 2502-2503, 2504-2505, 2506-2507, 2508-2509, 2510-2511, 2512-2513, 2514-2515, 2516-2517, 2518-2519, 2520-2521, 2522-2523, 2524-2525, 2526-2527, 2528-2529, 2530-2531, 2532-2533, 2534-2535, 2536-2537, 2538-2539, 2540-2541, 2542-2543, 2544-2545, 2546-2547, 2548-2549, 2550-2551, 2552-2553, 2554-2555, 2556-2557, 2558-2559, 2560-2561, 2562-2563, 2564-2565, 2566-2567, 2568-2569, 2570-2571, 2572-2573, 2574-2575, 2576-2577, 2578-2579, 2580-2581, 2582-2583, 2584-2585, 2586-2587, 2588-2589, 2590-2591, 2592-2593, 2594-2595, 2596-2597, 2598-2599, 2600-2601, 2602-2603, 2604-2605, 2606-2607, 2608-2609, 2610-2611, 2612-2613, 2614-2615, 2616-2617, 2618-2619, 2620-2621, 2622-2623, 2624-2625, 2626-2627, 2628-2629, 2630-2631, 2632-2633, 2634-2635, 2636-2637, 2638-2639, 2640-2641, 2642-2643, 2644-2645, 2646-2647, 2648-2649, 2650-2651, 2652-2653, 2654-2655, 2656-2657, 2658-2659, 2660-2661, 2662-2663, 2664-2665, 2666-2667, 2668-2669, 2670-2671, 2672-2673, 2674-2675, 2676-2677, 2678-2679, 2680-2681, 2682-2683, 2684-2685, 2686-2687, 26

1. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

1. *Explain the importance of the following factors in the development of a country's economy:*

[illegible]

Abstract

Fig. 1. ΔT vs. Δt for $\Delta t = 1$ sec. ΔT is in $^{\circ}\text{C}$.

Abstract

[illegible]

भराजकं परं गन्तं न ग्यामी तादृशः पुनः ।
 मभूरणो परं कर्णो न पुनर्लोहकुण्डलः ॥ ९४० ॥
 दिमादग्निस्नमः सूर्याच्छिन्ना स्यादग्निदापनम् ।
 यत्पालकोपि भूपालः सर्वलोकाभयामयम् ॥ ९४१ ॥
 सद्यः तुङ्गे परो याजो स्यच्छे चामो मणिमंदान् ।
 स्योदृतं ययनेस्तत्तद्यच्छोभाग्रहं प्रभोः ॥ ९४२ ॥
 अकार्योत्पञ्चदापमासान्तरास्यं न जन्मनायकः ।
 प्रजापार्षदिवशेन न पुनः स्वंन कर्मणा ॥ ९४३ ॥
 भालिन्ये सुमनःपथे प्रययते दैन्यं निधत्ते दशः
 सूर्यालोफतिरस्त्रियां च कुरुते संहारमाशा नयन् ।
 उद्रिक्तः कमुपद्रवं न तरमा कुर्यात् धूमोद्गमो
 नोद्योतेततरां शिखी यदि महाज्वालाकलापाकुलः ॥ ९४४ ॥
 धीसिकन्दरदत्तस्य राज्यस्य ऋणमात्मनः ।
 निवारयितुकामेन स्वलक्ष्मीफलकाङ्क्षिणा ॥ ९४५ ॥
 मन्त्रेन्द्रद्वेषपूर्णेन श्वुःश्वुरस्यामिना ततः ।
 नधराजोर्धितो दूर्तनिजदेशागमं प्रति ॥ ९४६ ॥
 नक्रो न चेज्जलनिधेर्यहिरभ्युपेया-
 त्काकस्त्यजेन्न वनपादपमुन्नत चेत् ।
 आशुर्न चन्द्रहनगर्तगुहां विमुञ्चे-
 द्दुर्तव्यतां कथमवाप्नुयुरेव तत्ते ॥ ९४७ ॥
 आश्रयो युवराजस्य मद्विपो दीयतेमुना ।
 जम्नयं प्रतिभूपालः क्रोधादित्यभ्यपेणयत् ॥ ९४८ ॥
 म्लेच्छच्छादिनमाहात्म्यैरद्विग्नैः सचिदैर्निजैः ।
 भतिपिद्धोद्यममतिर्धूर्तैरभयचेतनैः ॥ ९४९ ॥

[illegible]

अराजकं वरं राज्यं न स्यामी तादृशः पुनः ।
 अमूपणां वरं कर्णो न पुनर्लोहकुण्डलः ॥ ९४० ॥
 हिमादग्निस्तमः सूर्याच्छिला व्योमस्तदापतत् ।
 यत्पालकोपि भूपालः सर्वलोकक्षयोमवत् ॥ ९४१ ॥
 सद्यः तुङ्गं घरो याजो स्वच्छं वासो मणिर्महान् ।
 स्योक्तं यथैस्तत्तद्यच्छोभायहं प्रभोः ॥ ९४२ ॥
 अकार्पीत्यज्ञाणमासान्यराज्यं स जडनायकः ।
 प्रजापार्थिवपाकेन न पुनः स्वेन कर्मणा ॥ ९४३ ॥
 मालिन्यं सुमनःपथे प्रययत्त दैन्यं निधत्ते दशः
 सूर्यलोकतिरस्कर्यां च कुरुते संहारमाशा नयन् ।
 उद्रिक्तः कमुपद्रवं न तरसा कुर्वीत घृमोद्गमो
 नोघोतेततर्पं शिखी यदि महाज्वालाकलापाकुलः ॥ ९४४ ॥
 धीसिकन्दरदत्तस्य राज्यस्य ऋणमात्मनः ।
 निधायितुकामेन स्थलस्मीफलकाङ्क्षिणा ॥ ९४५ ॥
 मद्रेन्द्रं पपूर्णैर्गुग्गुलुस्वामिना ततः ।
 नयराजां वितां दूतैर्निजैर्दशागमे प्रति ॥ ९४६ ॥
 नक्तो न चेन्नित्यनिधेर्वहिरभ्युपेया-
 त्काकस्यजेथ यनपादपमुग्रत घेत् ।
 भागुतं घेद्रहनगर्तगुहां विमुञ्चे-
 रुतं प्रयातां कथमयानुपुरेय तत्तं ॥ ९४७ ॥
 माधयो युयराजस्य मद्रिणो दीयते मुना ।
 उग्रयं प्रतिभूपालः क्रोधादित्यभ्यपेजयन् ॥ ९४८ ॥
 मन्दच्छादिनमाहारम्यरुद्रिभिः मविर्धनिजैः ।
 मनिर्विद्धो घममनिर्धुनैरमयधनैः ॥ ९४९ ॥

अराजकं चरं राज्यं न स्वामी तादृशः पुनः ।

अमूपणो चरं कर्णो न पुनर्लोहकुण्डलः ॥ ९४० ॥

हिमादग्निस्तमः सूर्याच्छिला व्योम्नस्तदापतत् ।

यत्पालकोपि मृपालः सर्वलोकक्षयोभवत् ॥ ९४१ ॥

सप्त तुङ्गं धरो वाजो स्थच्छं वासो मणिर्महान् ।

स्योदृते यवनैस्तत्तद्यच्छोमायद्दं प्रभोः ॥ ९४२ ॥

अकार्योत्पञ्चपाण्मासान्पर्य्य स जडनायकः ।

प्रजापापविपाकेन न पुनः स्येन कर्मणा ॥ ९४३ ॥

मालिन्यं सुमनःपथे प्रययते दैन्यं निधत्ते दशः

सूर्यालोकतिरस्त्रियां च कुरुने संहारमाशा नयन् ।

उद्रिक्तः कमुपद्रवं न तरसा कुर्यात् घृमाद्रमो

नोद्योतेतत्तयं दिव्यो यदि महाज्वालाकृतापाकुलः ॥ ९४४ ॥

भौमिकन्दरदत्तस्य राज्यस्य ऋणमात्मनः ।

नियोगयितुकामेन स्वलक्ष्मीफलकाङ्क्षिणा ॥ ९४५ ॥

मद्रंन्द्रंष्टनपूर्णं नु नुग्म्यामिना नतः ।

नयराज्ञाधिनां दूतैर्निजदंष्टागमं प्रति ॥ ९४६ ॥

नकां न चञ्चलानिधंवाहिरभ्युपया-

त्वाकम्प्यत्रेण वनपादपमुन्नतं चेत् ।

भागुनं चन्द्रहननं गुहां विमुञ्चे-

द्धनं द्यतां कथमयागुगुंय तमे ॥ ९४७ ॥

माध्यां युवराजस्य मद्रियां दीयते मुना ।

अथयं प्रतिमृपातः कथादिव्यस्यरेणयन् ॥ ९४८ ॥

म्यच्छच्छादितमाहात्म्यं गङ्गिभिः गविर्धनिभिः ।

अर्निर्वादाद्यममार्तिभूनेदमयधनं ॥ ९४९ ॥

अराजकं धरे राज्यं न स्यामी तादृशः पुनः ।

अभूयणो धरे कर्णो न पुनर्लोहकुण्डलः ॥ ९४० ॥

हिमादग्निस्तमः सूर्याच्छिन्ना व्योम्नश्नदापनत् ।

यत्पालकोपि भूपालः सर्वलोकक्षयमयत् ॥ ९४१ ॥

सद्यः तुष्टं धरो धार्जो स्थच्छं यामो मणिमंदान् ।

स्योक्तं ययनेस्तत्तद्यच्छोभायहं प्रभोः ॥ ९४२ ॥

अकार्षोत्पञ्चपाष्मासान् राज्यं स जडनायकः ।

प्रजापार्षविपाकेन न पुनः स्येन कर्मणा ॥ ९४३ ॥

मालिन्यं सुमनःपथे प्रथयते दैन्यं निधत्ते दशः

सूर्यालोकतिरस्क्रियां च कुर्यते संहारमाशा नयन् ।

उद्रिक्तः कमुपद्रवं न तरसा कुर्वीत धूमोद्रमो

मोघोतेततरां शिखी यदि महाज्वालाकलापाकुलः ॥ ९४४ ॥

श्रीसिकन्दरदत्तस्य राज्यस्य शृणुमात्मनः ।

निधारयितुकामेन स्पलक्ष्मीफलकाङ्क्षिणा ॥ ९४५ ॥

मद्रेन्द्रद्वेषपूर्णेन ग्लुःग्लुरस्वामिना ततः ।

नवराजोर्धितां दूर्तनिजदंशागमं प्रति ॥ ९४६ ॥

नक्रो न चेज्जालनिर्धेयहिरण्युपेया-

त्त्वाकस्त्यजेन्न घनपादपमुन्नतं चेत् ।

आशुर्न चेद्रहनगर्तगुहां विमुञ्जे-

द्धर्तव्यतां कथमवामुयुरेव तत्ते ॥ ९४७ ॥

आश्रयो युवराजस्य मद्विपो दीयतेमुना ।

जस्य प्रतिभूपालः क्रोधादित्यभ्यपेयत् ॥ ९४८ ॥

म्लेच्छच्छादितमाहात्म्यैरुद्विग्नैः सचिवैर्नजैः ।

अनिपिद्धोपममतिर्धूर्तैरुभयचेतनैः ॥ ९४९ ॥

यत्र यत्रागमन्लेच्छकटकः स मदोत्कटः ।
 तत्र तत्र रजोव्याजात्तमो मूर्ते स्म दृश्यते ॥ ९६२ ॥
 पालनीयेषु देशेषु राजपुर्यादिपूजितः ।
 परदेशेष्विवाकार्पीत्स लुण्ठनपरामयम् ॥ ९६३ ॥
 प्राप्तेय मुद्गरव्यालनामस्थानं महीपती ।
 संदेशमित्यमन्दौजाः प्राहिणोन्मद्रभूपतिः ॥ ९६४ ॥
 पत्तिलोकः ससंपत्तिर्वाजिनो वेगराजिनः ।
 मदा रणोद्भटाः सन्ति कटके तव यद्यपि ॥ ९६५ ॥
 तथापि च्छलयक्षेपु प्रसिद्धेषु महीतले ।
 दूर्यं वुःवुरयुद्धेषु नैव नाम प्रगल्भय ॥ ९६६ ॥
 ययमेव ॥ जानीमः वुःवुराणां रणच्छलम् ।
 अहिरेष भुजंगस्य पदं जानाति नेतरः ॥ ९६७ ॥
 अतो थायद्वयं प्राप्तास्तस्तेवायिधिसिद्धये ।
 भयन्निस्तापदत्रैव स्थातव्यं पर्यंतोपरि ॥ ९६८ ॥
 मद्रेशस्य स संदेशो मन्दैर्ययनपुङ्गवैः ।
 स्वयशोलम्भयं हातो मदसंमूढदृष्टिभिः ॥ ९६९ ॥
 राक्षि मूढेयतीर्णंथ मानादिषु महीधरात् ।
 यज्ञैर्यायुचलैर्यातं वुःवुरेशप्रलाब्धिया ॥ ९७० ॥
 धायदश्वबलक्षोदात्तनीयसि महीतले ।
 हयंभारसमेभदे मञ्जति स्म कण्ठोभ्वरः ॥ ९७१ ॥
 सश्वशुण्णेस्त्रसंगिते भूतलैसिकुशाक्षिते ।
 रीराः प्राणाग्रतापाप्नो तत्राजुद्गुराहये ॥ ९७२ ॥
 भाजिदाहन्ततो राजा मिग्धी प्रयद्वर्ण यथा ।
 सभाय्येभुमंदंष्टगाद्रग्यने स्म रणार्णये ॥ ९७३ ॥

द्वापच्छेदकै राजा क्रमाद्विषयगिवानलम् ।
 कदमोरेषु सदाचारमदीपयदुपश्रमैः ॥ ९९७ ॥
 भद्रपारागदंकारौ राजा प्रकृतिधृदये ।
 द्वांनानां स धानूनामिषोत्तुनमशीदामत् ॥ ९९८ ॥
 यत्नेधर्मैण व्यच्छेदि मारस्यन्यायप्रयत्नम् ।
 अष्ट लोकेशतेजोदाधारणस्यास्य लक्षणम् ॥ ९९९ ॥
 स मूढमदृसंस्पर्शानुशयाः दुःखये भुषः ।
 प्रतापाम्नि भुषं दीममदाकाशमजिग्यत् ॥ १००० ॥
 राहः संचिन्पतो मन्त्रप्रपञ्चे पञ्चधा स्थितिम् ।
 जिगीषयेष मर्यादियगैः पशुत्वमाधयत् ॥ १००१ ॥
 अनित्ययात्राविष्ठेयिनिर्जयस्फुनिर्गन्तव्यः ।
 नित्यान्तःस्थारित्सदनुस्मरणं प्रमुक्त गर्हणा ॥ १००२ ॥
 दास्योपि कादयपीडाकाः दास्यानेयाभ्ययेनयम् ।
 स्योदि पार्श्वं करोत्यर्कः समारे न तु वयोदुपे ॥ १००३ ॥
 नाजिगीषात्त मेजरपी दात्रून्विमपत्पूजया ।
 हस्तिर्मासादित्योभेन दिमस्ति न हि हस्तिनः ॥ १००४ ॥
 दौलेषु तद्विषो भानुप्रतापाधिदयधर्मैः ।
 प्रायश्चित्तियनु पञ्चनपस्यं भुषमाधयन् ॥ १००५ ॥
 प्रायश्चित्ते मदीष्टोपि भोग्यधेन स आमुविन् ।
 रांकेगुर्न निद्रापञ्चं विना आम्बुपुदंति यम् ॥ १००६ ॥
 गये मृदूया पारनरणा दोना म्रैव शयं गमन् ।
 हति मीतिविदा यदा तेजयो वतिरगृह्णन् ॥ १००७ ॥
 धर्मिणीतिष्ठेदोनु वने विद्वत्प्रय विदोमतः ।
 यत्तादोपुद्विषः स्य तज्जहाये विरहादित्यः ॥ १००८ ॥

वसन्त इव कामस्य भूपतेरभवत्सखा ।

खुःखुराधिपतिस्तस्य भृत्येष्वभ्यधिकं प्रियः ॥ ९८५ ॥

दुर्व्यवस्था निवार्याहो देशेस्मिन्मलेच्छनाशिते ।

इति राज्यपट्टिप्राप्तिफलं यावदचिन्तयत् ॥ ९८६ ॥

तावद्दोहोचितं कर्म द्रोणधारो राजवल्लभैः ।

अपृष्टैश्च महोपालं नीता घीतमयैः स्फुटम् ॥ ९८७ ॥

यशो दिशि धियं साधौ सुखं लोकेषु रोपयन् ।

व्यधात्प्रक्रमभङ्गं तं यच्छत्रुदमूलयत् ॥ ९८८ ॥

एकान्ता तिग्मता भानोर्भ्रंदिमा शशिनः पुनः ।

स द्वौ जेतुमियापुष्यत्तत्संसर्गमयीं धियम् ॥ ९८९ ॥

असंख्यानत्र संक्षिप्ते तद्रुणान्यर्णयामि किम् ।

शृगालानां गुहामध्ये कथं हस्तिपतिर्यसेत् ॥ ९९० ॥

तस्माच्छैलेन्द्रयक्षिप्ते मुकुरे सूर्यायिम्ययत् ।

न्यस्यामि तद्रुणाख्यानमत्र चित्रे त्रिलोकयत् ॥ ९९१ ॥

शीतोष्णयोरियोर्जादौ विपुवेहर्निशोरिव ।

तस्य मानोभवत्तुल्यः स्वे परे घापि दर्शने ॥ ९९२ ॥

राजा घणिगिवात्यर्थं तुलायाः पुण्ययोरिव ।

स्नाभ्यभङ्गं दर्शनयोर्नाक्षमिष्ट कथंचन ॥ ९९३ ॥

शान्ते सिद्धाभमे सिंहैर्मृगा इव न पीडिताः ।

तुरगैः पुष्कलमयैर्ग्राहणाः पूर्यवसदा ॥ ९९४ ॥

दोषाकरेण मूढेन येषां संकोचिता स्थितिः ।

व्यकाशयत्तनो भास्यान्गुणिनस्तान्महीपतिः ॥ ९९५ ॥

रन्ध्रैरधोगानि ग्रामा कुल्येवाद्भृत्य भूभुजा ।

यिषा प्रधाहिना तेन गुणिना गुणिरागिणा ॥ ९९६ ॥

द्वापच्छेदकारे राजा प्रमाद्विपगिवानलम् ।
 कश्मोरेषु सदाचारमदीपयदुपक्रमः ॥ ९९७ ॥
 अहंकारागदंकारौ राजा प्रकृतिवृद्धये ।
 दर्शनार्ता स धानुनामिषोद्गुनमदीशमन् ॥ ९९८ ॥
 कलेधर्मेण ध्यच्छेदि मास्स्यन्यायप्रयत्नम् ।
 अष्ट छोबंशतेजोदाधारणस्यास्य लक्षणम् ॥ ९९९ ॥
 स मृदमहसंस्पशंनुशापाः शुद्धये भुषः ।
 प्रतापामि भुषं दीप्तमदावाशमजित्पलम् ॥ १००० ॥
 शक्रः संधिन्वितो मन्त्रप्रपञ्चे पञ्चधा स्थितिम् ।
 जिगीषयेष तस्यादिषर्गः पञ्चायमाधयत् ॥ १००१ ॥
 अनित्यपाताविद्वेषिनिर्जयस्तुतिर्मस्तपः ।
 तित्यान्तःस्थारिमंहर्तुस्तस्य प्रत्युत गर्दना ॥ १००२ ॥
 राक्षोपि कादयपीडायाः दास्यमानेपात्रपयेनयत् ।
 स्याद्वि पात्रां कादयर्कः समादे न तु गोदुषे ॥ १००३ ॥
 माजिगीषमन् मेजस्वी दात्र्न्विमयतुष्ण्या ।
 हस्तिर्मासादिशोभेन दिनस्ति न हि हस्तिनः ॥ १००४ ॥
 दौनेषु तद्विषो भानुप्रतापाधिदयधर्मः ।
 प्रायश्चित्तापिनु पञ्चतपस्यं भुषमाधयत् ॥ १००५ ॥
 प्रायश्चित्ते महिष्ठोपि कोपधेन न आनुविन् ।
 राक्षेन्नुर्न निदावर्म्भं विना आम्बुजुदेति यम् ॥ १००६ ॥
 गर्वे प्रमृष्टा दास्यम्या होता मेव सदैव गमन् ।
 इति मीतिविदा वक्ता मेज्यो वरिद्विद्वत् ॥ १००७ ॥
 धरिषोर्नितुं होनु एवं विद्वमस्य विद्वोगतः ।
 वतार्तापुद्विषः एवं तद्वक्तापे विरहादिद्वयः ॥ १००८ ॥

यमन्त इव कामस्य मूपनेरभयन्मणा ।
 गुरुःगुराधिपतिम्नस्य भृत्येऽप्यधिकं प्रियः ॥ ९८५ ॥
 नुर्व्यवस्था निवायांहो देशोऽस्मिन्मन्देच्छनाशिते ।
 इति राज्यपरिप्राप्तिकुलं यावदचिन्तयन् ॥ ९८६ ॥
 तावद्दोहोचिन्तं कर्म द्रोण्यागो राजयत्तुभैः ।
 भर्तृद्वयं महोपालं नाता योतमयैः स्फुटम् ॥ ९८७ ॥
 यशो दिशि धियं माधो सुनं लोकेषु रोपयन् ।
 व्यधात्प्रक्रममङ्गं तं यच्छत्रुनुदमूलयन् ॥ ९८८ ॥
 एकान्ता तिग्मता मानोऽग्रंदिमा शशिनः पुनः ।
 स द्वी जेतुमिवापुष्यत्तत्संसर्गमर्यां ध्रियम् ॥ ९८९ ॥
 भर्तृव्यानत्र संक्षिते तद्रुणान्वर्णयामि किम् ।
 शृगालानां गुहामध्ये कथं हस्तिपतिर्घसेत् ॥ ९९० ॥
 तस्माच्छैलेन्द्रवर्षिते मुकुरे सूर्यविम्बयत् ।
 न्यस्यामि तद्रुणाख्यानमत्र चित्रं त्रिलोकवत् ॥ ९९१ ॥
 शोतोष्णयोरिवोर्जादौ विपुर्वहर्निशोरिव ।
 तस्य मानोभवन्तुल्यः स्वे परे वापि दर्शने ॥ ९९२ ॥
 राजा यणिगिवात्यर्थं तुलायाः पुण्ययोरिव ।
 साम्यमङ्गं दर्शनयोर्नाक्षमिष्ट कथंचन ॥ ९९३ ॥
 शान्ते सिद्धाधमे सिंहैर्मृगा इव न पीडिताः ।
 तुल्यैः पुष्कलमयैर्ब्रह्मणाः पूर्ववत्तदा ॥ ९९४ ॥
 दीपाकरेण सूहेन येषां संकोचिता स्थितिः ।
 व्यकाशयत्ततो मास्वान्गुणिनस्तान्महीपतिः ॥ ९९५ ॥
 रन्ध्रेर्योगतिं प्राप्ता कुल्येवोद्धृत्य भूभुजा ।
 विद्या प्रवाहिता तेन गुणिना गुणिरागिणा ॥ ९९६ ॥

द्वितीया राजनरुद्रिणी ।

दोगच्छेदकारे राजा क्रमान्निषण्णिवानलम् ।
 कदमोरेषु तदाचारमदीपयदुपक्रमैः ॥ ९९७ ॥
 अदंकारागदंकारौ राजा प्रवृत्तिपृथगे ।
 ददंनानां न धाम्नामिषोऽनुमदीशमत् ॥ ९९८ ॥
 पञ्चधर्मेण व्यच्छेदि मात्स्यन्यायप्रवर्त्तनम् ।
 मष्ट लोकेरानेजोऽधारणस्यास्य लक्षणम् ॥ ९९९ ॥
 स सुदमदृसेस्पर्शानुशायाः सुदये भुवः ।
 प्रतापाग्निं भुवं दीप्तमदाकारामजिग्वलन् ॥ १००० ॥
 राज्ञः संचिन्वतो मन्त्रप्रपञ्चे पञ्चधा स्थितिम् ।
 जिगीषयेय तस्यास्तिष्ठोः पञ्चत्वमाधयत् ॥ १००१ ॥
 भनित्यपाराविष्टेविनिर्जयानुतिगैस्तपः ।
 निर्यान्तःस्थितिरिदं तु स्तस्य प्रत्युत गर्दना ॥ १००२ ॥
 राज्ञोऽपि कादयसीतक्रः राज्यानेयाश्रयेनयत् ।
 ज्योतिषि पात्रां करोत्यर्कः सतारे न तु ग्रीवाय ॥ १००३ ॥
 नाजिगीषाम् तेजस्वी राज्ञ्यभयमुष्णया ।
 हर्त्मात्मादिदोभेन निर्मल न हि हरितः ॥ १००४ ॥
 दंतेषु तद्विषो भानुप्रतापाधिदयधर्मः ।
 प्रायश्चित्तीयितुं पञ्चतपस्यं भूषमाधयत् ॥ १००५ ॥
 प्रायश्चित् मदिष्टोऽपि मोक्षधेन न जानुविन् ।
 राकेन्दुर्न निशाचर्यं विना जाग्यशुर्देति यत् ॥ १००६ ॥
 गर्धे प्रमृष्टा वाग्नय्या दीना भव सद्य गमन ।
 इति नीतिविदा राजा तेभ्यो वदितवृत्तम् ॥ १००७ ॥
 विनिर्वातिर्दोषो नृपे विजयस्य विद्योत्तम ।
 वतादोषुद्विषः स नृपस्य विरराजितः ॥ १००८ ॥

भूप्रस्थमेकं विष्कोतमिति विप्रयपञ्चके ।

विष्कोतं प्रम्यदशकमिति वर्णानलेखयन् ॥ १०३३ ॥

तेस्मिन्प्राग्नि विचारत्वे भोनराजस्थ नन्दनः ।

यलाद्धृतां भुवं राजसमायामहमाक्षिपम् ॥ १०३४ ॥

प्रत्याधिभिरयानीतं भूर्जं राजाश्रया नृपः ।

युक्तिज्ञः सलिलस्यान्तर्वाचयित्वाक्षिपत्ततः ॥ १०३५ ॥

नष्टेषु नयवर्णेषु पुराणेषु स्थितेष्वथ ।

भूप्रस्थमेकं विष्कोतमिति सञ्जानवाचयत् ॥ १०३६ ॥

राजा कीर्तिमहं भूमिं कूटकुण्डमद्भुतम् ।

प्रजाः सुखं खला भीतिं प्राप्तवन्तः समन्ततः ॥ १०३७ ॥

इन्द्रो राहुमयं कदापि कुरुते कालः कलाः पूरयन्

सिञ्चन्संचिनुते तडिन्निपतनक्षोभं तरोर्धारिदः ।

वेधाः सत्पुरुषस्य सयंजगतामाहादनायोदयं

कुर्यन्नामयदर्शनेन कुरुते भीतिप्रकर्षं क्षणम् ॥ १०३८ ॥

अथाधिष्ठतमां कष्टो विपस्फोटः कदाचन ।

प्रकोष्ठं भूमिपालस्य प्रजानां हृदयं च सः ॥ १०३९ ॥

माघमासोऽथ पुष्पाणां श्लेच्छप्रांलयवाधया ।

न लाभो विपयैषानां देशोऽस्मिन्भवत्तदा ॥ १०४० ॥

यज्वा गारुडशास्त्रज्ञः शिर्यमद्वो नृपानुगैः ।

अश्रान्तिपद्मिराशोऽत्र कूपोऽप्यन्यैर्मराविध ॥ १०४१ ॥

चिकित्सायां विदग्धः स श्लेच्छमोत्या व्यलभ्यत ।

स्फुलिङ्गदग्धः पुरुषः स्पृशत्यपि मणिं चिरात् ॥ १०४२ ॥

स्ययं दक्षामयो राजा प्राञ्चस्तमुदमूलयत् ।

शिर्यमद्वो विपस्फोटं करीष विपपादपम् ॥ १०४३ ॥

तापो यस्याहि शैलाञ्ज्वलयति स रविः सायमक्ष्णापि गम्यः

स्यग्राव्यः शुष्यतोहि द्रवयति न शशो पूरकः सायमन्धेः ।

कारुण्यादेय लोके निजमतिषकलं स्वेच्छया दर्शयित्वा

तं तद्भाग्यावसानात्ययममथ मह्यंस्वर्णमन्तर्दधाति ॥ १०५५ ॥

कलौ पातकिनां पुंसां स्पर्शदर्शनविह्वला ।

अंघ्र्यं शारदा देवी तदान्तर्धानमाश्रयत् ॥ १०५६ ॥

मुखे स्येदो मुजे कम्पः पादस्पर्शे विदाहिता ।

जातु जात्यमघदेव्या नो तदा हि तथा क्वचित् ॥ १०५७ ॥

द्रोहाजितास्त्रनाश्रानं प्रसादेन निवृजति ।

कदमीरलोके सा देवी नानुग्रहपरा ह्यमूत् ॥ १०५८ ॥

दूर्ध्वाभात्रेण तुष्यन्ति विशुद्धेन हि देवताः ।

प्राणैरपि न मालिन्यदूषितं जातुचित्पुनः ॥ १०५९ ॥

कलिकालेऽपि देव्या स प्रभावोऽपि शर्म गतः ।

जात्यस्त्रगात्रपुंसां देवी द्रष्टुं तद्यात्रिकैः सह ॥ १०६० ॥

नदीं मधुमतीं क्षानपानाभ्यां कलयन्नयम् ।

शारदाक्षेत्रमासीदत्सीदत्परिपदाकुलम् ॥ १०६१ ॥

दंर्धामकाभयांशुकां धनुः तच्छक्तिमुद्यतः ।

युक्तायुक्तविद्यंक्ता स तत्र राजा न्यविशत ॥ १०६२ ॥

तत्रापि तेषां दौरात्म्यदर्शनाद्विस्मितां नृपः ।

मक्तिन्हासमगाद्व्यां यात्रिकेषु च कोपिताम् ॥ १०६३ ॥

साक्षात्त्वदर्शनं दद्वि देवानामपि तुल्यम् ।

अस्माभिर्नायं नायं तत्कलिकालकलद्वितेः ॥ १०६४ ॥

अशक्तानां भवद्रुपं निष्कलं ध्यानुमर्चिनुम् ।

मक्तिमाजामनुक्रोशाद्यन्तु रूपं त्वमग्रहीः ॥ १०६५ ॥

सापो यस्याहि शैलाञ्जलयति स रविः सायमक्ष्णापि गम्यः

स्वप्राण्यः शुष्यतोहि द्रवयति न शशो पूरकः सायमग्नेः ।

कारुण्यादेव लोके निजमतिसकलं स्वेच्छया दर्शयित्वा

तं तद्भाग्यावसानात्प्रथममथ महान्स्तूर्णमन्तर्दधाति ॥ १०५५ ॥

कलौ पातकिनां पुसां स्पर्शदर्शनविबहला ।

अवश्यं शारदा देवी तदान्तर्धानमाश्रयत् ॥ १०५६ ॥

भुजे ह्येदो भुजे कम्पः पादस्पर्शो विदाहिता ।

जातु जात्यभयदेव्या नो तदा हि तथा कश्चित् ॥ १०५७ ॥

द्रोहाजितास्रनाम्नां प्रसादेन निबुञ्जति ।

कश्मीरलोके सा देवी मानुप्रहपरा ह्यभूत् ॥ १०५८ ॥

दूर्यामात्रेण तुष्यन्ति विभुर्देवेन हि देवताः ।

प्राणैरपि न मालिन्यदूषितैर्जातुचित्पुनः ॥ १०५९ ॥

फलिकालेपि देव्या स प्रभावोपि शमं गतः ।

जात्यित्यमाश्रयो देवीं द्रष्टुं तद्यात्रिकैः सह ॥ १०६० ॥

नदीं प्रधुमतीं ज्ञानपानाभ्यां फलयन्त्रयम् ।

शारदाक्षेत्रमासीदस्सीदन्परिपदाकुलम् ॥ १०६१ ॥

देवीभक्ताभयांघुक्तो यक्तुं तच्छक्तिमुच्यते ।

शुक्लायुक्तविषेक्ता स तत्र राजा न्यविहृत ॥ १०६२ ॥

तत्रापि तेषां दीरात्म्यदर्शनाद्विस्मितां श्रुतः ।

भक्तिन्हासमगादेव्यां यात्रिकेषु च कांपिताम् ॥ १०६३ ॥

साक्षात्प्रदर्शनं देवि देवानामपि कुलंमम् ।

अस्माभिर्नापेनोयं तत्फलिकालकलद्रुतैः ॥ १०६४ ॥

अशक्तानां भयद्वयं निष्कलं ध्यातुमर्चिनुम् ।

भक्तिभाजामनुक्तोवाचक्षुः कथं त्वमग्रहीः ॥ १०६५ ॥

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

वास्यां प्रतिमायां वेद्यपेतो मेव संनिधिः ।
 विप्रयत्तयामय स्यमे त्वदर्शनेन माम् ॥ १०६६ ॥
 अस्माभिश्च ततः सा त्वं ययाशक्ति निवेद्यसे ।
 मिष्यामकपुण्यमत्वात्वं चेदूरमितो गता ॥ १०६७ ॥
 किमर्थं प्रतिमा तर्हि गार्हिता हिन्नुवैरिभिः ।
 विज्ञप्येति स सप्तम्यां भाद्रे राजा जितेन्द्रियः ॥ १०६८ ॥
 भरोत शारदाशेषशसादस्पण्डिलोपरि ।
 दर्शितं न यदा स्यमे किञ्चित्संनिधिसूचकम् ॥ १०६९ ॥
 राजाशानपतो ययै स्यां मूर्ति देव्यचूर्णयत् ।
 नास्यादादर्शनं देवी स्लेच्छसेसगतो ध्रुवम् ।
 स्वामी भूत्वापराधेन गहंघोष इति स्थितिः ॥ १०७० ॥
 देवीदर्शनविच्छेदि तस्य नासीद्वि किञ्चन ।
 दया सत्यं विप्रेभ्यश्च तमेवाभ्ययते तदा ॥ १०७१ ॥
 व्यापृत्य ययनानां स यनानामिष पारिदः ।
 हर्षोत्कर्षयरोजापीन्महत्वनकपर्ययम् ॥ १०७२ ॥
 यत्र दण्ड्या न दण्ड्यन्ते दुर्बलास्तस्मै विना ।
 भूपतेः प्रादिपाकत्वं स प्रापन्नहरिपंकः ॥ १०७३ ॥
 प्रतिजानंस्तदा कोराधनसंभयने स्तति ।
 स्वगलच्छेदेन भद्रो मिष्यायमुच्च विप्रपम् ॥ १०७४ ॥
 शायामहसमुद्भूतराष्ट्रव्याप्तमूर्तिराम् ।
 समुदीर्यतां नूनमप्राप्तार्थं पदे पदे ॥ १०७५ ॥
 दुर्माणां फलवशाणां जनानां ममतां गुणैः ।
 चेदाद्रक्षामणापीत्वा जिष्णुतिन्धनहेतुना ॥ १०७६ ॥
 प्रतिपद्यै सौम्यपल्लवपमात्रमुदुर्ग्रहः ।
 जातिरक्षार्थमासीपद्यज्जो दण्डो द्विजन्मनाम् ॥ १०७७ ॥

शिर्यंभट्टमुपेनैव सं निवार्यं नरायमा ।
 प्रतिवर्यं रौप्यमापं तेषां दण्डमकल्पयत् ॥ १०७८ ॥
 मांसादिलोमाधिघ्नन्स मण्डलेषु विप्रेण गाः ।
 गोमांसकुण्डीमांश्चादिधारणात्स न्यवारयत् ॥ १०७९ ॥
 पत्न्यौ मृत्येभ्यं गच्छन्त्या विहितं भर्तृगोत्रजैः ।
 स महामतिमाञ्जूष्या विप्लवं विन्यवारयत् ॥ १०८० ॥
 न्यवारयत्सपुत्रोणामौर्ध्वदैहिकविप्लवम् ।
 अपुत्रस्य विपन्नस्य लुब्धैस्तद्गोत्रजैः कृतम् ॥ १०८१ ॥
 शिशूनां शास्त्रपाठादि सूहृमद्वेन नाशितम् ।
 वृत्तिदानेन विदुषां विद्याधानानयरपुनः ॥ १०८२ ॥
 विधित्सु—स्याभि— द्विजदेहे महीपतिः ।
 व्यधत्त तिलफव्याजाद्विभागं सत्यधर्मयोः ॥ १०८३ ॥
 ग्रामाणां प्रथमे वर्ये संक्रान्तं कारकातुरैः ।
 पत्तलाघोषदेशेषु लोभदण्डं न्यवारयत् ॥ १०८४ ॥
 निवार्यं शाफटनुलामानकूटं चिरस्थितम् ।
 अर्घ्यव्यवस्था जन्तूनां प्रतिमाममकारयत् ॥ १०८५ ॥
 बहिर्देशागतार्थानां देशकालाद्यपेक्षया ।
 व्ययस्थाप्यार्थमुत्पिञ्जमच्छिन्नद्विजमोषणम् ॥ १०८६ ॥
 विदग्धः शिर्यंभट्टोपि नोत्कांचफलमादित ।
 भवितांश्च पुनर्धर्मफले वर्योपकारतः ॥ १०८७ ॥
 देहभ्येयार्थिनां क्षानरसविज्ञानकाङ्क्षिणाम् ।
 तदिच्छासिद्धिरभवद्रात्रः पुण्यफलादृतम् ॥ १०८८ ॥
 महाधोशिर्यंभट्टस्य मुग्धाद्राजा न्यवारयत् ।
 धर्मप्रकाशनामानं राजकाङ्क्षदिकं प्रभुः ॥ १०८९ ॥

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

दूरं निवारयामास निर्धारणपदाङ्कितम् ।

भाषितां भूमिपालानां पुण्यं यस्यापचार्यम् ॥ १०९० ॥

अस्थापयत्स धर्मस्यः सद्रूपं प्रतिपत्तनम् ।

मुषितो ग्राममीमांसां ग्रामेभ्यः प्रापयद्भनम् ।

भरण्येरण्यनाथेभ्यः पान्यस्तेन महीभुजा ॥ १०९१ ॥

दास्ताः दमस्तान् देषानां सुदमहं प्रतीय तम् ।

प्रतिस्थानं विमानानि प्रेतानामधुतंस्तदा ॥ १०९२ ॥

जलेच्छेदपद्मतां शौण्ठीमक्षीणकरुणी नृपः ।

उदहार्योत्क्रमादेयं दानपेरिय केशवः ॥ १०९३ ॥

उच्छृङ्खल्य नयनमङ्गं निघ्नानापूरयन् नृपः ।

स्वकीर्तिवीजधापार्थमनुवृत्तां महीं स्थधात् ॥ १०९४ ॥

भूषतेः परदारेषु निर्ण्वानुकमये प्रतम् ।

ममज्यत परं तस्य परधीपरिजग्ने ॥ १०९५ ॥

सम्यग्दद्याद्वेत्ताथ नयंजेन महीभुजा ।

सौगतस्तिलकाचार्यो महत्तमपदे हतः ॥ १०९६ ॥

स शिष्यमद्वस्तिलकः स निहगणनापतिः ।

सोपानान्यभयपुष्पपदारोहे द्विजग्नेनाम् ॥ १०९७ ॥

मेदिन्यालण्डलस्थासीतिवःस्येय रसभिया ।

अलण्डं रसपाण्डित्यं प्रह्लादुण्डलसेपवा ॥ १०९८ ॥

कपूरमहो निर्दयः प्राणरक्षो महीभुजा ।

गुणिनां शरणं चक्रे स्वगुणेः सुरभिः स्वाम् ॥ १०९९ ॥

पूर्वाब्दप्रहसंचारापुष्पराक्षमहस्वितिम् ।

रुण्यमहो विद्वद्भ्यामोद्विनेय गणितधमम् ॥ ११०० ॥

भीरामानन्दपादानां भाष्यध्यास्या रणक्षेमम् ।

वीर्यते दारदा शोर्णामेव सेव्रान्तमानसा ॥ ११०१ ॥

गान्धारमिन्धुमद्रादिभूमुजस्तस्य भूमुजः ।

प्राग्या इयामवधामाकाशकारिणो जितयैरिणः ॥ ११०२ ॥

युदे जितं ततो यद्दं गुःगुन्द्रेण भूपतिः ।

मालदेशं मद्राजमात्रया निरमोचयत् ॥ ११०३ ॥

राजा राजपुरीराजं नयजः स्वपदातिभिः ।

क्षणाभूममात्रेण रणमूहमलोठयत् ॥ ११०४ ॥

उदमाण्डपुराधीशं सिन्धुराजोपवृद्धितम् ।

स कन्दुकमिषोत्थाप्य मुहुमुंहरपातयत् ॥ ११०५ ॥

भोटभूमौ महोन्द्रेण गोग्गदेशे कदाचन ।

याणागौरत्तरालेण गुणैर्लौकाश्च रक्षिताः ॥ ११०६ ॥

समिञ्जितं शयादेशे शूरादेशो महीपतिः ।

सुवर्णवुद्धप्रतिमा यवनेभ्यो ररक्ष सः ॥ ११०७ ॥

कपाकरूपस्तस्य निकयो भोटतजसाम् ।

अप्रकाशां प्रकाशोय कुलूतनगरी व्यधात् ॥ ११०८ ॥

केवल हृदयं शून्यं भोटाना नाभवत्सदा ।

भूमिपालभयाघंशान्कांशापि चिरसञ्चितः ॥ ११०९ ॥

प्रकृतीनां ददद्राजा शोभाप्यायां यथाञ्चितम् ।

प्रत्यवेक्षामकार्पीत्स शालीनामिथ कार्पिकः ॥ १११० ॥

नासाहिष्टेय तच्चापं तुलां शाङ्गपिनाकयोः ।

दूरकार्यार्थसाधिन्या धनुष्मत्ता भुवः पुनः ॥ ११११ ॥

अस्तं यस्तमसां कुलानि धलतो नेतुं सदा वाञ्छति

क्षीणं तं वसुनाभिपूर्य शशिनं संवर्धयत्यञ्जसा ।

काश्यप्यामवकाशमात्रघटनां शास्त्रामुल्लेखन्धतो

वृक्षान्वृष्टिभरैश्च योस्य कतमो भानोस्तुलामहन्ति ॥ १११२ ॥

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

भद्रराजसुतं राजा नोम्रथं यमवर्धयत् ।
 भद्रतद्विषये तं स द्रोहोति निर्यासयत् ॥ १११३ ॥
 मकदेशागतो जातु पुस्तकादभ्यरे यद्वत् ।
 सैवालनामा यवनो राजेन्द्रं तमुपागमत् ॥ १११४ ॥
 गुणान्विकल्पमानं ते गुणिरागो नरेभ्यः ।
 उपागच्छत्यतिदिनं दर्शनायेतरो यथा ॥ १११५ ॥
 ध्यनतः पटहस्येय तस्यापदयत्क्रमादर्सा ।
 भन्तःसारविहीनत्वं परोक्षायां विचक्षणः ॥ १११६ ॥
 श्लेष्ममस्फटिणि श्लेष्मोम्राणेक्षो निर्गुणेपि सः ।
 प्रमाणं नामुच्यतुञ्जे पितेय कठणामयः ॥ १११७ ॥
 प्रदीपस्येय तमसो दुर्दिनस्येय विद्युताम् ।
 दोषाणां बहुता तस्य प्रज्ञाः समुदयेज्जयत् ॥ १११८ ॥
 तस्मिन्नयसरे बन्धियोगिवजो जितेन्द्रियः ।
 न्ययिस्तोषते स्तम्भे योगाभ्यासस्य सिद्धये ॥ १११९ ॥
 स्तम्भोपरि गवादानि निराहारमपदयतः ।
 तस्याशिवेय मदिषो राज्ञः पुत्रमज्जीजनत् ॥ ११२० ॥
 तपस्यतस्ततस्तस्य तद्भूषणमं दिनम् ।
 राजस्तपनयमं पुत्रजन्मकालमहोत्सवैः ॥ ११२१ ॥
 दैमन्तान्ते पतति मुदिनं फाल्गुनेफल्गु यत्ना-
 दौपस्यापि स्फुरति सुतरां क्षान्तिबालेतिदादः ।
 दीर्घांशेकं बृहति बहति ग्रीष्मकाले सुपादे
 यस्तु प्रायः प्रपद्यति निजं धर्ममायाति नाराय ॥ ११२२ ॥
 तपःकवचमस्पृष्ट्वा तमघो मागंजैर्गतम् ।
 ग्रहर्तुद्वयं निर्वैद्यं भयिष्यन्ती यथागतिम् ॥ ११२३ ॥

राजमान्यं तमालोद्भय कुप्यन्तं शान्तमानसः ।
 निर्णयादचलद्वर्णी नयात्र तु भयोदयात् ॥ ११२४ ॥
 स स्तम्भाग्र महाधैर्यादवायोहन्महामनाः ।
 मैथारोहद्वगदृष्टिं सद्यो घामपि योगवित् ॥ ११२५ ॥
 भक्तिं यो योगपथिकः भाषधीर्मांमिति म्रियन् ।
 स्नेच्छमस्करिणा यर्णी लङ्घयतेरन्पूर्णात् ॥ ११२६ ॥
 भग्यधेर्दोषोपगमदिरामदमोहितः ।
 स स्नेच्छमस्कारी योगिराजं तमयधीच्छरीः ॥ ११२७ ॥
 शतैर्मतिभिः स्यूतेर्जनां तद्विलोकनात् ।
 भूतले यतितं चाप्येत्यथादेष्ट राजनि ॥ ११२८ ॥
 गृह्यान्नाथांश्च तच्छ्रुत्वा शुद्धचर्चमिव ममयान् ।
 भीन्हीदोषकृपाधायं हृत्पवित्रतर्पणेभ्यु नरः ॥ ११२९ ॥
 प्रथमोद्भूतगुणं वि तस्मिन्नादि महोभुजा ।
 नास्तीति नाभ्ययाहारि न ध्यायाहारि नाकाधि ॥ ११३० ॥
 भग्यधर्मुर्गतिं गृह्णन्मूर्तिमगुरुकारिणम् ।
 दम्नुद्वेष्ट यत्र वाच्यस्करणायां श्वतोभयम् ॥ ११३१ ॥
 प्रतीतिं श्रमागण्य शनिमृदुं पवित्रमम् ।
 नमस्तुभ्यामिषेणकस्य कृथं स्य वाचकसंनमम् ॥ ११३२ ॥
 ह्यनन सन्निधौकानां प्रतापैर्वाङ्मुख्यमनम् ।
 श्रितमस्मिन्मार्गद्वेष्टकस्य नमस्तुभ्यामनः ॥ ११३३ ॥
 राजनि कर्तव्येनानि दिक्प्रीतिगण्यवहारिण्य ।
 अस्मिन्नाङ्गगुणानि योगानिर्धनानि च ॥ ११३४ ॥
 मद्रुद्राङ्गदुर्गमः स नमस्तुभ्यामनयाङ्गम् ।
 यत्र नमस्तुभ्यामनयाङ्गमनयाङ्गम् ॥ ११३५ ॥

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

ज्यायानादामरानः स हाज्यमानस्तथा परः ।
 खानो जस्सरथः खानो यदरामश्च संश्रितः ॥ ११३६ ॥
 हिन्दयः मूढभट्टेन यत्नाद्ये पीडिता भृशम् ।
 परदेशं गतास्ते तु विभ्रतो वेशकल्पनाम् ॥ ११३७ ॥
 निजाचारैरता नित्यं सदाचारद्वयो हृदा ।
 स्वमाचारमनुष्ठानं प्रेरिताश्च द्विजैर्यत्नात् ॥ ११३८ ॥
 दारिताः स्वप्राणमयानुष्फोचार्पणतत्परः ।
 यक्षिता भूमिपालेन तपुपद्रपवारणात् ॥ ११३९ ॥
 क्षीरार्जवस्य मयनात्परतः सुधादि-
 रत्नानि तान्यनुपभोगनिरर्थकानि ।
 यो भीतयान्नफलतां किल पात्रदाना-
 रस्तुत्यः स मन्दरगिरिर्गिरिराजयमौ ॥ ११४० ॥
 नदीत्यदपातेन भुयभ्यामु विनाफलाः ।
 संपांगान्त्वफलीकृत्य यशस्विप्रमजीजनत् ॥ ११४१ ॥
 राजोत्पलपुरक्षौणौ कुल्यां प्राप्य यप्रिणीम् ।
 तयोर्निरर्थकत्वेन दूषणा विनियारिता ॥ ११४२ ॥
 मन्दसौलमरी कुल्यामपतार्य मदीपतिः ।
 भस्मारयथकथरं सागरान्तर्निवासिनम् ॥ ११४३ ॥
 करालम्भः सतां विभ्रदकरालं मिते यशः ।
 कुल्यापाकार्यदेशं करालम्भं स्तुतेः पदम् ॥ ११४४ ॥
 साम्रहारा द्विजा यत्र साम्रहारा - योषितः ।
 साय जैनपुरी राजा कराले निग्रीयत ॥ ११४५ ॥
 भयन्तिपुम्भूमौ च बान्तोदन्नेन भूमुजा ।
 कुल्यापतारिता मुन्या शालिर्षणिशालिनी ॥ ११४६ ॥

द्वितीया राजतरङ्गिणी ।

गुमिशं स्वयराजेन पूर्वमदुरितं किल ।
 ततः प्रभृत्यतीतेषु बहुष्वपि च राजसु ॥ ११५९ ॥
 प्रजानामल्पपुण्यत्वापापार्थत मनागपि ।
 तपोयत्नात्पुण्यितं पुष्पितं फलितं तथा ॥ ११६० ॥
 श्रीजीनोत्सामर्दानेन युगपस्तदधीयत ।
 तपसामतिगुह्यानां किमियं शपकं परम् ॥ ११६१ ॥
 पूर्वपुण्यक्षये राज्यात्पतन्त्यग्रे मदीभुजः ।
 तस्य जन्मान्तरे राज्यप्राप्तये राज्यमभूत्प्रभोः ॥ ११६२ ॥
 स नदीमातृकाः कृत्वा धरणीर्देवमातृकाः ।
 अमदापन्नसु क्षमापो द्विजेभ्यो यददात्सदा ॥ ११६३ ॥
 पतादक्षेत्रमगरविजयेनापुरादियु ।
 ययनेभ्योमहापत्नस सविहाराग्न्ययं दधी ॥ ११६४ ॥
 पिजयक्षेत्रयापहक्षेत्रगुरुरादियु ।
 सन्नदानेन स त्रासमपि गोत्रमिदो व्यधात् ॥ ११६५ ॥
 भूमिबिषयभूजांदि कृतचिह्नं मदीभुजा ।
 निहयप्रागभाषाय धर्माधिकारिणा कृतम् ॥ ११६६ ॥
 यो जयार्पीडदेवेन प्राप्नो नागप्रसादतः ।
 स दण्डमिय तस्यादासाधं ताम्राकरो गिरिः ॥ ११६७ ॥
 मर्णात्गनिभ्यश्चालभ्यांस्तद्राज्ये भूरजीजनम् ।
 ये जनमणयः ख्याताः पद्मरागमद्विच्छदः ॥ ११६८ ॥
 मरितां मेकते पीतसिञ्जतास्रमये तदा ।
 पाञ्चनं काञ्चन छायां विभ्रलोकैरर्चयत ॥ ११६९ ॥
 मरित्सुवर्णात्पद्मांशो प्रादो भाषिभिरीभ्यः ।
 ताम्रपद्मेनिराद्याग्रापापयमेवं नरेभ्यः ॥ ११७० ॥

नगराधिरुतः काचद्रामरो नुस्नरे पथि ।
 क्रोशमात्रं व्यधात्सेतुं नगरान्तः शिलामयम् ॥ ११७१ ॥
 नात्मैव सेतुदानेन तेन पद्मागममुद्धृतः ।
 सफलोपि जनो मध्येनगरं पुण्यशालिना ॥ ११७२ ॥
 विषये विषये चक्रे शिर्यमदो मद्रान्पृथक् ।
 अन्येपि मचिवा राज्ञो धर्मशाला बहुव्युष्टुः ॥ ११७३ ॥
 पद्माकरस्य मथनाय गजाधिराजा-
 यश्रुयुधतौ सततमेव तदग्न्युत्तमी ।
 तावत्फराफरि रदारदि चातिमत्तौ
 हृत्या क्षणादगमतां स्वयमेव नाशम् ॥ ११७४ ॥
 मसूदक्षरौ धात्रेयी मूपतेरेकगोत्रजौ ।
 द्वौ रन्ध्रान्येविणाधास्तामन्योन्यविमयासहौ ॥ ११७५ ॥
 राक्षा तौ वारितोद्रेकां खेहदाक्षिण्यशालिना ।
 हृत्यान्यतममुन्विज्जमजायभवतां चिरम् ॥ ११७६ ॥
 कदाचिद्रूपनेरमे स्पृष्टः शरेण वाक्शरैः ।
 मसूदठकुरः शस्त्रमग्न्यासं समकल्पयन् ॥ ११७७ ॥
 न्यस्तशस्त्रः स राजनौ गच्छन्मिमतपरिच्छदः ।
 रन्ध्रे लब्ध्वाथ शरेण मसूदठकुरो हतः ॥ ११७८ ॥
 पिताप्यष्टकुरैस्तस्यैवातृभिः ख्यातपौरुषैः ।
 हन्तुमश्याधिभः शूरो मूपतेः प्रेमशालिनः ॥ ११७९ ॥
 शरे सानुचरे वित्तठकुरेण हते मति ।
 प्रसादमगमत्कीर्तिष्ठकुराणां च धीस्तदा ॥ ११८० ॥
 तथामयागिनां मानमदाद्भूलोकवासधः ।
 तेषामग्रं यथा मद्राजार्धर्त्तादिनं श्वघत् ॥ ११८१ ॥

॥ इति श्रीमद्भगवत्गीतायां अष्टाध्यायः समाप्तः ॥

શાળ સુલકુર્વા ભાગે | કુચામયમોદમનુદાને || ૩૬૭ ||

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १.१.१ ॥

इत्यथा धर्मोत्पत्तिर्नास्ति शब्दाः ॥ ५.३० ॥ इत्यादि ॥

॥ अथ शिवस्य विष्णोश्चैव त्रिमूर्तौ ॥

६८८ : श्रीमद्भागवत-संस्कृत-वर्णन-विषय-संग्रहः

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १७ ॥

शुभाकारं भागिनी भाग्यं नृपदत्तं भागिनीभक्त्यः ।

ਸੰਵਤ ੧੯੧੯ ਈ ੧੭ ਮਾਰਚ ੧੯੧੯ ਈ ੧੯੧੯ ਈ ੧੯੧੯ ਈ

अर्थात् अस्माकं सर्वस्यैव सत्यम् ।

[illegible]

सत्यमेव जयते

दृग्दर्शिनोऽपि यथासाधं नान्यथाऽपि दर्शयितुम् ॥ ११८३ ॥

॥राजवंशस्थजगन्नादानुभावि प्राप न निधायम् ।

अथर्वहोमसंज्ञायां ॥ १५८८ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

अगाधं चार्द्रं भूपाल, दीर्घं च सरसं च ॥ ११८ ॥

हार्दयस्वर्गोऽथवा कविद्वयतः समस्तव्युपः ।

धर्मशास्त्रमेषां धर्मधर्माणि तथ्यदायकगुणगुणः ॥ १११० ॥

राजा श्रीगणेशाय नमः ॥

विद्यात्तात्पर्यादि श्रीमद्योग ब्राह्मणसमुत्पत्तयः ॥ ११०.१ ॥

वर्दानन्दवर्णाशाला ॥ २४ ॥

दृष्टव्यं चित्तवृत्तयः शुद्ध्यादिनात्मवृत्तयः ॥ ११२ ॥

द्वितीया वाक्यमङ्गली ।

विस्तारितेति भूषात् । शिवायमयद्वयेऽर्चः ।
 उद्गोदरस्यो मध्यमप्यगाधमपूरयन् ॥ १२२८ ॥
 हेमन्ते विरदुक्ताद्विपुषोऽङ्गणादिना ।
 भीजयापीडकोद्भव्य कायनेगाधयमिता ॥ १२२९ ॥
 उद्गोदरस्यातमागेषु वयसापुण्ड्रकादयः ।
 वदयन्ते वदयो ग्रामा विदालद्वन्द्वानि ॥ १२३० ॥
 गिर्योपि निमज्जन्ति यत्र तत्र तु न वयसान् ।
 जैनलङ्का मदादङ्का न निजायाधिपतिनाम् ॥ १२३१ ॥
 कावल्याचीतिरलोभाच्च वयमेवान् भूषति ।
 यामपाभे गिरी पारि विस्त्रुं विरमयन् ॥ १२३२ ॥
 दृष्ट्वा मिथ्यादिह दौर्लभ्यं निरुपानयनीन्पुत्राः ।
 अधीवीन्यामपुत्रेभ्यश्च नानुत्तममरेभ्यम् ॥ १२३३ ॥
 निधिरा कावेगिर्युग्धे प्रगाधविपुलीभ्यम् ।
 भास्वोदामोदामिमाभिमानमिषाथ वरः ॥ १२३४ ॥
 न सताभ्य इव स्तेरता लोभ्यः साहयानुलाः ।
 नाग्योग्यमिष वीलापे तत्र वयसः इव वयसुः ॥ १२३५ ॥
 त्वमोगिनामिष वयस्यानुत्तमाना यतस्थिताः ।
 नागा दूरीनमप्यस्तर्जानेन वदाचन ॥ १२३६ ॥
 धैर्येणोपद्रुतो राजा दुधुवाधामदिह तान् ।
 बालोद्विज्जनिगुह्यः पञ्चवर्गमिषामन् ॥ १२३७ ॥
 वपीनामिष वदानी भीतानामपि च भुजम् ।
 स्तेरतामो व दुराचरकापः प विन्दयन् ॥ १२३८ ॥
 यदुद्गोदरस्यो मध्यमप्यगाधमपूरयन् ॥ १२३९ ॥
 जेनेमेवाभयनेषु तत्र वयसान् ॥ १२४० ॥

कातरेष्वेव संप्रामाद्विरेस्तूर्णपलायिषु ।
 म्लेच्छेषु करकावर्षेर्नष्टधैर्येषु तत्क्षणम् ॥ १२४० ॥
 मानादिव कुलीनोय मन्त्रया धैर्याद्विच्युतः ।
 अवरूढो न शैलेन्द्रात्कदमीरेन्द्रः कथंचन ॥ १२४१ ॥
 मान्त्रिकेष्विव मेघेषु गर्जत्सु यवनोरगैः ।
 त्यक्तो निधिरिव स्मापो देवो नागैरुद्भास्यत ॥ १२४२ ॥
 निवृत्त्यतामितो देव, कार्यसिद्धिर्मविष्यति ।
 पूजोपकरणं शंभोः प्राप्तमेव विस्तृत्यताम् ॥ १२४३ ॥
 स्वप्ने दिव्याकृतेः पुंसः श्रुत्येति क्षितिनापकः ।
 सिद्धकार्यस्ततः प्रातः कश्मीरान्तरमाविशत् ॥ १२४४ ॥
 हृदरागिरि मार्गेण प्राप्य मार्तण्डपत्तनम् ।
 इति राजा समादिक्षदार्मिकं शिर्यमदृक् ॥ १२४५ ॥
 दयालुत्वात्प्रशस्तत्वाच्चिलोभत्वान्महीमुजा ।
 नियुक्तः स मन्त्रीकृष्णचलगद्गदशिर्यकः ॥ १२४६ ॥
 सौम्याहताङ्गः सर्वत्र लोकालीपतिमिस्ततः ।
 लोकामानाय शैलेन्द्रं मरितः पदधीं व्यधात् ॥ १२४७ ॥
 अधदंष्ट्रेषु शिलाबन्धे निक्षेपु प्रायपूरणम् ।
 लनीषु कुटिले मार्गे तस्याः स मरितो व्यधात् ॥ १२४८ ॥
 तटस्थान्पाशयन्त्युद्यैः पुरस्ताच्छाश्विनः मरित् ।
 मा तु राजसमेधाथ रभसाशुदपूरयत् ॥ १२४९ ॥
 प्रज्ञेयं विदुषा स्थित्वा चिरं प्रतिपदं मरित् ।
 शोभायुक्तमरत्नभूः प्रातिष्ठत शनैः शनैः ॥ १२५० ॥
 रात्रस्तपःप्रभावेण शिर्यमदृक् ॥ १२५१ ॥
 प्रज्ञानामपि भाग्येन नास्या विप्रोभयच्छचित् ॥ १२५२ ॥

[illegible]

पुनःप्राप्तिकामोऽयं भवति श्री गुरुभ्यो नमः ।

॥ श्रीमद्भगवत् गीता विदुषे धर्मगणिनि ॥ १२६ ॥

भूतने। कर्मव्यवस्था समोपायव्यवस्था।

भारतमा सर्वोच्चतम कक्षाको न्यायालय ॥ २२८७ ॥

अनिष्टात्कल्याणानिष्टो मरेन्दो होमपथकणम् ।

वायव्यदिशिर्दिर्गच्छेत् शुक्लवर्णोऽथवा ॥ १३८८ ॥

निदिशाम्यशम्भुं शुभं दिशं नृपनिगादिशम् ।

अथ लक्ष्मणस्य नामनेकं च गतः सु गतः ॥ १२७ ॥

अपने ज्ञानु हनो धोरेगा परिभाष कायन ।

कन्दर्पमूर्धनिपः पृथुर्गोत्रोऽप्यथानन्दोऽप्यथानन्दः ॥ १२९० ॥

षष्ठीप्रद्वयसंवादे विना गोप्सुहृद्गुह्यमात् ।

समाश्रयमनंतं न मम प्राप्तायां च ॥ १२९.१ ॥

तिलकादिषंदेषाभ्याः गदगा मुक्तागुक्ता ।

राजा नृपे सदभ्यंगे श्रीरामुक्ता मभामयम् ॥ १२९२ ॥

परीक्षाये निमित्त्यहं गङ्गा गात्राङ्गयोः कृते ।

सुदृढस्य व्यपेति स्म प्राक्कीर्त्याय शङ्खयोः ॥ १२९३ ॥

एवं बुद्धिप्रकर्षेण व्यवहारविमर्शान् ।

अमात्यपर्यदो हर्षयिच्छोन्मत्तमसीजनम् ॥ १२७,४ ॥

प्राद्विषाकक्षमा बुद्धियुक्तदण्डवद्वज्रकः ।

राक्षोवहस्त्रजामारं गणनापतिगौरकः ॥ १२९५ ॥

यैर्वत्तमुपकारित्वा तु त्कोचद्रविणं स्वयम् ।

कालान्तरे श्रुतग्रेषु तेष्वेवास्थानमण्डपे ॥ १२९६ ॥

प्रकाशयत्सु तद्दानं कुपितेन महामुखा ।

मौलातो मल्ल पसाकस्तेऽयः प्रत्यपि दापितः ॥ १२९७ ॥

अद्भुतानां पदार्थानां तद्राज्ये संप्रहोमयत् ।

नारायणावतारोयं ह्यायेत कयमन्यथा ॥ १३०९ ॥

येषां हिमांशुपीयूषप्रवाहा नित्यभिक्षयः ।

इक्षवस्तेन मार्तण्डदेशभूमिषु रोपिताः ॥ १३१० ॥

त्यजता योगमाहात्म्याद्वलीपलितविक्रियाम् ।

श्रीमद्दर्शननायेन विबुधत्वं प्रकाशितम् ॥ १३११ ॥

उदीपे सस्यसंपत्तेरुपप्लवकरीं व्यधात् ।

दूलमूलादपाकृष्य सिन्धुं भारोत्सगामिनीम् ॥ १३१२ ॥

पूर्वातिथिधारक्षंसंक्रान्त्याद्येकसाधनः ।

तिथिधारक्षंसंक्रान्तीर्मथिन्यब्दे क्षणाद्विजान् ॥ १३१३ ॥

तद्राज्ये रूप्यमद्वोभूद्राज्यघातुभ्यविधुतः ।

अनादरे खण्डसाधे कारयन्गणितागमे ॥ १३१४ ॥

चन्द्रैस्तं गत एव दैवचरतः श्लोकाभिधान्त्यै निशा

तत्कान्ता रथिकान्तचह्निमुखात्कष्टं प्रविष्टां सती ।

घामारुह्य तदीयधूमकषटात्प्राप्ता पुनस्तन्महो

यन्मोहं प्रहराजपादमहिमा प्राप्तः प्रसादोदयः ॥ १३१५ ॥

ऋतुपतिः शिशिरेण नमत्सरो-

प्यतिथिरुद्धकरो न हितः स्थितः ।

यदि भुयं शिशिरोपि विनाशये-

त्किमिद्य नाम मधुर्वत योजयत् ॥ १३१६ ॥

भूहमद्वोथ शास्त्रार्थमण्डितोप्यथ पण्डितः ।

दर्शनद्वेषतः प्रेतदाहं यत निषिद्धयान् ॥ १३१७ ॥

प्रेतदाहं तदा केचित्त्यक्ता गूढं जलान्तरे ।

अरण्ये केचन त्यक्ता निष्ठाता यन्धुभिः परे ॥ १३१८ ॥

विषयं दयनिर्मुक्तं नृपोप्यर्घ्यवनामिधम् ।
 आदमाख्याय स ददौ महाविक्रमशालिने ॥ १३३० ॥
 प्रघरेशपुराधीशत्वं परं परमेश्वरः ।
 वीराय मार्गपतये ब्रह्मदाख्याय धीमते ॥ १३३१ ॥
 भाङ्गेलविषयं भूभृत्सतुलायां ददौ नृपः ।
 तस्यानुजान्मार्गपतींस्ताजकप्रमुखान्वहून् ॥ १३३२ ॥
 पञ्चग्रामीं महाघोषं दत्त्वाभ्यान्समतुलुषत् ।
 श्रीजाकोट्ठाधिपत्यं च मीरेष्कारपदं ददौ ॥ १३३३ ॥
 ठक्कुरायाम्बदाख्याय महाग्रामोऽथ पत्तलाम् ।
 ठक्कुरेभ्यो परेभ्योऽपि मान्यतया समम् ।
 महाग्रामसहस्राणि यथेष्टं प्रददौ नृपः ॥ १३३४ ॥

इति श्रीजोनराजकृतौ द्वितीया राजतरङ्गिणी समाप्ता ।

अथ

श्रीवरपण्डितकृता

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

प्रथम तरङ्गः

प्रथमः सर्गः

शिवायान्तु नमस्तस्मै त्रिलोचनेऽमरीभुजे ।
अक्षयज्ञेऽनिर्गुणनिधेऽभयवशास्तुते ॥ १ ॥
प्रेम्णार्थं ययुषो विलोचय मितितं देव्या वरमेवामिनो
माली वरय निशापतिर्नगरुतायेणीनिशामिभित् ।
भारते वपाययनुचर्तनार्थमिव तन्वत्पा ययुः कञ्चित्तं
देवाद्वयमायना वा भगवान्देवोर्ध्वनारीभटः ॥ २ ॥
वप्यान्ते राजकवयः यद्व्यासमनोहराः ।
दयाता वे वरवीः दार्यैः क्षीरनीरविषेविनः ॥ ३ ॥
अनिलनाम्न्यजांरविमन्त्राभिरुच्ये मरीमते ।
वाय्वदीर्घं विना वाः वचाद्रूतवस्तुप्रकाशका ॥ ४ ॥
धेवा वरोमि ययुर्दिव्यरम्य राहा
तेजामयं जगति वीतिमयं दारिद्र्यम् ।

विवर्ते प्रोक्तवन् इत्थं शक्तिमन्प्रसिद्धा इव ।
 मन्मथसाकश्यात्तस्य नामोक्तमपि इव ॥ २७ ॥
 मूर्धेयैः पूज्यत्वमिदं सर्वं तान्मोक्षयन्तम् ।
 आह्वानार्थमिदं ब्रूयन् यदाः सर्वदुःखममम् ॥ २८ ॥
 शिष्टिगतो विश्वकर्माणो गौरवो योगिनां मयाः ।
 मन्मथीनां वराहा ये नागार्जुनमिवाभिरुह ॥ २९ ॥
 तस्मादेव योग्यतादृशि मेऽशित्वकविर्कीशमान् ।
 तथा प्रसादमकरोत्तावदास्मै यथाममम् ॥ ३० ॥
 काष्ण्डशास्त्रधुरीणोऽनन्दनम्प्रीयमान्कृतेः ।
 भार्जोषमनपत्काले कार्यानुशिष्टमानसाः ॥ ३१ ॥
 श्याम्यं कुर्यन्ति शाम्भवाः कार्यभारं सुधीरतः ।
 तेऽयः क्षिप्या य एवं धर्मं निष्ठतंत्येवमन्यथाम् ॥ ३२ ॥
 अथर्वयेनैः मततमाद्रुगीर्षस्य ताडिताः ।
 भ्रामस्यन्दिगन्तेषु मराका इव शत्रवः ॥ ३३ ॥
 तस्य स्वपरवृत्तान्ते नित्यमन्विष्यन्तश्चरेः ॥
 कथलं स्वप्रवृत्तान्ता बभूवपिदितो विशाम् ॥ ३४ ॥
 गृहं गृहस्थवृत्तस्य ध्यायता नीतिशालिनः ।
 अन्यायाप्राशकद्धर्तुं काकिनीमपि कथन ॥ ३५ ॥
 भादिदं दृष्ट्वैवांस्तन्याश्चपचादीन्स तत्कथन् ।
 मृत्कर्मकारयद्वदपादायः शृङ्खलान्वलात् ॥ ३६ ॥
 न कः प्रवर्तते चौर्ये नीचो वृत्तिकदर्थितः ।
 इति कादणिको राजा तेऽप्यो वृत्तिमकल्पयत् ॥ ३७ ॥
 चक्रादीन्कमराज्यस्थान्दुष्टाश्चात्वा स तद्गुणम् ।
 हत्वा भद्रवराज्यान्तर्दक्षवृत्तीष्यवेशयत् ॥ ३८ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

तस्फोटोपद्रवे राज्ञा नीत्येव शमिते सुखम् ।
 गृहेष्विषाट्पदीष्यन्तः पथिकाः शेरने स्म हि ॥ ४१ ॥
 ससाप्रकृतिमध्यस्थो नित्यसर्वाङ्गवर्धनः ।
 स्वतन्त्रवृत्तिर्भूपालो रेमे मानापुरेषु नः ॥ ४२ ॥
 मन्त्रेदानदिताभिषार्य च मञ्जुपूर्वावलाप्रोदय
 यो निरयं कमलाकरेषु रतिको विभ्रतप्रतापोद्यम् ।
 रजकोचं पुमुदाशयेषु स्वयम्पद्माकरांतपूजितः
 शस्यः कस्य न क्वलोकमदिमा मारवाग्यशररी विभुः ॥ ४३ ॥
 धात्रेयाहकुल राज्ञो विभवधीमदोद्यताः ।
 विद्वृत्तिहारिणोऽस्पागन्गाज्ञा इव निरदुदाः ॥ ४४ ॥
 धीमीरठकुलो ज्येष्ठः प्राविपेकपदोऽग्नयदः ।
 नेतां पुगुलवृद्धोपि बभौ प्रथमपुणोऽग्नयदः ॥ ४५ ॥
 कथंन काष्ठपादे न प्रामोवटपथास्तनः ।
 दिमान्यन्तरवृद्धाद्विहिमान्यन्तरमासदन् ॥ ४६ ॥
 विधाया मालिकयदेपात्रे न मुद्रक्यान्तरे विनाम् ।
 विज्जदेदी तनः प्राप किञ्चित्प्रातर्परिच्छदः ॥ ४७ ॥
 तदेताकात्पिपमायस्याशतहन्तोपि नम् ।
 न तत्र ग्रन्थयार्थद्वपादसीन् नरमासदन् ॥ ४८ ॥
 तद्ग्रन्थनामयोत्पन्नगोदयेहतशास्त्रये ।
 पेर्येयैरत्रावर्द्धपादोभूजीवितावधि ॥ ४९ ॥
 तत्रोपायान्वदन्पु र्येग्यदेताविभक्तानये ।
 यथाकथंविनाशयः पञ्चकः शोकसत्तरमाः ॥ ५० ॥
 न विन्तुहिन्तुवादादिदेताजिप्ता बहि विभक्तान् ।
 प्रतको भुइदं न जेनु नवटको सुपः ॥ ५१ ॥
 ॥

यनमध्ये प्रविश्यैव नरकं कालपञ्जरम् ।
 भित्तिस्थदीपमात्रे ते पश्यन्ति स्म सकौतुकम् ॥ ५२ ॥
 तपस्तप्त्वा चिरं प्राप्य योगसिद्धिमसौ नृपः ।
 फणीय फञ्जुकं पूर्वं शुद्धायामत्यजत्तनुम् ॥ ५३ ॥
 इत्याहुर्ज्ञानिनोन्ये वा ये बुद्धा सत्त्वमूर्जितम् ।
 तेषां प्रामाण्यमकरोत्स राजा च सविस्मयम् ॥ ५४ ॥
 ध्रुवं महानुभायत्वं विना व्ययहितं नृपः ।
 जानीयात्कथमित्याह विद्वज्जन उद्दानधीः ॥ ५५ ॥
 इत्युपोद्घातः ।

अथ राज्यवर्णनम् ।

ज्येष्ठमादमस्तान् च हाजीखानं च मध्यमम् ।
 धन्वामखानमनुजं पार्थिवोजीजनत्सुतान् ॥ ५६ ॥
 तेषां लाघण्यसौभाग्यभुम्भैः प्राकृतेर्गुणैः ।
 जनकं रञ्जयामास चन्द्रमा इव धारिधिम् ॥ ५७ ॥
 प्रत्यहं हाजीखानः स कर्पूर इव सौरभैः ।
 बाललीलायितैस्तैस्तैः स्वमुदन्तमजिन्नपत् ॥ ५८ ॥
 तौ सुतौ संमती पित्रो रक्षणायाक्षिपद्भुपः ।
 स्वधात्रेयतया स्वस्थौ द्वयोष्टकुरपक्षयोः ॥ ५९ ॥
 स्वपक्षस्थापनादक्षाः परपक्षेष्टखण्डनाः ।
 तार्किका इव तैन्योन्यं धात्रेयाष्टकुरा यभुः ॥ ६० ॥
 सौन्दर्यं छेदगृहस्य मूलच्छेदनकारिणः ।
 तैन्योन्यगोत्रजं तेषां सयोगमन्समत्सराः ॥ ६१ ॥

राजपुत्राग्रयस्तस्य गुणातिशयमुन्दयः ।
 तत्कृताभ्योन्ययैरेण स्वमे वृद्धिं स्वमाययुः ॥ ६२ ॥
 देहग्रमो देशोप्य तस्यात्मग्रमो महीपालः ।
 तस्मिन्तत्पुरे शुभितो पुनरिति तस्मिन्मनुःशोभ्य ॥ ६३ ॥
 अभ्योन्य स्वदपो राजपुत्रपोर्मन्त्रिपुन्रपान् ।
 अभूत्तयेष्टपनिष्ठस्य प्रक्रियारहितं तपोः ॥ ६४ ॥
 शुभ्याथ पुत्रधोर्यस्यभ्योन्यं जानु भूपतिः ।
 आह वमादमन्त्रात् न विदेहागमन्यराम् ॥ ६५ ॥
 शुक्तमुक्तं न शृङ्गानि कुपुत्र यदि मद्रथः ।
 मानमाणधनधर्मो मायूहस्तेन्यथा भवेत् ॥ ६६ ॥
 भुमेति पितृसंदेशे न भृत्यामप्रपीठम् ।
 तत्पणोत्तरपथा धामः शुभं तत्रैव न स्वदा ॥ ६७ ॥
 अधोशुरते तय द्याता दाता जानोत्युदात्तः ।
 स्वतस्वमी भृत्यगतात्कर्म स्व श्रमो न भवाम्भविष्यत् ॥ ६८ ॥
 परं मरणमेवास्तु तदमे नोद्य वैरवथा ।
 विक्रमादिगुणैर्हीनं न त्पामेव भजामहे ॥ ६९ ॥
 अप्रजानुजयो राजपुत्रयोः सुखमुःखयोः ।
 विषयेयं छात्राद्विधाः प्रमातेव विभागिनीः ॥ ७० ॥
 अभावाद्दुःखं सुखं पापं तद्विधावतिविदिभिः ।
 बटिर्निष्कारसयामास भुङ्क्तामेव न शुभम् ॥ ७१ ॥
 धनबाणप्रकारैश्च विविधैः स्वमद्वैतैश्च ।
 मेघयोश्च विधौ चर्मादीनामप्यपकारकः ॥ ७२ ॥
 तत्पत्रभाण्डैर्द्वैतैश्च तल्लङ्कानुमदाद्यैश्च ।
 भारीजवाप्रदपति शीतलान्दित्तिरहितैश्च ॥ ७३ ॥

पञ्चाङ्गिः क्रियते तन्मन्त्रादेर्निर्गता मन्त्रज्ञा ।
 मन्त्रेण शक्तिमान्नरोक्तमन्त्रात्कथमाप्तवन् ॥ ७१ ॥
 यदनुमदेन यत्नो जगती श्री-शक्तिमानमन्त्राः ।
 शमदध मन्त्रकर्मैः शिष्टानि प्रविशन्ति क्रियामन्त्राः ॥ ७२ ॥
 एतान्पुनश्चिन्तयन्नाहं शास्त्रे शास्त्रेणानुमतां यता ।
 भीतेनोत्पापहीना कर्तव्यान्मन्त्रान्प्रविशन्ती ॥ ७३ ॥
 यत् शक्तिरुदाहरे निमित्तमाप्तवन्मन्त्रादुद्भिदम् ।
 तदिति भोशुण्डमागम्याने मन्त्रे तदुक्तमस्मिन् ॥ ७४ ॥
 तूनीषु पुनर्निगदं ह्यङ्गरीदकं तुरङ्गदलदम् ।
 तूनीमुक्तादमशरे कटजवलाग्वरपुनरम् ॥ ७५ ॥
 शारं तूनीनिषसं यमयांशं शिल्पिकल्पितममहापम् ।
 मयमिष मगदं नृपतेः कालं जनाद्यन्त्रमापदमिदम् ॥ ७६ ॥
 धातुयिमन्त्रिष्वासात्पदमनूया प्रयोगजिते जप्ये ।
 मधोपलब्धेनोर्भयमिदं नृदिगुणमुनया ॥ ७७ ॥
 इति पद्याङ्किता यन्त्रभाषणालाभ्यरुचयथा ।
 यदुध्माद्यध्वनिभक् मयर्गाजितजज्ञनाम् ॥ ७८ ॥
 कालेनादमन्वानथ भुङ्गाङ्किता समागत ।
 हाजीखानीकराद्यात्रा लोहराद्रौ नृपाङ्गया ॥ ७९ ॥
 कथं हि पुरिकायुग्ममेककम्बुनि स्थाप्यते ।
 इति ज्ञात्वा सुतो यश्चा कारितो निर्गमागमम् ॥ ८० ॥
 जनकस्यान्तिके ज्ञानपानलीलोत्सवादिक्म् ।
 भादमस्तानः सत्राणो विदधेऽनुदिनं ततः ॥ ८१ ॥
 दृष्टा सतीसरमि येन सुखस्थितिः सा
 भीतः स यद्यपि गतो घनकालदीपात् ।

यायत्र भाद्रमुष्यानि विगतधानैः-

स्वायाकथं तदधमुञ्चति राजर्हसः ॥ ८५ ॥

अथाष्टाविंशत्येवैषि रावत्रत्यलादिभिः ।

हर्तीरिनोकरोत्थानः कदर्भीरागमनरूढाम् ॥ ८६ ॥

इशमिरूपदमजोयारने कदर्भीरनुभभागिनः ।

ह्रिदयामः पन्देदोत्र ययमेव वृद्धांगिणः ॥ ८७ ॥

राजानकप्रतीहारमार्गेद्राकुलजादयः ।

अम्मत्तश्रीदिणः गर्धे तत्र धीरा बलोरुताः ॥ ८८ ॥

ययप्ययचनमादौ भूभुजो निमित्तो भवात् ।

तापनेय न किं वृद्धो दृष्ट्यरमानुगुणापरः ॥ ८९ ॥

गुडायादमन्त्रानध निर्वानः इयवादाग्वितः ।

त्यक्तः न मदयति क्षिप्रं दयेतामादिय चीनकः ॥ ९० ॥

भमी राजपुत्रीयाथाः तर्पेत्तमज्जुभवादिणः ।

तर्पेनैषाभुजा यामो न किं सिध्यति साहस्यम् ॥ ९१ ॥

मृते निगमनीहारे धीराः के मस्ति तत्पुटे ।

इति त्पार्पितृकवर्द्धं दर्शुं तानुं नवीयिनम् ॥ ९२ ॥

दिप्याग्नेमी वयं धृष्ट्या वीरावाप्यर्पितृकः सह ।

योग्यामः कीहरी दीर्घमेकदा ह्युमर्देति ॥ ९३ ॥

तपोयुक्ताय नानेन वृष्टां तन्मार्गिण्यां मतम् ।

मार्गिण्यां दामरनाजमग्नेद्राध्यापयामास ॥ ९४ ॥

इय त्पार्पितृकः तर्पे इयवृद्धोत्थानितायाः ।

देशकालकलातोष्य कययन्त्यनुसमदम् ॥ ९५ ॥

कयमज्जुभवां यामः तर्पे तर्पि बलोरुग्ने ।

प्रदीपि ध्यांति आनेन्दं वृद्धेभ्य विदधामि कः ॥ ९६ ॥

सर्वः संचिनुते सर्वे पुत्रार्थं प्रयतो यतः ।

घार्द्धके वचनग्राही भवेत्पितृसुसप्रदः ॥ १२१ ॥

इत्थं लोफद्वयस्थित्यां त्वयि जाते सुते मम ।

दूरे सर्वसुखाशास्तु चिन्ता प्रत्युत वर्धिता ॥ १२२ ॥

त्यत्कृतो दुर्जनाश्वासो निश्वासो य इवान्वहम् ।

मलिनीकुरुते शुद्धं मद्राज्यं मुकुरोपमम् ॥ १२३ ॥

जीवनाशोद्यता ये मे लसन्त्युच्छृङ्खलाः खलाः ।

सुचिरं नैव तिष्ठन्ति सरसः सारसा इव ॥ १२४ ॥

मदादेशं विना देशं किमर्थं स्वयमागतः ।

केन राज्यं बलात्प्राप्तं निजभाग्योदयं विना ॥ १२५ ॥

बाह्यदेशायनिः सर्वा भुज्यते तुष्यसे न किम् ।

येन मण्डलमात्रं मेवशिष्टं हतुमागतः ॥ १२६ ॥

तन्नियतेष्व मा पुत्र पापयुद्धि वृथा कृथाः ।

बलद्वयधर्मापापं तथैतत्परिणेष्यति ॥ १२७ ॥

इत्युक्तिः पैतृकीं प्रोक्ता किं तु सत्यमहं भवे ।

नश्यन्ति भूषाच्छयेनामात्यद्गदाश्चटका इव ॥ १२८ ॥

इति रुक्षाक्षरायुक्तिं श्रुत्या विप्रस्य ते भद्राः ।

छित्वा कर्णां व्यधू रक्तादायुधेषु विशेषकान् ॥ १२९ ॥

तद्दृष्ट्वा हार्जाग्नानां सत्रपः पितुरागमात् ।

अभिमन्युप्रतीदारमुत्थानाख्यदिग्दं वचः ॥ १३० ॥

यदे पादप्रणामार्थं पितुर्योग्यमुतो बलात् ।

भूपस्तुष्टाय रुष्टो वा यत्करोतु करोतु तत् ॥ १३१ ॥

सर्वथा तातपादा मे मेव्या रक्षेत्वा नो भुवम् ।

तन्मा कुरुत युद्धंस्मिन्मन्दम् चैन्मते मम ॥ १३२ ॥

मृतीया राजनसिद्धिणी ।

किं तु स्वमेव मृताय मानिहं चिन्तयाम्यहम् ।
 यो मे देवायिषः पूज्यो ज्योत्स्नस्तुतप्रदः ॥ १३३ ॥
 अथजोमे ममायानि रणायायानि नो नृपः ।
 इत्युक्तः तेन न प्राप्तो नाहं विपुल्योद्यमः ॥ १३४ ॥
 भुज्येति मन्त्रिणस्ताजतन्त्रिण्ययादयननः ।
 तत्पुत्रानयन्तामा निगूढं तत्पुत्रयिनि ॥ १३५ ॥
 यदाहं ममयो नायं याम् इत्यधीतिम् ।
 भारधन्यागतगमने तत्पुत्रमपुना तथ ॥ १३६ ॥
 मृत्युं चेज्जातमीहाहं मारुपान्निदितापरा ।
 ययमेव दत्ताः कष्टं क्षिप्रान्तामेवनादाया ॥ १३७ ॥
 भयैतन्मृतयोः मीधिनित्यं मेलकटादयोः ।
 तदन्ता पूज्यो दत्ता वीर्य दन्दयते दत्ताम् ॥ १३८ ॥
 भयान्तामी वयं दत्ता वीर्य वरय तौयतम् ।
 जयहेतव्यं राज्यानिर्भयो याहि वधानतम् ॥ १३९ ॥
 यापयुक्तं कल्प्यामरतायदेव विदाम्यताम् ।
 दत्तेष्वरमातु कर्तव्यं दत्तुमरतामरात् ॥ १४० ॥
 अथमदुःखं न पुष्टानि यदि त्वं विपुल्ययितः ।
 त्वय्येयानुचितं दत्ता पुनर्धर्मो दिगन्तम् ॥ १४१ ॥
 इति निर्मलमेवायमयजानमीतिदेवायजः ।
 तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत्तत् ॥ १४२ ॥
 अथान्ते हिन्ने तादन्तवयं वीर्य भुज्यति ।
 पुनर्गतिनिच वृद्धो पुनर्गतिनिच वृद्धो ॥ १४३ ॥
 दृष्ट्वा योगजामर्षीदत्ताद्विचरन् ।
 दृष्ट्वा योगजामर्षीदत्ताद्विचरन् ॥ १४४ ॥

सुनीया राजनरत्निणी ।

ते पीरमरनकाभिच्छा एणभूमाऊने वहुटम् ।
 धुत्तासस्य कृतान्नस्य वायन्ता एष वेजिरे ॥ १५७ ॥
 एणदूर्यस्यनेस्ते स्नेजेनचोलाहरेस्त्वया ।
 पीगणा निरुतादेवा दादाहेतमजायत ॥ १५८ ॥
 तत्पुद्गले ऋणमिषेस्य मृषप्रमार्द
 प्राप्ते क्षणे जदनि ये निजजोषितादाम् ।
 तत्तद्विह्वलपरिरक्षणधर्मदुग्धा
 धन्यास्त एष कतिविधपुण्यपेक्षया ॥ १५९ ॥
 राजामादागताकनीषणाः दागकतत्पक्षपातिनाः ।
 एनयं पाहीति मीत्येष कजलान्ता समर्थोदयन् ॥ १६० ॥
 भवजखेलाश्च राजानुतरयामे नु वायुता ।
 नवत्वा एणभीषेय पध्यादागमशिधियन् ॥ १६१ ॥
 दात्यहन्तवुत्तद्वीरतिरःकमलनिर्मेय ।
 जीयतादा वदन्तवा मतिनी एणभूत्भून् ॥ १६२ ॥
 दीप्यमान्यहुते दृष्टा मृषोरतत्पदकाय च ।
 पुनर्जातमिषायामात्र एणोलीर्षी मृषोविदत् ॥ १६३ ॥
 इत्वा मर्षेदिने पुष्टे बलान्मूर्धनिधारिताः ।
 दाजीघानः मविषाया समगत्य म्दधनेन ॥ १६४ ॥
 भाद्र निजानुजं दृष्टा पध्यादागो विविधधीः ।
 भयजोषावधीषदागम्यछात्तामार्षे भटाद ॥ १६५ ॥
 विगुप्यते सुदीगन्वं येन दागुत्तमते ।
 जगदवाचागतो मोहाभिहता पधिवचज्ज ॥ १६६ ॥
 दायी मन्दमभो भावदाः कुत्रैः मर्षेविनिर्दिष्टा ।
 दक्षिणदा दितान्तादा दवनी न दृष्टेभदन् ॥ १६७ ॥

तृतीया गजतरङ्गिणी ।

द्वितीयः सर्गः

मृगुतो निर्गता प्रेमसावित्रीष्यानुजच्छन्ताम् ।
 प्रत्यावृत्ता कियत्कालं द्रुमाग्रजर्मदाधिपम् ॥ १ ॥
 पत्येदमागी सुदशाभिगमो
 भानि प्रदीपः समुपान्य पात्रम् ।
 आशाग्रजदीपनिधेस्तदाग-
 दाननिधानेन विनीयनस्य ॥ २ ॥
 इवापादमन्त्राजय मायकाः न दिनेस्तदा ।
 प्रमेयाग्रजमग्न्यरुषामनुजीर्णान्विरागतः ॥ ३ ॥
 जगृहे न च विनीतं वृद्धमासादिदेवताम् ।
 राज्ञीर्दिधरन्मालीयं पात्रीर्यामिष पादवः ॥ ४ ॥
 ततः प्रभृति व्येष्टः न वरसीरगतर्तुपात्रम् ।
 वीरगाज्ये शुभे तद्वद्भुजे वज्रदाः समाः ॥ ५ ॥
 धेतां शुभे वितनुते विधिस्थमृदया
 दुर्भिरादुःखमपि संतनुते न तेनाम् ।
 वृष्ट्या विवर्धयति धानि वृष्यानि मेघ-
 वतामेव शोषयति भाविनुषात्भारात् ॥ ६ ॥
 गर्भगतयागदंतिमन्देदो वदन्निदायनते ।
 अथवाभारमयर्ध्वे गगनात्पतन्नुवर्धयम् ॥ ७ ॥
 वमूच वर्षं वदन्निदाः गर्भदृष्टिषु गृह्यताम् ।
 भयङ्करवर्धनमूला भारतादिति विभुनम् ॥ ८ ॥
 अथवायव दुर्दंष्ट्रा धृतिधूम्रगतात्मन् ।
 भाविदुर्भिरादी हा नैजन्निदात्तद्वदन् ॥ ९ ॥

भविता यत्नरेमुष्मिन्नुभिन्नं पांमुयपेणाम् ।
 इत्याप्यशुत्तरं पृष्टा भूमजा दैवचित्तमाः ॥ १० ॥
 पद्मिंशो यत्सरोतीतो दुर्भिक्षार्तिप्रदोभयत् ।
 पेयमस्तादृशः प्राप्तो मीतिरित्युदभूदृदि ॥ ११ ॥
 पपात मार्गशोर्वेध मास्युपद्रवदर्शनम् ।
 देशेय विलसच्छालिमाले प्रालेयवर्षणम् ॥ १२ ॥
 दुर्भिक्षदुःस्थितं लोकं कथं पश्यामि सांप्रतम् ।
 इतीय भूरभूच्छन्नमुष्नी हिमसितांशुकैः ॥ १३ ॥
 छादिताः शालयः पक्का हिमैर्जनमनोहराः ।
 खलमूर्खसभामध्ये पण्डितैः स्वगुणा इव ॥ १४ ॥
 कुक्ष्यापेगाद्भुक्षार्तः क्षपिताक्षः क्षणे क्षणे ।
 आशु दुर्भिक्षयक्षोत्र व्यधात्प्रक्षीणलक्षणम् ॥ १५ ॥
 प्रविश्य रात्रौ गेहान्तः क्षुद्रस्यद्रोह्यपीडितः ।
 हिरण्यादि धनं त्यक्त्वा भाण्डेभ्योन्नमपाहरत् ॥ १६ ॥
 सर्वस्मिन्द्वयसे रात्रायपि मिश्रुपरंपराः ।
 शरा इवाविशन्द्देहे गेहे धान्यघहे तदा ॥ १७ ॥
 धान्यघद्रुहसदिष्टकृष्टकम्बुकदम्बकाः ।
 मोरसापूपभोगेनाप्यरक्षन्केपि जीवितम् ॥ १८ ॥
 पालीपालीयतासकृष्टकृष्टद्वितभोजनः ।
 चिराचिरास्वादरतः कोपि कोपि हतोभयत् ॥ १९ ॥
 क्षीणा ग्रामेषु यास्तव्याः केचिदभ्रामृतासये ।
 शाकभूलफलाहार्य व्रतनिष्ठा इवामयन् ॥ २० ॥
 चिरादङ्गान्तरे क्षित्वा शाकं किमपि तण्डुलम् ।
 पक्कान्ये केपि तद्भोगादकुर्वन्प्राणधारणम् ॥ २१ ॥

शुनीया राजतरङ्गिणी ।

गाँपलेयपतंतलानां तण्डुलेन मदापेता ।
 हता गाँमेन स्वाधूनामिष संघोषयोगिताम् ॥ २२ ॥
 बहुधान्यकषानिष्ठो घांमूर्ण्ये पुरान्तरे ।
 बहुधान्यकषानिष्ठस्नत्कातं न ज्वलोक्त ॥ २३ ॥
 बन्धुजीयस्तदा बन्धो बन्धुजीय इयामवत् ।
 मादान्नपादयामास शुधान्धान्योन्धमा विना ॥ २४ ॥
 धान्यस्यारेः क्रयः पूर्वं दीघ्राद्यणां ज्ञातव्यम् ।
 दुर्भिक्षतस्तदा मार्घसद्व्येणापि नापि सा ॥ २५ ॥
 विप्रन्याशुत्रविद्राष्ट्रे धात्रा निर्विक्रयनो जनः ।
 धर्मयममण्डकुण्डस्य काश्चिदेनापि वञ्चितः ॥ २६ ॥
 धातुपूर्वमकरोदेली रसवर्गदिशालिपु ।
 मन्ये तैर्नय ज्ञापेन मयमापन्नमंरसम् ॥ २७ ॥
 कटणाकुलितो राज्ञा स्वधान्यैः पुत्रवत्प्रजा ।
 घातयामास मामेषु केपुविघापदाकुला ॥ २८ ॥
 तावदस्यैव माहात्म्यात्सत्यसंपदमृन्मत ।
 मस्यमतानां भूषानां कापकाशधिरं शुचाम् ॥ २९ ॥
 मन्थपथा विधिर्भूपकादप्यप्रथनेच्छया ।
 दीर्घमस्यदीर्घ्याद्भूलोकमशोकमकरोत्तदा ॥ ३० ॥
 पार्थिवोपप्लवे घोष मन्थकारेमिस्तारिकाः ।
 दुर्भिक्षे चैव तुप्यन्ति धान्यविक्रयिणो जनाः ॥ ३१ ॥
 अतः क्षुधा मदार्यो ये पदार्था धान्यविक्रयाम् ।
 गृहीतास्तेन्यद्य पूर्वमूल्येनादापयन्मृपः ॥ ३२ ॥
 दुर्भिक्षमहिनासोऽलोकददाः क्षितीभ्यरः ।
 विषया सरलमुहोऽप्यरनैलाकार्यजमादिशब् ॥ ३३ ॥

तस्मिन्मन्त्रे राजा कारुण्याद्भूर्जगामिनीः
उत्तमर्णाधमर्णानां ध्यवस्था विनिवारिता ॥ ३३ ॥

घनुःशष्टिकलाः शिल्पं विद्या भौमाग्यमेव च ।
दुर्मिक्षोपप्लवे सर्वे तदामूनिध्ययोजनम् ॥ ३४ ॥

पदयाज्यतर्कनयकाव्यकथा-

बहुगीतयाघरसन्मुखकलाः ।

सुरतप्रपञ्चचनुरा यनिताः

धुधितस्य नैव जनयन्ति सुखम् ॥ ३५ ॥

इति जैनराजतरङ्गिण्यां धीवरपण्डितविरचितायां षट्त्रिंशद्वर्गे
दुर्मिक्षवर्णने नाम द्वितीयः सर्गः ।

तृतीयः सर्गः

मुष्टः प्रसादमतुलं कुरुते क्षणाद्यः

कुसुः प्रजासु कुरुते भयमप्रतर्क्यम् ।

उन्मत्तपाधिवपतेरिव हन्त धातो-

लीलास्यतन्मन्त्रचरितं भुवि बुध्यते कैः ॥ १ ॥

षट्त्रिंशद्वर्षदुर्मिक्षबुःसविस्मरणे जनः ।

न यावदकरोत्तावदष्टात्रिंशोऽपि वत्सरे ॥ २ ॥

वृष्ट्या सह रज्जोवर्षमपतद्गगनाद्भुवि ।

उदीपक्षतशाल्युत्थमाविदुर्मिक्षसूचकम् ॥ ३ ॥

अथाचिरेण गर्जन्तो धृतचापा धनाधनाः ।

जनानुद्वेजयामासुः शरासारैरिषास्यः ॥ ४ ॥

हृष्टपुषद्रवमनसा कलङ्गिहरणाकुलाः ।

उत्थिता बुधुदव्याजाहुष्टा नागफणा इव ॥ ५ ॥

उत्पन्नस्यसिनो भाषाङ्गरिष्याम्पद्मप्रता ।
 इति प्रापयितुं मेघो बुद्धदानधुञ्जयम् ॥ ६ ॥
 मृताः सर्वत्र पद्मास्तःपतद्भुविस्वनच्छलात् ।
 अधुविन्दूनिषागुञ्जदन्तो जनचिन्तया ॥ ७ ॥
 यितस्नालेदरीमिन्पुक्षिमिकायास्तदाधगाः ।
 अन्योन्यस्पर्शयेद्योमा प्राप्तास्तीरेभ्यमञ्जयन् ॥ ८ ॥
 सविघ्नमा घृतापतो पाद्मिपुण्याः सदेयिताः ।
 जयादभाषपुञ्जुङ्गास्तत्तरङ्गनुरंगमाः ॥ ९ ॥
 मयुषापातहृषीघोषतिर्ध्वं निरङ्कुशम् ।
 भासीदपधर्मा मत्स्यं तदा जलविमृशितम् ॥ १० ॥
 मृदो जलस्य तात्कालेद्रिवृक्षविटपालिषु ।
 केनोपदिष्टे तत्काले मूलोत्पादनपादयम् ॥ ११ ॥
 आभामपद्मगुप्तेषामिगृहधाम्पादिहारणः ।
 मयदोभूजलापूरः न स्लेच्छोत्पिञ्जसंनिधः ॥ १२ ॥
 तदा मइयराग्यस्या विदोषा शोकदा नदी ।
 इतीय तञ्जले तूर्णं ममज्जुर्गृहपङ्कजः ॥ १३ ॥
 पुराणेषु प्रसिद्धा या विदोषा शोकनाशिनी ।
 तदामूद्रिपरीतार्था प्रजामान्ययिपर्ययात् ॥ १४ ॥
 वेद्यः प्रतिष्ठा प्राप्ता तान्दुःस्वान्द्रपुमसांप्रतम् ।
 इतीय तोये तत्काले ममज्जुर्नगरे शृङ्गाः ॥ १५ ॥
 शिलादादमयो मध्वस्तम्भीभूतचतुर्गृहा ।
 धनुष्पादिष्वधर्मो या लोकान्तरणहृद्भमी ॥ १६ ॥
 तारदामामपद्मयाग्य दर्शनाय विदोषतेः ।
 यात्रागतस्य रामस्य सेतुपन्थ इयामयत् ॥ १७ ॥

चितस्तायां कृता जैनकदलिः सा गृहोर्ज्वला ।
 जलायेशाक्षटे मग्ना मग्नाचनगरान्तरे ॥ १८ ॥
 पादप्रयायशेषाणि स्यापिताग्ने भविष्यताम् ।
 पादप्रये पूरयितुं समस्येष मदीभुजाम् ॥ १९ ॥
 ममराग्ये तदा कुर्यन्कलोलैराकुलं जनम् ।
 महानध्यसरो वेगाद्गाद्गुर्गुरान्तरम् ॥ २० ॥
 मग्नः सरोवरः कौपि पद्मनागसरोन्तिकम् ।
 मीत्या किमागतो भूराद्यं दृष्ट्वा विशासद्विरे ॥ २१ ॥
 स्वपमुत्पाटयत्यस्मान्मृशजम्स सहगतः ।
 इतीय तत्र वेदमानि चिक्षिपुः स्व जलान्तरे ॥ २२ ॥
 वृरे समुद्रो मद्गतां कौप्यं मे गगुणागता ।
 इत्थं विनस्ता वरनेव प्रतीपमगमत्तदा ॥ २३ ॥
 मीमांसिताया अदन्मागो पद्मानककलङ्किता ।
 विभीतिः कलिगुणक्येष भृङ्भृजलगृहिता ॥ २४ ॥
 तस्मिन्मग्नस्य धाराभारं नरेनि यामधे ।
 मीकामागता भृगाला निरगाञ्जनिग्नया ॥ २५ ॥
 पश्य जलान्तरे मग्नां कृतिं कृशानः गुण्या ।
 जनकादप्यगुण्यागमा विनशात् धनिः कगदम् ॥ २६ ॥
 इदानीं यानि धीनेषु गहनान्ताश्च ज्ञानुविन् ।
 कगन्तानि नानि भृगायो मीकाकदो व्ययोचयन् ॥ २७ ॥
 प्रनार्जितश्चिन्नेवाथ क्षीयितोऽगान्मिर्दिनिः ।
 कान्तिं कृते ज्ञानाग्राः न विस्तारं समागतः ॥ २८ ॥
 अन्वित्रेण नृपेण दानेन्यर्जितेन प्रभोः ।
 हर्षमदमज्जम्बुवद्विषा इति तमोवदा ॥ २९ ॥

प्रजापद्मकलापृथ्वी चरुमारेन्द्रपयोनिधिः ।

सुले पूर्णोत्तमां प्राप दयापीयूषभूषणः ॥ ३० ॥

आत्मेय बभ्रिसुहृती सिनीदाः

प्रजा प्रियास्य प्रकृतिर्यथैव ।

तत्सौख्यपृथ्वी सुभिता यदास्ते

तदीयदुःखेन च दुःखभागः ॥ ३१ ॥

वितस्तोद्यतटे भूपरन्तुपद्रवराश्या ।

पुरं पिबतीर्ष्येक्षाम अयापीडपुण्यन्तिके ॥ ३२ ॥

भक्तोत्तिलकं भूमेरुत्कादपेहत्पुरम् ।

एत जैनतिलकं नाम नदीतीरोधतिरुधले ॥ ३३ ॥

राज्ञो दिवसवेवान्न राजधानीरुचिच्छलात् ।

सौधमिसिगता नूनं चन्द्रिकास्ते सुधासिते ॥ ३४ ॥

मूलोपादे दत्तास्वीरिर्मेमेशोऽपि विचर्षितः ।

इतीय विप्रः कैलासः सीधध्याजादिवागतः ॥ ३५ ॥

सुधाभिनगृहा यच्च सध्यागारयसुधरम् ।

अयापीडपुरं जीर्णं ह्रमतीय रश्मिच्छायात् ॥ ३६ ॥

तल्लारापोऽसुचस्यास्य राज्ञः प्रत्यक्षतां गतम् ।

मयासुरपुरं किं वा यद्द्वैत्यपदम्बुधाः ॥ ३७ ॥

यद्धारि कान्तं संग्रान्तं परितः सरितरतटात् ।

क्षारिकां दसतीपास्य द्वारि काम्या सुधासितम् ॥ ३८ ॥

तत्र राजपुरीषाय अयसिहाय भूपतिः ।

प्रददौ राज्यतिलकं निजजन्मदिनोत्सवे ॥ ३९ ॥

तत्रोपविष्टः संतुष्टः सेवया मे महीपतिः ।

महत्तन्त्राधिकारं च प्रददौ शाहजप्रियः ॥ ४० ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

पुमायितानि सन्दृग्धन्तस्मीनानि जलान्तरे ।
 समारोहापरोदाभ्यां न सीरशिषमग्रहीत् ॥ ५३ ॥
 पूजार्थं प्रस्तुतपौरदत्तदीपायलिच्छलात् ।
 धितस्तान्तरमावाता तीर्थेभ्योदिरियायुतत् ॥ ५४ ॥
 पादापास्तदप्रत्तदीपमालास्तदा दधुः ।
 भर्चनात्तदुपेन्मुक्तदुपर्जंशुमुमधियम् ॥ ५५ ॥
 धितस्तायलिपूजातनामपीमुक्तनिर्जितः ।
 लज्जया कम्पनीयेन्धुः संयातः प्रतिमाच्छलात् ॥ ५६ ॥
 गर्पलयीकृतायतिः शुषणं इव स्त्रीलया ।
 सर्षी पक्षी न गान्धर्वेणैरनयत्सुखम् ॥ ५७ ॥
 पद्मोसौ गुणिषाग्धयो दिनपतिर्यस्योदयानुमहा-
 दृष्टा कुत्र न सर्वदर्शनमुत्तात्सव्यकदम्बस्थितिः ।
 निग्धी तस्य तुमी पितुर्धिसद्वी लोकज्ययोत्पादकी
 यो कालीयमिति प्रयामुपगतो भूत्प्रहो निक्षिती ॥ ५८ ॥
 भग्नान्तरे निजद्वेषघातकहृयिताशयः ।
 भादामलानो निःशेषं देशमाकामयददात् ॥ ५९ ॥
 यत्रादमेवातिवटिनास्तन्त्रतन्त्रितयन्त्रिणः ।
 दुर्मन्त्रिणोभग्नराशि तस्मिन्सोपि स्वतन्त्रताम् ॥ ६० ॥
 स्फूर्तिं भीते न कामाख्ये शाखे न रसिषोभयत् ।
 केवलं मृगयासक्तद्वयमत्कारे अभिर्घ्नधात् ॥ ६१ ॥
 सरसामन्तरेरण्ये यत्र कुत्रापि तिष्ठतः ।
 मृगवाचमिषस्यात्र रात्रिर्दिनमिषामयत् ॥ ६२ ॥
 किमुच्यतेन्यघोचत्वं यद्भूत्यैष्यं वहारिषत् ।
 द्येनसंहतपक्षीघविजयो नगरे कृतः ॥ ६३ ॥

मधेयदा विमज्जामी पीतगन्धमदोदनः ।

कमराग्नौ नृपन्याग्नौ ययौ प्राग्यपरिच्छदः ॥ ६४ ॥

यत्र यत्रोपविष्टः स पापनिघ्नोऽग्निरुच्यते ।

अमयम्पीडितप्रार्थिणाकन्दमुनरा दिशः ॥ ६५ ॥

प्रसादमनुद्योदप्रतिपादरदां क्षितिम् ।

उपप्रद इवाग्न्युग्रः संज्ञहार पदे पदे ॥ ६६ ॥

कचिद्भीत्या कचिद्भोत्या कचिन्भीत्या त्रिभुवनम् ।

लोभप्रप्तो बलात्कारात्त केनामदरुदनम् ॥ ६७ ॥

स प्राकृत इय व्याजमेत्रीं कुर्यन्मृदाग्नः ।

लोभादन्यौलुपन्यांस्नानन्यान्विसेत्युच्यते ॥ ६८ ॥

नीता जारुतायुक्ता समयास्नादयन्निवयः ।

तदुक्त्यादण्डयत्तस्य प्रार्थिणान्सेवकव्रजः ॥ ६९ ॥

तत्तद्विनिमदस्यानसायधानमतिस्नदा ।

स तार्किक इवात्युग्रो राष्ट्रियैर्दुर्जयंभवत् ॥ ७० ॥

जायास्तुपादुहित्राद्या भव्या येष्वभवन्मृते ।

बलात्प्रविश्य संभुका निर्लज्जस्नम्य मयंकं ॥ ७१ ॥

समण्डमत्स्यं कुण्डैस्ते पीत्वा शुण्डान्तरे मधु ।

भाण्डा इय मदोद्यन्ताः श्वासेर्भाण्डमयाद्यन् ॥ ७२ ॥

तण्डुलाश्च कुसुलेभ्यः शालाभ्यः पीनवर्कराः ।

तेरेटिकाभ्यः स्वयं मयं भुक्तं तेरेलकारिभिः ॥ ७३ ॥

सत्ककानौचिती तस्य कियती वर्ण्यते मया ।

भारिकर्धनि वास्तव्यान्मृताभ्यङ्गमकारयन् ॥ ७४ ॥

वितस्ताञ्च ज्वालामिस्तैलपूर्णा हसन्तिकाः ।

दीपमालादिषा ये दीपादिशास्वज्वलयश्शठाः ॥ ७५ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

इत्यादि कुम्भिताचारं भाषते इव भूपतिः ।
 विश्वोदेजितो लोकैर्निर्मेतुं नाशकद्रुहाम् ॥ ७६ ॥
 पीडां मा कुर्वतेत्यादि राजदूते सुवत्समी ।
 अयोधप्रति तद्गता राजा क्रन्दतु पीडितः ॥ ७७ ॥
 धैरं यो गुरुभिः करोति सततं पुण्यात्फलं दुर्जना-
 जिमात्संययमाननोत्पनुदिनं तदानमोगोमिहृतः ।
 दीनाम्प्राप्त्यजनांश्च पीडयति यो निर्दुमन्याक्षिप-
 स्तस्याम्रप्रविनाशिनः स्वविमयस्नापाय शापाय वा ॥ ७८ ॥
 कुर्वन्स्वसैन्यमनामयीं कुम्भदेनपुरं स्थितः ।
 यथादा जैनमार्गे भूपालं नयलोत्पमान् ॥ ७९ ॥
 तद्दिने दक्षिणतस्मान्पूर्वोत्कर्षणं दुरतिक्रमिः ।
 स्वसैन्यसंमते राजा राजधान्यां गतोऽकरोत् ॥ ८० ॥
 यिनस्नातपर्वमदाद्रीलपूर्वचतुर्गदम् ।
 तत्तदायामपह्नुष्वदशकं नगरान्तरे ॥ ८१ ॥
 तेनुवर्धं व्यधाधैनकत्वात्यमयं नृपः ।
 स्वदहनं ते तदाज्जासीत्स्वविप्रमिव भीतिम् ॥ ८२ ॥
 नगरांपद्मपादग्रीं संभ्रस्यो यत्नमास्थितः ।
 पुराशिष्यामयामास ते शुभं मन्त्रमुत्क्रिभिः ॥ ८३ ॥
 तेनापम्रदमुनरायणमिदालोत्प्रापि रम्यं गुह्य-
 यो वाञ्छन्त्यय दक्षिणायनमगुं ज्ञात्वा दिमातिम्रदम्
 लोकजनामगुनस्यार्थं गुह्ययोपयं पुनर्यो भद्र-
 त्वयोर्वेद्य परोपचारनिरतः नृपायं तस्मै नमः ॥ ८४ ॥
 क्रमताग्यान्तरं प्राप्ते तस्मिन्नेताम्रदक्षितः ।
 तस्मात्संहरंजिष्यामि न मारं दीप्यमिन्दः ॥ ८५ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

इत्यादि बुद्धिगताचारं भाषार्थं इयं भूषति ।
 विबुधोद्धेजितो लोचोर्भितोऽनु नाशकद्रुदात् ॥ ७६ ॥
 पीडो मां बुद्धेस्त्वादि राजद्रुते सुपत्यमी ।
 अयोधप्रति तद्रुत्वा राजा क्रन्दतु पीडितः ॥ ७७ ॥
 धरे यो मुचमि करोति तततं पुण्यात्यलं दुर्जना-
 क्षिमात्संययमातनोत्पनुदिनं तदानमोगोक्षितः ।
 दानाग्राह्यजनांश्च पीडयति यो निर्हेतुमत्याक्षिप-
 स्तस्यामघविनाशिनः स्वयिमघस्तापाय शापाय वा ॥ ७८ ॥
 दुर्गेन्द्रपर्वम्वसामप्रौं दुर्गदेनपुरे स्थितः ।
 एषदा जैननगरं भूपालं मघलोन्मगात् ॥ ७९ ॥
 तद्दिने शङ्कितस्मस्मात्पूर्णचणौ दुर्गकिमि ।
 स्वमेन्वत्तं प्रहं राजा राजधान्यां गतोकरोत् ॥ ८० ॥
 धितस्तान्तर्पमदागदौलपूर्णचतुर्गुहम् ।
 तत्पदायामपह्नुष्यदशकं तगरान्तरे ॥ ८१ ॥
 सेतुगन्धं व्यधाजैनकदलाख्यमयं मृगः ।
 स्पृष्टतं ते तदाशसीत्स्वविग्रमिय भोतिदम् ॥ ८२ ॥
 नगरं पद्मपाशद्वी संप्रस्तो यदमास्थितः ।
 पुराप्रिष्ठासयामास तं मुने मन्त्रयुक्तिमिः ॥ ८३ ॥
 संतापप्रदमुत्तरायणमिहालोच्यपि रम्यं मुने-
 यो वाग्म्यस्य दक्षिणायनमनु हत्वा दिमातिप्रदम् ।
 लोकानामनुसूक्ष्मपार्थमुमयोराधं पुनर्यो भज-
 त्वर्यायेव परोपकारनिरतः सूर्याय तस्मै नमः ॥ ८४ ॥
 क्रमराज्यान्तरं प्राप्ते तस्मिन्ब्रह्मराज्यशङ्कितः ।
 स्वाक्षरं दानं स प्रादपीत्यत्रमित्यदः ॥ ८५ ॥

पुत्र मेवसरो दुष्टस्तादृक्प्राप्तो दुरुत्तरः ।
 यत्र मत्प्राणसंदेहे गतिर्नान्या त्वया विना ॥ ८६ ॥
 मत्पत्रावेक्षणे युक्तं शयितस्य तद्यासनम् ।
 आसीनस्य समुत्थानमुत्थितस्य च धावनम् ॥ ८७ ॥
 किमन्यत्सत्यमेवोक्ते त्यक्त्वापि श्रुतयन्त्रणाम् ।
 यद्यागच्छसि तत्पूर्णे पूर्णे प्राप्स्यसि वाञ्छितम् ॥ ८८ ॥
 अतिदूर्णे न चेत्प्राप्तो मायि जीयति विद्वले ।
 गते मायि मदभ्यर्णे पुनरागमनेन किम् ॥ ८९ ॥
 तावत्स्वयंपुरं प्राप्तः सौमूर्त्तीणो नृपात्मजः ।
 राजानीकैः समं युद्धमुद्धतं सयलो व्यधात् ॥ ९० ॥
 राष्ट्राधिकारिणं तत्र नश्यमष्टं मदैः सह ।
 हत्या कृत्या च कदनं देशोत्पिञ्जं क्षुधा व्यधात् ॥ ९१ ॥
 अधोदतिष्ठत्तुमुलस्तत्कालं सैन्ययोद्धयोः ।
 उन्नद्धस्नानसंनद्धयुद्धेक्षणमुदुःसहः ॥ ९२ ॥
 अष्टाविंशाब्दवदस्मिन्पञ्चविंशेऽपि घन्मरे ।
 यैरं नान्या पितापुत्रौ पित्रुनैः कारितो वधः ॥ ९३ ॥
 तत्रत्यादरदा वाग्ये परितः सरितो जले ।
 ममग्नुस्नग्नुयाद्येन शयपूर्णमभूत्सरः ॥ ९४ ॥
 हत्या मृत्युरिवात्युग्रां तद्दिने मृशतत्रयीम् ।
 नौसेतुयन्धमुच्छिद्य नदीपारं समासदत् ॥ ९५ ॥
 धिक्कृतं यः पञ्चिके देशे रक्षणीयेषि निष्ठुपः ।
 परदेशजयं त्यक्त्वा तादृङ्निधं समाचरत् ॥ ९६ ॥
 पापास्ते शिखजादाद्या मृहीत्वोभयचेतनम् ।
 भूपमुद्रेजयामासुः फले यैरनुभूयते ॥ ९७ ॥

उच्यते । अथानन्दो वचनामहमप्योतामनोनाथना

वचनीं तावद्विषेयं हृत्तमं जगजेदीयेयं वचम् । सुतः ।

आवयामासुदितः ॥ तावदमुदाः सर्वप्रकाशोद्यतो

वामादावप्यपरोक्षं वक्तव्यमप्येवमवर्णितं वचनम् ॥९८॥

तदेवावर्णयितुंैः प्रकाशं नावर्णयन्ता ।

आदात्मनानो विज्ञानो सवस्था भाव्येष्ट तन्मये ॥ ९९ ॥

इत्यामहादिभिर्भुःपीठेन देशेन जीव्यते ।

वर्णनाशायै वाच्यं भूमिर्भुवन्द्वयवता ॥ १०० ॥

ता येनोपां स्वभेदां गतं भूपाटं गन्धर्वपथम् ।

मा जायेताथ वा दुष्टः सुतः वाग्यापि दुःखदः ॥ १०१ ॥

प्रकाशतत्त्वान्पि नृणां वाङ्मयानुमानयि ।

सूर्यस्येव महीमर्तुः पट्टकाणाविर्गोदितो ॥ १०२ ॥

अपकर्तृन्विषयमग्राहयमानः परामयि ।

हामी दाना गुणमाही वगमीहलभ्यते वचम् ॥ १०३ ॥

आधितो वासुर्नृणैः मोरमद्भाग्यविपर्ययः ।

शृङ्गवन्तं ददितवन्ममिति पीरगिरः पयि ।

पाददाहव्यधातौपि नगराग्निरणाधूयः ॥ १०४ ॥

पुत्रांस्त्वत्तमपेक्ष्य तुर्ष्यति नृपो योदा सुरः स्वादिति

स्नेहात्मनपदमस्य वपुश्छति निजामुल्लङ्घ्य नीतिकमम् ।

हात्वा तं धलयन्तमात्ममहर्षी तावन्मिया दान्ते

येनामध्यासुर्गो न जानु लभते निर्द्वं सखिन्ताम्बरः ॥ १०५ ॥

धनुः सखिजगत्प्रथेन ॥ यदा वाज्यालिशादितो

सामृद्धेयवशाद्भूय चन्दनं चारुमीरिचार्णां महत् ।

तद्वज्रैरमहीसुक्रैश्च तनयद्वेपात्स्वामालोक्यते

तन्माभूद्दृश्यततिर्नृपगृहे देशे विनाशप्रदा ॥ १०६ ॥

इति मार्गे कथाः शृण्वन्प्राप्त्यार्ता जैनभूपतिः ।
 यथाशुनन्त्ये निन्दन्प्राप स्वगुणान्तरम् ॥ १७७ ॥
 तीरद्वये पितृस्नायाः पितापुत्रधन्ययम् ।
 स्वर्थाविशम्भमागन्तं परस्परज्योत्सवम् ॥ १७८ ॥
 भवान्तरे द्वाजिष्ठानः पर्णोत्सागूर्णमागतः ।
 सुपणं इय सद्गणदेशाभ्यर्णं समाम्बदम् ॥ १७९ ॥
 धृत्या यराहमूलान्ते पुत्रं प्राप्तं बलान्वितम् ।
 अग्रे भद्रामगानं तं मत्कर्तुं व्यसृजन्पुत्रः ॥ १८० ॥
 कालापेक्षी द्वाजिष्ठानः प्रेम्णास्तिष्ठप्य कृतादरः ।
 प्रीतिनिष्ठं कनिष्ठं तं घ्रातरं स्वममानयन् ॥ १८१ ॥
 मन्येषुर्मानितं हृष्टा जनयेन निजानुजम् ।
 आदमस्थानो विभ्राणः संश्रस्तोगादिगन्तरम् ॥ १८२ ॥
 घाहिभङ्गपथा सिन्धुं समुत्तीर्य बलान्वितः ।
 प्राप सिन्धुपतेर्देशं कष्टहिष्टपरिच्छदः ॥ १८३ ॥
 इत्थं त्रिभिर्दामे वर्यं ज्येष्ठ निष्कास्य युक्तिन ।
 द्वाजिष्ठानान्वितस्तुष्टो नगरं प्राप भूपति ॥ १८४ ॥
 शिशिरसमयं योभूत्किष्टधिरं हनपक्षनि-
 र्धरणिक्कुहरेष्वन्तः कालं निनाय शुचाकुलः ।
 कुसुमसमये प्राप्योद्यानं विकसिलतोज्ज्वलं
 किसलयरतः स्तोयं भृङ्गः सुखे रमते पुनः ॥ १८५ ॥
 अस्मिन्नवसरे तुष्टाद्द्वाजिष्ठानोद्धृतं चिरात् ।
 यौवराज्यपदं प्रापजनकाजनकोपमात् ॥ १८६ ॥
 पितुः प्रेममणिं प्राप्य स्वच्छं मक्तिपरायणः ।
 हृदयाभ्यात्यज्जजातु श्रीमाञ्छार्द्धीधि कौस्तुभम् ॥ १८७ ॥

विनयस्मिन्नेषामज्ञानुर्मकुचिताकृतिः ।

दकार इव मध्वर्णः मोष्मा सर्पावधिर्वमो ॥ ११८ ॥

न मसोर्ध्वं न मा यात्रा न सा स्त्रीला न चोत्सवः ।

तदामूर्ध्वैव यत्रामाद्वाग्निग्भनान्वितो नृपः ॥ ११९ ॥

यो नित्यं परितो वृत्तो गणशतैरत्यर्थमकण्ठ्युज्ज्वलैः

पुत्राङ्गणं सहितो हिनस्त्रिजगतां नानाविलामाग्भजन् ।

कालो गच्छति यस्य लास्यन्दलितं गीतं च यदापृण्यतः

शस्यः कस्य न तत्रमस्त्रयिमघः कैलासवासो भवः ॥ १२० ॥

इति जैनरात्रतरङ्गिण्यां भाद्रमयाननिर्वासनं द्वात्रिंशत्तम-
योगपर्यन्तं नाम तृतीयः सर्गः ।

चतुर्थः सर्गः

अत्रान्तरे मदनवधपुरपाठमस्तः

शृङ्गारमारकुमुदाकररोहिणीशः ।

मानान्धकारविनिपाट्यभानुमूर्तिः

स्फूर्जोत्तुनालिमलनानवपीयनधीः ॥ १ ॥

तनधैत्राग्नये राजा पुष्पलीलाचित्रीयेया ।

ययी मङ्गपराग्योषीं मौषलकटः सुताग्नितः ॥ २ ॥

तरुणमण्डली रात्रौ विनस्तान्तरगा वमो ।

शक्ररुदेव विमानाली छायापटविभूषिता ॥ ३ ॥

स्वकीयराजवाग्वर्धो राजायन्तिपुत्राग्रजः ।

विजयेन्नादिदेशेषु नाट्यं द्रष्टुमुपायिनाम् ॥ ४ ॥

दरांसं मृषुञ्जं जेतुं यत्र राजममानिमान् ।

भयासक्तोभयाकृत्वा बहुधा स्व मनोमयः ॥ ५ ॥

शार्ङ्गकारप्रयग्धजाः मिदाम्गभुनविभुताः ।
 यत्रान्तःकरणोपुक्ता द्रष्टारो गायता अपि ॥ ६ ॥
 मानाप्रामगमाद्यादररागमनोद्वयाः ।
 यत्र गीता रसरङ्गीता यभुर्गुणनयापि न ॥ ७ ॥
 कल्याकल्यापयेतामीग्मानमानमग्नीक्यभृन् ।
 रत्नरत्नद्रुघिलोको विद्याविद्यातसंशयः ॥ ८ ॥
 प्रतिताछैकतालादिभद्रतालादिभूषितम् ।
 तत्र ताराधनाराचरोजानं विदधुर्नटाः ॥ ९ ॥
 उत्सवा नाम कामाक्षी गायनी नयनोत्सवा ।
 लास्यताण्डयनृत्यता न केयां रञ्जिताभयन् ॥ १० ॥
 भाषानेकोनपञ्चाशत्संख्यास्तानांश्च तावतः ।
 दर्शयन्त्यो यमुः पाश्यस्ता मृतां इव मूर्च्छन्ताः ॥ ११ ॥
 यासां नृत्ये च गीते च त्वत्तो मेस्त्यधिकं सुराम् ।
 इति यादोभवच्छ्रोत्रनेत्रयोः प्रेक्षणदशने ॥ १२ ॥
 पात्रीगानपिकध्वाने रङ्गोधाने तदाद्युतन् ।
 दीपचम्पकमालास्ता मधुपैः पारितो वृताः ॥ १३ ॥
 राशो राज्येक्षणात्तुष्टैर्नृत्यप्रेक्षागतैः सुरैः ।
 दीपमालाच्छलान्मुक्ता नूनं हेमाब्जुज्ज्वलः ॥ १४ ॥
 जलान्तर्विम्बिता कापि दीपाली नागलोकतः ।
 धरणेन नृपप्रीत्या दापितेयापुतत्तदा ॥ १५ ॥
 ता दीपिता दीपमाला द्विधा रङ्गे चकाशिरे ।
 दिदृक्षागतनागानां फणामणिगणा इव ॥ १६ ॥
 किं राजालोकलोभासदभुवि मिलिताः पूर्वभूपालजीवाः
 किं व्योम्नस्तारकौधः शशधरविमुखः सेवनायाधतीर्णः ।

तृतीया यजतर्हिणी ।

किं वा मित्राः सुरेन्द्रा निजगविरचिराः श्रेष्ठणायोपविष्टाः
 किं वेता दीपमाला इति जनमनसामास्त दूराद्विर्तर्कः ॥ १७ ॥
 माहादेव पुन्दरः कविबुधा विद्याधराः सेवका
 मन्त्रे देवसमामदः सवपुषः सिद्धा अमो योगिनः ।
 यता अम्बरस्तो रसोजितगुणा गन्धर्वका गायना
 रक्षोर्षं विदियस्यतीति जगदुः सर्वे जनाः श्रेष्ठकाः ॥ १८ ॥
 अङ्गारक्षारचूर्णोदिगन्धकोषघयुक्तिभिः ।
 धनैः शिल्पिकृता लीला क्रीडालोकमरप्रयत् ॥ १९ ॥
 तथाद्यौषधमर्पपूर्णान्नालाग्रनिद्रकणा घनाः ।
 निर्वस्तुसुमसंपूर्णस्वर्णयक्षीघर्म व्यधुः ॥ २० ॥
 सर्पाकारानलज्वाला निर्गता सलिलान्तघट् ।
 धक्के श्रेष्ठकलोकानां त्रास्ताद्यधर्मयोदधम् ॥ २१ ॥
 मालवापुत्रियता प्योषि ज्वालागोलकपङ्कयः ।
 यजद्राजतरोचिष्का जीवन्मुक्तोपमां व्यधुः ॥ २२ ॥
 रज्जुपद्मागमदूरे ज्वलन्त्योषधनालिका ।
 आदृतंय तथा नीतास्तादयो पद्मयो गताः ॥ २३ ॥
 गतागतानि कुर्वन्मयो वीता उल्ला इत्योन्यजाः ।
 श्रेष्ठकाणां प्रिया इहीरहरप्रभुतायदाः ॥ २४ ॥
 यत्र पार्थीकरस्यापि ज्वलन्त्योषधनालिकाः ।
 सुलोकोन्मुक्तमद्र्णस्वर्णपुष्पधियं व्यधात् ॥ २५ ॥
 निर्गते मनु दण्डाग्न्यांलापिण्डं ममोन्तरे ।
 उदण्डदण्डं सर्वेषां चण्डर्यदिममम व्यधात् ॥ २६ ॥
 घनिहकीडनलीलाया पुनिष्ठेन मदीभुजा ।
 शिरावित्वा दमेमास्य तास्ताः सर्पाः प्रदर्शिताः ॥ २७ ॥

सारस्वतपुष्योष्णोत्र शुद्धमो योमन्युग ।
 तपुगिदिशिष्टया राज्ञा म्यदेशं शुद्धमः कृतः ॥ २८ ॥
 प्रभोत्तमप्यो ह्योन्निर्हमेमं प्रति या कृता ।
 पारमोत्तमप्यो काव्यं वद्व्यय शुद्धं न कः ॥ २९ ॥
 ते शिल्पा मतिकल्पिताः स च सदा संगीतयापी रमः
 सार्वकार्यविचारार्थगिरणा काव्यं च तत्कौशलम् ।
 सद्योत्तमप्यजादरः स च मय्योत्तमप्यजादरः
 श्रीमज्जैनमहापतेर्बहुमनेस्त्वस्यैव कव्याद्युता ॥ ३० ॥
 शुजाब्दोल्कादराव्यस्य शिष्यः मय्यं गुणान्मुपैः ।
 भूमज्जिद्युत्तमप्यद्रागनादादिमिमुंदम् ॥ ३१ ॥
 गुरासानागतो मद्राजादकाव्यो महापतेः ।
 थादनात्कूर्मयोषायाः प्रापानुलमनुग्रहम् ॥ ३२ ॥
 मद्राज्यमालनामापि म्लेच्छवाग्मेयकारकः ।
 नारदो पासवस्येय राज्ञो भूदतिरञ्जकः ॥ ३३ ॥
 तुम्बवीणाधरः सोहं सर्वगीनविशारदः ।
 उद्भट्टनवगीतादृकौशलं समदर्शयन् ॥ ३४ ॥
 अन्येपि जाफराणाद्या मया सह नृपाग्रगाः ।
 तौदृक्कान्नुष्करान्नागानगायन्वीणया समम् ॥ ३५ ॥
 गीतं द्वादशरागाङ्गं गायतां नः सभान्तरे ।
 प्रीत्यैक्यमिवापन्नास्तन्त्रीकण्ठोत्थिताः स्वराः ॥ ३६ ॥
 देशसंस्कृतकाव्यज्ञो राज्ञो निकटवास्यभूत् ।
 पण्डितो नोत्यसोमाख्यो देशजैनचरित्ररुद् ॥ ३७ ॥
 देशभाषाकविर्योषमहः शुद्धं च नाटकम् ।
 चक्रे जैनप्रकाशाख्यं राजवृत्तान्तदर्पणम् ॥ ३८ ॥

तृतीया रात्रतरङ्गिणी ।

महापताः शाहामदेशमन्याधिपारमः ।

व्यभाञ्जनविलासाख्यं राजोक्तिप्रतिरूपकम् ॥ ३९ ॥

वीणातुम्बीरमाभाषाः सर्वास्तुष्टेन मृधुजा ।

सुषणं रौप्यरत्नौषधेद्वितास्ताम्रकाशिरे ॥ ४० ॥

तद्वाचिकाकृपाहार्यं सारिषकाभिनयोज्ज्वलम् ।

नाट्यं दृष्ट्वा जनः सर्वं श्रुतुमुन्ममशंसत ॥ ४१ ॥

इत्थं त्रिपर्णविद्राजा त्रिजगत्स्थितपीडयः ।

त्रियामात्रिपिधेद्वैद्यैरनयत्रिदशोपमः ॥ ४२ ॥

स्फुटद्विचकिलोद्दामहासं स भयनान्तरम् ।

मासदसारकापूर्णे पूर्णचन्द्ररयाम्बरम् ॥ ४३ ॥

ततो विमलशुब्दान्ते पानकीडो महीपतिः ।

कर्तुं प्रचक्रमे तत्र पुत्रमित्रपिभूषितः ॥ ४४ ॥

पिष्टमेमामृतोत्सिक्तो हाजीप्तानोप भक्तिमान् ।

पसन्तर्पणनोन्मिर्धो चादृक्किमपददिभोः ॥ ४५ ॥

संगीतनादनिपुणान्बलवन्तभृङ्गा-

नृत्तयानिलं प्रततिलास्यविधानदसम् ।

गीतप्रियं नरपते किमु सेयितुं त्वां

प्राप्तो पसन्तश्चतुचारणचक्रयती ॥ ४६ ॥

मेघाडम्बरमम्बरं यदि तदा निर्गणशोभा ययं

नित्यं तीक्ष्णकरेण तेन दिपसे तत्राप्यदो बाधिताः ।

स्वामी नः दादाभृङ्गपोदयहतो पुङ्गादितीयागता

उद्याने मरदंयसेयनपराः पुष्पच्छटासारकाः ॥ ४७ ॥

पश्यातद्वक्त्रप्रदिता उत्तमया ये भोगिदेवार्तिदा

स्वदेवो विलसन्पुष्यविषयाः सन्मार्गेविमोचताः ।

ते याताः कायमेव देव पित्र्ये धीमन्त्रतापोदया-

दस्मिन्हर्यमये वसन्तममये प्राणेषूपरा यया ॥ ४८ ॥

धुन्येति भूषनिहृष्टो हाजीमानाग मग्नम् ।

सौगणिकर्नरीयन्धममयेय ममाधिपन् ॥ ४९ ॥

धैर्यः मेधा कृता तस्य शास्तादेशे विचार्ये नान् ।

पुत्रस्नेहेनभूपालो योगराष्ट्राधिपान्ययान् ॥ ५० ॥

प्रेष्याद्याक्षेपसिन्धुधौघमप्रांस्ताग्नेयकप्रभान् ।

प्रसादपट्टपोतेन समुत्तीर्णाग्न्यधावृष ॥ ५१ ॥

विद्वद्गीताक्लिभृष्टेभ्यस्तस्मिन्प्रयन्तं नृप ।

सुतास्यानन्दधाष्पात्र्यो व्यधात्कनकवर्णम् ॥ ५२ ॥

दत्तमार्गोपचारार्थां साष्टिथा दर्शनागताः ।

प्राप्तपट्टपरीधानमानतुष्टा न केभवन ॥ ५३ ॥

तान्विलोक्य भयनोपयनादी-

न्पुष्पपूरपरिपूरितनौकः ।

संस्तुयन्मडवराग्न्यनिवासा-

न्प्राप जैननृपतिनगरं स्वम् ॥ ५४ ॥

इति जैनराजतरङ्गिण्यां पुष्पलीलावर्णनं नाम चतुर्थः सर्गः ।

पञ्चमः सर्गः

अत्रान्तरे सुतप्रास्या निश्चिन्तः सुरुतोद्यतः ।

कुल्या नवनवाः कर्षन्प्रतिष्ठारसिकोभवत् ॥ १ ॥

कविः श्रीजोनराजो यां स्वसंदर्भान्तरेब्रवीत् ।

ग्रन्थविस्तारभीत्या तद्वर्णनं न मया कृतम् ॥ २ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

एकैषास्त्वमरावती ननु पुरी साक्षात्तनिर्माणका
 तत्राप्यत्र सदा विमानवसतिर्देवादिषु भूयते ।
 सोमूरुमिपुरंदरः पुरदातं कुर्वन्धवं सर्वतो
 यत्रैते निपसन्ति मानसदिक्तास्ते भूमिदेवादयः ॥ ३ ॥
 भीर्जैननगरे वज्रदशोन्धे वा कृता पुरा ।
 राजधानी नयायुषा विद्या देवगृहोपरि ॥ ४ ॥
 तस्याः समीपे नृपतिध्यातारोप वासरे ।
 दृष्टिवादादसंबद्धं राजपासं नयं व्यधात् ॥ ५ ॥
 यत्पृष्ठे स्थर्णकलसो भाति भातिमनोहरः ।
 हेमपद्म एषोऽमुकः शक्रेण भ्रुतवीरिना ॥ ६ ॥
 यद्राजप्रतिपुनेऽथस्वस्त्यर्कं समादिशत् ।
 भाजीयं सोपमद्राजा राजधाम्पुमिहतद्विपतिः ॥ ७ ॥
 यत्र पापीगता हमा नीलशंसो स्थनच्छलात् ।
 कुर्वन्तीय समीपस्था गावरीताहिमंहरुतैः ॥ ८ ॥
 यत्र लवीकृतापतिः सुपर्वोधिपतिर्वंधा ।
 सर्पादः सुलग्नपर्वं चर्वयैरनयत्सुलम् ॥ ९ ॥
 यदग्नते सुविस्तीर्णः सर्वदशनमग्नयः ।
 बाधभित्तमयो भाति ध्वजसिंहासनोऽग्नयः ॥ १० ॥
 यद्रमोद्भूतसंदर्भेनिर्भरायुषसंधितान् ।
 वातोपि भक्त्यो वातः प्रातर्ग्राणसुलभः ॥ ११ ॥
 चर्दाचिह्नाहरे वृत्तिं वात्री द्रष्टुं गतो नृपः ।
 राजपासं नयं कृत्वा जीर्णोद्धारमकारयत् ॥ १२ ॥
 समुद्रकोटादराज्यं वायव्यीद्वारवायधि ।
 तत्तत्प्रवनवायासपासपालः समुद्रराज ॥ १३ ॥

जैननामाङ्कितान्ग्रामानकरोन्नगमूपितान् ।

उपतीरं महापद्मश्रीमत्पद्मगमूपितान् ॥ १४ ॥

तदग्रसञ्चतृप्तानामर्थिनां त्रिपुरेश्वरे ।

उदरं मेदुरं क्षान्तो राजा लम्बोदरः कथम् ॥ १५ ॥

अन्नसन्ने क्षितीशाश्वैर्वराहक्षेत्रमूमिषु ।

अस्तु नम्रशिराः शेषश्चित्रमिन्द्रोपि चामयत् ॥ १६ ॥

मत्स्येभ्यो नित्यतृप्तेभ्यः सूक्ष्माणामभयं वदौ ।

मत्स्यानामन्नसन्नेन पितस्तासिन्धुसंगमे ॥ १७ ॥

अर्थिनामतिवृत्तानां श्रीशंकरपुरे नृपः ।

अपेक्ष्य विदधे छायां न फलानि महीरुहाम् ॥ १८ ॥

अन्नमायां व्यधादन्नसन्नेः संतर्पयञ्जनान् ।

महं शृङ्गाटयल्लोनां शृङ्गाटैरतिसंस्कृतैः ॥ १९ ॥

तस्य पद्मपुरे चान्नसन्ने व्यञ्जनसौरभैः ।

कथं न कुङ्कुमस्याभूद्रन्धमेदकदर्शना ॥ २० ॥

अच्छिन्नेनान्नसन्नेन विजेयश्वरयामिना ।

उदरे मेदुरे सिद्धः प्रणामो यत्नतो विभोः ॥ २१ ॥

अन्नसञ्चमविच्छिन्नं कृत्वा शूरपुगाध्यता ।

शुल्कस्थाने व्यधाद्राजा भारिकानभिमारिकाम् ॥ २२ ॥

गुणी भूषां निराचारः साचारो ययनो द्विजः ।

नापोपि यस्तद्वन्नेन कश्मीरेषु स नामयत् ॥ २३ ॥

शंभुधीपतिधातृजह्नुमनुमिः पूर्वं रघेरन्यये

जातेनापि कृतः अमल्लिपयगा गङ्गैष जाता नदी ।

तेषां स्वार्थममृद्भसो नरपतिः सौर्यं परार्थं पुन-

र्देशोस्मिन्ननुधिषा नर्दानंयनया ज्ञानापथः कृष्टयान् ॥ २४ ॥

नदीनोदारवेदारभूम्युत्पन्नाः प्रतिस्थलम् ।

कूटा धान्यफलैः पुष्टा दृष्टाः पर्वतसंनिभाः ॥ २६ ॥

धान्यकूटच्छलाभूर्न सामृद्धाऽप्याः कुचस्थली ।

प्राप्तोपाया प्रजा यस्माद्भूमिमापदिने दिने ॥ २६ ॥

बुर्लभोपद्रव्यानिष्टा यत्रयत्रामयत्सितिः ।

ससुख्य इव सस्यादरां तत्र तत्राकरोद्भूयः ॥ २७ ॥

न तत्स्थलं न कान्तारो न स देशो न भाटयो ।

यत्र जामोय कुल्याः स्वाः स्यनामाद्वाः पुरितर्प्यभात् ॥ २८ ॥

न सा नदी न तत्क्षेत्रं न न ग्रामो न स पुरी ।

न तत्स्थानं न यद्वाजा जैननामाद्दिनं कृतम् ॥ २९ ॥

यत्र यत्रामयत्रिजः प्रदेशस्तत्र कुल्यया ।

व्यधाद्वाजा परः पक्षिषिसम्पृक्काटभूषितम् ॥ ३० ॥

धन्यो वारिधरो धरोपकरणोपुक्तः सदा जीयते-

र्यः निग्धोः खलिलं निरर्थकतया निग्ये निहृष्याग्नहम् ।

काग्तारेष्वफलेषु केषु रचिरं मुञ्चत्यमीर्णं यत्-

स्तासेषोदितसर्पशस्वयिमघो लोकः सुखी जायते ॥ ३१ ॥

लोके इल इति क्वातं यद्गार्धं सरोवरम् ।

तस्य प्रतिष्ठा प्रस्तायाद्वर्जने क्रियते मनाक् ॥ ३२ ॥

आ राजधान्या यदीर्यं गुरेभ्यर्थाः सरोवरम् ।

मीषाकूटोपद्विरत्यं क्वांछोवेगुः गुनिर्मले ॥ ३३ ॥

भरिषपत्रा यत्राम्तः शोर्द्विनाः परगुम्दराः ।

पोता इषादधनपोता राजः शोर्द्विनाग्निताः ॥ ३४ ॥

तिलप्रस्थागता यत्र तटिमी त्रिपुरेभ्यरात् ।

संगच्छते सुट्टां यत्तुं द्रष्टुमिषोरमुष्य ॥ ३५ ॥

श्रीपर्यतोपि पट्कोशस्तीर्थस्नानफलेप्सया ।
 स्यसङ्गातिच्छलाद्यत्र मज्जतीय दिवानिशम् ॥ ३६ ॥
 शैयलन्ति द्रुमा यत्र कमठन्ति च पर्यताः ।
 पुप्यंश्च मागलोकन्ति जलान्तर्यत्र विम्बिताः ॥ ३७ ॥
 यथलक्ष्मणभूशालिकुलानि सरसीरुहाम् ।
 तत्सौगन्ध्यमिषाम्रातुमानतामीक्षते जनः ॥ ३८ ॥
 यत्तद्वायुगलोत्प्रेक्षास्थोदयद्वयमंघ्रमात् ।
 जाने याति रविः कुर्यन्मत्पद्ममयनद्वयम् ॥ ३९ ॥
 यत्र तीरे सुरेभ्यर्षाः क्षेत्रे मुक्तिविमुक्तिदम् ।
 पाराणस्यधिकः भाति तीर्थं राजिविराजितम् ॥ ४० ॥
 विहारैरग्रहारैश्च मठैः सुकृतकर्मठैः ।
 भाधमैरधमै राजयामैः स्वर्गोपमां व्यधात् ॥ ४१ ॥
 दीर्घधनुषिकाहस्तेनृग्यग्न इव सृनुता ।
 हृदयगते ये जनैर्दूरासेमच्छत्रयगोदराः ॥ ४२ ॥
 येषां सिद्धपुरी नाम प्रसिद्धं नृपतेर्गृहम् ।
 स्वर्गाधिः कुरुते सिद्धिप्रमाणावलिधिप्रमम् ॥ ४३ ॥
 जीर्णां देवालया यत्र राजधाम्यग्नराहता ।
 धूर्त्वाग्रम्या मित्रस्थित्या सत्यायां भृभुजा हता ॥ ४४ ॥
 यत्र सयन्तृणह्रन्निर्भेदाग्न्यन्नभूषणम् ।
 मन्थारिचपुर्गं राक्षसं सप्तग्रा विहिता धियः ॥ ४५ ॥
 यत्र दंशं यत्राग्न-गच्छे धीर्जनयादिका ।
 योगिनां वाचपूजार्थं कृते माणाह्नकमयम् ॥ ४६ ॥
 मघपुष्पनिर्माद्यन्मन्त्राग्न स्यादति-मया ।
 यत्रैति विज्ञानार्थां विनिश्चयकालम् अयम् ॥ ४७ ॥

भूपतिर्भोजयन्योगिसदृशं मीलदीक्षणम् ।
 निष्कम्पमकतोन्नितं किं क्षया किं समाधिना ॥ ४८ ॥
 माहाराधनु तीम्रोधात्कीर्त्या रसपतीभिर्वा ।
 दिधीष क्रियते यत्र सर्पा रसपती मजा ॥ ४९ ॥
 यथाप्रराशयोदजा यत्रास्रमुस्रमप्रदाः
 विम्रास्रमुस्रमज्जुस्रशरदस्रधियोषमाय् ॥ ५० ॥
 यथाधर्ममृगं हन्तुं शृङ्गनादमिषाङ्गुपम् ।
 रीमिषासारसारवं भूयते मृगवारयः ॥ ५१ ॥
 नामोदकामनिर्मुक्तमोदका यत्र योगिनः ।
 भ्रमपर्मोदका जग्धेर्ज्ञाता राज्ञः प्रमोदकाः ॥ ५२ ॥
 योगिरुहुराकतरङ्गिणश्चिदिग्धाशनच्छलात् ।
 योगाच्छित्तिकलाप्रायास्तत्रैवास्त रथाधुनम् ॥ ५३ ॥
 मारी नाम नदी तस्माद्वितस्तान्तरमागता ।
 वेपथं यामपात्पीरञ्जानपानप्रयोजना ॥ ५४ ॥
 दृष्टिकर्णाभिधे शेत्रे युक्त्या राज्ञा प्रपेशिता ।
 विष्णुसंगमपर्यन्तं निर्मिता दालिनालिनी ॥ ५५ ॥
 गुणानां वेददाहेन स्पर्गही नगराग्तरे ।
 ख मारीसंगमः स्यात्तो जातः सहाद्वितस्तया ॥ ५६ ॥
 सुशोभपाठाः कालेन किङ्काः पञ्चकारिणाः ।
 पीरेण्यः शयदाहोग्रमण्डभुज्वमग्न्यहम् ॥ ५७ ॥
 मत्पिपुमये राजा विव्रतः स मर्यवदा ।
 दृष्टद्विषा किरानास्नाभ्यामनुजैः न्यवारयत् ॥ ५८ ॥
 ततः प्रभृति तादृशाने विमात्रा नगराग्तरे ।
 दस्यन्ते दरीमर्देष्विष्टेच्छानां हृदयैः समम् ॥ ५९ ॥

निरर्गला धर्य जाता इतीव शिथिकारकैः ।
 छत्रहस्तैः प्रनृत्यन्तो हस्यन्ते याचनिस्थनैः ॥ ६० ॥
 दिगन्तरीयया रीत्या यत्र राजाप्यचारिताः ।
 प्रियानुगमनं नार्यधितामारुह्य कुर्यते ॥ ६१ ॥
 अर्थसंघोषकारार्थं पौराणां सुकृतो नृपः ।
 विहारं बहुविस्तारं तत्संगमतटे व्यधात् ॥ ६२ ॥
 स च हाजीविहारश्च पारावारं पुरद्वये ।
 गृहधेनिमणिमातनायकश्रियमापनुः ।
 अन्याः प्रतिष्ठास्तत्कालं राज्ञा स्वस्थेन कारिताः ॥ ६३ ॥
 श्रीहर्षो नृपतिर्वभूव कविताराज्ये तदा येभ्यन्
 सर्वे ते कथयः किमन्यदपि ते सुदाः खियो भारिका
 सन्त्यधापि कृतानि तैः प्रतिगृहं पद्यानि विधानिर्ध्या
 राजा चेद्रुणवान् गुणेषु रसिको लोको भवेत्तादृशः ॥
 छात्रशाला विशालास्ना धर्मार्थं गुणशालिना ।
 कृता याज्यः ध्रुवः शब्दस्तकं व्याकरणोद्भवः ॥ ६५ ॥
 आचार्यपुस्तकावाससहायान्नसमृद्धिभिः ।
 पाठयन् सर्वविधानां धर्धयामास मण्डलम् ॥ ६६ ॥
 न विद्यासुखयोः संधिस्तेजस्तिमिरयोरिथ ।
 इति ध्यर्थं वचश्चक्रे मुनीनामभयप्रदः ॥ ६७ ॥
 सौराज्यसुखिते देशे विद्याभ्यासपरायणे ।
 अफाङ्गीत्सर्वदारोग्यं नृपतेः स्वस्य चान्वहम् ॥ ६८ ॥
 राज्योत्पत्त्या नृपस्तादृकुष्टोभूध्र प्रतिष्ठया ।
 यथा पण्डितसामग्र्या यामग्न्यामविदद्गुणैः ॥ ६९ ॥
 येषां स्वर्गेषु पाण्डित्यं नामूजातुचिदन्वये ।
 तेषां भूप्रसादेन जाताः पाण्डित्यमण्डिताः ॥ ७० ॥

धिता जीयनोपायैर्देवेन कलदाः सदा ।

ताः सहस्रदाग्राव विद्याः कल्पलता इव ॥ ७१ ॥

मा विद्या न तच्छिडन्त्य न तन्वाप्य न मा कला ।

मेजेनभूपते राम्ये नाभूया प्रविता मुधि ॥ ७२ ॥

पुपां माग्यतां दृष्ट्वा भूपतेर्गुणिवान्धवान् ।

हृदि स्मापि सामगताः पाण्डित्यं नित्यमादरान् ॥ ७३ ॥

दाप्रजाले विषमः प्रतापो

ददेच्छिष्यो वृत्तगुण्मपूमान् ।

यो न वेदां घनजाल एषो

यो जीवन्मैत्राग्नितमान्करोति ॥ ७४ ॥

रत्नरत्नस्यसमाधो यवनैः प्रेरितः पुनः ।

स्तनान्तरजालान्तर्यामिनाग्न्याग्निविदारहन् ॥ ७५ ॥

स्मिन्जाले पुनः तथैव मौक्तिकोपद्रवाग्रजवान् ।

दीप्त्वा पुनस्तनान्तर्यामिन्पुनरुद दिग्गतरम् ॥ ७६ ॥

समग्यद्विजयदेहो तथैव मन्था ममोन्मथाः ।

पापदोषतां धाताः पद्मानीय दिग्गगने ॥ ७७ ॥

ममोपद्रवेनात्र राजा भूयता शितिम् ।

धीहता पुनः तथैव मधुनेव मधुमताः ॥ ७८ ॥

राजतर्कमीमांसाः पुनस्तनपरासधि ।

राहाभास्य विभंज विद्वद्भ्यः शान्दपादयत् ॥ ७९ ॥

शोपाय इति स्थानं चाभिभूतं ब्रह्मरुदीतम् ।

गुणारण्यजोद्वाजा धीमदान्मूर्तिविभाषितम् ॥ ८० ॥

त्वा दान्तारण्योपेतां व्याख्यां रचयित्वा नो ह्यह ।

रमारीर्दभिकाः बाह्या हावभ्याद्विदा इव ॥ ८१ ॥

यो मञ्जुवर्माजीवोऽपि न मञ्जुवर्मादेवमात्रकः ।
 मोहे न हि जगतामात्राभावादिनिमित्तोऽपि जातः ॥ ८२ ॥
 इति शेषकृतदेशादिगारुडिनादिनिर्वाणदेः ।
 मातापितृवैषाणजपरात्र्यं शर्ममयीकृतम् ॥ ८३ ॥
 धामपुत्रादृक्काममन्त्रकल्पशास्त्रीदिनात्तुलान् ।
 यद्यपि भीमं ज्ञातमिह मन्त्रमात्रादृक्काममन्त्रम् ॥ ८४ ॥
 दशाननात्तुल्यीशमन्त्रमन्त्रमन्त्रिणीः ।
 मन्त्रकृताः पारसीयानां वाणकादीन्मन्त्रकारणम् ॥ ८५ ॥
 मन्त्रेष्टेष्टेष्टकृत्पातारं द्वादशैश्वर्यादिनाः ।
 पुराणादि च तद्युक्त्या वाच्येनेति ज्ञातव्या ॥ ८६ ॥
 कश्चिदप्युवाचुर्विदधियं चिरं धर्मशान्ते पवित्रं
 धत्ते धिमे पट इव मित्रो रश्मिर्न मन्त्रिकया यः ।
 भाकष्यान्वये प्रतिदिनममुं पवित्रनीपञ्चतुल्याः
 कुल्याधारा भवि भूतगुणा गृह्णन् तत्र किञ्चिन् ॥ ८७ ॥
 नीचमन्त्राणां योऽप्राप्ताकष्यांदिपुराणतः ।
 तीर्थयात्रांस्तु कः राज्ञः कदाचिदभयमन ॥ ८८ ॥
 एकोनचत्वारिंशब्दे पितृपशुमन्ययानरं ।
 यात्रा दिदृक्षया भूयां जगाम धिजयेश्वरम् ॥ ८९ ॥
 नानापणान्द्रुकच्छत्रैः प्रेशकैः परिपूरितम् ।
 पुष्पाकीर्णमिवोद्यानमद्राक्षीद्रक्ष्मण्डलम् ॥ ९० ॥
 यत्र यान्दरपालाद्या राजानो र्धास्य सङ्कलाः ।
 तद्वर्षे दर्शनायाता हर्षमन्वमवधिति ॥ ९१ ॥
 गगनं तारकापूर्णं दीपाद्यं रक्ष्मण्डपम् ।
 यत्रान्योन्यं तुलां चक्रे रात्रौ कविवुधार्चितम् ॥ ९२ ॥

मायस्यादिने प्राप्तेर्नानागणिकामुनेः ।
 मुमुक्षे मुमदे यत्र दातधम्द्रं भुषन्त्यम् ॥ ९३ ॥
 निषधुस्तो मृधारापि यत्र रङ्गान्तरे स्फुरन् ।
 भे सारकमध्योद्योत्सिक्शेचयोपमाम् ॥ ९४ ॥
 यज्ञपेसादधोत्थाय भूपः पुत्रद्वयान्वितः ।
 द्रुपामुद्वेष्ट्य तुर्मार्गे प्रपेदे धाम्नरन्ध्रिनिः ॥ ९५ ॥
 द्वा कमरगोपिष्णुपादमुद्राहति प्रभुः ।
 दमयणामजानन्दमपिन्दमन्तिमुन्दकः ॥ ९६ ॥
 द्वाप्युनेरागिरयः वनतोवरवच्छ्रिताम् ।
 दुर्यन्तबुधालप्रभं दुराज्ञमदीभुजे ॥ ९७ ॥
 द्रुपूरीकुपुमदयामां कांक्षागातायनि गिरेः ।
 द्वा मुरो मृषभेष्टो योगीपिष्टो दरेननुम् ॥ ९८ ॥
 दध नीचां समागता धीवरेः यक्ष्यर्षुणाम् ।
 द्रुपा मां मिहभट्टं च यथाद वारयोगतरे ॥ ९९ ॥
 दोतगोपिन्दगीतानि मलः भुतपतः प्रभोः ।
 दोपिन्दभक्तिरीगिरक्तो वरः कोप्युदभूतदा ॥ १०० ॥
 दुजप्रतिधूतो मद्रुगीतनादवनदाययोः ।
 दुनुगीत इयाच्चर्यैः किञ्चरे राजर्गीरयान् ॥ १०१ ॥
 दुर्ण वरयोगतश्चरतो दिसदृष्टिभिर्भाद्विभोः ।
 दुर्तिक्रीर्निर्दिष्टांगुलः दयै कुपुमपर्यन्तम् ॥ १०२ ॥
 द्वा वरोगतरे भेता दिसान्यो धमप्राप्तम् ।
 दोधेनानागार्हे गगनोदभक्तिप्रभं व्यधुः ॥ १०३ ॥
 दुर्ण्ये विष्णुचक्रनाथः वर पुन भक्तदा मदक्षितम् ।
 दुर्ण्ये राजवरोधनं दानु रघव रदिवरम् ॥ १०४ ॥

योभूतागममिज्जार्थो मीरम्भममिज्जिगदा ।
 प्रगल्भाः कुमो राजा वज्रा मीरार्थं यदागमः ॥ १०५ ॥
 राजकुमारभरो वागवन्कुमारो ज्वाभममि ।
 स कुमारोऽपुतामेव सुभं पुनयमितागदम् ॥ १०६ ॥
 गृह्यनभ्यतामिपाः पुण्याः कृतीभीर्गर्जा श्रुतम् ।
 विवरणमुद्रिभं तापं वरगम्भननरधिगम् ॥ १०७ ॥
 मित्रभीर्गिगुण्यानि पञ्चेन्द्रगत्तुनग्राम् ।
 तीर्थंवात्री निभायेथं नगरं प्राप भूतनिः ॥ १०८ ॥
 इति राजतरङ्गिण्यां कमलरोषात्राधर्मेन नाम पञ्चमः सर्गः ।

पट्टः सर्गः ।

ततः कमलरम्भुल्यं राजा पञ्चपुरागते ।
 तत्कौतुकापनोदाय चक्रे जिनमरी नयम् ॥ १ ॥
 पुलस्तुद्रुमपुष्पीघरवामीभूतम्यलच्छन्दात् ।
 शरदीयागता प्रोत्था यमुना पद्मरावरम् ॥ २ ॥
 कुलोद्धरणनागान्वमण्डित वज्रट नयम् ।
 रामद्राजगृह राजा राजराज्ञोपमो व्यवहत् ॥ ३ ॥
 उद्यैः पदस्यममलं शचिरञ्जिताश
 संपूर्णमण्डलमस्रण्डकलाकलापम् ।
 राजानमीशमवलोक्य हतोपतापं
 काङ्क्षन्ति के न नितरामपि दूरसंस्थाः ॥ ४ ॥
 दिगन्तराया मृषालाः श्रुत्वैतद्रुणगौरवम् ।
 नानोपायनवर्यैर्धैर्वधर्षुनितराममुम् ॥ ५ ॥
 धेगेन जितघायुं स्यं ताजिकाख्यं तुरंगमम् ।
 उपदां व्यसृजत्संस्थादुद्यैः पञ्चनदप्रभुः ॥ ६ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

विनरोभ्यमुन्नः स्यातः कण्ठाश्रुत्य न वेत्स्यमी ।
 इतीय माह्वं यो दर्पाश्चरुदोहरोपधि ॥ ७ ॥
 प्रयासदस्ता सद्रदिमः सुखलीनः सुखरत्नः ।
 ययामायदमित्यं यो नागदिराय साहनम् ॥ ८ ॥
 पदैकानुभिः सुघ्नो यो गुलमध्येन बाणदत् ।
 कल्याणपञ्चकल्याति कल्याणामरण्यगुलः ॥ ९ ॥
 माण्डव्यगीडभूमीदाः सहृष्यो यो मदीपतिः ।
 भक्तुगन्धरन्दामनामवर्गैरुपादिनेः ॥ १० ॥
 इतो हारमै नृपो मध्ये काव्यं कृत्वा स्वमापया ।
 प्राहिणोद्व्यसंयुक्तः नव्यमाप्यमजोपमः ॥ ११ ॥
 रोजनर्षेः परार्थेन तथा नृपो मदीपतेः ।
 सातंकारिषंया भूपकाप्यरयातिमनोहरः ॥ १२ ॥
 पत्ये तारीकुङ्गमयं कुम्भराजो विरजयेत् ।
 महारुदि तच्छंभुतारीकुङ्गकीनुचम् ॥ १३ ॥
 राजा दुर्गावेष्टान्धो गोपालपुत्रबाहुमः ।
 नीतताम्रकलापायनात्यन्तशालक्षितम् ॥ १४ ॥
 रीतीतनूदामयान्धं भीमं नीतिशिरामयम् ।
 राज नीतिवनादाधे नीतमन्धं व्यसजयेत् ॥ १५ ॥
 तत्रिभनर्षादि दिवं यात वीतिरिगन्धी मदीपतिः ।
 तान्पुत्र विनुच्योतिमश्चनुमतितावर ॥ १६ ॥
 मण्डलीच तीक्ष्ण राजा गुहाज्जलनार्थिभ्यः ।
 प्राहिणापुपन घोन्दा ललायक मनीषवम् ॥ १७ ॥
 विचरन्तीतमश्चलरवहाभादमदीपते ।
 परित्यो गुपुपुदाव्यवर्गैरिहसुन्दरा ॥ १८ ॥

जिघांसया चरन्मोपि भूपतेः प्राकृतेर्गुणैः ।
 यदो हिंस्त्रोपि डिह्रेशो बलूको रघुकोपमः ॥ १९ ॥
 कश्चिच्छीराजहंसस्य राजहंसयुगं ददौ ।
 अन्ये हंसा यदुत्पन्ना राजहंसमरञ्जयन् ॥ २० ॥
 सरःस्यन्तर्भ्रमन्तस्ते निर्दाराः पङ्क्तिपायनाः ।
 तरङ्गतरोत्फुल्लभ्वेतोत्पलतुलां दधुः ॥ २१ ॥
 पुरासानमहीपस्य यस्यैवाज्ञा हयग्रमोः ।
 मूर्ध्ना मन्दारमालेष ध्रियते दिग्धीश्वरैः ॥ २२ ॥
 यस्यायुधोजितकराः किंकराः सुभयंकराः ।
 यमस्य धार्पितकरा व्यचरन्धरणीतले ॥ २३ ॥
 उत्तराशाधिपो मिजांभोसैदः स महीभुजः ।
 उष्माश्वेसरीयुक्तं व्यसृजत्सोपधि चरम् ॥ २४ ॥
 कतेफसोफमग्लातल्यातचस्त्राधुपायनैः ।
 महम्मदसुरत्राणी गुजरीशोप्यतुतुपन् ॥ २५ ॥
 गिलानमिस्त्रमक्कादिदेशार्थीशा हिनेच्छया ।
 बुलंभांपायनैस्सैस्तैर्न के भूपमरञ्जयन् ॥ २६ ॥
 अनल्पाः शिल्पिनः कल्पवृक्षकल्पममुं न के ।
 भृङ्गा इवाययुर्दूराच्छिल्पकल्पितकल्पनाः ॥ २७ ॥
 काश्मीरिका अथाभ्यस्य तुरीयेमादिचातुरीम् ।
 कौशेयकं वयन्त्यद्य बहुमूल्यं मनोहरम् ॥ २८ ॥
 और्णाः सोफादयो धस्त्रविशेषा दूरदेशजाः ।
 काश्मीरिकाश्च भान्त्यद्य समर्थास्ते नृपोचिताः ॥ २९ ॥
 विचित्रवयनोत्पन्नानाचित्रलताकृतीः ।
 रक्षा चित्रकरा येषु जाताश्चित्रार्पिता इव ॥ ३० ॥

अनन्ततन्तुसैतानघर्णविच्छिन्नमुन्दरः ।

यमौ कौशेयकास्यातो देशो घेदाद्य भूषतेः ॥ ३१ ॥

नानाघर्णविशेषचित्रकटफालंकारमारोचितो

विद्यमानवराजितोनिमुग्धः कौशेयतास्यानिमान् ।

धीमाप्तिस्वमहोऽज्यलोत्तुल्यगुणः नक्षत्रमरपतिभू-

द्राज्जा तेन विशेषितो निजधिया घेदोऽपि देशोऽपि वा ॥ ३२ ॥

इति जैनराजतरङ्गिण्यां चित्रोपचयशिल्पवर्णनं नाम षष्ठः सर्गः ।

सप्तमः सर्गः

दाता भवेत्तिशतिपतिर्यदि वादरोच

लोषोऽपि दर्शयति तन्म्वक्तशाल्यापम् ।

घर्षोऽपि घर्षति घनो यदि वातचोऽपि

शुत्यन्मुदा भवति तस्मिन्तद्वृत्ताय ॥ १ ॥

अधोत्तरपथादानपदानवीर्तेर्महीभुजः ।

रज्जुध्वमजशिल्पव्रतः कोप्यागादयनोन्मिषाम् ॥ २ ॥

विशमस्थामिधे रथाने कदाचिदयनोन्मिष ।

तं द्रष्टुमगमद्राजा परिचारयिभूषितः ॥ ३ ॥

धनुर्दण्डशानायामान्तरकथाम्दीर्घैरज्जुभिः ।

उद्यावृत्तमभानवाभान क्यदित्त्वप्रयनोदतः ॥ ४ ॥

अभवन्कलुषावने ये भागा रज्जुपुलादियु ।

भाषिरयमनभूषाम्देहानिधेःश्यादिय ॥ ५ ॥

अधो भूमागच्छीचरज्जुमार्गेण विधेयः ।

भारोऽमकरोन्मिष दनवीर्य मभोग्मिष ॥ ६ ॥

निषानावन्तितां तच्च लोचयिष्यान्नुत्प्रेषाम् ।

कदिनामिष शिल्पेऽप्यधिक्यं पश्यति व्यथाम् ॥ ७ ॥

मनोचवर्तिनस्तस्य ग्रहस्येव फलप्रदा ।
 सुरश्मिराशिगस्यालं बभूवाध्वर्यमूर्तणाम् ॥ ८ ॥
 हृत्या सुगं सुगंचिरं सुचिरं विधाता
 दुःखं पुनर्जनपदे जनयत्यसह्यम् ।
 ययै प्रदश्यं जलदः कृषिकर्महेतुं
 नेतुं फलं यितनुते करकायिकारम् ॥ ९ ॥
 सौराज्यसुलिते देशे नरेशो निदपद्रवे ।
 अकस्माद्दुःसहाज्ञातानुत्पातान्ददृशुर्जनाः ॥ १० ॥
 शर्यातद्भागमे सेतुर्हेतुः सर्वजनक्षये ।
 अयोत्तरदिशा रात्रौ धूमकेतुरदृश्यत ॥ ११ ॥
 दीर्घपुच्छोच्छलत्कान्तितत्केतुकपटान्ध्रुवम् ।
 कालेन मुघर्णं क्षिप्तं क्षयायेव महीक्षिताम् ॥ १२ ॥
 मासद्वयं स्फुरन्नासीत्स व्योम्नि धिमले सदा ।
 सदये हृदये राक्षश्चिन्तौघोनिघ्नशङ्कया ॥ १३ ॥
 अहृदयन्त सदा भवानो विक्रोशन्तः पुरान्तरे ।
 शुचेय खदिताक्रन्दा भाषिविघ्नेक्षणादिय ॥ १४ ॥
 एकपक्षेभयच्चन्द्रसूर्यग्रहणसंस्थितिः ।
 एकपक्षमिवादातुं राज्यं राजनिपर्ययात् ॥ १५ ॥
 सूर्यसंक्रान्तयः क्रूरदिनेष्वाम्नास्तदा विशाम् ।
 भाविकूरफलोत्पादसादचिन्तनमीतिदाः ॥ १६ ॥
 मन्निर्माता क्षयंयास्यत्ययं किमिति दुःखिता ।
 राजधान्यरुदच्छत्रतलोलूकध्वनिच्छलात् ॥ १७ ॥
 दृष्टोम्वरे द्वितीयस्यां सुधांशुस्तत्र तैर्जनैः ।
 उत्तान इव भूपेशमन्यं सूचयितुं विशाम् ॥ १८ ॥

पूर्वोपा राजतरङ्गिणी ।

महाधोरमनामृष्टिहृतं मयम् ।
 यदेशेषु बुभिक्षोपद्रवास्तदम् ॥ १९ ॥
 जन्यदेशीयान्प्रेतरूपानियागताम् ।
 उग्रपुष्टे च पार्तो तस्याद्युपधिति ॥ २० ॥
 देशेष्वनेकेषु वृष्टपभाषास्वमन्ततः ।
 तदुत्काल इय दुष्कालः समुपस्थितः ॥ २१ ॥
 क्षेत्रे प्रमथता मणीनी सा महापंता ।
 नीचेन साधूनामिष सप्तोपयोगिताम् ॥ २२ ॥
 ते भ्यादयोन्मोम्यं पिशितं शुशुषुताः ।
 तज्जुम्वगृहान्तःस्पृष्टिःशेषितशेषजाः ॥ २३ ॥
 दृष्टोच्छिद्यतया दृष्टप्रायश्चित्तादिनिष्ठिताः ।
 उपा विजयता देय प्रयाताः सर्वमवयताम् ॥ २४ ॥
 तापि विश्रित्यरत्नसदमायाग्वीक्षणहमाः ।
 यकात्रं स्वयिषं भुक्ता स्वमग्न्याश्च व्यसृज्यन्तुः ॥ २५ ॥
 भवृष्टया वसति त्वता गते कापि गृते जने ।
 एस्या के न पुत्रमासा दृष्टा राजरूपदे घरे ॥ २६ ॥
 प्रीति केह च दाक्षिण्यं एस्या पुत्रे पितर्यपि ।
 कुक्षिमतिः शुशुक्तो विस्मरत्यधमो जगः ॥ २७ ॥
 पुत्राग्रानाधनीदानीः पित्राग्नया दातुभूमिताम् ।
 भयाभाषाहर्षाभ्युपगमिषेजेन निर्गतम् ॥ २८ ॥
 मिर्जाभोरिदनामानं पुत्राग्नं दद्यान्मरात् ।
 ददात्तभूयतिर्ब्रह्मार्थान्बोदितवर्त्तमानम् ॥ २९ ॥
 तस्य पुत्रोपनायेन वडारय दत्तवत्ये ।
 भभूतेत्यागतोर्षित्यनुदत्तं नृपतिस्तदः ॥ ३० ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

राजा परादमूलोपां राजधानीं पुरा कृताम् ।
 आनीय विदधे तत्र राजायासं नये महत् ॥ ४२ ॥
 तन्नायकानुपाणां सेनुमत्तोन्मिमे नयम् ।
 क्रमपन्थधियो हारं तां सुव्यपुरं प्यधात् ॥ ४३ ॥
 सेनुमत्तोन्मिमे तत्र पृथगेष्टिमणिवजे ।
 राजधानीं स्फुरच्छत्रा धत्ते मण्यमभिधियम् ॥ ४४ ॥
 मानुष्यकं नयपगन्तमिषाप्य इधे
 लोका लता इय यमन्ति नये यनेस्मिन् ।
 तद्वाग्धवा यधिकरा इय पुन्यपूगाः
 स्थिरा दिनानि कतिधियनुं प्रयान्ति ॥ ४५ ॥
 विद्वोऽप्यय जातपरापूगाः
 पुराणेषु प्रमथेःकुटुम्बपताः ।
 सुखगान्धुधिनोपि तत्प्रतिष्ठो
 न विरं तिष्ठति कायकादायी ॥ ४६ ॥
 भ्रान्तदे दिवं याता सा बोधात्मातोतामिषा ।
 धीमतीदान्यपोदम्यद्यगिहका नृपतिप्रिया ॥ ४७ ॥
 धार्म्योपांगमुने प्राप्य बोधासीमकलं ययः ।
 तद्विपांगान्निदग्धाहः नये दृग्धमिषाविदत् ॥ ४८ ॥
 न्यरतां राजेन्मुक्ता निगुदेतो यो गुणगुन्दरः ।
 इयत्रापेन सुखबाणपदे पाणाभिधमिषा ॥ ४९ ॥
 धीकपात्रेन विरुष्वीदी भ्यामिमेव सुतोपयम् ।
 ययगादिसमाध्या तं हते पुदेन्मृषोऽनूपाः ॥ ५० ॥
 परमाभ्यामनोपायः सुतो दुःभे च दोषयम् ।
 तदा तन्मयत्वं राजा भुञ्जतेऽदमिषाविदम् ॥ ५१ ॥

दयावसानादिमृतौ यामून्मन्त्रिसमा नया ।
 लीलामित्रैः समं सर्वा सा ययौ स्मरणीयताम् ॥ ५२ ॥
 लसन्मदो विभुशक्तकार्योत्पादितसौहृदः ।
 तत्कालं प्रमयं यातो दाता मीरखुशाह्वदः ॥ ५३ ॥
 दुर्यान्तामन्वहं शृण्वन्नाती जानन्निजां प्रजाम् ।
 स्वसुतान्योन्यवीरेण चिन्तातप्तो नृपोभयत् ॥ ५४ ॥
 अतीतान्यान्यधानभृत्यान्सखीन्प्राणसमान्स्मरन् ।
 स्यात्मानमधिद्विजा यूयम्रष्टमिय द्विपम् ॥ ५५ ॥
 भ्रान्तरे राजसूनोर्होमीखानस्य रक्तजम् ।
 अस्वास्थ्यमुदभूजित्यं मधपानातिसेवनात् ॥ ५६ ॥
 शौर्योदार्यनिधेः सूनोरतिप्रियतया तया ।
 राज्यसौख्यलता राजहृदुद्याने फलाचिता ॥ ५७ ॥
 तदाभूनीरसप्राया तदस्वास्थ्यदवाग्निना ।
 अधानीयान्तिकं दृष्ट्वा सविकारं भृशं क्लेशम् ॥ ५८ ॥
 स्नेहादित्यग्रणीप्राजा पुत्रं मन्त्रिसमान्तरे ।
 भहो पुत्रफलं लब्धं दोषासक्तेन पानजम् ॥ ५९ ॥
 येनेदृशी दशा प्राप्ता खन्द्रेणैव क्षयायहा ।
 स्वार्थापेक्षी हितः कौपि भृत्यस्ते नास्ति रक्षकः ॥ ६० ॥
 पानव्यसनसंसर्कं यस्थामुपदिशत्यलम् ।
 कियन्तो यत नो भोगाश्चमत्कारकरस्तव ॥ ६१ ॥
 किमेकेन भवान्प्रस्तो विषयेण पतङ्गवत् ।
 अस्मिञ्जन्मनि सामग्री येयं प्राप्तान्यदुर्लभा ॥ ६२ ॥
 प्राप्ता नैवेदृशी भूयो यदि दुर्व्यसनो भवान् ।
 किं चिरंतनवृत्तान्तेर्बृष्टादीनां समीरितैः ॥ ६३ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

मयेनातनुभूषाला एतन्ना विचार्यताम् ।
 तथा हि सपत्न्यापतिगणतुल्यसमीरणः ॥ ६४ ॥
 महेकजप्रयो योभून्मद्राज्यतमिनिधानम् ।
 तेनापि एवं पुष्टं प्रादूनात्वासीत्तास्त्वयश्चक्रः ॥ ६५ ॥
 तस्य पुत्रोमयज्जहारिमसोद्ः प्रमये पितुः ।
 तस्यै हारितपान्भीषः कुर्वन्मुग्धतचेदितम् ॥ ६६ ॥
 मत्तमदृतिधात्यालां तन्महेकपुरं मद्रम् ।
 कुपुत्रम्यमनाघातं देहपतमरणीयताम् ॥ ६७ ॥
 मयं पञ्चोदितं यत्नं विमर्शं चक्रकागते ।
 जाने पापमगृह्णानां हृदयेनैव जायते ॥ ६८ ॥
 न मयेनामुना मुन्यः राकुपतिन हि हेदिनाम् ।
 सेपितो हिनहृच्छत्रुर्मयं हम्पतिमेवितम् ॥ ६९ ॥
 मीरेपमदमत्ता यां कुर्वन्मनुषितं क्रियाम् ।
 उग्मत्तोपि न तां कुर्वन्घातत तस्मात्पलायते ॥ ७० ॥
 मयद्वयेन वेतातः प्रविरप इदं शणात् ।
 न केनां दुरते प्राणान्गहागदितक्रियम् ॥ ७१ ॥
 विवेन वागुता पुत्रं पीतेनामेदसी ददा ।
 पादि एवं त्यज्ज ग्रावये मयमयमभूत्पतः ॥ ७२ ॥
 न चोत्पन्नं मृदय्यं व्यग्रतापितमामरा ।
 मगिराज्जिह्वतो लज्जया प्रसीणापुर्भक्षितम् ॥ ७३ ॥
 भुवन्ति राजपुत्राः न चक्रिणुः लोमता गिरः ।
 त्वदाकां न विना मयं विद्यामीत्युत्तरं व्यथाम् ॥ ७४ ॥
 हीन्युजितं लीजदसी मन्दमधेदमाजमम् ।
 पुनर्हीनविद्येत्वाभुङ्क्षुः सोऽतमदेदतः ॥ ७५ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

अत्रान्तरे ऋषोर्ऋषं वनिष्ठं धेष्टमात्मजम् ।
 विचार्यानीयं यद्वामगानं न विजनेश्वरीम् ॥ ८८ ॥
 यद्वाम ज्येष्ठो भ्रातायं द्विष्टो दुष्टेष्टिनेः कृतः ।
 स्मृतपूर्वापकारोयं हिनो जानु न ते मयेन् ॥ ८९ ॥
 अन्यं यं मेयमे मकत्वा दुराशामरुमानमः ।
 स कथं स्यं तु नै त्यक्ता कथं त्वां समयेष्टने ॥ ९० ॥
 तस्मात्वं वैशुनाचारं मा कृषा माविदुःखदम् ।
 मदेकशरणो भूया काले नय ततोधिरात् ॥ ९१ ॥
 प्राप्स्यन्ति सर्वदः सर्वां स्वायमारोहितस्य ते ।
 भग्नया तिलतप्तायः कटाहपरणीनिमः ॥ ९२ ॥
 तद्वैरानलमप्यरुहो गुग्धं दग्धो भविष्यसि ।
 धृतेति न विदुर्लोक्यं गुग्धधीर्यार्थददम् ॥ ९३ ॥
 देय मे विदुषाज्येष्टं हाजीनामः करोत्यलम् ।
 तेषां स यय मे भानि तं त्यजे मिय जानुधित् ॥ ९४ ॥
 रक्षिष्यति स मां काले कोम्बोरमादधुना बली ।
 भावेति भूयः प्रोषाय बुद्धरुने कृतनिधायम् ॥ ९५ ॥
 हा धिगवां मां परित्यज्य पिताम्योहीहतस्यया ।
 रक्षिष्यं विहिता मूढं प्रोत्तुष्टं ययमे मय ॥ ९६ ॥
 तस्या मातां विदुषं भविष्यति न श्रेयः ।
 हागुक्ता परितुष्ट्यामु र्याभन्तेयमधिगतवत् ॥ ९७ ॥
 महो प्रदीप्ताग्मनोमी जाता विमरताः सुताः ।
 यथांमी ददन्तातादिच हा भस्मगुष्टयः ॥ ९८ ॥
 मयोण्या रीतिरिदन्ताः कालाः कृतावर्तिहताः ।
 कर्तावर्तिहने राजा सुतावर्तिवर्तिहताः ॥ ९९ ॥

पुत्राभिरा प्रजेने मे रक्षणीयः विमानि गा ।

तस्याः पीडा मणिजग्मी हरित्ये वीर्यवर्धनः ॥ १२३ ॥

पूर्णां विद्यामान्पुत्रोद्वेगजेशो

रिक्तः प्रज्ञापीडनमागनोमि ।

शुभो मुग्धेन्द्रो रमने गुहाग्न-

भुङ्क्ते शुषार्णो नमज्जगुर्गर्गम् ॥ १२४ ॥

मर्गमपोपकारेण भागिनिः पीडनोर्मितनेः ।

भायनिर्गं वदद्भिर्मा कटिष्यन्ते न गर्दनाः ॥ १२५ ॥

पूर्णांश्चाजगृहादस्यं पूर्णाः स्फुरपकारकाः ।

नयनवर्धनेन चेतोयं भूमौ वर्ग्यति किं घनाः ॥ १२६ ॥

इयं या मामग्री मयति नृपतेः सर्वग्यिरा

धनेनैकेनैव प्रमयति चिरं सा प्रमयता ।

फले पत्रं पुष्पं समुदयति वयद्विदपिनो

घरष्यन्तर्भूतो जनयति तदेको रसगुणः ॥ १२७ ॥

सुदीर्घदर्शिनो वाक्यं भ्रुव्यति वृषिपीपतेः ।

आसंस्तथोपकर्तारस्नद्रे ते निरुचराः ॥ १२८ ॥

राजयेद्मनि पयोनिधौ च या

धाहिनीभृति पदार्थपूर्णता ।

जीयनासजनयाधकाधिता

सैव तस्य सुपमा समाहिता ॥ १२९ ॥

यद्यदुक्तं नरेन्द्रेण स्मृत्वा तत्तत्फलक्षणात् ।

न कः शंसति शोकातस्तदीयां दीर्घदर्शिताम् ॥ १३० ॥

सचियाः सेवकाः पुत्रमित्रसंवन्धिवान्धवाः ।

कुःसापनोदं कुर्वाणाः केपि नासन्महीभुजे ॥ १३१ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

राजा गर्भेष्टदात्मनः शृण्वन्पुत्रमिषति मिया ।
 हतकटेमपैरावगो न बतिनिरयात्रिया ॥ १३२ ॥
 रंगगादुगन्तामपथं मत्तो व्याख्यातयेदिना ।
 मन्त्राणां ह्यनपथं न धीमोक्षोपायमदिताम् ॥ १३३ ॥
 वपश्चट्पायसाहपाटं तडसपत्तिर्नने ।
 व्याख्यामकरत्वं येन निन्दोक्तोमूढात् नृपः ॥ १३४ ॥
 समाप जामतनयं जानत्याकाशदार्पणम् ।
 अपुनः स्मरणं साधोमेधे विगमनं याम् ॥ १३५ ॥
 दीर्घम्यमोषमं विदि दीर्घं वा प्रियदर्शनम् ।
 दीर्घं चापि मनोपज्यं तस्मात् रघुनन्दन ॥ १३६ ॥
 यदि जग्नं जग्नं मरणं न मये-
 यदि वेष्टयिष्यामयं न मयेन ।
 यदि सर्वमनित्यमिदं न मये-
 दिदं जगन्नि कस्य दतिर्न मयेन ॥ १३७ ॥
 यतो यतो निवर्तेन ततस्ततो विमुच्यते ।
 निवर्तेनास्ति सर्वतो न वेत्ति सुखमण्यपि ॥ १३८ ॥
 मद्याभ्यासयणाभ्यस्तान्स्यापस्यामूषकान्बहून् ।
 हस्यादिकान्स्वयं श्रोत्रानपठतः मदीपतिः ॥ १३९ ॥
 मांशोपायं धुने मकरनस्तप्यधार्पेभायनात् ।
 मधैकदाप्रवीद्राजा विपुषानन्तिकरिषतान् ॥ १४० ॥
 विमर्षं वधमुत्तरेहं करिष्ये को न तदितः ।
 हत्येव यत्किं मे नूनं वर्णोपास्तागतो जनः ॥ १४१ ॥
 अस्तिदन्तादिभिर्मेहृत्ता मांनं मांसेन मुज्यते ।
 रक्षणीजमये भोगे समोयं न ध्ययति मे ॥ १४२ ॥

अहो मयि मृदौ सर्वसुखदे छिद्रकारिणः ।
 नाशायामो सुता जाता राङ्गवे क्रिमयो यथा ॥ १४३ ॥
 येः समं स्ववयो नीतं तेवशिष्टा न केचन ।
 आजीवनं चलत्येषा तद्वियोगविषयया ॥ १४४ ॥
 देहोदजमिदं जीर्णं केशतृणगणाधृतम् ।
 सच्छिद्रं रोचते नाद्य दुर्दिने मन्मनोमुनेः ॥ १४५ ॥
 भुजगैरिय दद्यानि राज्याङ्गानि सुतेमम् ।
 तस्यागोपाय एवैको युक्तो मे नान्यथा सुखम् ॥ १४६ ॥
 इत्यादि चिन्तयन् राजा पारसीभाषया व्यधात् ।
 काव्यं शीकायताख्यं स सर्वगर्हार्थचर्चणम् ॥ १४७ ॥
 राहो धात्रेयपुत्राद्याः प्रमेयैरपि सत्कृताः ।
 भूपपक्षं परित्यज्य ह्यजीखानमुपागमन् ॥ १४८ ॥
 किमन्यद्यत्कमेवाहि ये दुष्टा नृपसन्निधौ ।
 अलक्ष्यन्त निशि स्वैरं ते खानाग्रे गतव्रपाः ॥ १४९ ॥
 तादृश्येन स्थिते राज्ञि तद्गत्यानां परस्परम् ।

पुनीपा राजतरङ्गिणी ।

यस्योक्तः यद्य मो दृष्टं यच्छूनं वा कदाचन ।

निदंश्चलो जलः प्रोचे प्रत्यदं राजमन्दिरे ॥ १५५ ॥

यद्यद्यानुचतटे बाधप्रजननस्येनुग्यचमंणा ।

यदाप्रानोक्तपांनो कर्णो भूलमिषामपन् ॥ १५६ ॥

प्रित्योदमित्यवगते यदि बाधुनचदे

द्वनप्रदीपपदीपीर्दिविनादे ।

किं न ज्ञानप्रति कर्णोति विरं प्रचारी

दोषं न के विननुने निजकञ्जार्थेः ॥ १५७ ॥

प्रामर्याणाय राज्ञोराविषादा परिपेक्षिता ।

धभूरादमन्तः न विज्ञाणोप्यामरहस्ये ॥ १५८ ॥

घात्रा नमे शिषांस्तु मो बहामो ईधनिष्ठः ।

अदमेबाबलनगमे गतिः बाग्या त्वया विना ॥ १५९ ॥

नारयामामे स्वर्जीषादा तद्वयात्मा स्वपती विमो ।

त्यपि जीवति राज्यस्थे मयं मम न विद्यते ॥ १६० ॥

दुर्गेगमन्ये तदाश्चन्द्रमघान्योन्यरजोघताः ।

रत्यादिपार्तो भूषणमय वभूव भयविह्वलाः ॥ १६१ ॥

राजमादमन्तानेन कदाचिज्ज्ञापितो नृपः ।

उचं तं नास्ति मे श्यामो राज्ये वा निजजीविते ॥ १६२ ॥

नष्ट बाधुनगाय एवं विप्रार्थे विमिहगतः ।

इयं निर्मलितः पित्रा दुष्टदीनपुरी गतः ॥ १६३ ॥

अनुज्ञास्वन्दमीतोभूस्वरक्षणकृतक्षणः ॥ १६४ ॥

दुग्धेमुष्मिन्मयति हि सुखं सर्वदेवेति पुत्र्या

यः मेदते निपुहृतमयो वरणीयांभमति ।

तलन्त्रम्यो यदि भवति न स्वात्मरक्षास्वशक्तौ

भाषडवागादिय तुरगतः प्रत्युतोपद्रवः स्यात् ॥ १६५ ॥

अहो मयि मृदौ सर्वसुखदे छिद्रकारिणः ।
 नाशायामो सुता जाता राङ्गवे क्रिमयो यथा ॥ १४३ ॥
 येः समं स्ववयो नीतं तेवशिष्टा न केचन ।
 आजोचनं चलत्येषा तद्वियोगविषयया ॥ १४४ ॥
 देहोदजमिदं जीर्णं केशतृणगणावृतम् ।
 सच्छिद्रं रोचते नाद्य बुद्धिने मन्मनोमुनेः ॥ १४५ ॥
 भुजगैरिव दृष्टानि राज्याङ्गानि सुतैर्मम ।
 तस्यागोपाय एवैको युक्तो मे नान्यथा सुखम् ॥ १४६ ॥
 इत्यादि चिन्तयन् राजा पारसीभाषया व्यधात् ।
 काव्यं शीकायताण्यं स सर्वगर्हाय चर्चणम् ॥ १४७ ॥
 राशो धात्रेयपुत्राद्याः प्रमेयैरपि सत्कृताः ।
 भूपपक्षे परित्यज्य हाजीखानमुपागमन् ॥ १४८ ॥
 किमन्यद्यत्तमेवाहि ये दुष्टा नृपसंनिधौ ।
 अलक्ष्यन्त निशि स्वैरं ते खानाग्रे गनत्रयाः ॥ १४९ ॥
 तादस्थंन स्थिते राशि तद्गत्यानां परस्परम् ।
 तत्तदाक्षेपतो देशे काव्यजृम्भन विज्ञुव ॥ १५० ॥
 भविष्यन्निय साध्याज्यस्यार्धभागी न कस्तदा ।
 सत्पुत्रेभ्यनुरक्तोभूयतु रात्रि सुखस्थिते ॥ १५१ ॥
 इत्थं स्वभृत्यसंचारदुराचारविचारणात् ।
 परित्यज्य राजा तत्सर्वांश्चिधिणोभून्महोपतिः ॥ १५२ ॥
 अद्य ये स्वान्तिके दृष्टाः प्रातः स्वान्तिके भुताः ।
 दार्क्यं कुत्रापि नो प्रापुः सारसा इव सेवकाः ॥ १५३ ॥
 हृद्रतो घण्यन्ते यस्मै तादृगाभ्वासमाजनम् ।
 तत्कारिं संयको भक्तो दृष्टः कोपि न भूभुजा ॥ १५४ ॥

सुनीया राजनरद्विणी ।

यद्यो नः यद्य मो दृष्टं यत्पुनः वा बदायन ।
 मिदं प्रसो जनः प्रोषे प्रायदं राजमन्दिरे ॥ १५५ ॥
 स्वयं प्राणुषादं ब्राह्मणनारायणं नुम्यकर्मणा ।
 ब्राह्मणनारायणं बर्णो मूर्त्यमिषाभयम् ॥ १५६ ॥
 ब्रिधोऽयमिषयगते यदि ब्राह्मणं
 दत्तमदीपपदपीपार्दिपितादं ।
 वि न उपलभ्यते कतेति विदं प्रकाशं
 दौर्ध न के पितनुने निजब्रह्मर्षेः ॥ १५७ ॥
 प्राप्ताप्राणाय राज्ञोऽपिपितादा यत्रिपेक्षिता ।
 अमूर्तदममानः न विज्ञाणाप्यामरहस्ये ॥ १५८ ॥
 धात्रा नमं जिघांशु मो ब्रह्मोऽपिपितुः ।
 अदमेकोऽब्रह्मणमे गतिः ब्राह्मणा त्वया विना ॥ १५९ ॥
 नास्त्वयमामं स्वर्गीयादा तत्त्वात्मा रक्षतां विमो ।
 त्वयि जीयति राज्यरथे मयं मम न विद्यते ॥ १६० ॥
 कुपेत्तत्त्वं तदास्त्वयमद्याम्योऽप्यरक्षोयताः ।
 त्वयादिपार्ती भृष्यन्त बभूव मर्यादितः ॥ १६१ ॥
 त्वयमादममानं बदाचिज्जापितो नृपः ।
 उचं तं नास्ति मे तामी त्वयं वा निजजीयते ॥ १६२ ॥
 गच्छ ब्राह्मणाय त्वं पित्रार्थे विमिहागतः ।
 त्वयं निर्मोऽस्मि तः पित्रा कुचदीनपुर्त गतः ।
 अनुज्ज्वलमदीतोभूस्त्वयस्त्वयस्त्वयः ॥ १६३ ॥
 दुष्प्रेतुपिन्मयति हि गुणं स्वयंदेवेति बुद्ध्या
 यः भेदतुं निपुणमयो रक्षणीयोऽयमाति ।
 तमन्वय्यो यदि मयति न स्यात्स्वयस्त्वयः
 भाण्डश्रमादिषु तुरगतः प्रत्युत्तं पद्मयः स्यात् ॥ १६४ ॥

अहो मयि मृदौ सर्वसुखदे छिद्रकारिणः ।
 नाशायामो सुता जाता राङ्गवे किमयो यथा ॥ १४३ ॥
 यैः समं स्ववयो नीतं तेवशिष्टा न केचन ।
 आजीवनं चलत्येषा तद्वियोगविषयया ॥ १४४ ॥
 देहोदजमिदं जीर्णं केशवृणगणावृतम् ।
 सच्छिद्रं रोचते नाद्य दुर्दिने मन्मनोमुनेः ॥ १४५ ॥
 भुजगैरिय दृष्टानि राज्याङ्गानि सुतैर्मम ।
 तत्प्रागोपाय एवैको युक्तो मे नान्यथा सुखम् ॥ १४६ ॥
 इत्यादि चिन्तयन् राजा पारस्तीभाषया व्यधात् ।
 फाट्यं शीकायताण्यं स सर्वगर्हार्यचर्यणम् ॥ १४७ ॥
 राशौ धात्रेयपुत्राद्याः प्रमेयेरपि सत्कृताः ।
 भूपपक्षं परित्यज्य हाजीखानमुपागमन् ॥ १४८ ॥
 किमन्यद्यत्तमेवाहि ये दुष्टा भूपसंनिधौ ।
 अलङ्घ्यन्त निदिश स्वैरं ते स्वानाम्ने गतप्रपाः ॥ १४९ ॥
 तादृश्येन स्थिते राशि तद्दृष्ट्यानां परस्परम् ।
 तत्तदाक्षेपतो देशे कोप्यजृम्भत विग्रहः ॥ १५० ॥
 भविष्यन्निय साध्याज्यन्यार्थभागी न कस्तदा ।
 तत्पुत्रेण्यनुरक्तं भूयतु राशि सुप्तस्थिते ॥ १५१ ॥
 इत्थं स्वभृत्यसंचारदुराचारविचारणात् ।
 परियासन्निरासार्थान्निविष्णो भून्महोपतिः ॥ १५२ ॥
 अथ ये स्वान्तिके दृष्टाः प्रातः स्वान्तिके भुताः ।
 दूर्गं कुत्रापि नो प्रापुः सारया इय संयक्ताः ॥ १५३ ॥
 दृष्टां वर्यते यस्मै तादृगाभ्यासभाजनम् ।
 तत्कारं संयक्ता मन्ता दृष्टः कोपि न भूमुजा ॥ १५४ ॥

पुनीचा वाचनादिनी

पञ्चोक्तः यद्य मो हरे वच्छाने वा ब्रह्मणम ।

निर्गन्धर्षो ज्ञानः प्रोक्तं प्रत्यक्षं सत्त्वसन्निभं ॥ १५५ ॥

इयञ्चात्तुल्यं वाप्यनतापंनुग्रहमंजा ।

सहायकालोचनार्थं कर्णो मूर्धनिषाधयन् ॥ १५६ ॥

सिद्धान्तसमिप्यपगने यदि ब्रह्मण्यदे

इन्द्रादृष्टपदार्थापिन्द्रादिनादोः ।

कि. नर उद्यमप्रापि कारयति धिरे प्रसादी

दोषं न कः पितृवुनं निजकृच्छ्रार्थैः ॥ १५७ ॥

आत्मज्ञानाय सर्वभोगावित्यादा सर्वप्रदेशिता ।

अभूदादमगन्तः नर पिशाचोऽप्यारमण्यजे ॥ १५८ ॥

प्राज्ञा नमः त्रिषांगु मां बहामो ईधनिष्पुः ।

अहमंभीयान्ममं गतिः ज्ञान्या तप्या प्रिमा ॥ १५

नामधर्माभ्ये कृत्वायाता सगत्यात्मा रापता विभं

तस्यैव जीयति ब्रह्मसुखे सर्वे मम ॥ पिबते ॥ १६०

सुचंस्पृश्यं तदास्वस्वमध्याम्योभ्यरणीयताः ।

इत्यादिपार्ता मृग्यमर समूय भवयिद्वलः ॥ १६१ ॥

इयमाद्मन्त्रात्तु कदाचिन्नापितो नृपः ।

उद्ये तं मास्ति मे ह्यभी राज्ये वा निमज्जीयिते ॥ १

मच्छुः क्षापुग्माथ म्यं विप्रार्थं किमिद्वागता ।

इत्थं निर्भर्त्तितः पित्रा कुञ्जदीनपुरीं गतः ।

अनुज्ञास्वप्नद्वितीयाभ्याम्भवात्स्वप्नद्वयतत्त्वः ॥ १६३ ॥

हृद्येमुपिगमयति हि गुणं सर्वदेवेति शुद्ध्या

यः महर्तुं निपुणतमस्यो रक्षणीयोऽयमाति ।

तत्तन्त्रमर्थं यदि भवति न स्यात्संग्रहस्यशक्तौ

भाष्यभागादिषु तुल्यतः प्रत्युनोपद्रवः स्यात् ॥

पित्रास्मदर्थमानीतो ज्येष्ठो द्विष्टो मयाय नौ ।

इति कुक्षी सुतो मृत्वा चकितः स नृपोमयत् ॥ १६५ ॥

राजा च राजपुत्रश्च तदमात्यपुरोगमाः ।

अन्योन्याशङ्किताः सर्वे न निद्रामुपलेभिरे ॥ १६६ ॥

भोगोपचारं संत्यज्य तत्कालं तेषु सेवकाः ।

यस्तज्जिह्वोपकारेणारक्षयन्स्वामिनो निजान् ॥ १६७ ॥

कर्तव्यमादिशार्त्तिकचिद्यत्स मृत्यान्क्षणान्तरे ।

अयोधत्कृतकर्तव्यान्किमुक्तं न स्मराम्यहम् ॥ १६८ ॥

स्वहस्ताक्षरसंपन्नां त्यक्त्वा रीतिं पुनतनीम् ।

हात्वा मृदतिपैशुण्यं चक्रे तन्त्रं स मन्त्रिस्तात् ॥ १६९ ॥

यैरस्मत्सदने क्षिप्तः सोयं यैरानलः शलैः ।

तच्छ्रमाय कृतोपेक्षा तैस्तेनैवमयचेतनैः ॥ १७० ॥

मर्द्धयितास्ते नश्यन्तु मन्त्रिणस्तनयाश्च मे ।

ये मन्नाशेन मुप्यन्ति राज्यलुब्धा जिघांसयः ॥ १७१ ॥

इत्युद्विग्नो महीपालः श्वसन्नपरायणः ।

प्राप्तदुःखांशपत्सर्वं यास्यति स्मृतिशेषताम् ॥ १७२ ॥

स्वामी विरक्तस्तत्पुत्रा मिथो वैराग्यगयणाः ।

किमु जीय विधेयं नः कष्टमापतितं महत् ॥ १७३ ॥

इत्थं पौरजनः सर्वशुक्रोदातिनरा तदा ।

यवनमनमासातो त्यक्तमांसाशनो मृपः ॥ १७४ ॥

संदृष्ट्वा च पुत्रुत्राण्यैरानीतो दिग्गजराजम् ।

तैः स्वागमरक्षिभिः सर्वं राज्यं मे वन भाशितम् ॥ १७५ ॥

एकतः सक्ता पुत्री नगरे मिलितौ मिथः ।

यवनः पुत्र एकाकी तत्रिष्टा मन्त्रिनः शत्राः ॥ १७६ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

पुत्रा युद्धं करिष्यन्ति कष्टमापतितं महत् ।
 किं तु दूये पुरी संयं पाल्या कुलवधूरिय ॥ १७७ ॥
 मयि जीयति नश्येद्येनैकं कार्यं जीयितेन मे ।
 भक्ताः राज्ञा गता भूत्वाः किं वृच्छामि करोमि किम् ॥ १७८ ॥
 इत्यादिचिन्तासंतापआतापिष्याधिषाधितः ।
 विमुक्तस्यैव निर्वन्दः स निस्पन्द इवामयत् ॥ १७९ ॥
 सवालदूयं नगरं दृश्यत्तत्तदुपातेया ।
 सोमूद्विधिमिवोद्भूतं समास्थापयितुं ह्यमः ॥ १८० ॥
 भोक्तव्यं वन्मया भुक्तं किं मोक्षयेद्य मय द्रुतम् ।
 मानीतमोज्यमन्वेष्टुः शिष्यमहं कुपात्रयोत् ॥ १८१ ॥
 कतिचिन्तादुग्धो राजा छायायामप्यविभक्तम् ।
 दुधुसूतविषामधुया भद्रये न स्वजीवितम् ॥ १८२ ॥
 गतसंपिदिष रिषाया रिमानि कतिविधिनीः ।
 स वृषोप्युत्तरं राजा न कस्मा मप्युदेर्यत् ॥ १८३ ॥
 दृष्टः प्रकृतिभिः कार्यं संभाष्यानर्पकं यथा ।
 दज्जतं इय दाय्यायां स दुष्यापेक्षदालसः ॥ १८४ ॥
 नापिदस्मद्भुजो देतुं लक्षणं वा विहितसक्तः ।
 जानेवाप्यां दुष्ये दत्तुं बभूवानदानमती ॥ १८५ ॥
 मत्पुत्रतान्शुफलदाम्बिततोषदानान्
 द्यामान्प्रिञ्जप्रियतया दुग्धमार्गसंस्थान् ।
 धाता निपातयति नर्पजमोपयोग्यान्
 दृष्यधीधरंस्तद्वरानिष दुष्टयाता ॥ १८६ ॥
 मन्त्रान्तरे यथा पुत्रा दंष्ट्रा इय मदोन्वयाः ।
 धानुषदूषयामागुर्देहो प्रहृतिस्ततश्च ॥ १८७ ॥

मूकप्रार्थं नृपं तादृगवस्थं द्रष्टुमन्वहम् ।

सदाहास्तमुपाजग्मू राजपुत्रा भट्टोल्यणाः ॥ १८८ ॥

गजांस्तुरंगांस्तत्पुत्रमीत्यै तादृग्दशं नृपम् ।

द्वाराग्रे स्थापयामासुः सर्वदर्शनदित्सया ॥ १८९ ॥

स्थस्तिवादध्यनिं श्रुत्वा सबाह्याभ्यन्तरा जनाः ।

द्वितीयेन्दुमियाद्राक्षुः सानन्दा दर्शनागताः ॥ १९० ॥

श्रुत्वा बहामन्यानोद्य चकितोन्तिकमागतः ।

गाथरं लक्षणेर्ज्ञात्वा भूपं स्रात्रेप्रयीदिति ॥ १९१ ॥

जीपत्यस्मत्पिता नैव मिष्येयोत्याप्यते पिटेः ।

द्वाराप्राप्तपतितो भूमौ मूकप्रार्थो विचेतनः ॥ १९२ ॥

तदुत्तिष्ठ वयं यामः ससेनाहा नृपाङ्गनम् ।

हृषामस्तत्तुरंगादि बद्धा दुष्टांश्च मन्त्रिणः ॥ १९३ ॥

मौसेतुषन्धं छेत्स्यामस्तेन नश्यति मेप्रजः ।

श्रुत्येति सौम्यधात्रैव वक्तुः युक्तः प्रमाप्रतः ॥ १९४ ॥

स्यन्नेष्यनिष्टं वस्थाहं नेच्छामि श्यामिनः पितुः ।

तच्छृण्वैकां निशां यायन्नदग्रे सोनयच्छदुष्या ॥ १९५ ॥

तापमुमुषुं तं श्रुत्वा पितृगम्यजिह्वांया ।

आदामनानः धौर्जननगरं गच्छत्यग्न्यान् ॥ १९६ ॥

भट्टमन्ताहसामग्रीं प्राप्य पथि गोपिताम् ।

अपराधं निशामैकां राजधाम्यग्नरागये ॥ १९७ ॥

तायद्वस्मन्कोदोशः श्यामिन्धो मोहयनपराजः ।

मृहीनदिव्यः धाहात्रीनानपशं ममाधयन् ॥ १९८ ॥

अथ निष्वादिनोग्येषुः शयिष्यैः गच्छत्यग्न्यान् ।

बुधदोनपुं गत्वा विद्या भाग्यधियांश्च ॥ १९९ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

उपेक्षोप्यभूत्पुद्गलधीर्गपि भूत्यमुक्तः
 दुर्योप्यस्यमरुतोऽप्यमर्धेयमुक्तः ।
 प्राप्ते क्षणे विमर्षि तापु न कर्म पुन्यं-
 त्पुन्यंविना न हि भयमिह कर्मोदितार्थोः ॥ ५८० ॥
 न चेन्नर्जिता दार्यकमदमिच्छन्नुपहृमान् ।
 मलभिष्यदुद्ये राज्यं युद्धिः कर्मोन्मार्गिणी ॥ ५८१ ॥
 अत्रागते राजीमान् कंदोदानुजयोदितः ।
 राजधाम्यहमे तस्या तुरंगाघटर्षिणुः ॥ ५८२ ॥
 यद्वातेया विमर्षिणो धमयन्मुनोरपचाः ।
 विविदुर्गते वारमाताः समदाः कालपर्ययान् ॥ ५८३ ॥
 अभिमन्युप्रतीदारमुक्ता निगदं यदमृषम् ।
 तदुत्पिडे तत्काले मिरवितेजानुभूयते ॥ ५८४ ॥
 तदिमे राजीमान् न सचातो बहिरर्षिधनः ।
 ताराचक्रमकैः द्रष्टुं शीतलोपि द्रोणदादृषा ॥ ५८५ ॥
 तद्वातोबर्जिताङ्गीमो निगदाः स्वर्षिचरदः ।
 आदामन्मामो विचातो विपुलादाभवता यदौ ॥ ५८६ ॥
 न ताराचक्रमार्गेण तत्पुत्रमिजजन्तवृत्तः ।
 अभिमन्युप्रतीदारमुक्ताः दार्द्रेयमानुषम् ॥ ५८७ ॥
 द्रुपदादामन्मामस्य ताराचक्रमिजजन्तवृत्ते ॥ ५८८ ॥
 यदाचक्रवर्तदुते तेन हनी रणेवहायः कृष्णः ।
 ताराचक्रेव हनयन्व शीव दे निरिहदुते ॥ ५८९ ॥
 ताराचक्रमामन्मामेव ताराचक्रो युद्धेऽप्यहम् ।
 हृद्ये दधोवरादुत्पिडे वरादीराभरदाददौ ॥ ५९० ॥

ग्रीष्मोष्मशोपिततनुर्विरसश्चिरं य-

श्छायोज्झितो मरुतयः पथिकैर्निरस्तः ।

वर्षाप्तसेकमहिमा जनतापशान्त्यै

सेव्यः स एव वत पत्रविचित्रशोभः ॥ २११ ॥

सदृशैवावहन्मध्ये या द्वयोस्तटयोरिव ।

एकपार्श्वगतौ सर्वा तदामूद्राज्यनिष्पन्ना ॥ २१२ ॥

इत्थं स्नातृद्वयस्थित्या विजयाविजयक्रमः ।

अन्यथा कल्पितः सर्वैरन्यथामूढिधैर्वशात् ॥ २१३ ॥

पुत्रः स्याद्बुधे कदेति शोचति पिता जातेतिहर्षाङ्कुल-

स्तद्वद्बुधे यततेन्वहं विधिशतैश्चिन्तास्तदीया धहन् ।

धृद्धो धिग्नमिव स्वयं स जनकं जानाति लोभान्वित-

स्तद्विज्ञातिधिया मरिष्यति कदेत्यन्तःसदा चिन्तयन् ॥ २१४ ॥

अस्मिन्नयसरे राजा कियद्भिः सेयकैर्धृतः ।

धृतमधृतयत्कर्तुं स निश्चिन्त इवाभवत् ॥ २१५ ॥

दर्शितास्यारूप्यपाग्यन्धस्यसक्तपेयाद्युपक्रमः ।

नृपेन्द्रो विरुचिः क्षीणकलचन्द्र इवाभवत् ॥ २१६ ॥

प्रज्ञाभाग्यविषयांस्मान्सर्पायामाय विच्छविः ।

कल्पान्तरविषयसांस्तं गन्तुं प्रायतंतानुरः ॥ २१७ ॥

कम्पितोष्ठपुटघातमग्नपाठः कथेदिने ।

द्वादश्यां ज्येष्ठमामस्य मध्याह्ने जीपितं गृही ॥ २१८ ॥

प्राणप्रयाणसमये नृपतिः स मयेक्षितः ।

सर्पाङ्गनिर्यत्सौभाग्यभाग्याधृतमुलच्छविः ॥ २१९ ॥

जानं नद्वदनं लक्ष्मणद्वनं स्येदसंततिः ।

निर्येद्भाग्यनर्त्तक्याः प्रयाह इय दिद्युते ॥ २२० ॥

तस्त्रीयसदृशजाह्नानर्मीनिरिय भुवम् ।
 माणसायुर्दृष्ट्यायुः धर्मं तूर्णं गतिं व्यथान् ॥ ४२१ ॥
 माणाग्ने विगलनसूर्यसोममेतज्जगत्पुण्ड्रान् ।
 निरगाधसन्नेषस्य मज्जावनेदससो भुवम् ॥ ४२२ ॥
 द्वापञ्चाशतमवदान्न राज्यं कृत्वा सुखमदम् ।
 पदुष्यायादिशायनेगादियं श्रीश्रीमभूतानि ॥ ४२३ ॥
 बर्णीयमावप्रोद्यच्छृङ्खलामार्धमवान् ।
 शुषेय पतिनी भूने चूषांचमूर्धमति दिवः ॥ ४२४ ॥
 तन्वाले मग्निजो भुक्त्वा दानाज्जनपदाब्धये ।
 दहितायुष्टुतिप्याजांसिवापाङ्गिमक्षिपद् ॥ ४२५ ॥
 राज्यं वल्लवने वने ज्येष्ठे गारयमहीरुषः ।
 वनरायणदातास्तस्मैनेत्राभ्यभिषागदत् ॥ ४२६ ॥
 अनीतगणिनीकोलनताप्यजायुषं भुवम् ।
 वदमावगतप्रोद्यच्छृङ्खलामार्धमवान् ॥ ४२७ ॥
 दायीभूतं दायीभूतं दायिकार्या दायार्थहरम् ।
 ददन्ती मग्निजो निगुच्छृङ्खलामार्गाजितम् ॥ ४२८ ॥
 यत्र तुला दधेकच भागित सूर्ये महीभुजः ।
 धर्तुप्रेरणा धारयेच निर्दिता दृष्ट्यागते ॥ ४२९ ॥
 ददन्ती राजनप्रोद्यच्छास्त्रीदक्षिणवने ।
 वसुधुवसगुणेवाहं वाचमदभुजरा दिवाः ॥ ४३० ॥
 दः दद्याति प्रजापत्यकथा द्यौर्देव नदजीवित ।
 दन्दमदयता दायी जायन्ति नगरागते ॥ ४३१ ॥
 तस्य दायिद्वयैः दाय्यावर्धेनो ज्ञानसोमया ।
 दानेन्दुसूर्यसूर्यसूर्यसूर्यसूर्यसूर्यसूर्य ॥ ४३२ ॥

कर्णारयादयोरिश्रय्य पितुः पार्श्वे नरेभ्यम् ।
 कृत्या पटैकमेवोनं भूगर्भाभ्यन्तरे न्यधुः ॥ २३३ ॥
 नेत्रनालश्रयद्वाष्पधागः स्वाचारकारणात् ।
 मुग्धाधलोफने कृत्या सयं मृन्मुष्टिकां जद्दुः ॥ २३४ ॥
 भूपतिर्मयिता नान्यस्यन्ममो भूरियं गता ।
 इतीय भायनां चकुर्मृन्मुष्टिग्रहणच्छुलात् ॥ २३५ ॥
 जित्यारोन्प्रयलाघ्रणे क्षिनिमिमां कृत्या धनैः सयंतो
 दृष्ट्या कोशमशेषदेशविदिताः कृत्या पुराः स्वामिधाः ।
 सताङ्गार्जितमहिसिद्धिसुमगं कृत्यापि राज्यं चिरं
 हित्या सयंमहो पटैकरचनामन्तं लभन्ते नृपाः ॥ २३६ ॥
 स धैरराज्यदावाग्निसंतत इव शीतलम् ।
 तद्रुहान्तरमासाद्य सुखनिद्रामिषाभजत् ॥ २३७ ॥
 मुखं निद्रावृतस्येय इष्टा मौमाग्यसुन्दरम् ।
 हाजीगानोफरोत्पिन्ने मस्तकं स्यमरात्रिकाम् ॥ २३८ ॥
 अपराधं मया तान बहुशः पापबुद्धिना ।
 मग्ये तेनैव रुष्टस्यमसहायो गतो दिवम् ॥ २३९ ॥
 सिकन्दरनृपो धन्यो यस्यां पश्यति नाफगः ।
 धिद्धां यो धञ्जितो राजन्दर्शनामृतपर्यणैः ॥ २४० ॥
 विहृतं कापि नो तात मां विना स्थोत्सयक्षणे ।
 घदाघ कथमेकाकी भजसे स्वर्गसंपदः ॥ २४१ ॥
 यस्त्य कोमलशय्यासु नागा निद्रां गणावृतः ।
 स कथं भूगणस्यान्तस्तिष्ठस्येकः सशर्करे ॥ २४२ ॥
 प्रतिमुच्य भवन्तं मे प्राप्तस्य स्वगृहं न कः ।
 प्रशपेन्मास्तु मेलोपो भूयो यामिति कोपितः ॥ २४३ ॥

धात्रेयेभ्योऽप चिन्ता तदनु निञ्जसुतेर्योपदायुष्य वाधा
 संसारे सर्वदापुष्टुतिरुति मयिनां निरुधुःखा स्थिति धिक् २६५
 नूनं जातकयोगेन पुत्रेभ्यो दुःखमन्यभूत् ।
 अभूदस्य सुतस्याने भौमो यत्पापपीडितः ॥ २६६ ॥
 पण्डिताः कथयस्तस्य वाचाला येमवन्सदा ।
 त एव ते विना दृष्टाः पौत्रे मृक्ताः पिता एव ॥ २६७ ॥
 यामूसरस्वती नेत्रनिमा विफसिता सदा ।
 ग्रन्थ्या संकुचिता साभूद्बुधपुस्तकसंततिः ॥ २६८ ॥
 तर्कव्याकरणादीनां शास्त्राणां ये अमं व्यधुः ।
 ते राजरजनायालं देशमाणाधर्मं व्यधुः ॥ २६९ ॥
 राजा ये बहु मानिता गृहसुखभीमपण्डिताः पण्डिताः
 शास्त्राभ्यासमदर्शिनं प्रयिदधुमं गार्जनापुस्तुकाः ।
 पृष्ठाः पिः पठतेति ते प्रतिज्ञुः धीजैरल्लाभे गते
 कुत्र व्याकरणं क तर्ककलहः कुत्रापि काव्यधमः ॥ २७० ॥
 योभूत्तर्ककलानिधिः शुभविधिर्दोलाभिगम्यो गुणी
 काव्यज्ञो बहुभाषया गुणिरतः काव्यपुण्याकुलः ।
 मोर्यं दन्त समीदयतेयनितले धिक्पापिनोस्माच्छादा-
 न्ये जीयन्ति शुभा न यागि विपिनं सैसारवृष्णात्रिताः २७१
 हारेणेय विनाद्वनाकुचतटी शास्त्रेण हानेय धीः
 सुर्वेणेय विना प्रकुलनतिनी तावद्व्यादीना तनुः ।
 चन्द्रेणेय विना यथेय रत्नो पत्न्या विना मामिनी
 धेनैवेन विना नृपेन न बभौ बदमोरराज्यस्थितिः ॥ २७२ ॥
 भीमसर्कादिविद्याभ्यसनरसलसद्रूपसर्ववर्षाण-
 प्रेक्षोपदाननानोचितपिचितयशोभूरितारोपदेदः ।

संख्यान्नशाटीमुन्मथ्य रोदनार्थमिधेशितुः ।

शुचेय विमृश चक्रे तमःकचचय श्रुतिः ॥ २५५ ॥

आशाप्रकाराके घन्धदर्शने गुणिघान्धये ।

परलोकं गते तस्मिन्मण्डले प्रोदमूत्तमः ॥ २५६ ॥

तद्दिने रन्धनामायाद्रूहधूमविवर्जिता ।

शोकमूका निदच्छ्रुसा निर्जयिषामग्रपुरी ॥ २५७ ॥

शयागारोपरि शिलां स्काटिकीं रचनोज्ज्वलाम् ।

दीर्घां सर्वोन्नतां रात्रौ मूर्तिं परिणतानिध ॥ २५८ ॥

धनोत्कण्ठदिदृक्षातददृष्टोकाशुषिन्नुमिः ।

यत्र मुक्ताफलैः पूजा लसतीषोपरि प्रभोः ॥ २५९ ॥

पौराः शुक्रदिने भान्ति यन्मान्तःप्रतिचिम्बिताः ।

रात्रेय निकटं नीताः कुतूहलतयात्मनः ॥ २६० ॥

कवाटविकटं वक्षो मुखं पूर्णेन्दुसुन्दरम् ।

शुक्लवदीर्घनासाग्रं नेत्रे कमलकोमले ॥ २६१ ॥

भ्रूलंघ्रे लोमशे भालं प्रभालम्भितलक्ष्मणम् ।

सा बुद्धिस्ते गुणास्नाम्न राज्यकार्यावधानताः ॥ २६२ ॥

स्मारं स्मार जनः सर्वो रात्रः पुर इव स्थितः ।

पर्यन्तनीरसासारं संसारं निन्दते न कः ॥ २६३ ॥

ज्योत्स्ना पूर्णमुधाकरस्य कुसुमात्कर्यो यसन्तस्य य-

त्सौभाग्यं शरदि प्रसन्नमसौ नार्यो नवं यौवनम् ।

राज्यं चैव विवेकिनो नरपतेर्यत्सर्वसौख्यप्रदं

धाता तत्कुर्वते स्थिरं यदि जने स्वर्गार्जने न स्पृहा ॥ २६४ ॥

माल्ये पित्रा वियोगो वरसचिवमियो भ्रातृभृत्यैर्विरोधः

प्राप्ते राज्ये प्रवासो वहिरथ समरोप्यग्रजेनातिकष्टः ।

धात्रेयेभ्योऽप चिन्ता तदनु निजसुतैर्यापदायुध वाधा
संसारे सर्वदासुसुतिहृति भयिनां निस्वपुःर्क्षा स्थिति धिक् २६५
नूनं जातकयोगेन पुत्रेभ्यो दुःखमन्यभूत् ।
अभूदस्य सुतस्याने भौमो यत्पापवीक्षितः ॥ २६६ ॥
पण्डिताः कथयस्तस्य पाधाला येमयन्सदा ।
त एव ते विना दृष्टाः पौत्रे मृक्ताः पिता इव ॥ २६७ ॥
पाम्भूत्सर्वस्यती मेत्रनिमा धिक्सिता सदा ।
मन्यया संकुचिता माम्भूदुपपुस्तकसंततिः ॥ २६८ ॥
तर्कव्याकरणादीनां शास्त्रार्था ये धर्म व्यधुः ।
ते राजरञ्जनापालं देशभाषाधर्मं व्यधुः ॥ २६९ ॥
पृष्टा ये बहु मानिता गृहसुखधीमण्डिताः पण्डिताः
दास्याभ्यासमदमिदं प्रविदुःप्रमथार्जनासुसुक्ताः ।
पृष्टाः किं पठतेति ते प्रमिजगुः भोजनलाभे गते
कुत्र व्याकरणं क तर्ककलहः कुत्रापि काव्यधर्मः ॥ २७० ॥
योभूत्सर्वकालानिधिः शुभविधिर्दाताभिगम्यो गुणी
काव्यज्ञो बहुभाषया गुणिरतः काव्यपुण्याकुलः ।
सौम्यं हन्त समीक्ष्यतेपनिनले धिक्पापिनोस्माच्छाङ्गा-
भ्ये जीवन्ति शुभा न यामि विपिनं संसारदृष्ट्याञ्जिताः २७१
दारेमेव विनाङ्गनाकुचतटी शास्त्रेण दोमेव धीः
सुर्येमेव विना प्रकुलुर्नालिनी तादृश्यहीना तनुः ।
चन्द्रेमेव विना सधेव रञ्जनी पत्न्या विना भामिनी
देवैकेन चिन्ता नृपेण न बभौ कः समोरराग्यस्थितिः ॥ २७२ ॥
धीमत्तर्कादिविद्याभ्यसनरसउत्सर्गसर्वशरीण-
प्रेक्षोद्यदानमानोचितपिपितयशोभूषिताद्येवदेहः ।

धीतेनोत्तमदीनो मर्यादातिरङ्कः सर्वसाध्वजरीणः

कदलीराशोर्जविन्ना विदमसि स्वगणो योजनानेव नराम् ॥ २३१ ॥

हन्तादि शोभती शम्भो नृपसतोत्पत्तिविश्वना ।

निपात्यमानद्वया विभ्राजित माधवस्य मे ॥ २३२ ॥

हृद्यो हन्ताधिरम्भुतमं योजनार्थं जनैर्गो

मानागरीनेनृपमणीभूदिसां भूविपत्रः ।

नराभ्यां पातनमजननासाहमशुभित्तोक्षि-

धनेकास्तापुपवनगर्भं सर्वमेव प्रनष्टम् ॥ २३३ ॥

या कारकनभा मध्यामवर्ष्गीनेनभूतनेः ।

धर्मेकेन तच्छापाव्यासां स्वज्ञोपमामनम् ॥ २३४ ॥

शुभे राज्यमहामोघी भूपप्रमयशायुता ।

तत्तस्मैयकरनीयः क्षतिर्कायांश्चादिप्यत ॥ २३५ ॥

प्रभवत उत धायन्त्यत्रभुः सौम्यदाता

विदर्धति नृदुःसाधनंयकास्तस्य मानम् ।

इह यस्मान् यमन्तां यावदेव स्वतन्त्रां

मधुकारिषकमेकास्तायदेवाद्रियन्ते ॥ २३६ ॥

केचिदप्यर्थादाया ये मेघकास्तस्य भूपतेः ।

तेप्यनन्तरविमानानृणतुल्यापमां गताः ॥ २३७ ॥

इति पण्डितधीयरविरचितायां जैनराजतरङ्गिण्यां जैनशाहि-

धर्षणं नाम प्रथमस्तरङ्गः ।

द्वितीयतरङ्गः

यन्मे पिभ्यमयं देवं सर्वपापान्त्रनायकम् ।
 यद्विराजयन्स्सुम्न्या तापूजाफलमाहुः कः ॥ १ ॥
 पदो दक्षिण एव यच्छति पदं यत्रैव ताल्येच्छया
 तत्रैवेच्छति नाम धामधरः संचारमह्वारतः ।
 हार्थं मण्डलमण्डितां समपदां चारीं मयीर्नाति या
 मन्वायां न सदा दशानु सुमितां देवोर्धनातोभरः ॥ २ ॥
 मय दैवराहाख्यां व्यापयन्मुद्रिकापयैः ।
 हाजीनानोमहोद्रास्यं त ज्येष्ठमनिरदिने ॥ ३ ॥
 मन्वायां दक्षिणानन्दो तत्तापुहन्तमूषकः ।
 यमायाधिजनानन्दो न राज्यमहपोत्मकः ॥ ४ ॥
 शुभांशुवर्धिते राजनरुभेः सुमरादिभिः ।
 बभौ सिङ्गदरुणे पूर्णं दीरिष तारकेः ॥ ५ ॥
 राजधान्यङ्गने दैवं सितामननिराधिपत् ।
 भक्तिनोरत्नो नरो राजा देवोत्तमनिर्वाणुमार ॥ ६ ॥
 बभन्तुभूपरेरमे सिन्धौ तस्वानुजामञ्जौ ।
 इन्द्रोः पुरस्तादुदस्तायिव शुक्रहरस्वरो ॥ ७ ॥
 राक्षो हसामननोरोरासुद्रास्यनिरुहो दरो ।
 सौषर्ष पुष्पपूजाज्जं परच्छादितिराज्यः ॥ ८ ॥
 न राज्ञोदैवदरुणो धनरातोऽपिप्रथमः ।
 धातधर एव धरं दधर धरदीधरः ॥ ९ ॥
 सोनुञ्जं हवसयं भूमिकदम्बः सुसिन्धेरमात् ।
 बन्तामखानं नानामदेरो तं हवसयं व्यधात् ॥ १० ॥

तृतीया राजनरूपिणी ।

यजेः कृतापकाराणामप्यनुषङ्गमेव सः ।
 प्रसज्य भिदः पूर्वं हि हन्ति दम्निताय ततः ॥ २३ ॥
 गृहभाषो महीपालकस्तच्छेदो यतोपिदम् ।
 तदा हस्मन्कोरोतो संमाम्नाधिकृतं व्यधात् ॥ २४ ॥
 कृतापनापिनारातिष्ठन्नकोपो महीपतिः ।
 भस्मान्तराग्नौ वह्निरिषासीत्परमुत्तुदः ॥ २५ ॥
 कर्त्तव्यतायमवाङ्गीधित्स्वभाप प्रतिपादयत् ।
 कर्त्तव्यदुस्मीलवर्षीत्या नानापुत्तिरभूत्पुनः ॥ २६ ॥
 प्रमादहन् भूत्यानामभूद्वधपवीपमः ।
 मनागप्यपराधेन बभूवास्तद्वर्त्तनमः ॥ २७ ॥
 देवः पितृहतामात्यकिर्यङ्गामरत्नदयः ।
 विषायांमदने बाधे बभूवुर्धनपञ्चजाः ॥ २८ ॥
 यौत आराधय त्वयो भूत्या दुर्धनपञ्चरिणः ।
 मर्द्दाय जम्बुकाधेरस्तद्रान्ये मयपिदलाः ॥ २९ ॥
 धीर्जननूपती शान्ते मूर्धंगूदरिलोपमे ।
 मवाधस्त पुनर्लोकं ब्याला इय निवोगिनः ॥ ३० ॥
 विस्मदपसो रचिरञ्जिताशः
 बलाबलापो विपुधोपजीव्यः ।
 पूर्वेणुनानेन समोस्तिषोन्वः
 कलह एको यदि नास्य दोगः ॥ ३१ ॥
 भूत्यास्मदूपाः नोयं सर्वाङ्गहन्तीति वदिया ।
 वेष्यं पुरप्रवेशार्थं मिथस्तदूपा व्यपुः ॥ ३२ ॥
 कुहृत्यग्रेकः पापघान्यायोत्कोचहारकः ।
 त्रियामघदिवाजीतो रात्रौ रिक्तेतयाभिधः ॥ ३३ ॥

कामीय व्यसनं नित्यमुपालब्धोपि भूभुजा ।
 यं त्यक्तुं नाशकद्राजा संस्तवाद्दुर्दयंगमम् ॥ ३४ ॥
 संचितार्यः प्रजायासैर्मुद्रादानादिकर्मभिः ।
 आसीत्स्वकार्यकुशलः स्यातो घृतः स नापितः ॥ ३५ ॥
 रुद्धं चिसेन काठिन्यं माधुर्यं जिह्वया घृतम् ।
 शठस्य यस्य सततं लोकोद्वेजनकारकम् ॥ ३६ ॥
 येनाधिकारादेशोस्मिन्प्रजाः कुकर्मभिः कृताः ।
 दुःखिता रक्षिताः पूर्वं पुत्रवच्छ्रीमहीभुजा ॥ ३७ ॥
 मीरमोक्षारनामापि युद्धिमान्प्रथितो भुवि ।
 नितरामपकोपाग्रे राज्ञः साचिव्यमादधे ॥ ३८ ॥
 घारसल्पाद्विहितो राज्ञा स चुटुगणनापतिः ।
 समस्तकार्यस्थानेभ्यो भुङ्क्ते राजोपजीविकाम् ॥ ३९ ॥
 यो वर्धनैकनिरतः शिल्पिहर्षहेतुः
 संदर्शितानुलफलः कृतकर्षणेषु ।
 जातोपि यः प्रतिदिनं हृतसर्वतापः
 सोऽयं धनस्तुदति दुःसहयज्ञपातैः ॥ ४० ॥
 दुर्मन्त्रिप्रेरितो राजा व्यधान्मदधिचेतनः ।
 प्रजाभाग्यविपर्ययासाद्विवेकविगुणाः क्रियाः ॥ ४१ ॥
 सिकन्दरपुरीषार्धस्यनिर्माणविफीर्यया ।
 अभृतोपवने प्रांशुतरुच्छेदनमादिशत् ॥ ४२ ॥
 छिन्नास्तान्पुष्पितान्बृक्षान्समीक्ष्यैतत्समुत्थिताः ।
 तच्छुचेव व्यधुस्तत्र रोलम्या रोदनध्वनिम् ॥ ४३ ॥
 तन्निर्माणप्रहोन्वेषां न केषां प्रत्यभाद्दि ।
 अग्रे दिनपतेर्दीपप्रकाशनरसोपमः ॥ ४४ ॥

दुतीया राजतरङ्गिणी ।

तद्भूमः क्षीय एवैव करोतीति विनिश्चितम् ।
 क्वादिनापि क्रिया हेतोः पूर्णत्वे तं नृपं ज्ञेयात् ॥ ४५ ॥
 बट्टमामय शोचानां नापिनोषययच्छिदाम् ।
 भूषात्तपाक्षयमिरतः क्षीयनोपि तथाकरोत् ॥ ४६ ॥
 नापितो मिरुणः पापी कोपी कक्षपाटितान् ।
 वैश्वान्तकुपदीप्य कारुण्यमाग्न भूयते ॥ ४७ ॥
 खलितानमजज्ञानुः स्वायनायान्तिकः पयि ।
 द्यूता एतेऽपिरेव्याम्याम्यक्षयानज्यपातयत् ॥ ४८ ॥
 जीयन्तो गजरात्रे ते ह्यनुदुम्बोकयेदनाः ।
 पारेः नापुञ्जलेहंशः एतदृष्टं पुनस्तरे ॥ ४९ ॥
 वैदूर्यमिषजं बाण्य दूषकं परपरागम् ।
 समुक्षदग्धनागृत्तमुज्जनातोष्ठपट्टयम् ॥ ५० ॥
 तथैव नानन्देयार्दीन्निश्चयज्ञादिमंयुतान् ।
 पञ्चयानकपेठुत्तमिहानामकद्वरतकान् ॥ ५१ ॥
 विदद्यायववच्छेदयलायेपणकर्मणा ।
 स पूर्णनापितः पापी बभूव नरसीनिकः ॥ ५२ ॥
 माचार्यपुत्री जय्याक्ष्यस्तया भीमामिषो विजः ।
 छिन्नाक्षी रूपं यथाशक्ती वितस्तायां समीगृहताम् ॥ ५३ ॥
 मघलीलाभ्यसनतस्तद्राज्यं बाह्यदेशयत् ।
 भार्सीन्माद्रौक्यद्वीदी देशेऽत्र प्रभुप सुप ॥ ५४ ॥
 तन्मघर्षसिके रात्रि सर्वमोगपराधुषे ।
 मरुदादीधुविकाशस्ते सुलभा न मुहोमवत् ॥ ५५ ॥
 बुज्याद्भुज्यादिवस्वान्तेषाम्नी नीतगुणाम्बुधेः ।
 मल्लाहोदकनामासीत्तन्नीपायगुह्ये ॥ ५६ ॥

कूर्मवीणादिवाधानां प्राप्यास्मद्रीतकौशलम् ।
 आजीवं क्षणमप्यासौत्र तन्त्रीवादनं विना ॥ ५७ ॥
 तन्त्रीवादविशेषज्ञो राजा व्यञ्जनधानुभिः ।
 स्थयं घादननिष्णातो धैणिकानप्यशिक्षयत् ॥ ५८ ॥
 रघाववाधरचनैर्वहोलाद्यैश्च गायनैः ।
 राज्ञः प्रसादात्किं नातं तत्तत्कनकवर्णिनः ॥ ५९ ॥
 शौचालयस्थैः सुरतालपस्थै-
 भूतैरिवान्तश्छलनप्रवीणैः ।
 वशीकृतो यः पिशुनैर्नरेशो
 विभेति तस्मान्ननु को न मर्त्यः ॥ ६० ॥
 रहः स्थितं नृपं जानु पिशुनः पूर्णनापितः ।
 अपृच्छत्प्रेरितोमात्यैश्चिकीर्षी पूर्यमन्त्रिषु ॥ ६१ ॥
 भयत्पक्षयिनाशो धैः कृतस्त्यत्पितृमन्त्रिभिः ।
 प्राप्तराज्येन भयता त एव प्रयत्नीकृताः ॥ ६२ ॥
 भर्मा हस्मनकोशेशमुख्यास्तदनुजाहताः ।
 संविधूतो धिया तत्तद्वशीकारसमुद्यतः ॥ ६३ ॥
 भस्ममर्धशरीरस्थं भ्रात्रर्पितमरः सदा ।
 तत्तं सपुत्रभृत्यस्य न भादो भयिता चिरात् ॥ ६४ ॥
 भृत्येत्यर्थाद्यन्मत्पुत्रः सत्यं मद्नुजाप्रियः ।
 किं तु प्रथामि येनायं रक्ष्यते कुटिलाशयः ॥ ६५ ॥
 उग्रं मद्नुजस्त्रीवृणो मत्पदाक्रान्तिमूद्यतः ।
 भनेन क्रद्दुमिच्छामि कण्टकेनेव कण्टकम् ॥ ६६ ॥
 कार्यापेक्षावशादेतं रक्षामि न तु गौरवान् ।
 भृत्येति छिन्नाम्नहतो व्यधाञ्जातचिकीर्षितान् ॥ ६७ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

मन्त्रान्तरेप्रजो राजो मन्त्रदेशादलान्वितः ।
 भानुराज्यजिह्वापांये पणोत्सं प्राप दर्पितः ॥ ६८ ॥
 तच्चक्षुष्या नृपतिः शुद्धस्तान्समानीय पैतृकान् ।
 अपोचरिक्वा नु कर्तव्यं ते तमित्यूचुदत्तरम् ॥ ६९ ॥
 तद्विक्रान्तेनृपन्धं ते छेत्तुं यामोस्य तिष्ठतः ।
 बभ्रव्या दुःसहः प्राप्तस्तदाशा दीपतां विमो ॥ ७० ॥
 भृत्येति कातरं याक्यं तेषां दुर्लभ्यचेष्टितः ।
 तत्पक्षपातिनो छात्या तथेति प्रत्यपद्यत ॥ ७१ ॥
 प्रतिमुष्य नृपस्तान्स राजाधित्यप्रवीप्रिजान् ।
 आनीय किर्यदारादोग्मन्त्रिणः कार्पणिगुणान् ॥ ७२ ॥
 इयं हस्मनकोशोशचक्रिका यासमागतः ।
 एतद्वधेन महः स्वादन्यथाभ्यन्तरे विशेत् ॥ ७३ ॥
 तत्प्रातरेते हस्तप्या युनयानीयेति तापुषः ।
 छप्रपौषः सेषकान्स्यानकरोत्कृत्तसंविदः ॥ ७४ ॥
 एषा प्रातः समाहूय विद्युष्टानुषया गृहात् ।
 सर्वे हस्मनकोशोशमुष्यास्तूर्णं समापयुः ॥ ७५ ॥
 कम्पते तुरगस्त्रस्तो कातपूत इषाधतः ।
 ताडनैर्बहुशः साधुः प्राप कदाचूपाहनम् ॥ ७६ ॥
 महार्होस्तरणस्यांस्नाप्राजकर्तव्यताकुलान् ।
 कोशोशहस्मनमीरकाषादीन्पञ्चपापुषः ॥ ७७ ॥
 भृत्यैः संजल्मीपयेराहसैर्मण्डपान्तरे ।
 छलाद्विभ्वासमुत्पाद्य राजधान्यन्तरेषधीत् ॥ ७८ ॥
 किं द्रोह इति यापरस कोशोशोभ्युत्थितोप्रवीत् ।
 द्रुपदीकप्रहारेण तापाप्राणैर्भ्यंयुज्यत ॥ ७९ ॥

शस्त्राघातैर्मुमूर्षुः सन्नुत्थितो मीरकाककः ।
 यत्र पथाशेषः कुर्यन्पुनः परशुना हतः ॥ ८० ॥
 लिङ्गघट्टाद्मीरास्थः स विद्याभ्यसनी गुणी ।
 हतो जनमनःकान्तो ययौ कस्य न शोध्यताम् ॥ ८१ ॥
 जीयतां मनसा चैक्यं तेषां नित्यममूषया ।
 शस्त्रघट्टतनूद्रष्टृज्जोषितैक्यमभूत्तथा ॥ ८२ ॥
 वर्णकम्बलपृष्ठस्था जीयन्तस्ते यथामघन ।
 निद्राणा इव ते तत्र मृता अपि तथेक्षिताः ॥ ८३ ॥
 क्षत्रमात्रास्तथा शस्त्रैर्मरणं राजवेदमनि ।
 भनम्यसुखमं तत्र तेषां स्थापार्हनामगात् ॥ ८४ ॥
 न धिक् न वा दावास्ते न भृत्या न शयाजिरम् ।
 तेषां तथा प्रमीतानां यथायन्तोपहारिताम् ॥ ८५ ॥
 निजपरिमयमीत्या बन्धयो यागिनि दूरं
 त्यजति यः निजपत्नीं वा कथा रोपकानाम् ।
 प्रतिदिनमृणहन्तास्नाहने बन्धने वा
 मयति हि यममन्त्राद्वाजमन्त्रातिचरः ॥ ८६ ॥
 स्फुलिङ्गादिह्वनात्पृष्ठघृष्णमर्षोपगर्भणम् ।
 मच्छाच्छरपानाच्च कष्टं मृषानिगेयनम् ॥ ८७ ॥
 प्रपृष्टार्गिरिपादगन्धे यज्ज्वालेनिदयनायनम् ।
 इष्टिच्छानिष्मनो मीत्या भूगर्भेषु निवेदिताः ॥ ८८ ॥
 पुनर्न्यस्य मीमृक्षन्नाः स्वशार्ङ्गजिगार्थे
 यत्नं नन्दैश्च बहुकारुण्यं दण्डिनाः ।
 मां विष्णुशक्तिं परमेश्वरप्रणरेण
 जगत्पतिं को मम यथा मार्यं कथं वदाम् ॥ ८९ ॥

तृतीया राजनयनिकी ।

यः स्याद्युपोषधिमपैति स्यदेदनिष्ठं
 यस्यान्तको भवति मित्रनयातिवदयः ।
 युज्येत तं प्रति दायाजिरवर्गं कर्तुं
 ज्ञेच्छेत्तु युज्यमानमात्रमिदं मतं मे ॥ १० ॥
 ते विप्रयणमहाद्याः हृत्पापि स्यदायाजिरम् ।
 भवते यत्र मृता मासे भुवि तथैव दायिताः ॥ ११ ॥
 एकः यको भुयो हस्तशतमात्रावृत्ती रतः ।
 पराप्रवेशदो यत्नाप्राप्तो लज्जते न किम् ॥ १२ ॥
 धुनं दच्छात्यतः शुभमदिलाल्येच्छवमूलते ।
 स्याप्यते तापुनं तस्मिन्पल्लोकगते मयेन ॥ १३ ॥
 भद्रो लोभस्य मादास्य जीपप्रयत्नमात्रमपि ।
 दायाजिगपदेशेन युज्यमानायस्य भुवः ॥ १४ ॥
 मदागती हस्त युज्यन्तु हस्तयन्ताः दायाजिरम् ।
 तस्मिन्मणेन जीवन्ति विद्यमानोपि युगुक्षिताः ॥ १५ ॥
 यद्येवम्यदृशोनाचारो हस्तमात्रे भुवस्तले ।
 स्यादायाजिरदो नित्यं साधकादो तथैव तम् ॥ १६ ॥
 स्याद्यनुविता मित्रा प्रस्तापार्थित्वात् यत् ।
 सन्तप्या मीगुदेवैरमात्रविषाखो निरर्गलाः ॥ १७ ॥
 ये राजप्रेममयमवाप्य निवीर्य लोके
 युज्यन्ति संवयसतो न च दायाजिगी ।
 भागुच दायाजिरतत्त्वज्ञानधनुःका-
 वने बोरारस्यामिर्माहितरति राहाः ॥ १८ ॥
 इत्येव शुभनुर्गादि तेषां तद्दाजमादत्ताम् ।
 तापुदुर्गद्विषाज्येनोत्तप्येवा वर्यादिवा ॥ १९ ॥

कोशेशसंचितं स्वर्णपूर्णं रूपकमाजनम् ।
 दृष्ट्वा धिक्कृत्य कृपणं शूत्कारं नृपतिर्व्यधात् ॥ १०० ॥
 तत्पक्षान्वहारागादीन्दुतसर्वस्वसंचयान् ।
 कारायामक्षिपद्राजा मुक्तैकं सैदद्गुस्सनम् ॥ १०१ ॥
 अन्ये पित्रपराधेन तस्माद्भृगुसुतोपमात् ।
 क्षत्रिया इव ते सर्वे नाशं प्रापुः पुत्रतनाः ॥ १०२ ॥
 यासंतिपितुः समा योग्या तत्तत्कार्यविशारदा ।
 स्मृतपूर्वोपकारेण तेन सयांससादिता ॥ १०३ ॥
 अन्तरङ्गान्हमेमादीन्पञ्चपानधिकादरैः ।
 अरक्षत्प्राक्तनां स्मृत्या प्रेमसेवां च पैतृकीम् ॥ १०४ ॥
 आदामत्मानः पर्णोत्से श्रुत्वा कोशेशनाशनम् ।
 स्वनामान्वर्धतां विभ्रघयी भीतो यथागतम् ॥ १०५ ॥
 यद्दामत्मानो विभ्राणस्तद्वधाच्छुद्धितो भृशम् ।
 गृहमेत्य नृपेणाभ्यासितः कार्यावलोकितः ॥ १०६ ॥
 अस्मिन्नघसरे मद्रमण्डले तुमटक्षयः ।
 अभून्माणिष्यदेषस्य तुरुर्कः सह संयुगे ॥ १०७ ॥
 मातुलेन समं यातो धोऽयं तत्रैव संगरे ।
 आदामत्मानः स प्रापच्छर्माभ्रमुल्लः क्षयम् ॥ १०८ ॥
 केप्यूधुः स निर्जेरथ हतस्तत्र भयाधितैः ।
 केपि मणशलाकाप्राहृष्टमर्मविदारणात् ॥ १०९ ॥
 धुततन्मरणो राजा दूतैरस्यन्तदुःश्रितः ।
 तद्देशाच्छयमानोऽयं जननीर्मन्त्रिणौ न्यधात् ॥ ११० ॥
 उपेष्टोऽपि दार्यनिलयोऽपि बलान्वितोऽपि
 प्रातोऽपि जन्ममुपमासधनप्रपञ्चः ।

तृतीयराजवर्णिका ।

विद्याय राज्यमुचितं न ह्यन्यथा
 मान्यैषिमा न हि मयन्ति समीहिनाथः ॥ १११ ॥
 अथ वा विनृदायः न तस्यापि फलितोमयम् ।
 यदातोपि निजं देहं परदेहो दत्तं तमः ॥ ११२ ॥
 अत्रागते महोत्पाता दिव्यसौभाग्यनिशानः ।
 भद्रपूर्विकयेषां पुनर्पतेर्जनकजयदा ॥ ११३ ॥
 तथा हि प्रथमं रात्रिं पुष्पलीलाभिकीर्तय ।
 गते महोत्पातोऽपि भूमिकज्योमयमहात्मा ॥ ११४ ॥
 अस्माकं जन्मः कोपि तुली निवाधुना दिव्यः ।
 इतीह देहो तावतां यथापुनर्जन्मदा ॥ ११५ ॥
 परभूतपूर्वैरिह पुण्ड्रः केतुर्नेमि विरगुतः ।
 पूर्वं ब्रह्मसत्तामेव इहो दिव्यस्य गृह्यता ॥ ११६ ॥
 न ह्यविरगुतः पुण्ड्रः बालपुनरोपमो दिने ।
 एकस्मिन्तीर्थे प्रत्यादां तस्यैव इहो जन्मः ॥ ११७ ॥
 शुभमगृह्येयं राजमगृह्यन्तमेतामसम् ।
 देवात्मन् इहो राजा वां विद्या ययनस्ये ॥ ११८ ॥
 गिरादयोक्ते केरवर्ग्याः भीमनरागते ।
 विशाखपोतं पुषुवे तुली च प्रत्यक्षस्ये ॥ ११९ ॥
 निष्कृतः राजमगृहीतः न सकलोमयम् ।
 यथागच्छेत् पुनरादायिः पुष्पमोदमा ॥ १२० ॥
 पुष्पमोदमादायन्तमेव सोमितयवेचम् ।
 इति दृष्ट्वा जन्मः सर्वे इहो इत्यस्मिन्महत् ॥ १२१ ॥
 अत्रागते यथागीहमागच्छति विद्वद्महत् ।
 दिव्यस्य विरगुः पुनर्पतेर्दिव्यः पुनः ॥ १२२ ॥

तद्गुण्या यगनाः मर्गे गगना वृद्धा नृपाम्निक्म् ।
 शुक्रशुर्वेन गजापि लोकपीडनमादिशन् ॥ १२३ ॥
 मज्जगमरगुद्यादीग्यकीयाम्भेगकानपि ।
 तन्मोपेनाकरोद्राजा निरुक्तभुजनासिकान् ॥ १२४ ॥
 त्यक्तस्यजातिवेशास्त्रदिनेषु ब्राह्मणारयः ।
 न महोद न महोदमित्यूनुर्मद्लुण्ठने ॥ १२५ ॥
 बहुनातकमुज्या ये पुरे सगतीष्टदेयताः ।
 क्रोधेन तेषां नगरे तदोत्पातो महानमूत् ॥ १२६ ॥
 दत्ता भूर्जनमूपेन येषां गुणपरीक्षया ।
 तेभ्यस्तां निर्निमिषेनाप्यहरन्नधिकारिणः ॥ १२७ ॥
 समादिसफरो मासः प्रसिद्धो म्नेच्छदर्शने ।
 सपर्यदर्शनविप्राय न केषां मयकार्यभूत् ॥ १२८ ॥
 भूपं नित्यमदोम्भक्तं स्वतन्त्रं मग्निमण्डलम् ।
 उत्कोचहारिणः सपर्यानन्तरङ्गांस्तरङ्गितान् ॥ १२९ ॥
 दर्शितायलपीडार्तिपण्डितानवलोक्य च ।
 स्मृतधीजैनभूपालगुणमालस्तदा जनः ॥ १३० ॥
 देशे सरुदिताक्रन्दं शुशोचात्यन्तदुःखितः ।
 सर्ववृद्धिधिरारूढो ग्रस्तो दृष्टपराभवः ॥ १३१ ॥
 सर्वकार्यान्तरक्षोर्यं शयं याति कदा नृपः ।
 इति येप्ययदन्तुष्टास्तत्सुतविमवार्थिनः ॥ १३२ ॥
 पारसीभाषया काव्ये यदूचे दूषणा विशाम् ।
 स शापः फलितो देशे धीमज्जैनमहोपतेः ॥ १३३ ॥
 सेवकाः कितवप्राया भुक्तप्रेष्या नियोगिनः ।
 तच्छापादिव कालेन प्राप्तात्यन्तनिपीडनाः ॥ १३४ ॥

कालाधारामसिलतामिव वीक्ष्य तदाधिताम् ।
 कम्पं के नात्र देशस्थाः प्रापुस्तद्भयतो जनाः ॥ १४७ ॥
 सेना दीप्तिरकोटीयाः शिथियुस्तां मयच्छिदे ।
 यलिभिर्मङ्गलादेवीमिवोघ्रतमुवि स्थिताम् ॥ १४८ ॥
 मद्रगगडचिम्बेदा राजहंसास्तमाययुः ।
 सरोवरमिव प्रोद्यच्छुक्लपक्षा विनिर्मलम् ॥ १४९ ॥
 राजपृष्ठास्तरोधेन स्वपदार्योपपादकैः ।
 मातुलैरपि तस्यामे सुल्हर्णैः कल्हणायितम् ॥ १५० ॥
 कौमारोद्धसिकं वीक्ष्य कटकालंकृता अपि ।
 अभूवन्धैर्यरहिता माहिला महिला इव ॥ १५१ ॥
 यक्षपङ्क्तिस्तरन्ती सा ज्यलेमस्तनदीतटात् ।
 तासेना रामयस्त्राग्निसेतुकीतुकमातनोत् ॥ १५२ ॥
 कुटीपाटीभ्यरप्राप्तं तत्सैन्यं दैन्ययर्जितम् ।
 नारायणोदरोद्गच्छद्भिश्चलोकभ्रमं व्यधात् ॥ १५३ ॥
 संप्लुष्टे भोगपालानां पुरे मद्राचिताम्यपि ।
 सुचिरं भूमितान्वासगृहाणि हृदयानि च ॥ १५४ ॥
 उभाद्दृढसंमङ्गतचतुरङ्गतर्जिता ।
 बाल्येभ्वर्गिरः पादमूलं प्रापास्य बाहिनी ॥ १५५ ॥
 तदीयकटको दीपस्तचतुरङ्गतर्जितः ।
 तं तमेव नने चक्रे येन येन ययापहन् ॥ १५६ ॥
 निस्तूणं मृतलं तत्तु निष्पार्णाया जग्राशयाः ।
 निरिग्नताम्यरण्यानि तत्सैन्ये चलितेमवन् ॥ १५७ ॥
 माहं मेमाग्य राजास्मै दत्तमगागमयेग्वहम् ।
 शुर्वग्वहन्कयास्यानमभूय भूतपुस्तकः ॥ १५८ ॥

दुनीया राजतरङ्गिणी ।

वाग्दीप्तमूपात् ॥ न यन्मातृमहनिर्धनः ।
 अमवर्षत्रमागामे कदमीगुगमनोगुहा ॥ ११२ ॥
 तापद्वयं बद्धामन्त्रातो दामनिर्गन्धः ।
 आचान्तमन्त्रिणामन्तो ज्ञान्वा ज्ञाननिर्गन्धम् ॥ ११३ ॥
 अथ वनतपामेन शीघ्रदेहबन्धुविधिः ।
 एव यान्तोषितप्राधिकाधिकोभूतमर्दीपनिः ॥ ११४ ॥
 मातो दामनपानः न पूर्णचन्द्र इत्येति ॥
 तागुहमन्त्रिणः यान्निव श्रेष्ठिनाम्नधान् ॥ ११५ ॥
 किं मैतेन नमामीतो बद्धा विजगन्महाः ।
 इति रोमं पुनः राजा विदुमर्पितोमर्दीत् ॥ ११६ ॥
 पश्चिमादागतं धुन्वा तमगुहोर्ध्वनिमयः ।
 बद्धामन्त्रातो मन्त्रेदोर्ध्वदेह इव शोभन् ॥ ११७ ॥
 मातो पुनोर्ध्वनिः शोभूय तदवधिकादः ।
 मन्त्रागर्ध्वनिनादातो धीधीत्येव यन्मयः ॥ ११८ ॥
 अर्धोर्ध्वनिनादातो मन्त्रिणामन्त्रातो मर्दीपनिः ।
 याचागताय पुत्राय इरी इरीमन्त्रावय ॥ ११९ ॥
 भूतं वदनुजभीतोभूतान्वातं शोभयथा वयम् ।
 पश्चिमागर्ध्वनिनादातो भूतमेवाकरोन्मुने ॥ १२० ॥
 बद्धातो वयमेव भूतं मन्त्रुर्ध्वनिर्दाम्निः ।
 न तन्मन्त्रुर्ध्वनिर्ध्वनिः दामनीनाम्नवन् ॥ १२१ ॥
 यान्तोषे राजधान्यं तन्मन्त्रुर्ध्वनिर्दाम्निः ।
 अन्त्रोद वयं धुन्वीर्ध्वनिर्दाम्निर्दाम्निः ॥ १२२ ॥
 तच्च पुनः तन्मन्त्रुर्ध्वनिर्दाम्निर्दाम्निः ।
 धुन्वीर्ध्वनिर्दाम्निर्दाम्निर्दाम्निर्दाम्निः ॥ १२३ ॥

कक्षादिगमुत्तैर्धूमिनीतः शङ्खसमन्वितम् ।
 एतन्मन्त्राय इतिर्दशः शीघ्रं चानेनम् ॥ १३१ ॥
 भित्तोऽङ्गानमन्त्राणांकोणि भोगी विक्रियमानः ।
 निरीकरीरध्वजस्य मने क्व दृग्गन्धः ॥ १३२ ॥
 तन्नीरध्वजयोगेन प्राप्तदाहो दिव्यनिशम् ।
 कावुनि स्म स्ममन्त्रं क्षणमात्रं न जीवनम् ॥ १३३ ॥
 राजधाम्यगते राजसुतः स्रज्जनकार्त्तिकः ।
 भागुक्ताद्यदमीगुक्तस्तदिनेषु स्थितिं व्यथान् ॥ १३४ ॥
 शुभ्रं पितरि छात्या मदनो दर्शनागतान् ।
 तन्निर्गमनिरीधाय द्वारधाम्यां मन्त्राव्ययान् ॥ १३५ ॥
 स्यात्तयस्योनुजो राजो मयदर्शनमन्त्रमः ।
 करानिव रयिस्तीक्ष्णां द्वारान्मन्त्राव्ययान् ॥ १३६ ॥
 तत्कालं राजलक्ष्मीः सा पितृव्यघ्नानृषयः ।
 द्वयोरासीत्समाकृता चित्तं संशयधीरिव ॥ १३७ ॥
 भ्रान्तरं हृदायुक्तः समन्वय सचिपैः सह ।
 बहामन्त्रानमागत्य युक्तमित्यप्रवीक्ष्य ॥ १३८ ॥
 स्वामिहैधरशाहोय समर्प्य स्वययन्वयि ।
 सुगृहीताभिधौ भ्राता प्रयातः कीर्तिशेखरात् ॥ १३९ ॥
 ज्येष्ठोधुनायशिष्टस्तज्ञवान्भज नृपासनम् ।
 स्वयं हस्मन्क्षानाय यौवराज्य प्रदीयताम् ॥ १४० ॥
 त्वत्पित्रा महतो यत्नाद्रक्षिता चकिता सती ।
 सेयं त्वयाच नगरी पाल्या कुलवधूरिव ॥ १४१ ॥
 किमन्यत्पुरलुण्टाकाः काका इव बलिप्रियाः ।
 यथागतं प्रयान्त्वेते कुशब्दा मलिनत्वपः ॥ १४२ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

शुत्थेति भावितं तस्य कोपकृसाक्षरोप्रवीत् ।
 शुद्धिगधो जनकस्यकृत्स्नादकल्पद्रमोपमः ॥ १८३ ॥
 सदैवादमन्तानः स बाधितस्तपुपाधिभिः ।
 परलोकमनालोच्य स्वार्थं संख्यय दूरतः ॥ १८४ ॥
 अस्यस्यः स यथा ज्ञाता मेधितः सततं मया ।
 जानात्येवं न को राज्यं यथा तस्य मयाञ्जितम् ॥ १८५ ॥
 कौरवं मञ्जादपुनोष यद् कैयास्य योग्यता ।
 अस्मिन्मात्येतुके राज्ये योग्यो मदपरस्तु का ॥ १८६ ॥
 स कनीयानहं ज्येष्ठो ययसा च शुभेन च ।
 दृष्टिर्वा पीरमोग्यायां साध्याः कौरवसरोधुना ॥ १८७ ॥
 इत्याद्यनुचितं यत्तद्योक्तं तं प्रायमोक्षयन् ।
 मेः स मयितकम्बोभूद्राज्याये कृतभावनैः ।
 अप्राप्यैतास्तथा मया निराशा समपद्यत ॥ १८८ ॥

प्रत्यागच्छे नाशे

द्वन्द्वजलोपस्य बन्धमूलस्य ।

शुपगा प्रसरवादी

भूतिरिष संतो मतिर्मेतां ॥ १८९ ॥

शुनमशुनवाक्ये चेदग्रहीष्यप्रयान्वितः ।

तुरगापञ्जितं मयमदास्यचेत्स्वयं गतः ॥ १९० ॥

अथयातं तमेकः चेदहनिष्यद्विजयतः ।

कांती दनुमयास्यचेतिधतं पितृपुरान्तरे ॥ १९१ ॥

अथया बाह्यदेदी चेदगमिष्यत्तदध्यना ।

निगृह्य क्रमराज्ये चेदगमिष्यच्छुनैर्महीम् ॥ १९२ ॥

कमातसचलस्यास्य विगु नरवेदितम्भनः ।

बालबालिदाभूम्यांका शुनवाक्याविनिधयात् ॥ १९३ ॥

अनभिप्रतया तेन तव किं किं न हारितम् ।

नास्मत्कोपि चिरं मोक्ष्यत्यतितीक्ष्णतया धिया ॥ १९४ ॥

परमज्ञे सुते राज्ञो राज्यं दत्त्वास्ति नः सुखम् ।

इत्येकमेवं संशोध्य धलिर्न नृपवल्लभम् ॥ १९५ ॥

आयुक्ताह्वदमल्लेकः संमन्त्र्य सचिवैः सह ।

चक्रे संभाषणां राज्यनिश्चये राजसुनये ॥ १९६ ॥

गत्यास्कन्दं प्रदास्यामि यद्दाममिति दर्पतः ।

अभिमन्युप्रतीहारो निधिकायाभिवेचनम् ॥ १९७ ॥

अथ स्वच्छन्दघातो स भुत्वा तूर्णं सुतान्वितः ।

यद्दामत्वानो विप्राणो निरगाग्रगरान्तरात् ॥ १९८ ॥

इष्ट्वा महार्घमणिमौक्तिकविद्रुमौघा-

प्रलाकरं धयति सुब्धमतिः स पक्षः ।

तत्तन्महामयकरात्मकरांस्तदीया-

न्यायेण यः शमयितुं गतभीः समर्थः ॥ १९९ ॥

धुत्वा स्वभ्रातृपुत्रस्य चरितं चित्रमत्र तः ।

विप्राग्नितपलः पुत्रयुतो द्वाराभ्यनाचलत् ॥ २०० ॥

यथेवाद्ममानस्य निष्काशनमयं स्वभान् ।

तथेयास्यामयद्रात्रौ न विरेण कलत्ययः ॥ २०१ ॥

राज्यं च दशमास्ताद्रे हृत्वा मासि न माषये ।

एवेष्टव्यारिदोगादिषु धीपञ्चमीदिने ॥ २०२ ॥

येनाष्टोपमनुदृष्टस्तन्ममण्डितमभ्यर्चये ।

नैत्रेयांश्च हृत्वापेन सन्निहतोत्रियया नृपः ॥ २०३ ॥

इयूषुः केपि केयूषुर्योगिनीशस्नहस्ततः ।

स्वर्गोत्तरांश्चोपेयं स्नत्वास्नमन्मगाध्रुपः ॥ २०४ ॥

मूर्तीया वाङ्मयनिर्णी ॥

विनिर्दिष्टेय दृष्टेय विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 भूयनेदुर्विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८८८ ॥
 दिव्ये दीप्त्यादेवेन वाङ्मयपरिनिमे ।
 योऽहं दीप्तादेवेन वाङ्मयपरिनिमे ॥ ८८९ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९० ॥
 मूर्तीया विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 दिव्ये दृष्टेय विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९१ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९२ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९३ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९४ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९५ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९६ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९७ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९८ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ८९९ ॥
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ।
 विनिर्दिष्टागुणपरिनिमे ॥ ९०० ॥

दोषाकुलाः परगृहाशुभपाकदा ये

घूकादयो दिनपतेरुदयं द्विपन्ति ।

तस्मिन्समुद्यति महाखचिरप्रकाशे

निष्ठा भ्रमन्ति विपिनेषु गुहास्तदुःखाः ॥ २१७ ॥

दुष्टान्मेरेतकारादीञ्ज्ञात्वा निष्ठान्विशिष्टधीः ।

खानोन्येषुः सुदुःखोपि कारगारान्तरे न्यधात् ॥ २१८ ॥

निर्घन्त्यान्यक्रियां सर्वां स पितुर्घ्न्यशालिनीम् ।

राज्याभिषेकसंभारे चक्रे षोडशभिर्दिनैः ॥ २१९ ॥

घूकादयो नभसि सन्ति पराप्रशस्ता-

स्तायत्प्रदोषसमयात्सुखप्रचाराः ।

आशाप्रकाशविशदो विलसत्प्रकाशो

भास्यान्न यायदुदयं कुरुते सुचण्डः ॥ २२० ॥

इति जैनराजतरङ्गिण्यां पण्डितश्रीचरविरचितायां हाजीदेव

शाहराज्यवृत्तान्तवर्णने नाम द्वितीयस्तरङ्गः ॥

शिष्यायास्तु नमस्तस्मै त्रैलोक्यैकमहीभुजे ।

भशंरङ्गेरानिमुक्तनित्यैश्वर्यदशाश्रये ॥ १ ॥

भूते यद्भाग्यवृत्ताग्नं घर्तमानं करोत्यलम् ।

स्वयाम्बोऽग्यप्रकारेण धर्मो धोमीश्वरः कृपिः ॥ २ ॥

प्रतिप्रदानुप्रदाता भुक्ता यद्वृषर्जायिका ।

तद्भुजं स्वस्य निष्ठुर्यै यशये श्रीचरपण्डितः ॥ ३ ॥

स्यदृष्टस्मृतस्माभूद्विपदिभयवैकृतैः ।

राज्यं कस्य न पराग्यं गूढे रात्रतर्गिणी ॥ ४ ॥

राज्यवृत्तानुगन्धेन न काव्यगुणधर्यया ।

गन्तः शृण्वन्तु महाशयः स्वधिषा योऽत्रयमपि ॥ ५ ॥

वायव्येति न च देवेभ्यः कृताः कर्तृभ्यः भाविष्यन्त्यम् ।
 हृद्भ्यः कर्तृभ्यः वायव्ये कृत्येभ्यः च वायव्यम् । ॥ ६ ॥
 लभः । धीः कर्तृभ्यः कृताः कर्तृभ्यः भाविष्यन्त्यम् ।
 विभक्त्युक्तं । वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् ।
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ ७ ॥
 विभक्त्युक्तं । वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् ।
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ ८ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ ९ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १० ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ ११ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १२ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १३ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १४ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १५ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १६ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १७ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १८ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ १९ ॥
 वायव्ये कृत्येभ्यः भाविष्यन्त्यम् । ॥ २० ॥

राज्यलामे यसन्तामे सूर्यस्येव महीपनेः ।

प्रत्यापहारकाः सर्वे दुष्टमेघा त्वयं ययुः ॥ १८ ॥

रविः प्रदीप्तः कुर्वते प्रकाशं

विमाति चास्मिन्सति सूर्यकान्तः ।

तस्मात्समुत्थः स च पावकोच्य-

स्तमोपहः किं न करोति कार्यम् ॥ १९ ॥

धासन्पितृपितृव्याघा यरुते विफलग्रमाः ।

पौत्रेण हेलया प्राप्तं तद्राज्यं गतकण्टकम् ॥ २० ॥

पितुः पितामहस्यापि पितृव्यस्य च संपदः ।

भाग्यमाजं नृपं प्रापुः सर्वाः सिन्धुमिवापगाः ॥ २१ ॥

पद्दर्शनपरिधयं सोमर्हान्मत्स्योज्झितः ।

पद्दर्शनक्रिया यस्मिन्नैकमत्यमिवाययुः ॥ २२ ॥

भूपतेरहदायुको नियुक्तः सर्वकर्मसु ।

साचिच्यं पुत्रसंयुक्तः पुण्योयुक्तः सदाकरोत् ॥ २३ ॥

अथ प्रथममेवाहदायुक्तं महिषं नृपः ।

स ग्रामग्रामनाग्रामग्रमेयस्वामिने व्यधात् ॥ २४ ॥

पुत्रांस्य नारुजा युक्तो द्वारपालादिकार्यमाक् ।

इक्षिकामभजद्राष्ट्रं ॥ ग्रामविमर्शजितः ॥ २५ ॥

पानलीलायन्तरं तत्र प्रसादामृतवर्षिणा ।

येन दारिद्र्यदावाग्निः केषां न क्षपितः क्षणात् ॥ २६ ॥

यदिदेशस्थिते राशिं बाल्यं यः सेवकोभवत् ।

स ताजिमटो मल्लिकमतः प्रापान्तरङ्गताम् ॥ २७ ॥

निग्रहानुग्रहव्यग्रः समग्रे राज्यविग्रहे ।

दत्तदूत्याधिकारेण राज्ञी जिह्वेव सोमवत् ॥ २८ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

अधिकारनदी पूर्वं स्फुरन्ती शतधामयम् ।
 तदा द्वितीयया पृथ्वा तस्मिन्कृतपदा यमौ ॥ २९ ॥
 अन्येष्वुपायचान्प्रामाञ्जोनराजानकादयः ।
 पूर्वसेवानुसारेण प्रसादं प्रापुरञ्जना ॥ ३० ॥
 भीमलेकाग्रदः सर्वकार्ये यौ दिव्यतमप्रवीर ।
 तां मोदलक्ष्मणराजा येलीं सिन्धुत्पिण्डोत्पन्नः ॥ ३१ ॥
 पित्र्याः वैनमहा यापि निरुद्धा वन्द्यनेपसन् ।
 भुवदेवो धिया तस्य तेषां निष्पन्नानं व्यधात् ॥ ३२ ॥
 सर्वदर्शनसंयुक्तो नृपो मन्त्रिप्रियधेयधीः ।
 विनामहम्माचारं प्रापतंयत मण्डले ॥ ३३ ॥
 स्वामी स्वामी हतहृद्य मन्त्री भक्तः स्वयंमिश्रितः ।
 संयोगोयं प्रजापुण्यः संधिरेण निरोक्षितः ॥ ३४ ॥
 उद्यासनेषु मार्गेणैककुलादीप्रियेरायन् ।
 तदूत इय राजाग्रे न निषण्णोभयतदा ॥ ३५ ॥
 हितं प्राणपणेनावि प्रभोः संपादयन्नयम् ।
 मरेश्वरपदेतस्मिन्नाभयद्वक्तिसिंहितः ॥ ३६ ॥
 मठाप्रदारमदननिर्माणानिधिपूजनैः ।
 नृपापघारेः सापत्न्यमनैरीतरसंसेवदः ॥ ३७ ॥
 कमलममले दृष्ट्वा भीमस्वयंशोदाविभूषितं
 मणयिनुमय प्राप्तो यावन्मदाम्मदधारणः ।
 ग्रहनिमलिनस्नायामग्रा वपटुसरोवरे
 धवणचपटो बद्धो याति शयं मधुपे. वरद ॥ ३८ ॥
 भद्रागते न वन्तामन्त्राः दिनुवमोदितः ।
 देशान्तपेयं स्वत्वा पुद्गापाणाग्रहोदतः ॥ ३९ ॥

तृतीया यज्ञतर्हिणी ।

धुन्येत्यादि मने तेषां विविधं निधयोजिततः ।
 महेकाद्यदमन्त्रेषु कर्तव्ये प्रत्यपद्यत ॥ ५२ ॥
 पिनुः पितामहस्याप सैन्यं धृत्वा निजान्निधेः ।
 वैतृज्यान्मेघकान्स्पांश्च दद्यात् तत्तद्व्यतिथितान् ॥ ५३ ॥
 नक्तियंङामरांस्ताजिमहादीन्प्यष्टजघृषः ।
 पांशुं वन्दामग्नानाय मायरीदेवयामिनं ॥ ५४ ॥
 भय इज्यपयमानेताग्नेष्यामीति त्वरापुनः ।
 तापइन्दामग्नानः न प्राप दुर्लभुरान्नरम् ॥ ५५ ॥
 मनागनेः कृताब्दानैरपि राजमहत्तमैः ।
 स्वात्मानं यक्षिणे मेने तस्मिन्नागो नृपामजः ॥ ५६ ॥
 तद्दिने राज्यासस्मीः सा विनृप्यक्षानुपुत्रयोः ।
 इषोरासीत्तस्माकदा कोट्योः सदैवर्षोत्थि ॥ ५७ ॥
 पांशु एषान्धकाराये ईरास्योपद्रुपत्रिदाः ।
 तुनुपुधकपाडायास्तं शुग्ना कर्मराज्यजाः ॥ ५८ ॥
 भय जगन्गिरि दायरायसं तद्रथापुनः ।
 दूतस्नायममागव भूषनेरिदमप्रदात् ॥ ५९ ॥
 देव वन्दामग्नानः न तत्रयो नवविष्णुनः ।
 युषागुः समरे वन्दः वरीय मदनिर्यतः ॥ ६० ॥
 पतिने तद्रथोदाने स्वइन्दोऽतमानमे ।
 तापजेनुषरंः स्नातः पांशुं वन्देत्थि द्रुमः ॥ ६१ ॥
 ततः भञ्जामीतदा गर्जन् संस्पन्दवदः ।
 पुष्टमेवा एषादागाधबुधनपटवर्षदम् ॥ ६२ ॥
 धम्पदावे रास्यदमस्तः एतदाः एतस्मिन् पुनः ।
 इमुर्वाहितममादातां जंघं वनृत्तद्वज्रः ॥ ६३ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

इत्यादि निन्दन्स्यामानं पद्मासापहताशयः ।
 जीयन्मरणमापन्नः खानः संप्रति वर्तते ॥ ७५ ॥
 पाँये तररिवोपप्रः फलपत्रयिषजितः ।
 राज्यं तप क्रमायातं दत्तं वेधेन भुज्यताम् ॥ ७६ ॥
 फलितो धर्मविजयः सोयं माग्यैर्महोपते ।
 किमन्यत्तस्य कर्तव्यं यत्तत्पूर्वं समादिश ॥ ७७ ॥
 भुत्वेति नृपतिस्तुष्टो दत्त्वास्मै पारितोषिकम् ।
 जपयाघनिनाशैः सर्वं बलमतोषयत् ॥ ७८ ॥
 भग्येषुस्तद्गदा जैनगिर्यां कटकवेष्टितम् ।
 बन्धामन्त्रानमानिग्युः ससुतं भूपतेः पुरः ॥ ७९ ॥
 संग्रामविजयोत्थितः सात्कर्तुं स्वमतमजम् ।
 सद्यो राजधानीं तामादरोह नरेभ्यः ॥ ८० ॥
 उच्चापबोकिमुत्तरपौषान्तरगतं नतम् ।
 भूमेरग्रमिवेश्मन्तं लज्जया च भवेन च ॥ ८१ ॥
 रणक्षणमटग्यस्तहस्तज्यस्तविभूषणम् ।
 दयालुनीचदशाग्रशीर्णयत्नायगुण्डितम् ॥ ८२ ॥
 मुत्तलमं पुंमदं पद्मकाचभूतवेष्टनम् ।
 बलवर्मीर्याक्षितं दुरात्पितृष्वै क्षणमैक्षत ॥ ८३ ॥
 माग्योजितस्य भूभर्तुरग्रे बद्धः समात्मजः ।
 दीनाग्र्या दहदो पाँरे. स्थिरा. बस्य विभूतयः ॥ ८४ ॥
 लोभाभ्रान्तधियां विप्रेषगुञ्जित मुश्मन्ति यन्मोहिता
 भुक्ता या मनस्यपि दर्पवर्जितास्यन्तं न राज्या इयम् ।
 सैतापाय भयान्ति सततमले नीताः पँरंधेदना-
 म्मामा सन्नु भयेत्र दृष्ट वपला वेदया इयंता धिय ॥ ८५ ॥

उपेक्षितः पिता तादृगस्यास्य्ये स्वार्थलिप्सया ।
 ज्येष्ठोप्यादमद्यानः स बाधितोपाययुक्तिभिः ॥ ८६ ॥
 बुराशयापरो भ्राता श्रियोसाध्या अपेक्षणात् ।
 राज्यलोभाद्भातृसुते तास्ता द्रोहधियः कृताः ॥ ८७ ॥
 अद्यैतेन फलं प्राप्तं तदधर्मविनिश्चयात् ।
 दृष्ट्वा यद्धं तमानीतं ध्यानमित्यवदञ्जनः ॥ ८८ ॥
 केप्युचुः स पितुः शापाद्विमूढः समपद्यत ॥
 तथा हि तं पिता जानु पितृद्वेषे रहोग्रयात् ॥ ८९ ॥
 राज्यं त्यदग्रजाभ्यां मे नाशितं धैरतो मियः ।
 तत्राप्यनिष्टो द्वावेव मम चिन्ताज्वरप्रदौ ॥ ९० ॥
 तदेतौ विनिघार्याहं युक्त्या देशसुखाशया ।
 त्यामेव यर्धयिष्यामि त्वं मदेकाधयो मय ॥ ९१ ॥
 क्षुत्येति प्राह तं नाहं जानु चेद्भातरं त्यजे ।
 यतो ज्येष्ठोऽस्मि मे द्विष्टो द्वयोः किं स करिष्यति ॥ ९२ ॥
 क्षुत्येत्याहप्रजं दृष्टुं त्वयेऽनुस्तर्यां स रक्षति ।
 प्राप्तप्राप्नुगहस्तेन भुजङ्गमिव वेदमगम् ॥ ९३ ॥
 निरुकार्यः सपुत्रः स बाधते यदि का गतिः ।
 तच्छृणुया मंहृतज्ञः स श्लोकेनेत्युत्तरं ददौ ॥ ९४ ॥
 पिघातीर्थे भुजपरिचिताः साधयः मत्पतीर्थे
 गङ्गार्तीर्थे मकलमुनयो योगिनोभ्यात्मतीर्थे ।
 लज्जातीर्थे कुलमुपगतयो दानतीर्थे पदाम्प्या
 धागतीर्थे घर्गणपतयः किलियं शास्त्रयग्नि ॥ ९५ ॥
 तदाचभ्यांश्रयाद्राजा शक्रार्थं नं दुराशयम् ।
 यदुपा युद्धद्वयोसि नाहं यत्रास्मि तत्क्षमः ॥ ९६ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

पराजः शङ्कधातार्थी तत्र स्वमपि क्षितिः ।
 किं यच्छगुण्यादेनं योग्ये मंत्रे पदयामि बुधियः ॥ ९७ ॥
 तदेकः मय मष्टग्ये मयः शानुदायोंधिरान् ।
 इत्युक्तमस्मिन्पित्रा यत्तदप्यस्तित्त्वं यथा ।
 तमीहंयति याया शोकः शदोकोप्यकारोस्मिध ॥ ९८ ॥
 (इति चन्द्रामशानपराजयः ।)

यथोचितं दानमामेनोपयित्वा मित्रं यत्नम् ।
 तस्मिन्नेष दिने राजा बुधो नगरमावधौ ॥ ९९ ॥
 बद्धं त्रिपु शरमादाय मीकाददं शुभाश्वितम् ।
 धीमेननगरे राजायासे षष्ठे बन्धने व्यधाम् ॥ १०० ॥
 जननी मृपतेः प्रीता बद्धाभानुतद्वेषा ।
 अमम्यत रणोत्पीली पुनर्जीतमिवाग्नयम् ॥ १०१ ॥
 दक्षिणो धीमद्वन्ध्यादूर्ध्वतः कर्तित्विदमे ।
 द्वावतात्सीदादीन्कारागारागन्तरे व्यधाम् ॥ १०२ ॥
 पापो मालिकजाजः न यश्चगद्वदेराजः ।
 पुनश्चदुक्तमन्त्रेण तत्तदायासकार्यधुम् ॥ १०३ ॥
 उत्तमोपगुद्रादागादिप्रपञ्चाक्षितचञ्चलः ।
 पुनश्चयहना येन द्वेदीरोषो विदुष्टितः ॥ १०४ ॥
 अमिमगुधनीदाराः क्वतन्त्रो मन्त्रिमन्त्रणे ।
 ॥ द्वेद्वर्तित्वे क्वाप्यप्यमन्त्रद्वन्द्वितः ॥ १०५ ॥
 तौबर्तित्वमष्टोक्तद्वन्द्वितः यदे यदे ।
 दृग्धः न मित्रमाश्रानमनादौमौजने व्यधाम् ॥ १०६ ॥
 दारुणो राजदृष्टास्तथा विपुण्डो बन्धनविधनः ।
 त्वद्वन्द्वम विद्वे कर्तेति लोकाः द्वेराज्यद्वन्द्वितम् ॥ १०७ ॥

इत्यादिप्रेरितोनेन मेयबुद्धिर्नरेभ्यः ।

बुद्धो बहामक्षानाय नेत्रोत्पादनमादिशत् ॥ १०८ ॥

तस्य तूलाचिने मेत्रद्वये तसौ शलाकिकाम् ।

जैगराजामको लोहीं हङ्गाशायंमदापयत् ॥ १०९ ॥

मैर्गृण्यमक्षिहर्तुर्यत्कृष्टाशस्य च पा व्यधा ।

अपं न दाकयते यतुः यथार्थं माहतां गिरा ॥ ११० ॥

पुनीतिमयद्व्येतिरकेचिदीश्वरज्ज्मितम् ।

प्राक्रमेपाकमपरे मीचगङ्गमयापरे ॥ १११ ॥

केचिद्विमययिशाक्यं कानरायमयापरे ।

तद्व्यक्तत्वं भूत्वा कोन्यथाप्यगिराप्रसीत् ॥ ११२ ॥

मानुष्यं प्राप्नु तद्येक्याहरे प्राकृतयेदमनि ।

राजगोह्नु मा जगम कस्यापीति न कोयद्वत् ॥ ११३ ॥

बहून्नेष्टाग्नयनमुद्रयप्रयनयप्रोत्साहनीयगुरुः ।

प्राप्तं यैश्च विभुर्दिशोदकमया कालं यिरालं क्षणम् ।

होमोभ्यादिननुर्गतं समुत्तमजगत्प्रकाशप्रम-
 ॥ ११४ ॥

कनक्यं प्राप्तमहाभयक्यं न संशय्यतां चित्तयोगमः ॥ ११५ ॥

अथ गुरुद्वयवर्द्धादिषु. मानवकनकेन कनकेन ।

कनकं विन्दन्मामप्रीतिमनवच्छेदमाप्नुः ॥ ११६ ॥

मायं मीमांसिता आनु कर्मेन कस्य गृहान्तरे ।

इत्येव कस्य मायायाः प्रोक्तं जगत्तुः ॥ ११७ ॥

यं नूतनगामुदे दिशि गतां च येषं चतुर्गुणः ।

कनकं चतुर्गुणं कस्य भूत्वा प्रादुर्भूतम् ॥ ११८ ॥

विश्वमात्रतया न कस्य चतुर्गुणं नः नः ।

इत्येव कस्य चतुर्गुणं कस्य चतुर्गुणं नः ॥ ११९ ॥

घटपुः क्रोमन्तं पट्टगृह्णाम्यममूरयम् ।

तदा तत्तदस्य भूगृहेऽविष्टारविष्टरम् ॥ ११९ ॥

दीयतां दीयतां तदस्य धाणी या त्यागिनः धृता ।

विपक्षणेन रीषामूलनक्षत्रनूपयानने ॥ १२० ॥

गतं द्याम्यं दत्ता मुत्ताः प्राप्तः पतिमयो नयः ।

बन्धनं भृङ्गलावधेर्मेघोत्पादनां कृपा ॥ १२१ ॥

हायेदीकः समस्तपुत्रं रोग्यो राजरुर्माध्वरम् ।

मात्रागीतयाममभानुन्यमप्यं प्राद्वधाव्यवि ॥ १२२ ॥

कोदोऽग्यतं ब्रह्मरमीत्य नयं ब्रह्मना-

द्विमममिदमिति नृप्यति ब्रह्मरीकः ।

दीयानुपक्रमधितय निबद्धगुणि-

वतदीक मादगुपयति विधीं विरहे ॥ १२३ ॥

राजधाराः स्वर्गाग्ये निमित्तमेव यः स्वयम् ।

न यय बन्धनायाभून् को दीति भविष्यताम् ॥ १२४ ॥

हन्तं हर्षयं मायदमुभूतमहाव्ययः ।

अविषयोऽतनुः द्विरात्तविमयेव हयं यदी ॥ १२५ ॥

दीराबागमतालोच्य धरे यः वुरतेरितिः ।

न नदयत्तविमयेव दीर्यधीमविहतेषि भव ॥ १२६ ॥

अमिमपुमनीद्वारमलपुत्रदेमरोद्धतः ।

अमुताप्यं अयमं मायद्विह न निरु ॥ १२७ ॥

दयातनयेव वपुषमममपुत्रद्वारमद्वारम् ।

दीरादुपपन्नयव वृष्टीकः शिगनेमयम् ॥ १२८ ॥

दयातनपुत्रेता तदीयं लक्षणेयेव अविहता ।

दाद्वं न अविहताय मायद्वारमलः वदित् ॥ १२९ ॥

विषाहोत्सवसद्वेदमनाट्ययात्रादिमङ्गलाम् ।
 नापरामप्रहोचिन्तां सौराज्यसुखितो जनः ॥ १७२ ॥
 पञ्चाशद्वत्सरे राजा निर्ममे निर्ममेहितः ।
 दिदामठे नदीप्रान्ते राजधानीं मनोहराम् ॥ १७३ ॥
 धन्याहमन्या किञ्चन्या इत्येवाभ्युनि विभ्विता ।
 स्फुरद्यनुष्णिकाहस्तेर्नृत्पतीष दिधानिशाम् ॥ १७४ ॥
 मद्रंश्येन कृता केनापीदृशीति द्विदक्षया ।
 स्थर्णच्छत्रच्छलायस्याः प्राप्तो व्योम्नां दिधाकरः ॥ १७५ ॥
 यत्काठकृतकोणस्थदादगारुडमूर्तिभिः ।
 त्रस्ताभ्यस्तो नायान्ति पक्षिणस्तन्नमोध्यना ॥ १७६ ॥
 गुल्फातुनाभिधा शशी माता दिदेय देयता ।
 मिशाली धर्मशाली साप्यकरोन्मद्रसावयया ॥ १७७ ॥
 यत्प्रवेशे नृपस्तुष्टो माना सह समागतः ।
 पशमेकं व्यधाद्भूरिव्ययशालिमहोत्सवम् ॥ १७८ ॥
 प्रतिष्ठामर्धनिष्पन्नां निर्लोड्यानुधितां नृपः ।
 मगरे विनृपुष्पार्थं नामगाहं विनिर्ममे ॥ १७९ ॥
 कुलोद्भवागस्य तदभूमी महीपतिः ।
 यद्विद्वन्धं नयं चक्रः राजधानं मनोरमम् ॥ १८० ॥
 विजयं शनर्दीपान्ते राजपेदम नवीकृतम् ।
 माति मातिरायागमप्यरत्नं हारायलेरिष ॥ १८१ ॥
 एतं यत्र स्फुरत्पत्रं विनमनाभ्युनि विभ्वितम् ।
 म्रंय तुष्टेः शुभेभुङ्कामिष गीयषेणृजम् ॥ १८२ ॥
 माति शुष्पपुटे राजधानो राजविनिर्मिता ।
 पुगान्ती पराचोर्षो हगनीष शुधागिता ॥ १८३ ॥

खानगाहं स निर्वर्त्य यलाख्यमठकान्तरे ।
 नयः पितृविहारान्ते निजजन्मभुवोन्तरे ॥ १९६ ॥
 येन लोकार्तिहृत्त्रये विहारः स्वगृहोज्ज्वलः ।
 मठाग्रहारमस्जीदाविहारगृहपङ्क्तिभिः ॥ १९७ ॥
 त्रिंशद्विंशप्रतिष्ठास्ता मण्डले येन कारिताः ।
 सर्वदर्शनसंपन्नप्रतिपादितदक्षिणे ॥ १९८ ॥
 प्रतिहार्यक्षणे येन कोटिरेका व्ययीकृता ।
 स फिर्बडामरो जैननगरे सञ्चसुन्दरम् ॥ १९९ ॥
 मसूदाहजिरोदारं खानगाहं विनिर्ममे ।
 हयातस्नातुना राजयल्लुमा विमयोज्ज्वला ॥ २०० ॥
 मृगयाटामिधे स्थाने मठं दग्धं नयं व्यधात् ।
 मोमारस्नातुना राजमहिषी स्वधनैर्नयम् ॥ २०१ ॥
 राजधान्यन्तिके जैननगरे स्वमठं व्यधात् ।
 जयचालाभिधा राजपुत्री राजान्वयोदिता ॥ २०२ ॥
 शिकन्दरपुरप्राग्ते खानगाहं नयं व्यधात् ।
 भीजैननगरेयस्य मसूदाहजिरादयः ॥ २०३ ॥
 भागित्ति प्रतिष्ठा यत्रैताः पुण्यकीर्तिमनोहराः ।
 कर्ममत्यधिकारस्थो भाषितः केरठकुरः ॥ २०४ ॥
 विजयेशनदीपारे मठं चारुतरं व्यधात् ।
 सख्यभाण्डपतिश्चक्रे विहारं विजयेभ्वरे ॥ २०५ ॥
 यो धर्मसङ्गासुपकृष्टौद्धमार्गे इयायमौ ।
 प्रासादं लक्ष्ममेराधा भ्रातरोस्य घणिग्वराः ॥ २०६ ॥
 भीमस्वामिगणेशस्य व्यधुः शैलमयं नवम् ।
 तद्रणेशालयं हृष्टैर्योषतं सुधया सितम् ।
 द्वैपान्मलेछमुखं चित्रं भवत्येवासितं नतम् ॥ २०७ ॥

शैशवे स्ववयो दत्त्वा राजा संवर्धितो यया ।

शुल्पातुनास्य जननां साफस्माच्चिदिवं गता ॥ २१६ ॥

कोपौर्यविकृते राजस्तरङ्गतरलात्मनः ।

सततं प्रतिग्रन्थाय सिन्धोर्वेलेव यामयत् ॥ २१७ ॥

तां हिन्दुकसमाचारशतपञ्चरविप्रभाम् ।

स्मृत्वा सखदितामन्दं शुशोच सकलो जनः ॥ २१८ ॥

तया यियुक्तस्तत्कालं राजा कृष्णाम्बराम्बरः ।

दिनश्रियेष पद्मोद्भूःखसंकुचिताननः ॥ २१९ ॥

ग्राहयित्वांशुकं शुद्धं व्यतीते दिनसप्तके ।

सम्ययं मल्लिको राज्ञो व्यधाद्दुःखनियारणम् ॥ २२० ॥

शाहायदीनपुर्यन्तर्नोसेतुं विपुलं भवम् ।

तदनेनादिशत्कर्तुं तत्पुण्यद्वयं महीपतिः ॥ २२१ ॥

अभूत्सैदान्यये जाता बल्लभा या महीपतेः ।

हृषातसातुना राज्ञी प्रेमाश्वामाधिलासमूः ॥ २२२ ॥

पदार्थान्धोषभूषादिपरिवारसमन्वितान् ।

अनन्यरासिको राजा तस्यै सर्वं समर्पयत् ॥ २२३ ॥

तयैकयैव राजेन्दुः स सुन्दरगुणधिया ।

अचिन्दापरमानन्दं मालत्येव मधुघृतः ॥ २२४ ॥

यिभये सति भवति भवे कस्यचिदेवेप्सितो लामः ।

यर्षति मेघे वृषिकृत्कोपि मणिं मौक्तिकं लभते ॥ २२५ ॥

महाराज्ञ्यां महीमर्तुरस्यां राजसुतोजनि ।

यस्य मह्यदक्षानाख्यामफरोन्मौसुलोचिताम् ॥ २२६ ॥

ततः पूर्वाधिकर्षीते ताजिमद्वे स भूषतिः ।

इयसुतं रक्षणायादातिसन्धुरिन्दुमिवेश्वरे ॥ २२७ ॥

शुष्का येन समुल्लसन्ति तरयो यस्या मवेयुर्मृगा
 यत्रैवावतरन्ति दैवतगणा जल्पन्त्यदृष्टा अपि ।
 यो बुधे च सुखे च मूर्खविदुषोर्वालस्य वृद्धस्य वा
 प्रायः प्रीतिकरो ममास्तु सततं धीनादनामा रसः ॥ २४० ॥
 भव्यकण्ठे नृपो गीत्वा रागीकालसितो बहून् ।
 रागान्समोद्यगीतांश्च साध्यांश्च स्नदाकरोत् ॥ २४१ ॥
 मय गायनवृन्दं तत्प्रवेशय ममाग्रतः ।
 गीताङ्गाधिपतेराज्ञामदान्मं नृपनायकः ॥ २४२ ॥
 आनीय स्थापिताः सर्वे नामग्राहं निवेद्य च ।
 ते ते यहावदीनाद्याः सर्वाद्या वृन्दनायकाः ॥ २४३ ॥
 शिक्षाकारादयः पञ्च स्पष्टपञ्चातिचञ्चलाः ।
 भुञ्क्ष्वपञ्चमप्याजात्पञ्चेपुरससंचयम् ॥ २४४ ॥
 निर्दोषकण्ठसंजातमञ्जुलब्धनिरञ्जकाः ।
 अधीतगीतबद्धात्तमात्तद्रयकमदकाः ॥ २४५ ॥
 संगीतज्ञं नृपं तं ते भुत्वैव तत्समुत्सुकाः ।
 गीते शङ्खगुणाः पञ्चदशसंख्यां स्थितिं व्यधुः ॥ २४६ ॥
 केदारगौडगान्धारदेशमङ्गलमालयाः ।
 कर्णाटगायना राशौ रागाध्याप्यस्फुरन्पुरः ॥ २४७ ॥
 मदनोद्दीपिता राशौ नव्यभाव्या दशोज्ज्वलाः ।
 अशोमन्तानुगा राशौ लासिका दीपिका अपि ॥ २४८ ॥
 रत्नमालादीपमालारूपमालाङ्कितामिधाः ।
 मधुर्यल्लोसिका लास्यं हावमायमनोहरम् ॥ २४९ ॥
 शम्पाकम्पाकुलाग्रप्रसरसरसताधारसर्पाङ्गहार-
 प्रारम्भाशस्यलास्योत्तरतरल्लसद्वायभावानुभावा ।

संस्कृत-विश्वकोश-प्रकाशक-संस्थान-वाराणसी-२२१००५

[illegible]

१. नमो भगवते वासुदेवाय । इति नमो भगवते वासुदेवाय ।

अथवा नदी-तटवर्ती : अथवा नदी-तटवर्ती :

क. निम्नलिखित सत्य/असत्य बताइए।

गुणगणकर्मपदादी द्वाव्याधिक पादी ३ २५९ ३

अथवा नूनं लिख्यते

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

आहोरात्रिकसंस्काराणां विषयः

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

आपका कर्त्तव्य है।

गुणेश्वरीदेविना कृतं ज्ञानप्रदायकमन्त्रस्तोत्रम् ॥ २५३ ॥

इत्यादि दोगां कुचांणी लुप्तनिवेधनीयता ।

श्रीगणेशाय नमः ॥ १ ॥

तत्त्वज्ञानार्थस्यैव विद्यात्मकम्

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

संशोधनवर्षवारिकीय समुदायगुभीमे

धन्या कृपाः प्रतिदिनं व्यग्रमेव भजन्ते ॥ १५५ ॥

शुन्या दिगन्तगतातीति वाङ्मनः कर्णामृतसदृशम् ।

गीतगोपबन्धनान्। यथाशब्दमात्रयणान् ॥ २५६ ॥

भाष्यतुः कंजुगीतादि क्यहतादि क्यमाग्नं ।

सुर्यो महीशतिसमस्यै पञ्चधात्मजः सूर्यजम् ॥ २५७ ॥

प्रबन्धगीतयसुगः अदायित्तः सुपात्रगः ।

अगाधान्नर्षलीलाद्वयं प्रबन्धं दिशमापया ॥ २५८ ॥

मण्डलेस्मिन्नैरंष्टेयषोचधूपतेः सदा ।
 भुत्वा राशो महागीतं रागालसिमनोहरम् ।
 भोजहस्तिरमागेंशमुष्याः पादौ ययन्दिरे ॥ २७० ॥
 देशेस्मिन्परयश्चनात्प्रकुप्यते लोको यदा संचयं
 तत्तद्धर्मविपर्ययेण च मज्जन्स्याचारिणिः सारताम् ।
 ज्ञापार्तेर्विधिपेस्तदा समुदिताः स्वं पीडयन्ति प्रजा
 दुर्पास्यानलदाहदुर्हिममहाशैत्यस्यभेदामयाः ॥ २७१ ॥
 कदाचित्पीत्यपिजो गोवर्धं मगयन्तरे ।
 भाजन्महिन्दुकाचापधनुर्मौलुपलुमाः ॥ २७२ ॥
 यत्र गावो दत्ता भुक्तेस्तन्मांसैस्तेतुंराशयैः ।
 न पिहाराः न नगराः शुश्रूषेपाश्री स्वमक्षिपत् ॥ २७३ ॥
 भय मेर्भूतदिग्घातो जातोत्पातशताक्षितः ।
 भक्तस्मादुदभूदेदो प्रायूहापातदुःसहः ॥ २७४ ॥
 भारन्म पथ कोप्येत नदीके गृनुर्विपश्चितः ।
 गणरात्रं समालोष्य दुर्पातं तं महामृतम् ॥ २७५ ॥
 खरयर्णेन मेघेन चन्द्रयर्णेन मानुसाः ।
 मेर्भूतेनातिपातेन हा प्रजे क्व गमिष्यसि ॥ २७६ ॥
 पासरे पञ्चपञ्चाशो प्रपदेरापुरागन्तरे ।
 गोसीनिकापणोपागतादवस्मादुदभूच्छिती ॥ २७७ ॥
 भारी तटैकपाश्वर्या शुनिकापाटिकापथिः ।
 दण्डाग्रगरमूर्धाहादध्यात्पथमिषामयत् ॥ २७८ ॥
 भूर्जेत्यग्रायुनोभूता उवलन्ती वज्रपागता ।
 बृहन्मगुराच्छ्रान्तः पपातोत्पातदूतिका ॥ २७९ ॥
 प्रसारिता चतुर्दिशु यत्र भिभिः सुधासिता ।
 श्रीशिवन्दभूमर्मुर्मुर्ता बीतिरिषामयत् ॥ २८० ॥

यज्ञोपास्यपिपसायः समामः कुञ्जवन्मः ।
 पुग्धीविदिनोडागे निधामक्षयचार्यमृत् ॥ २७.३ ॥
 अथ या भूर्यचर्तुणां जाने पुण्यक्षये रति ।
 मयीनकर्तुनिमोणधीग्येधे कुञ्जे विधिः ॥ २७.४ ॥
 निर्मिता मारुदी राजा या महामदनविधिः ।
 पुण्यधीरिय या क्वरिता पिमाति नगराग्नः ॥ २७.५ ॥
 मन्दितागना पुनी दग्धा मयीहनपृष्टा बर्भी ।
 भूय नगरमीषयेय विदिता नरणी प्रिया ॥ २७.६ ॥
 भूपालपुष्पमदनजाः प्रमयन्ति दोगा
 नाशाय यद्यपि हि भाधुनि मण्डलेविमल ।
 मण्डोम्यमन्त्रियवधेनगुन्धदोषा
 राग्ये सममममवि नारायति शोभन ॥ २७.७ ॥
 दानिस्त्रीने वसुदयान्नाममधायद्वभक्ष
 धत्ते नित्यं यद्यपि शुभने मयेचार्यसम्पद्य ।
 दोगा यानादय इव महामन्त्रिणीम्योम्यदुष्टा
 यधेते वसुर्गताति न विवादेनननन राग्यम् ॥ २७.८ ॥
 भञ्जयेः मयेदा वद्यः वद्यमेदः मभाविष्णुमिः ।
 नापोकाणामिधेनी हि भये न यमोक्तनः ॥ २७.९ ॥
 मन्त्रितादिम्यदेयोनमिति मन्त्रि विमृष्टय दे ।
 विधां धेन मयुदेमि ते नरपन्ती मन्त्रिय ॥ २७.१० ॥
 मन्त्रदेवतादयोवनामदीनां विदेयन ।
 वद्यमेदजने राग्ये रदे मन्त्रिय ॥ २७.११ ॥
 नरादयः तेनेव रदे मन्त्रिय मन्त्रिय ।
 मन्त्रिणी मन्त्रिय मन्त्रिय मन्त्रिय विदेयन ॥ २७.१२ ॥

महो द्वेषपिशाचोऽयं रुढो राजसभाशये ।
 केनापि मन्त्रिणा नैव जीयते सर्वनाशकः ॥ ३०३ ॥
 रोगो हतप्रयोगो व्यालो वा घृतमहाविषज्वालः ।
 नाप्रिस्ताहम्यकृत्प्रकृतिविरोधो यया देशे ॥ ३०४ ॥
 अप्रान्तरेह्यदायुक्तो युक्तोपि मयसंपदा ।
 भभीर इष माशाय मेयबुद्धित्वमप्रदीत् ॥ ३०५ ॥
 एकदा पितरं पुत्रा विजने नौदजादयः ।
 इयूशुर्दृग्णां ताजिमहीयां विमयामहाः ॥ ३०६ ॥
 निप्रदानुमदेकाग्राः समग्रे मन्त्रिमण्डले ।
 उग्रो महः प्रजायासीर्देशमाशाय यधितः ॥ ३०७ ॥
 तत्रापि वृग्धीपनृता राजमूर्तानुंपास्पदे ।
 अग्रं ययी ममायोगः सोऽयं दाहाय पुःमहः ।
 राज्ञी राजायदद्यास्मै मेनानीरयमेव हि ।
 प्रदत्तं बाधनं हस्माम्यदि भार्य प्रणादयते ॥
 इत्याकलयं गुर्नकनयैगुण्यादयलांक्षय च ।
 पुत्राकृत्तापि मर्त्यकृत्ताजिमहे व्यरग्यत ॥ ३१-
 राऽप्यज्ञानि ममकृतानि योऽस्मत्प्रमया हृदा ।
 प्राक्पुण्यमशयान्मोपि शनैराभीरस्त्वलग्नमतिः ॥
 व्याग्रे पारित्यग्य विभाहितं ये
 वृग्धीन मन्दाग्रेवृतायधानाः ।
 विनाशकाले ममप्रास्थिते मे
 मन्दाग्रेवृतायधाना ॥ ३१२ ॥
 प्रनाविष्णुस्य राज्ञा वृगीकायं कया धि
 इति विनाशकृत्कृतानुसयाऽर्थावृत्ताकरः
 मन्दाग्रेवृतायधाना ममापि मर्त्यकृत् पुत्रा ॥

राज्येनामेन किं राज्ञाभावात्तदा बाह्यम् परम् ।
 धिक्ता चरयति मेवास्मिन् वाचस्पतिं जगदयति ॥ ३१४ ॥
 परं स्वयमेव यामि तदाभा दीयतां विप्रो ।
 इति शुभाश्रयीसाजिभट्टकने साहसोत्प्लवः ॥ ३१५ ॥
 यदादे दीयतां राज्ञः शेरान्नामैवपराधिकः ।
 तत्पुण्या नार्येनामप्रीं स्वया मल्लिकार्जुनः ॥ ३१६ ॥
 राजा न कटकोपेन बाह्यदेहो स्वयमर्जवन् ।

— राजतरङ्गिणी ॥ ३१७ ॥

नमोऽस्तु

The Department of Public Instruction, Bombay

THE RĀJATARANGINĪ

OF

KALĪṂṢĀ. नमोऽस्तु ।

— राजतरङ्गिणी ॥ ३१८ ॥

EDITED BY

DEGĀPRASĀDA, M.A. श्रीमन्महाशयः श्रीमन्महाशयः ॥ ३१९ ॥

Vol. ३ राजतरङ्गिणी ॥ ३२० ॥

CONTAINING THE FIRST PART OF THE

RAJATARANGINĪ. राजतरङ्गिणी ॥ ३२१ ॥

अहो द्वेषपिशाचोर्यं रुढो राजसमाशये ।
 केनापि मन्त्रिणा नैव जीयते सर्वनाशकः ॥ ३०३ ॥
 रोगो हतप्रयोगो व्यालो चा धृतमहाविषज्वालः ।
 नाग्निस्तादृग्भयकृत्प्रकृतिविरोधो यथा देशे ॥ ३०४ ॥
 अग्रान्तरेह्यदायुक्तो युक्तोपि नयसंपदा ।
 अधीर इव नाशाय नेयबुद्धित्यमग्रहीत् ॥ ३०५ ॥
 एकदा पितरं पुत्रा विजने नौरुजादयः ।
 इत्युचुर्दूषणां ताजिमहीयां विमयासहाः ॥ ३०६ ॥
 निग्रहानुग्रहैकाग्रः समग्रे मन्त्रिमण्डले ।
 उग्रो भट्टः प्रजायासैर्देशनाशाय धर्षितः ॥ ३०७ ॥
 तत्रापि धुग्धीपितृता राजसूनोर्नृपास्पदे ।
 अग्रे ययौ समायोगः सौर्यं दाहाय दुःसहः ॥ ३०८ ॥
 राक्षी राजाचदद्यास्मै सेनानीरयमेव हि ।
 प्रयत्नं पाथते ह्यस्मान्यदि नायं प्रणाश्यते ॥ ३०९ ॥
 इत्याकर्ण्य सुतेरुक्तवैगुण्यादवलोक्य च ।
 पुत्रीकृतोर्षिं मल्लीकस्ताजिभट्टे व्यरज्यत ॥ ३१० ॥
 राज्याङ्गानि समस्तानि योरक्षत्समया दशा ।
 प्राक्पुण्यसंक्षयात्सोपि शनैरासीत्स्खलन्मतिः ॥ ३११ ॥
 स्वार्धं परित्यज्य विभोर्हितं ये
 कुर्यन्ति तत्कार्यकृतावधानाः ।
 विनाशकाले समुपस्थिते ते
 भयन्त्यकस्माद्विपरीतचेष्टाः ॥ ३१२ ॥
 प्रमविष्णुरयं राक्षो दूरीकार्यः कया धिया ।
 इति चिन्ताकुलस्तांस्तानुपायान्मल्लिको करोत् ।
 भयैकदाप्रवीद्रात्रः समायां मल्लिकः क्रुधा ॥ ३१३ ॥

राज्येनात्तेन किं राजप्राकान्ता बाह्यभूः परैः ।

चिन्ता कस्यापि नैवास्ति यावत्सर्वं घणदयति ॥ ३१४ ॥

यदं स्वयमहं यामि तदाज्ञा दीयतां विभो ।

इति श्रुत्वाग्रणीचाजिमद्वस्तं साहसोत्सुकः ॥ ३१५ ॥

यात्रायै दीयतां राज्ञः सेनानीर्मत्परोधिकः ।

तच्छ्रुत्वा सत्येतामग्रीं दत्त्वा मद्रिकधोरितः ॥ ३१६ ॥

राज्ञो तं कटकोपेतं बाह्यदेशं व्यवसर्जयत् ।

भीत्या प्रीत्या च भीत्या च जम्मुस्तमनु सेयकाः ॥ ३१७ ॥

मधुषा इव गर्जन्तो घातुं मधुकरेश्वरम् ।

राजप्रक्रियया स्वयं दृष्ट्वा तं व्यवशालितम् ॥ ३१८ ॥

नृपा राजपुत्रीयाद्या बभूवुर्धिस्मिताशयाः ।

अन्येष्वप्यभक्षेयाद्याः समस्ता भद्रमण्डले ॥ ३१९ ॥

तत्तारुणानमुष्ण्य मुष्टास्तमुपतस्थिरे ।

तदुपोद्गलिता मद्राः क्षुद्रा धिद्रापितारव्यः ॥ ३२० ॥

देशं तत्तारुणानीय सौपद्रवमर्षावरत् ।

ददन्मृगाकारकोटादीं मसूदां घाननिर्मिताम् ॥ ३२१ ॥

सामाम्यकुलजोष्येव निःसायेनुमितो जनैः ।

अधिस्यहृतकार्यासीरस्यामिस्नेहं प्रभावतः ॥ ३२२ ॥

पुरपत्तनपोषादीननयस्मृतिरोपताम् ।

प्रतापस्तस्य तन्मालं तीक्ष्णांशोरिव पुन्मदः ॥ ३२३ ॥

तत्तद्विज्यादिदेशस्यजनोत्सृज्यमयं व्यधात् ।

कटकोदृत्य सामन्तांस्तत्तासाहमनिपुणः ॥ ३२४ ॥

स्यदेशं प्रत्यगाचूर्णं पूर्वैश्चतुरमर्षपदा ।

स्यामिकार्यपदाभ्यन्त्री पुत्रं पदयति राजपुत्रम् ॥ ३२५ ॥

ताजिमहो विधेयोयं मृत्यवद्वर्तने त्वयि ।
 तदेतं रक्ष युतयास्य विधाय मदशासनम् ॥ ३३७ ॥
 मा प्रपेक्ष्य सीदंस्त्वं दुर्धनान्देशकष्टकान् ।
 मुदण्णपुष्कल्याभ्यासान्यत्माधिष्ठाशितानपि ॥ ३३८ ॥
 एतन्नाशार्थमिच्छा चेतस्यनाशस्तदागतेः ।
 पोतैकदेतोधैरवस्य ज्वलने किं नमर्ष्यते ॥ ३३९ ॥
 नूनं मनुष्यभृत्यस्य नाशो न भविता धिरात् ।
 परसिद्धानपने बुद्धिर्जाता भान्यपिपर्ययात् ॥ ३४० ॥
 कृतापकादागसिदांस्तानानिनीषुर्भयान्वदि ।
 विप्रमुष्टि क्षिप रथाज्यो वराभार्या तास्यगृहपथे ॥ ३४१ ॥
 मद्रथो गृह्यते नत्यं हेमन्येन त्वया न तत् ।
 विपत्नी स्मरणीयं स्यान्मयि लोकागतरं गते ॥ ३४२ ॥
 ध्रुवेति मलिका प्राह किं कुर्वन्ति मयि विद्यते ।
 पश्चाद्वा क्षातसामर्थ्याद्यादुक्ताय भवन्ति वा ॥ ३४३ ॥
 तथेयुक्ता गते तस्मिन्मन्त्रमन्यत्वारणारणे ।
 रैदानदमर्षकलपाथ मनान्धिरसम सः ॥ ३४४ ॥

क्षातापतिग्यादुपदिष्टमिष्टै-

र्गहति धारय न हि नष्टचेष्टः ।

कष्टे निषिष्टः स हि क्वचि द्योक्ता-

द्विष्ट्यामर्गिष्टं न हितोपदेशे ॥ ३४५ ॥

ततो देवानामान्योऽप्य तस्योत्पत्तिरुत्तमावताः ।

दृशा इषाचक्षुः श्रोत्रा कृतपक्षपटिमदाः ॥ ३४६ ॥

अथ प्रथममेवंह मयीपाटस्थमोमर्षीः ।

अभ्यागर्गोरत्रागुक्तयुक्ते भूषाममाययी ॥ ३४७ ॥

अयदयमेव छिद्रं तत्समासाद्य विरोधिनः

अपकाराय संनद्धा देहे दोषा इवामवन् ॥ ३७२ ॥

राज्ये यूसुवखानं चेत्कुर्युः किं क्रियते त्वया ।

पश्यो नीत्वा तदन्यस्मै देहेन रक्षणाय मोः ॥ ३७३ ॥

तथेत्युक्ता नृपोन्येचुर्जोनराजानके द्रुतम् ।

यिन्यस्य रक्षणे युक्त्या मल्लिकात्खानमग्रहीत् ॥ ३७४ ॥

पुत्रं यिन्यस्य भूपाग्रे तद्दिने स्वगृहस्थितः ।

अपकर्तास्मि शत्रूणां प्रातरित्यग्रवीत्प्रियाम् ॥ ३७५ ॥

अत्रान्तरे मार्गपतिर्नृपाहूतो यलान्वितः ।

स्वराष्ट्रात्साहसोद्युक्तो नगरे सूर्णमाययौ ॥ ३७६ ॥

प्रातः श्रुत्वाथ मल्लिकः सयलोगाभृपान्तिकम् ।

वया निवृत्तो रुद्धोपि चिह्नया दक्षिणस्थया ॥ ३७७ ॥

पादाभ्यां ताडयन्वक्षो गच्छतोस्य तुरङ्गमः ।

भविष्यत्स्यामिधिरहाच्छुचेवाशुमुखोभयत् ॥ ३७८ ॥

तत्कालोदितसूर्याग्निःसंक्रान्तिज्वलितायुधः ।

नृपाहूतोपि मार्गेशः ससैन्योविशदङ्गनम् ॥ ३७९ ॥

अन्योन्यस्पर्धया तत्र द्वयोः प्रविशतोस्तदा ।

संनद्धयो राजधानी ययौ संभ्रमलोलताम् ॥ ३८० ॥

सशस्त्रोयं प्रविष्टः किमित्थायुक्तः स भाङ्गिलम् ।

अदापयज्ज्यं सराय मार्गेशाय नृपः कुधा ॥ ३८१ ॥

तावन्निर्गत्य भीतेन राज्ञा स प्रेरितस्ततः ।

पुनन्तर्ग्रन्थनां कृत्वा ससैदः पुनराययौ ॥ ३८२ ॥

निर्मुच्य बन्धनात्ताजिमट्टं राजानकान्वितः ।

राजधान्यङ्गनास्कन्दं ददौ जिष्णुर्जहाङ्गिरः ॥ ३८३ ॥

मेरितास्तात्रिमहेन तद्गदाः समरोपताः ।
 पथिमक्षारधानीं तां राजधान्यामदाहयत् ॥ ३८४ ॥
 श्लोभिर्दस्मनराजानकायामागतं क्षणान्तघम् ।
 श्लोधागार्यं गृहधेनीं दग्धारण्यमिवाकरोत् ॥ ३८५ ॥
 हृद्गदास्तोपमा येदमरचन्या उपलिता भुजा ।
 दूरस्थितानामप्यन्तः स्वंतोपमुदपादयत् ॥ ३८६ ॥
 तत्सूम्सुमोमर्षघट्टश्वालाञ्जलगतोष्मता ।
 सप्येन्तःस्थाः कदाहान्तजीवन्मास्वोपमां दधुः ॥ ३८७ ॥
 मङ्गनेधि समालोक्य उपगन्तं राजसघनि ।
 सभ्रीतिर्नृपतिर्भीतो विह्वला समपघत ॥ ३८८ ॥
 उष्णापमानमार्गेषु रक्तुत्तोपि युयुत्सवः ।
 न केचि दौष्टुस्तान्योद्धुं तद्गार्भ्येर्वन्निस्ता दध ॥ ३८९ ॥
 दधधुस्तोऽधलितान्दधुः पुत्रोत्पेयावरोषिताः ।
 बधूष मल्लिकस्तव किञ्चर्तय्यतयाकुलाः ॥ ३९० ॥
 पुत्राः कुर्वन्तु मा युद्धं राज्यं नदयति भूपते ।
 बधं राजादध देहास्तु दक्षिणे ददा वामपाद ॥ ३९१ ॥
 तावधं नदयते युद्धादरिमन्विषयविक्रमे ।
 तत्रापि ज्येष्ठः पुत्रो मे नदरथोरिषु मध्यागा ॥ ३९२ ॥
 अतिर्धं नौरजाया मे सभन्तेरमाद्रवक्ष्ये ।
 वरं मर्मथ नादांस्तु नाचतीति वार्धकेः महे ॥ ३९३ ॥
 इति ध्यात्वाभ्रवींशुभाच्च योद्धव्यमिहात्मन ।
 दधुत्वा गतितोत्साहो मूर्धं दारण्यमायसी ॥ ३९४ ॥
 मध्वये राजधान्यां स राजा विम्वरय रक्षितः ।
 स्नेहादरसरायुष्मात्पूर्वमेवामनुस्मरन् ॥ ३९५ ॥

आयुक्तनत्यकाद्यास्ते ज्ञात्वा भूपं तदाधितम् ।

युद्धाशक्त्यश्च निर्गत्य मुद्वदेशान्तरं ययुः ॥ ३९६ ॥

अथोत्तरदिशा द्वारधान्या मान्या जयोद्यताः ।

ज्यहाङ्गिराद्या गर्जन्तः प्राविशन्त नृपाङ्गनम् ॥ ३९७ ॥

रणदुन्दुभिनिःस्वानप्रतिधृत्यारधच्छलात् ।

गहसद्राजधानीय तुष्टा तत्साहसक्रमात् ॥ ३९८ ॥

राजदर्शनतुष्टानामुत्कृष्टानां जयार्जनात् ।

प्रापुः प्रसार्दं तत्कालं मनांसि च वपुर्वि च ॥ ३९९ ॥

प्रातः सपुत्रं मलिकं तत्तत्सेवकसंयुतम् ।

पुनस्तैश्चोदितो राजा कारागारान्तरेक्षिपत् ॥ ४०० ॥

आयाता युद्धसद्वनाद्गीतेषातिव्ययादिभिः ।

भक्तरोद्राजलक्ष्मीः सा स्वगृहे सुखसुप्तिकाम् ॥ ४०१ ॥

तेषां राजयिद्वानां दासकायस्थपीडनात् ।

संचितं रौप्यकुप्यादि सधै तद्राजमादगात् ॥ ४०२ ॥

यन्मन्त्रात्मभयः स जैननृपतिः धीहाजिमाहोभय-

घर्षीत्या दशवन्सरीं गतभयः पुत्रोऽस्य राज्यं व्यधात् ।

यातास्तं रगृतिशेषतां यदमता वक्रामणानादयः

सोऽपि व्याकुलतामगाद्रिपुत्रभयं धिग्यैभयं स्यामिनाम् ॥ ४०३ ॥

भातद्वयद्वकलुषाः प्रभवन्ति येषां

सन्मार्गविप्रकरणा धृतज्ञात्यदोषाः ।

स्तसद्द्विजजनपीडनहेतुभूता-

पुरस्तिष्ठन्ति ते न सुचिरं दिमपूज्यन्त्याः ॥ ४०४ ॥

नमुंशैः केरमट्टापरिण्यादिजनपीडया ।

यकषादेय धनं दत्तं तत्सर्वं राजसादगात् ॥ ४०५ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

यदिदेवात्ममानीतांस्तुरङ्गांस्तान्मनोहरान् ।
 स्यान्नुकाप्रक्षिप्तांश्चापि निक्षेपमिव दत्तवान् ॥ ४०६ ॥
 भूपालयन्महेच्छत्वात्स्यजन्मदिपसादिषु ।
 यदत्तं यच्च मुक्तं इयं तदेवास्यामयजनम् ॥ ४०७ ॥
 हे मर्त्यां सूर्यपिमयातभूतिपिता-
 भित्तास्तौ कुर्वत यथार्थदानमोगी ।
 संसारे जलधिजत्स्नमङ्गुनेस्मि-
 त्तामघ्नी न पुनरियं सदैव लभ्या ॥ ४०८ ॥
 राहः प्रियोस्मि धिमयप्रपितप्रभायो
 हे सेयकास्यजत मानमित्रं स्वनिष्ठम् ।
 गन्धर्वेभिर्मितपुरे च कुसुमपात्रे
 वेदपात्रे नरपती च कुतः स्विताका ॥ ४०९ ॥
 प्राप्ता पूर्णा मयादि पदवी राघुपत्नीं जिनो यः
 कोशोदोषो मम सदनगो भृत्यवर्गः सततः ।
 इत्थं वापत्कलयति नरो वैभवंतिस्तत्त-
 र्नायासवै सपयति विधिः स्वप्रवत्तद्विद्वदः ॥ ४१० ॥
 एवञ्च तुगमहस्तं बन्धने प्रदुमज्जगाम् ।
 भग्न्यत्किमस्ति ते स्वयं त्वै राज्यं समर्थ्यताम् ॥ ४११ ॥
 बुद्धस्तमप्रणीदस्वर्षोदितमस्य इत मम ।
 एनावतापि नो वृत्तिः प्रभोदुष्यस्य विद्यते ॥ ४१२ ॥
 किं वृमो राज्यरक्षाये स्वपक्षे नातिनोसितः ।
 दानेनापि न युद्धाय नोदु ननुमुनेन्दरे ॥ ४१३ ॥
 नान्विदुषा समानीय संराः सर्वजिता मया ।
 द्रोणधारणेच न जातः हतमेस्मिन्महोपनी ॥ ४१४ ॥

प्रातिवन्धिकनिर्वृत्त्या स्वाच्छन्द्यप्राप्तिर्दोषतः ।

स मीयाहस्सनः सर्वतन्त्रेभ्यो यन्त्रणां व्यधात् ॥ ४३८ ॥

प्रवर्धमानो राज्ञः स शनैराश्रान्तमण्डलः ।

प्रहाधिपत्यं सर्वेषां राष्ट्रच्छायामिवाकरोत् ॥ ४३९ ॥

अथ सूक्ष्मवृद्धद्वादशान्सैदा जिगीषया ।

श्रीजहाङ्गिरनासेरो यात्रायै द्वौ व्यसर्जयन् ॥ ४४० ॥

उभावेकत्र गच्छाथो यथायां कर्म सेत्स्यति ।

इति मार्गपतेर्थाश्रयं सैदौ नैधान्वतिष्ठताम् ॥ ४४१ ॥

तयोर्देशं विजित्यैकः सयज्ञाः प्राविशत्पुरम् ।

अन्यो विशङ्कितो बद्धो युत्तचात्मानमरक्षत ॥ ४४२ ॥

निपत्य पञ्चाङ्गुदैर्यत्सेनायाः कदरं कृतम् ।

कालापेक्षानुरोधेन न मनात्त्वर्णनं कृतम् ॥ ४४३ ॥

याहपुरागादमस्तस्य सेवका वृद्धभूभुजः ।

केचिज्ज्युल्चाणभुट्टाजिवह्नौ शलभतां गताः ॥ ४४४ ॥

पूर्वापकारस्मरणात्सैदास्ते रन्ध्रलम्बिताः ।

मोस्सराजानकं रुद्धदर्शनीं न्यचारयन् ॥ ४४५ ॥

तेभ्यः स्वानिष्टमाशङ्क्य निजरक्षणदक्षधीः ।

युत्तया तद्दर्शनो राज्ञो राष्ट्रं मार्गपतिर्ययौ ॥ ४४६ ॥

ततः सैदेषु नष्टेषु प्रजानाशनकारिषु ।

आशङ्क्यानिष्टमात्मीर्यं युक्त्या राजाप्रमाथयौ ॥ ४४७ ॥

एकदा रहसि क्षमापमग्रधीत्स जहाङ्गिरः ।

राजसैदा यदानीता अर्मा निष्कासिता अपि ॥ ४४८ ॥

सौर्यं निष्कण्टके देशे स्वस्नानर्थः स्वयं कृतः ।

यथैव राज्ययोग्यस्त्वं पौत्रः श्रीजैनभूपतेः ॥ ४४९ ॥

दौहित्रोपि तथैवास्थ आसौ मोषामहम्मदः ।
 सैदास्ते सर्वदा रादूपास्तुदण्काश्वस्नमानसाः ॥ ४५० ॥
 गृध्रा इवामिधे रास्ये ये ह्यग्न्याः सन्ति संततम् ।
 न युक्तैः प्रियासक्तिर्वेदुमावस्य ते पिभो ॥ ४५१ ॥
 एकपाटीरतो भृङ्गः सततं केन दास्यते ।
 यदि जायाविधेयार्थं न स्यात्तव महोपते ॥ ४५२ ॥
 सर्वं निधयति कार्यं ताल्नीजितो मा भव प्रभो ।
 मया त्यद्राज्यरक्षार्थं स्वरक्षार्थं च गम्यते ॥ ४५३ ॥
 बहिर्देशो ह्यतः स्यात्मा रक्षर्ण्यो यथा तथा ।
 इति धृत्वा तथेत्युक्त्वा राजा राघो प्रियाग्निके ॥ ४५४ ॥
 तदुक्तमप्रपीतसर्वं स्नेहमोदयसीहृतः ।
 तेन मार्गपतेः कुञ्जा भोगिलोच मयापदा ॥ ४५५ ॥
 भनिर्दं धिन्तयन्त्याभीतिपूषस्यमरात्मा ।

पुरुगानवकीर्णं च न नारी

प्रमपत्येव जितप्रिया स्वतन्त्रा ।

कुपितेष तदीक्षणादिदिष्टा

न चिरं तिष्ठति तत्र रास्यलक्ष्मीः ॥ ४५६ ॥

अमुञ्चतुलमापार्थं तत्पदानुग्रहमहः ।
 मल्लिकाद्यद्वद्राज्यं तदायसं तनोकरेण् ॥ ४५७ ॥
 सैदं ज्योतिर्महाराज्यं वस्तो रात्र्या विदध्या ।
 बाधोत्तद्वृत्तमार्गेण मार्गेशः सखलो ययौ ॥ ४५८ ॥
 सखां कुटुम्बसामग्रीं भाद्रिलान्तरतो भवन् ।
 गच्छन्तुर्गममार्गेण न स धिर्पाण्डयुज्यत ॥ ४५९ ॥

तद्वाग्यमिन्धुर्विधुनः समुद्रया

व्यवहृि यः संभृतवाहिनोचः ।

अयुक्तोपक्रमे पूर्वे कृतादिभ्याः परस्परम् ।
 अतिष्ठ चिन्तयामधोस्तस्य सहते विधिः ॥ ४९५ ॥
 तच्छ्रुत्वा नृपनेरमे तद्वैरैकाग्रमानसा ।
 तूर्णं दीलतयानं स्वयं नौशाढाद्यधिप व्यधान् ॥ ४९६ ॥
 पाद्यस्थः स्नाधवास्येव कार्यं सङ्कृतकाशृणीः ।
 द्रव्यकोटिं ददामोस्मै मेन्यस्त्र्यहसिद्धये ॥ ४९७ ॥
 हस्तुता प्रणिभुक्तः तमेधराज्ञानकं पयः ।
 हुतं निघर्तयामास दक्षद्रव्यमपि स्वयम् ॥ ४९८ ॥
 भुत्वा परमुद्यमाद्या मद्राः फदमोरदेशतः ।
 सानिष्ठशङ्कया गन्तुं त्वारं तेभ्यो यथोचिरे ॥ ४९९ ॥
 ऊनुस्नाग्निति मुञ्चामीं शुष्माग्न्याधेपस्त्युताः ।
 विपदिनानि तिष्ठन्त्यं तस्यैव दक्षवेतनाः ॥ ५०० ॥
 तेषु स्वयमस्ति पातपु वैदास्नेह्योग्यममुपयः ।
 निष्कास्याः सर्वपैतेन मुदप्यैकविरोधिनः ॥ ५०१ ॥
 भवाग्तरे भरेद्रस्य तत्तद्भुत्वादिचिन्तनात् ।
 जाताधिषाधितं वक्रं पीवे पद्ममिषाभवत् ॥ ५०२ ॥
 मृगयार्त्तिकाः वैदा निगुप्ते तारदो मृषम् ।
 तपे विपयराष्ट्रादिगताह्मन्तु मृगमजान् ॥ ५०३ ॥
 त्र यत्रापागद्वात्री नगैर्दः कटकोत्कटः ।
 तिष्ठ्यमानजनाकन्दभुगरास्तदिरतोमयन् ॥ ५०४ ॥
 पशूः प्रसार्ये परिजोद्विषु तद्विमार्गं
 यत्रोपवेशमकरोत्कटको नृपस्य ।
 तत्रोदतिष्ठदतिनिहुरपाग्नजानां
 द्राक्षतताष्टिदि मुषा नदिनस्वनीयः ॥ ५०५ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

द्राक्षद्वयकदम्बकुटुम्बममस्या
 यक्षा इषात्र विदधुर्मधुपानलीलाम् ॥ ५१६ ॥
 पशुनपशुदमयादि हृष्या यान्तव्यलोकतः ।
 दुग्धास्तनवेयकाः केपि स्वगृहे मरणं व्यधुः ॥ ५१७ ॥
 मान्यदागमने भूषापुष्पाकैः जनपीडया ।
 इत्यायाचोदितः शृण्वन्न दाको विन्यसे नृपः ॥ ५१८ ॥
 मृगयाप्यमने दाहो विकफलं भुञ्जतेनघैः ।
 पशुवच्छनशो बभूव मृगोद्यो यत्र मार्यते ।
 मृगया ता विनोदाय यदि क्षीमिकर्म किम् ॥ ५१९ ॥
 धमस्तययं चले नश्ये स्मृदणीयंस्मिन्नादिनाम् ।
 कोयं बद्धे मृगे मशायः क्षात्रधारासो धनुष्मताम् ॥ ५२० ॥
 क्षत्रियैर्मृगया पाया मित्रवधमृगयादानम् ।
 मैकागतम्यमने गुनः ताति सर्वत्र गदितम् ॥ ५२१ ॥
 महापद्मवस्त्रतीर्णगितांश्च मृगमजान् ।
 आगतो नृपतिस्तद्वाचि क्षेपानवरोद्धवान् ॥ ५२२ ॥
 इत्याद्यनुचितं किञ्चिन्मृगयादृष्टं हनम् ।
 विलास्य यद्भवेद्भक्तिर्भाविता मृगयाशुभम् ॥ ५२३ ॥
 आत्यटिका नृप हृष्या राजधानी स्वमागत ।
 भस्पाभ्यमवददद मर्यादाद्वयेभवम् ॥ ५२४ ॥
 केन्दुचुर्मृगयादायादुविता दधनाहन ।
 मतीभारगदादभनचैवावय विनोदित ॥ ५२५ ॥
 केपि प्रदुष्टप्रतापच्छा मर्यादाद्वयेभवम् ।
 व्यधुः किमपि भूषान् नृपवन्दनममता ॥ ५२६ ॥

केपि मन्त्रिवियोगोत्थचिन्तासंतापितात्मजम् ।

रुजमाहुर्न तद्यार्धेर्निश्चयः कस्यचिदमृत ॥ ५२८ ॥

भूपस्तादृगवस्थः स नववर्षादिवासरे ।

ययौ सज्जप्रदेशं तद्यर्थया शकुनोच्छ्रया ॥ ५२९ ॥

तद्दिने गच्छतस्तस्य राज्ञो नौकान्तरस्थितेः ।

जैनवाटविहारप्रात्सर्पस्तुत्रोट पद्धतिम् ॥ ५३० ॥

तदुर्निमित्तमीशान्त्यै हत्वा तं सायकैर्नृपः ।

अहरद्धृदयाशङ्कां न शरीराग्रुजं पुनः ॥ ५३१ ॥

किमर्थं निर्गतो घासि चिरं त्वं सुकृतं कुरु ।

इतीवाप्रागतो धायुः सवेगं तं न्यवध्यत ॥ ५३२ ॥

अस्मिन्गते प्रजापीडा भविष्यत्यत्र मण्डले ।

अकम्पत शुचेयोद्यसरङ्गतलं सरः ॥ ५३३ ॥

तत्र सज्जोत्सवे भुक्त्वा सैवमग्निसमावृतः ।

अपुनर्दर्शनायेय सर्वेषां दर्शनं ददौ ॥ ५३४ ॥

नौकारूढस्ततस्तूर्णं सभृत्यः स दिनायधि ।

उत्कण्ठाखण्डनायैव श्येनैः पक्षियधं व्यधात् ॥ ५३५ ॥

अद्यैवेमं विनोदं नः करोति न पुनः प्रभुः ।

इत्येयः श्येनाः पक्ष्यालीं गृहीत्वोपायनं व्यधुः ॥ ५३६ ॥

प्रत्यावृत्तस्ततो राजा सैदास्तान्प्रतिमुच्य च ।

माहं स्वस्थोऽस्मि तत्पस्थो देयीं शातरुजं व्यधात् ॥ ५३७ ॥

तत्पच्यपरिचारिण्या स्वयं देय्या वृतो नृपः ।

द्विपसेन्दुरिय क्षीणरुचिं विच्छ्रयतामगात् ॥ ५३८ ॥

कपाटविकटं यक्षः दयामगौरं तद्वाननम् ।

कटग्रजानुपादाद्य पीनाः पद्मदलोपमाः ॥ ५३९ ॥

नन्दं नयनघ्नं ललाटे भूमनोदरम् ।
 दुजा नृपतेः सर्वे विषर्जं समपद्यत ॥ ५४० ॥
 कदा सोयदद्राजा तं मीयादस्सनं रदः ।
 तदं जीयामि राज्याहोः न सुताः शिशयो मम ॥ ५४१ ॥
 यदो यदामजानीयो न पाति मम बालकान् ।
 यदमादमजानीये युक्त्यानीयामिविष्यताम् ॥ ५४२ ॥
 मय वैषं मयस्कन्या यद्वश्यति करोतु तत् ।
 सुत्येति मय धीरस्ते स्वास्थ्यं स्वादिति सोमयीत् ।
 केयले सैदहसमो दरोद भृशदुःखितः ॥ ५४३ ॥
 मय पाययदतिष्ठे रहो मीयमुजादिदम् ।
 संदेहितात् राज्ञाय राज्ये किं क्रियतेषुता ॥ ५४४ ॥
 यत् यन्दामजानीयो युयायममिविष्यताम् ।
 यौवराज्ये च ज्येष्ठोयं दीदित्रः स्वाप्यतामिति ॥ ५४५ ॥
 द्वित्रा द्विषाश्च बध्यन्तां सर्वे सुययिनश्चराः ।
 क्षुत्येति मीयादसनः सक्रोधस्तामभस्तंयत् ॥ ५४६ ॥
 तच्छ्रेयःप्रतिसंकल्पकन्वितद्रव्यसेधयान् ।
 मीयुनेज्यो दनुः मैदा द्विजमक्षिपिषजिताः ॥ ५४७ ॥
 ग्रभुं द्रुं न वच्छन्ति गच्छन्त्यङ्गन्तरं द्वियः ।
 मन्त्रपाठं निरोधन्ति तत्सद्गच्छिष्योक्षितम् ॥ ५४८ ॥
 चिकित्सां वैद्यकोक्तं सामन्यया रक्षयन्ति च ।
 तत्रापि गुहिकां मोक्षु रक्षयन्ति स्वसाधिताम् ॥ ५४९ ॥
 बिम्बप्यनिष्टं कर्मैति हतमित्यादियादिनः ।
 यद्यो विषर्जं यदयन्तोप्यन्तरङ्गा महीयतेः ॥ ५५० ॥
 वैद्यो गच्छिष्यादं रक्षक्येति कल्पयन् ।
 तपामूद्रप्यमहः स रक्षय्यकहतायनः ॥ ५५१ ॥

स्येयान्तः बलवति नृपो यापदेत्यन्तकम् ॥
 स्यन्ता स्यै मज्जति सुदिताः पुण्यपापेकमायी ॥ ५९२ ॥
 तर्दायो नामयन्त्यस्य स्यदेदान्ते नृपकिर्यतेः ॥ ५९३ ॥
 इत्यं शयाजिरे शोकः नृपस्य नृपसंजतिम् ।
 अस्मैकस्यनामाशयाशेषं तत्र नन्दितम् ॥ ५९४ ॥
 राज्यदानाय राज्ञी सा स्तेनछत्रपर्वककंदाम् ।
 ब्रह्ममज्जति पुत्रं दुःखोदकंमतकंदम् ॥ ५९५ ॥
 इति हस्मनशादिरयर्षानम् ।

इति जैनराजनराट्टिण्यो पण्डितधीपरविनिधितार्था
 हस्मनशादिराज्यनृपान्तवर्णनं नाम दुर्मीयरनरङ्गः ।
 नृमीयेदनि रीदाम्नि मिथः नमस्य सारदाः ।
 स्यधुमंछदन्त्यानाय राज्यदानाय मिथ्यम् ॥ १ ॥
 प्रतीक्षाराममालोचय बालं रीदाम्भराकुलाः ।
 राज्याभिषेकदानेच्छामकुर्वन्पुण्यनये ॥ २ ॥
 अथ राज्यं स्यधीयन्त तन्नुते रासपार्थिकम् ।
 राज्या मज्जददाहाज्यं मोजन्दमिथ सुन्दरम् ॥ ३ ॥
 तस्य सिद्धाग्नस्यान्ते कथाविता वरतुर्गमतिः ।
 त्यक्त्वा भोजनमामयी पूर्वं दार्ढ्यपतामरा ॥ ४ ॥
 एतद्वाग्यं सदा पुत्रं अधिता मज्जदाम्भरे ।
 ददा दानुमविताः वेप्युपुन्यनान्तवन्धिता ॥ ५ ॥
 रीप्यगिहागने छत्री विचर्मी बालधूपतिः ।
 इत्तान्दः पयःपूर्वोत्तेन्दुरिय सुन्दरा ॥ ६ ॥
 रीदाः नृपानुपन्यनकुटुम्बानोरित्तविषाः ।
 भाविदोदह तोदुच्छदन्तिता दयाधनुः ॥ ७ ॥

विष्णुविष्णुः शुभं धारयन्मयी धारयि निधाय ॥
 मेवा ददेन्मय धुन्येव धारिता धरणादाया ॥ १९ ॥
 वनीतामोदप्रसादा विमलपुष्पद्वयमाः ॥
 दौर्भाग्या इवाश्रयते मासि धुन्येव इवाभवत् ॥ २० ॥
 अथ अथमोदमेव धुन्येव नयमुपनिषत् ॥
 दानुनापेक्षितो नाया विमलनामदमप्यनु ॥ २१ ॥
 इवपश्यायमेकावतत्त धुन्येवप्राप्तमेवदः ॥
 इवातन्मप्राप्तिरुपेक्षितः कादमीगतादरं इवधुः ॥ २२ ॥
 अथुनोमतापेक्ष विधाय दानुनिधायम् ॥
 पचदा वनीधर्मपुला इवधुः वि माधि मन्त्रजम् ॥ २३ ॥
 मेवा मन्त्रेयन्तया धुन्येव धातुचयमन्त्रजम् ॥
 कादमीविवाध मन्त्राध धातुना मन्त्राभवत् ॥ २४ ॥
 ततः पचदुरामार्थकनद्विधेः काद मन्त्रिमे ॥
 मिश्रिताः पचदावनीध्याः विवा होहमन्त्राभवत् ॥ २५ ॥
 (मन्त्रावनीध्यामेवा विष्णुवाचमोदितम् ॥
 न विदमन्मन्त्राधो धुन्येवप्राप्तमेवदः ॥ २६ ॥
 पचदा मन्त्राधो धुन्येव मन्त्राधो मन्त्राभवत् ॥
 धुन्येव धुन्येव मन्त्राधो धुन्येवप्राप्तमेवदः ॥ २७ ॥
 ततः काधि विवा मन्त्राधो धुन्येवप्राप्तमेवदः ॥
 दानुनापेक्षितो नाया विमलनामदमप्यनु ॥ २८ ॥
 होहमेव धुन्येवप्राप्तमेवदः मन्त्राधो धुन्येव ॥
 विदमन्मन्त्राधो धुन्येवप्राप्तमेवदः ॥ २९ ॥
 मन्त्राधो धुन्येवप्राप्तमेवदः मन्त्राधो धुन्येव ॥
 धुन्येवप्राप्तमेवदः मन्त्राधो धुन्येवप्राप्तमेवदः ॥ ३० ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

वैज्जयमीरय पाथेययाज्ज्रादम्भानुपागतः ।
 परशुः सिंहमहं सं न्ययवीर्यप्रथमं कथा ॥ ४४ ॥
 धनुष्पण्डपिकाग्रान्ते प्रसृज्यस्तज्जोदितः ।
 सिंहोपि विधुष्टज्जालः शृगाल इव सोपतत् ॥ ४५ ॥
 किं श्रोहो श्रोह इत्युक्त्वा यावज्जीताः समुत्थिताः ।
 तावत्प्रहमहारेस्ताश्रुमंद्राः समेत्य ते ॥ ४६ ॥
 निर्याताः प्रसृज्यग्नेदा श्रापत्रे सैदहस्वनः ।
 हतो मुष्टयायुधस्तत्तमहाज्जालविह्वलः ॥ ४७ ॥
 तं दृष्ट्वा भीषदसने समये विद्रुतं द्रुतम् ।
 प्राकाशकृदमपवीर्योपि छिन्नपदद्वयम् ॥ ४८ ॥
 गदयामीनकासीममल्लयाचारनदमित्येः ।
 त्रिशङ्गात्रा हतारुतत्र पुत्रमिन्नसमन्विताः ॥ ४९ ॥
 पदन्तो दाम्बहालेति एकसिक्ताकपावयः ।
 वेदस्ते तद्वधोपुक्ताः हतास्तस्येव किञ्चराः ॥ ५० ॥
 गृहेषु गोपधात्तेषां पापभीर्नामवपया ।
 तथा तत्र मृतां सिद्धाग्नेश्वर्यां नामवपया ॥ ५१ ॥
 गृगयाग्रे कुण्डादीन्निष्ठान्नाह्नाग्यदधुर्वया ।
 तथा सिद्धाः हता भद्रैः धुदैस्तदादिकागते ॥ ५२ ॥
 द्विपदुतांशुका नद्या महार्दशयनोदिताः ।
 मनाया इव लोकस्य प्रपशुः प्रेक्षणीयताम् ॥ ५३ ॥
 केचिद्वैद्यतन्त्राया निष्कृष्टपशुदिवारतनः ।
 पूर्वं प्राकारमुत्तमेषु गृहीत्याभ्यान्पलाविताः ॥ ५४ ॥
 तद्वृष्टा मुमुले जाले बहिष्पदनुजोविताम् ।
 कस्यापि निधयो नाभूदन्तरे के हता रति ॥ ५५ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

स्त्रीरगता भेका भविच्छिन्नप्रत्यच्छलान् ।
 यत्नदाः सर्वेद्यं ते तत्पुच्छेषामयन्तदा ॥ ९१ ॥
 ये राजपेदम विविधुः शुभगाः सुपेदा-
 स्यन्तु तत्पुच्छेषामयन्तदा ॥ ९२ ॥
 ते द्विषयोदक्षिणिका घृतजीर्णवला
 निष्काशिता नृपगृहात्पुच्छेषामयन्तदा ॥ ९३ ॥
 इत्थं पक्षितमे पर्वे माप्नुपद्रवकारणम् ।
 पेशात्तस्य यत्पुच्छेषां लेदानीं विद्वषोमयम् ॥ ९४ ॥
 नूनं हसननाम्नां सहस्रानां तत्र यत्नरे ।
 भग्नकाः सन्निविष्टाभूयेनेते प्रलये गताः ॥ ९५ ॥
 सामान्यपेदमनि यत् जनिस्सु पुंसां
 मा माप्नु राजनिलये बहुभुजकरी ।
 ते रोन्ते तु मममेव परैकमये
 मो माति राजपुगलं विपुले पुदेदो ॥ ९६ ॥
 भर्तालत्तानमीवाया हृष्टा यथादृष्टान्तम् ।
 तदीयागताम्भुया इतिद्विषान्विषोधिम् ॥ ९७ ॥
 नागरनुद्विषानुद्विष माद्रं वारमार्तिः समम् ।
 जडात्पुच्छेषामयन्तं मते यत्पुच्छेषामयम् ॥ ९८ ॥
 विद्वषस्यान्तरं लेदा प्रामसंकादवाहना ।
 तत्पुच्छेषामयन्तं विद्वषं विद्वषं व्यु ॥ ९९ ॥
 पुत्रमात्रादिद्विषान् लेदा द्विषाविविधम् ।
 वारजमोविधुयुष्ठा तत्पुच्छेषामयम् ॥ १०० ॥
 यथा वारजमोविधुयुष्ठा तत्पुच्छेषामयम् ।
 तत्पुच्छेषामयन्तं विद्वषं विद्वषं व्यु ॥ १०१ ॥

तेषुत्तुम्भुरङ्गेषु सर्वतो यमुष्णिग्यु ।

अकारि शस्त्रप्रहणं शिल्पिशाकटिकैरापि ॥ १०१ ॥

मन्दुरासुन्दरा येष्व्या रात्रोभूवन्महागुणाः ।

तानारुह्याधमाश्चेरस्तद्वृत्या नित्यदुर्लभान् ॥ १०२ ॥

ततो हस्सनराजानकाद्यैरन्यैश्च संयुताः ।

पाहुण्यं विदधुः सैदाः काश्मीरिकाजिगीषवः ॥ १०३ ॥

ते मीयामसनारायमुख्यानां यन्त्रणोज्झिताः ।

स्वसेयकानां विदधुरधिकारसमर्पणम् ॥ १०४ ॥

अत्रान्तरे पारगताष्ठकुराद्या महाधियः ।

सैन्यानां संप्रहं चक्रुस्ते जालद्रगरान्तरे ॥ १०५ ॥

श्रुत्येति साहसोदात्तं नगरे मद्रनिर्मितम् ।

आययुः सर्वराष्ट्रेभ्यो लोकास्ते शस्त्रधारिणः ॥ १०६ ॥

प्रवृत्ते च पुरक्षोभे पुरे ग्रामे च पत्तने ।

अत्युल्लङ्घनजनः सर्वो धावति स्म धृतायुधः ॥ १०७ ॥

शमालायाक्लिनीयाद्याः कमराज्यगताश्च ये ।

स्थामार्थं क्षितिकातीरे शिथिरं समकल्पयन् ॥ १०८ ॥

दरद्भिश्चक्रवाकाद्यैर्दरद्भिः सुभटैः समम् ।

वैदूर्यमदृष्टः स्थामस्थो युद्धसंनद्धता दधौ ॥ १०९ ॥

मीलाश्वलोकं संगृह्य पम्पराजानकादयः ।

तुग्धाध्रमान्तिके सिन्धोः पारं स्थामार्थमासदन् ॥ ११० ॥

सर्वतो धान्यसंभाराजानानीयानीय नाविकैः ।

प्रवासचेतनं कोशाभावात्काश्मीरिका व्यधुः ॥ १११ ॥

कचिदुष्टिं कचिद्वाहं परदेश इवात्र ते ।

पाराधारगताश्चक्रुर्नदीं तीर्त्वा पुरजये ॥ ११२ ॥

धनुष्यंशशरैर्मुक्तैः प्रतिलीर पुण्यये ।

पञ्च सप्त मृता शुद्धे प्रत्यहं कटुफलेषु ॥ ११३ ॥

अज्ञाद्योपान्नसामन्ताः क्षीणश्रेण्या गृह्योक्षिताः ।

सामायहोषः शान्नाय्य सूत दाण्डिपोदिताः ॥ ११४ ॥

स्रोतः कृतश्चोशश्च विरपन्धनयन्त्रितः ।

तत्तद्वाजपिद्युताय पिशुनाय भ्यवृत्तयः ॥ ११५ ॥

इत्ताधिकारस्तत्कार्येन्यायप्रस्थापनक्षमाः ।

एने आन्ये च तुतुपुर्देशोस्मिस्तुपद्मे ॥ ११६ ॥

नौसेतुपञ्चाभायः सार्धं मइयत्तज्यतः ।

आर्माय घामतीररुपा विरधुः स्वोपयोगिनीः ॥ ११७ ॥

देयाभिधः शास्त्रनिको भाषिणाधिपता भवन् ।

अतीर्थं श्रीगणपतेन विद्धं शुभदशयम् ॥ ११८ ॥

सैदा बहुलरस्तीरस्थिताम्नाशुनिकाप्रपात् ।

सप्तोत्तमस्यैवमभ्यान्तुं तत्तत्तन्त्रपुस्तकान् ॥ ११९ ॥

म्रीयायफ्ताकतामापि पुणरक्षाधिकारमाह ।

विद्यार्थ्यं श्रीरामस्तथाकाले द्वित्राङ्गुले ग्यरोपयत् ॥ १२० ॥

भासमुद्रमहाश्वैननगयन्तं सद्विण्मम् ।

तस्मिन्नुपति पीयूषा न मीधौल्लताभयत् ॥ १२१ ॥

उद्भिदेषु त्रैलोक्येषु तत्संघीयपुरादिषु ।

पुतुंगेरचनेचाभूदुर्गमा तद्विषयेधिनाम् ॥ ११२ ॥

आश्चर्यं स्वन्दमपत्तादाशङ्क्योपनृपाह्वनम् ।

पञ्चदशमितां सैदाः परिणामं रामकल्पयन् ॥ १२३ ॥

आरधार्मासर्मापेपि रुद्रयज्ञानभान्तिषेः ।

तार्क्ष्यं परिणामन्यां चक्षुर्वैरिमयच्छिन्दे ॥ १२४ ॥

अथ लोहरकोटस्थं भीमार्गेणमहाद्वारम् ।
 अङ्गुलद्वयपात्रे नेत्रमिदं व्यनजयन् ॥ ११७ ॥
 पात्रमादमिषा देशात्प्रवृत्तयो गतो भवान् ।
 न मर्द्रं विदितोऽस्मामिषुं कदा तद्वपराहणः ॥ ११८ ॥
 मीमांसदस्मदापेक्ष्यपुत्रैरस्माद्विगोपुभिः ।
 वैतक्तो हसिषो घामो भागोऽस्मामिः समाधितः ॥ ११९ ॥
 जिगीषोः पयं पर्यं चान्नचदमोरमण्डलाः ।
 पुरमावापदिष्टारने मंदस्निग्धमि वेष्टिताः ॥ १२० ॥
 तद्विलम्बधिषं त्यक्त्वा नूर्णमागम्यतां वनः ।
 प्राप्ते स्पष्टि जयोरमाके तथ ह्युः कीर्तिर्नपदः ॥ १२१ ॥
 अजमकाश्च दानकाश्च सूयमेयाश्च मण्डले ।
 तद्भागमनात्कीर्तिं मा कार्षीः स्पर्शं कल्यङ्गिताम् ॥ १२२ ॥
 वदे रणादान्दिशादे पूर्वं महेकजः प्रधात् ।
 एव्यरतां व्यधादत्र यथा मार्गेणमहादः ॥ १२३ ॥
 तद्व्यापणं स्वया रथं नूर्णमागत्वं सांप्रतम् ।
 अम्यदाह्य दिशां एव्ये स्थापयन्ति न सैदजाः ॥ १२४ ॥
 इति ऐवं विचार्यान्तु स्पदेशांस्त्वष्टिताशयः ।
 नूर्णं पणोरममार्गेण स मार्गपतिराययी ॥ १२५ ॥
 प्राप्ते तस्मिन्दिनेध्रियैः कुहदीनपुरान्तरम् ।
 अचम्पुः दिशिरे मंदः शरीरा इव पायुमा ॥ १२६ ॥
 अथ संमन्य सैदास्ते भयार्संधानुमिच्छयः ।
 इत्थं दिशश्चाहायादीं हुंवाहस्ताम्यसर्जयन् ॥ १२७ ॥
 प्रधानपुरुषाः सन्तः हनसैदयथाः कथम् ।
 मयन्तां वत कुर्वन्ति कार्यं लोचविगर्हितम् ॥ १२८ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

१५

अथत्या एष कुर्वन्तु राज्यकार्याणि पूर्वपत् ।

किञ्चिदप्यति नो देशे क्षोषाः शान्तिं व्रजन्ति च ॥ १६१ ॥

यद्गते गतमेवात्र मृता जीवन्ति नो पुनः ।

अम्योन्यनुद्धिर्धिरस्य आताम्योन्यकृताग्रधात् ॥ १६२ ॥

इत्यादि युक्तमुक्तं तद्वाक्यं श्रुत्वा मदोद्यताः ।

सैदास्तदुक्तिजनितबोधदग्धा इयामपन् ॥ १६३ ॥

नृपः कौशले क्षत्रं च युद्धदक्षस्तथा भवः ।

सर्वमिगस्मदायत्तं किं कुर्वन्ति पित्रेधिनः ॥ १६४ ॥

इति दैवतपानोक्ता युद्धमनश्चयुद्धयः ।

अभूर्वस्ते कृतोद्योगाः क्षीरपाः पाण्डुरोष्णिव ॥ १६५ ॥

अथैकदा नैपःशरजोनयजामवाद्यः ।

पुरे नीसेतुमुत्तीर्य नैदयुद्धार्थमावधुः ॥ १६६ ॥

उपादैः सर्वदा जेयाः समयो न रणस्य यः ।

इति मार्गपक्षेर्पाक्षं नागृहस्ते रणोद्यताः ॥ १६७ ॥

दायूदनामा मार्गेऽपुत्रो धामाकरो द्रुतम् ।

प्रतीक्षादिभिर्युक्ते नगरान्तरमासदत् ॥ १६८ ॥

समुद्रामटमार्गेण प्रविष्टा वृन्ताथ सा ।

प्रापलोहविहारं तं कर्तुं नैदमटसयम् ॥ १६९ ॥

रणं संवज्य होम्वापा येभ्ये हृन्वा महामयाः ।

सर्वस्वहरणभ्यग्रा बभूवुर्नगराभ्यन्तरे ॥ १७० ॥

होम्वापाः सुमदाभ्याम्बे प्रमोम्पोग्यमुदायुधाः ।

प्रतिद्विपोरवेदमभ्यो माण्डागाराचलुण्टयन् ॥ १७१ ॥

भूमौ निलम्ब कण्वस्ते पीरैर्मुमं गृहे धनम् ।

क्षिप्वा प्रतिपद् दारूचीर्न तत्तेरिषार्षितम् ॥ १७२ ॥

प्राप्तं च यत्पदं नूनं सतीदेशहितेच्छया ।

व्यधात्तद्भक्षणं नूनं सतीदेशहितेच्छया ॥ २१९ ॥

आदमन्मानजस्नस्मै विरुज्य इति घोदितः ।

नियत्यं तं मुरुष्कः ॥ स्वान्तिके समरक्षत ॥ २२० ॥

तदीयाभ्यपदार्थीयप्राप्त्या तद्देशवासिभिः ।

मनन्यरुलमां प्राप्य धियं यैधवजायितम् ॥ २२१ ॥

अथ पादमोरिकाः धुन्या तद्वधं पाचसादनम् ।

अकुर्येतामपमौदा विच्छाद्यपदनाः धुतेः ॥ २२२ ॥

गतायशिशु दुर्निष्ठदुष्टतरकटकान्तरान् ।

सहस्रक्षितयो तत्र शयानां निहितामपन् ॥ २२३ ॥

विशुद्धपाणिमस्यकमयाः प्राप्तवन्तीक्षताः ।

काश्मीरिका मनं अकू रमार्थं हृदमानसाः ॥ २२४ ॥

मध्ये समेय्यास्तिष्ठन्तु मार्गेशायाः पुनस्तरे ।

राजानकाया मद्राभ्य कथामभ्या याग्न्य दिग्भयम् ॥ २२५ ॥

एकतथेष्टिनाः नये नदयग्न्यव्यवस्था पुनः ।

इत्येकमनविष्टास्तु वसिष्ठ्य कृतनिधना ॥ २२६ ॥

कथामार्गमादिदीप्तोक इत्यत्र दशानुपवधः ।

नाया मिश्रुं प्रनीयांश्च भोजनगजान् ॥ इत्यम् ॥ २२७ ॥

शुभामहमाग्न्यव्यवस्था वदामन्मन्त्राभ्यधानम् ।

प्रयोजितननुवादि ह्युन्या वीक्ष्यमाणान् ॥ २२८ ॥

यान्तीतिहा जगत्प्रदान प्रयानाः प्रतिशामसम् ।

अद्वैतानुवर्तिद्वैतं यदमर्गमिदमिति ॥ २२९ ॥

अमर्गमर्गं जगत्प्रदान काश्मीरिकाव्यवधानम् ।

पूर्वं रात्रमर्गमर्गं जगत्प्रदान विमानयन्त्रम् ॥ २३० ॥

छिन्नेषु सेतुबन्धेषु सैदैर्नापुरकादिषु ।

नगरीं दुर्गमां दुर्गतुल्यां चकुर्द्विषद्भयात् ॥ २४३ ॥

अथ काश्मीरिकाः प्रोचुः सैदांस्तोरान्तिकस्थितान् ।

नौसेतुबन्धरज्जुर्यद्दत्तश्छिन्नो मयेन नः ॥ २४४ ॥

पुरमाग्रावशिष्टत्वादुत्तिष्ठष्यं कियच्चिरम् ।

पयांसं भुज्यते धान्यं किं कुरुष्व पुनः परे ॥ २४५ ॥

श्रुत्वेति सैदास्तांस्तारमूचुरित्थं स्वसेवकैः ।

अन्नाभावाद्भुक्षार्त्यां न चलामो भयादितः ॥ २४६ ॥

का जगुप्सा तुरुष्केषु सर्वमांसभुजो ययम् ।

यायत्पुंषुगोमांसपयांसिस्तायदास्यते ॥ २४७ ॥

पुरब्धेद्रम्यतेस्मान्कः शक्तो रोद्धुं त्यदन्तरात् ।

भुज्येत्युत्पुलकास्तीरे जलालमद्विकादयः ॥ २४८ ॥

एकत्र मिलिताः सर्वे चक्रुः संमग्न्य निश्चयम् ।

सैन्यं स्थामपिभागेन विभज्य पथिभिस्त्रिभिः ॥ २४९ ॥

उत्तार्य यामः शौर्याग्निं सैदा. कटकभदेन. ।

अग्नयेकत्र संनद्धा दूर्जया. सैदपक्षगा. ॥ २५० ॥

एकतथैजिताः सर्वाञ्जेष्यामोऽप्यवदानमून ।

अस्माकं प्रवले सर्वे न विलम्बाभुनोन्वित ॥ २५१ ॥

भुज्यन्ति मद्र्गयुक्ता ज्ञानराजानकादयः ।

मृगपुर्यां नो जयो धेति युद्धगनयतां दधुः ॥ २५२ ॥

अधेकं मतमाधिल्य स्थामस्थाः सैन्यनायकाः ।

पुराणतश्चकस्थानार्त्तायां पर्यंतमागदन् ॥ २५३ ॥

शैलमहादयो हस्तपालिकाग्न्यप्रदेजातः ।

मौभिर्नानां धृतोऽग्राहाः शोऽन्नेषामग्न्यभटाग्न्यधुः ॥ २५४ ॥

आसमुद्रामठापूर्वाधिष्ठानान्तं निरम्बराः ।

मार्गेष्विन्धनगण्डौघा इवासत्रिहिताः शत्राः ॥ २९० ॥

केचिन्कुल्यान्तरे मग्ना मग्नाः केपि रणान्तरे ।

केचित्प्रमुषिता नग्ना भयोद्विग्ना दिशोचलन् ॥ २९१ ॥

तद्दीरावययैः कृत्तैः पूरिता विपुलैर्मही ।

तद्दामार्थं प्रवृत्तस्य मृत्योरिव महानसः ॥ २९२ ॥

ये सुन्दरा विपुलभोगपुरन्दरामा-

ध्वेस्तन्देशविभवप्रयितप्रपञ्चाः ।

नग्नान्विलोक्य भुवि तान्धृतदुष्टगन्धा-

स्कस्यापि शाम्यति न देहभयोभिमानः ॥ २९३ ॥

यत् मरणमेयास्तु रणे स्वर्गमुत्पन्नदम् ।

न सहंपतनस्यामिधृतिपाप्माकदर्थनाः ॥ २९४ ॥

इत्युक्त्या प्रविशन्पुच्छे धीराभ्यस्त्र्योप्यकानरः ।

हृषीकेशः शस्त्रेण न शत्रुप्यमरणोभयन् ॥ २९५ ॥

अन्यान्प्रचलितान्दृष्ट्वापीक्षितान्प्रतिर्वरिण ।

पलायनेच्छा नयाभुगुपुत्रार्यस्य मानस ॥ २९६ ॥

उग्रब्रह्मिकराप्यभ्यमागता स्वमुत्तान्यत ।

अकराक्षगमात्रं यः शस्त्रप्रचारणं रण ॥ २९७ ॥

क्यामस्थितः पुरश्चाम्ने न राजानकहस्मिनः ।

हन्. संरक्षमाणैर्मार्गिकुल्यानटाग्रगः ॥ २९८ ॥

प्रच्छिन्नाङ्गनिहस्तेन राममन्य दिशो भटैः ।

नीत्या श्वर्दिता हर्षांश्च मार्गेशादिगमाग्रगः ॥ २९९ ॥

विमाचारनिर्वाणेन कुर्वन्पुत्राभ्यासक्रियाम् ।

इत्युक्त्याभ्ये न मार्गेशः शस्त्रमुक्तिमकारयन् ॥ ३०० ॥

तद्भृत्यैर्लुण्ठितो देशो गोवधो यत्पुरे कृतः ।

जाने भृत्यापराधेन प्राप्तान्ते तादृशी दशा ॥ ३११ ॥

दौहित्रोपि महीमर्तुर्जातो वीरकुलादपि ।

तत्पापेनाभवत्तस्य चित्तं वीररसोज्झितम् ॥ ३१२ ॥

विप्रा राजसुताः सैन्धाः काश्मीरा अपरेपि ये ।

सहस्रसंख्याः समरे तद्दिने प्रलयं ययुः ॥ ३१३ ॥

निहतानीकमुभट्टममूहान्तरलक्षितान् ।

भूमिदाहाय निष्क्रुपुं नाभून्कस्यापि पीरुणम् ॥ ३१४ ॥

ये सयंचक्षाः पीनाङ्गा मोर्गमण्डलपार्थिताः ।

याता घर्मोत्थदुर्गन्धास्ते श्वपायसभोज्यताम् ॥ ३१५ ॥

रक्तक्तकर्तरीशक्तिमुद्ररद्रुधनादिभिः ।

शाल्मलिद्रुमधरपुष्पैर्भुयुंद्गता भटाः ॥ ३१६ ॥

स्मृत्या रुद्रविहाराग्निदाहं संदहन् मृधा ।

अलामपुरदाहाय मार्गपोप्रिमदापयन् ॥ ३१७ ॥

ज्वालाज्वाल्कराणांसायग्निर्येदमोत्थदाग्नः ।

अलामर्दीननगरं दग्धारण्यमिषाकरोन् ॥ ३१८ ॥

भीमार्मदहमादानगानगाह्नादितानयः ।

राजप्रतापधारोत्थनत्वंधाग्निगिषायुनन् ॥ ३१९ ॥

इतेषु भास्वतायेषु पलाय्याग्येषु शास्व्यपि ।

विदधुर्नगरे भुवि नद्भृत्याः श्वपायदयः ॥ ३२० ॥

भागदग्धमदग्निद्रा ये ते महादग्धमाययुः ।

नदपाट्या दग्धित्यमुष्णिग्रोपद्रवं नदा ॥ ३२१ ॥

केचिच्छृगान्निर्विज्वला यत्र कुत्रापि निष्ठतः ।

प्रीतिं प्राप्तिं नदीपार्थिवयुः कापालिका इव ॥ ३२२ ॥

विरुद्धरात्रयपूर्णगृहहृष्टिषिधाधिनाम् ।
 अभूत्परस्परं युद्धं समोसास्थि शुनामिष ॥ ३२३ ॥
 आदायेवेन यधीते तस्मादभ्येन नदृतम् ।
 तस्मादप्यपरेणोषे मास्वो ग्वाय ह्योत्थिनः ॥ ३२४ ॥
 द्विधा जयप्रयाहो वस्तद्विद्विभ्योरभूत्पुनः ।
 एवपाश्यांगमास्मोत्र दाप्नुयुर्मूलममातनोन् ॥ ३२५ ॥
 आह्वयाम्बिजयनिबन्धायाम्पांरात्रित्यसुगंभितान् ।
 मुष्णन्तस्मन्नदाभ्यर्चुरिद्रागुःत्वभागिनः ॥ ३२६ ॥
 दादणोप्पथयात्तत्तद्वस्तुनाशार्दिताम्यपि ।
 पौष्णार्त्ता समदृष्टान्त नदमानि मर्तामि य ॥ ३२७ ॥
 जगत्तः कुलीनानां पुण्याः कम्पाद्य योगिनः ।
 विदाः केप्यधमाधार्ष्टुर्दृष्टगर्भोगदूषिताः ॥ ३२८ ॥
 प्यधायि दत्र निर्माणे कल्पाग्नस्त्रिदत्ताशया ।
 बोदिवोदिवने द्रव्या दग्धे तन्नस्मत्तादगन् ॥ ३२९ ॥
 भास्वदम्बेपि केप्युद्यैरनदम्बेप्यलुष्टयन् ।
 द्रव्ययो दक्षिणे पागे शीषा इष जयोदताः ॥ ३३० ॥
 न शीधुष्ययकाप्याम्न वेणामुग्रयतर्पणे ।
 पदपर्वण्याः कुम्भानामम्बोपक्षणाद्धृताः ॥ ३३१ ॥
 बोधिद्वग्धुवियोगार्ताः केथिग्वेधययक्षिताः ।
 विरुद्धाव्यहताधोपा जितरुद्धभुयः परे ॥ ३३२ ॥
 बहयो दुःगिताधेरः दार्तजीयोभयगुप्त्यो ।
 तत्तद्रूपविषयैश्च दार्तैः क्रैतैः स्ववेदमार्त ॥ ३३३ ॥
 उद्यायवेर्ज्ञैः मार्तैः महर्थाद्विजयी मृता ।
 हार्थं पट्टितमे पर्वे भाष्यप्रतिपदिने ।
 एवाग्नविज्रयात्तेषां तत्ताहोवद्वयोमधम् ॥ ३३४ ॥

पूर्वमङ्कुरितः सैदयधात्पल्लवितः क्रमात् ।

परस्परं धैरतरुस्तदिने फलितोभवत् ॥ ३३५ ॥

पौराणां धीरवर्गः प्रतिदिनमहरत्संचयं यश्चयित्वा

उप्येदः शाट्वाद्यायनिसफलतरुष्विन्धनार्थं दुरन्तः

सैद्वैधात्समुत्थः प्रवरमुरापुरोपप्लव्योभूत्समन्तात् ॥ ३३६ ॥

अभ्रान्तरे यथं धृत्या सैदाः कादमोरिकोजिज्ञताः ।

आदिन्यान्मुनास्नरुधुर्दासमात्रायशेषिणः ॥ ३३७ ॥

द्वित्राभिहृत्य नगरे निवृत्तः सेत्यभायतः ।

मीयामहम्मदः प्रापत्तायस्यशिविरान्तरम् ॥ ३३८ ॥

भाकरादीन्हुताम्भृत्या सैदा भीता अपि व्यधुः ।

द्वित्राभिहृत्य नगरे पुनर्युद्धाय निधायम् ॥ ३३९ ॥

पध्याप्रतीयं मार्गेशो हग्याभक्तद्रुणोऽस्त्वह ।

इत्युक्ता ताजमहन्ताभिर्मये त्रामाविमूत्रताम् ॥ ३४० ॥

अस्मिन्नयनरे पागदागतां युक्तिपूर्वकम् ।

सैदानादाय नवत्रः स्वाययं ताग्यमर्जयत् ॥ ३४१ ॥

कृत्या वायनृपेभ्यु तं सैदायपटव्योजिज्ञताम् ।

पौरानात्रमद्यामागुर्मेन्विणो मरुतो यथा ॥ ३४२ ॥

दुषीधनेकशरणाः कृतदायययागा

यं धर्मत्रातिविष्णाः कदिदृणकणाः ।

अग्यायनृमिभृतगदृहतायगादा-

कने कौत्या इव रणे न जयं लभन्ते ॥ ३४३ ॥

गजधानी मज्जानीय नयी पद्यपुगान्तताम् ।

सायगाई नयीचक्रैर्यं धर्मगागान्ते ॥ ३४४ ॥

पापसौदहमादानत्वाभगाहो मदीनदे ।

पूर्णमन्युष्यमममारस्तदाकार इवोत्थितः ॥ ३४५ ॥

मयंस्यमपहृन्वाय सैदास्ते सकुटुम्बकाः ।

मण्डलादालिङ्गनाया निरयास्वन्त मन्त्रिभिः ॥ ३४६ ॥

एकमायेष्यमायेषु कादमोरेष्यविशद्विताः ।

ययुः परानुपमायाः स्वदेजे ग्रामसन्निधाः ॥ ३४७ ॥

शिखौ दग्धा राज्यं ययमिह भजामः सुखमिति

ययुः स्वार्थं शिखौ गलितमतपः सैदपतयः ।

दत्तेष्वेते तेषु प्रममममजगम्यन्निपदर्थौ

पते ननञ्जुष्टौ पिपित्तिह वलीकाभ पुदरः ॥ ३४८ ॥

मीयादस्वमत्तामर्षी नामामानिप्रमेवजाम् ।

अलालकुरुतेष्टदास्तपुत्रो लहसदिभम् ॥ ३४९ ॥

शुदीत्या शाङ्गिलं राष्ट्रं स्वर्गं मार्गेशमगतः ।

मनूयादिप्रमेयोद्यामज्जुष्टीमाश्रहाङ्गिरः ॥ ३५० ॥

साक्षाधमादिसष्टेषु स्वाम्यभूतैरफडामरः ।

अन्यां च माममामर्षी संदरेषु यथोचिताम् ॥ ३५१ ॥

परिदारपुगर्भीनो ज्ञेयराजानयोभयत् ।

मैस्याधिकारनिर्द्वैत्यस्यातन्त्रयोश्चितवन्त्रणः ॥ ३५२ ॥

इमाहिमध मार्गेशो हारफालाधिकारमाह ।

अत्रं सैदादिभृत्यानां रक्षामक्षामपौक्यः ॥ ३५३ ॥

राज्ञोधिकारस्वामर्षी भूमैर्द्रव्यावल्योमिष ।

मदामृता इयामात्याः संभूय स्वदधुर्नवाम् ॥ ३५४ ॥

एषो मार्गपतेः पक्षपुष्टौ डामयेवमः ।

राजानयोर्दीप्तास्ते सर्वेभ्य इवापुतन् ॥ ३५५ ॥

आत्मेव निष्क्रियः साक्षिमात्रं बालनृपोभवत् ।
 सर्वं प्रकृतिनिष्पन्नं राज्यतन्त्रमभूत्तदा ॥ ३५६ ॥
 विभजन्तो भुवं सर्वा यथेच्छं स्वेषु केवलम् ।
 अलेखयन्तृपं पत्रे स्थाङ्गाकारक्षरत्रयीम् ॥ ३५७ ॥
 कष्टप्रदाः प्रजानिष्ठा दुष्टभृत्यविचेष्टिताः ।
 यथेष्टं समचेष्टन्त हृष्टास्तेरिष्टचेष्टया ॥ ३५८ ॥
 स्वपक्षरक्षणे दक्षाः परपक्षेष्टखण्डनाः ।
 तार्किका इव ते तस्थुर्यितण्डा चादशिक्षिताः ॥ ३५९ ॥
 मण्डलं तापयन्ति स्म सर्वे तौक्णकरा न के ।
 कल्पान्तकालं भुयनं द्वादशाक्षां श्योदिताः ॥ ३६० ॥
 श्वाप्रन्दितोल्कादाहंश्च भूरिभूकम्पसंपदा ।
 घेपमानो जगो जग्रे प्रत्यावृत्तमुपद्रवम् ॥ ३६१ ॥
 दिशो नृपे व्यधुः पीडां विधां चैतन्निर्धायिनिः ।
 आमया इव दहानां धार्धकं शक्तिर्याजिते ॥ ३६२ ॥
 नृपतेर्यदि मम्मराग्नहाया
 रथयन्ति प्रवला मिथां विरोधम् ।
 कुपिता इव धामयः शरीरं
 क्षपयन्ति प्रसभं महर्षिं राग्यम् ॥ ३६३ ॥
 ये सर्वकण्टकास्तरिणाः परेषां छिद्रकारिणः ।
 कर्मणामिधैतसां मे तेभ्यामप्रतिश्रियाः ॥ ३६४ ॥
 पिन्नुनां पापनाशेद् मयद्भिः प्रतियोगम् ।
 चाकिंकेः हननं चार्यैर्ग्रीष्मं विमनीयम् ॥ ३६५ ॥
 उक्तं यश्चैव केनापि न्ययुष्या पश्चिन्नियम् ।
 तेषां तद्भूतपद्भूतं हृष्टं वाप्यमिषामवम् ॥ ३६६ ॥

इत्थं मन्त्रिहृदादर्शयैश्वर्यान्वयविमिश्रताः ।

तद्भूत्यपैगुनभ्यासैर्मोलिन्यममज्जनं ॥ ३६७ ॥

अथ मार्गपतेरुद्यपदयोः प्राकृतमागताम् ।

नागदम्तापरे रम्यां चक्रयागा इयैन्दवीम् ॥ ३६८ ॥

इहास्माभिर्हताः सैदा यद्भोग्या विद्रुमोप्ययम् ।

सुषुप्सारूप्य समाभ्येष्टः स्थापितः कुण्ठे मयम् ॥ ३६९ ॥

इत्यादि शृण्वंस्तद्भूत्ययगोन्मार्गपतिस्वनः ।

ताटस्थं राजकार्येषु विरक्तः शोभजद्रुपा ॥ ३७० ॥

षट्शममाननयनोत्पाटनेन निजं ययुः ।

विशामनादिर्शं पात्रे जौनराजानकौनयन् ॥ ३७१ ॥

शान्वाधिपग्यानीधित्वनिमदानुमहकर्मैः ।

प्रहाणामिय तेषां न कुतो राट्टिरिषाभयन् ॥ ३७२ ॥

सुन्दरानकारिदेहाख्यमाख्याणामनियन्त्रणः ।

लोचभूष्यपहारेण तद्देहोऽपि शोभयन् ॥ ३७३ ॥

सैदग्रेधाग्नये लुब्धैः सर्वत्र मुनिताः प्रजाः ।

तत्पदार्थपूर्वं पूजां कौतागारायतीं व्यधात् ॥ ३७४ ॥

यत्कटेनाजितं तीर्कयेन्नाम्बारहते धृतम् ।

एवं ब्रह्मदेयमिति वात्परस्य वेत्ति लुब्धजीः ॥ ३७५ ॥

संपूतयादिनीः सर्वोन्मदीया हनजोबनैः ।

भीषोर्मिद्वि तुमोन्मी न बभूव करारथन ॥ ३७६ ॥

हेषाधिरर्थकारेणैव मामे वा नगरान्तरे ।

नाशबद्भक्षिषु बध्निह्रदिना तेन पोटिनम् ॥ ३७७ ॥

यदि धर्मेषिवा बध्निप्रवृत्तां हानिरस्ये ।

न तदुत्तरे राजतरङ्गस्य नारी हतेम् ॥ ३७८ ॥

स्वप्नमेयेषु वास्तव्याहुँश्चाश्विरपराधिनः ।
 अन्येपि पीडयामासु रोगा इव नियोगिनः ॥ ३७९ ॥
 राजा शिशुर्गतवया बहवः सहाया
 यत्रातिमत्सरभृताश्च मिथः स्वतन्त्राः ।
 राज्याङ्गमङ्गमसमं नृपतेर्दिशन्त-
 स्तत्राचिरात्समुदयन्ति न के ह्यनर्याः ॥ ३८० ॥
 अत्रान्तरे बाह्यदेशे यात्रार्थं यौ विसर्जितौ ।
 एदराजानकष्टकुराह्वदश्चापतुः पुरम् ॥ ३८१ ॥
 तद्दर्शनापदेशेन श्रुत्वा किमपि मन्त्रिणाम् ।
 नगरे नागमदूतैर्माणेशः शङ्कितो भृशम् ॥ ३८२ ॥
 ससैफडामरेणाशु गत्वा स चकितो गृहं ।
 वैदेशिकमटाब्धानात्साशङ्कः सोनयन्निशाम् ॥ ३८३ ॥
 शङ्क्येषु सद्नातेषु प्राप्तस्तन्मतमास्थितः ।
 बह्वदष्टकुरो जोनराजानकमथायधीत् ॥ ३८४ ॥
 शस्त्रमणमुज्ज्वलच्छद्रक्तसंस्मितमण्डपम् ।
 तद्रूढे तं शय्यं दृष्ट्वा न को रोमाञ्चितोभवत् ॥ ३८५ ॥
 दक्षकन्यमयं जन्यमधधीद्बृहमागतम् ।
 दिव्यं कृत्वापि साभ्यस्तं धिग्भोगाभ्यासवासनाम् ॥ ३८६ ॥
 मिथोसहिष्णवो भेदान्मन्त्रिणः प्रभविष्णवः ।
 यिनदयन्त्यचिरेणैवं द्रोहेणेत्यपि केचन ॥ ३८७ ॥
 कंप्पूचुः स यथा सैदानयधीन्मद्रपैः सह ।
 ययैर्णकेन तत्पापात्तद्रव्यापादितोरिभिः ॥ ३८८ ॥
 भृत्या घृथैव रक्षन्ते पोषिता ये सहस्रशः ।
 नैकोपि तेभ्यस्तस्यान्ते प्राणप्राणक्षमोभवत् ॥ ३८९ ॥

अर्जितं यद्यधैषाशु तत्तद्यैव हृतं परैः ।

न तिष्ठन्ति चिरं मेहेष्वन्यायोपाजिताः धियः ॥ ३९० ॥

पापं पुण्यं बलं दास्यं परं स्वं दूषणं स्तुतिम् ।

नो धेनि राजपुरुषः कदाचिद्विभुरे विधी ॥ ३९१ ॥

सैर्देशिकमटैः किं नरुपाभ्या नैन्याधिकारिता ।

इत्युक्तोऽपि न पुत्रेण मामहीद्वान्यथर्जितः ॥ ३९२ ॥

विपरीता मतिः पुत्रे विश्वासः परमेयबलः ।

जायते नममाभ्यानां विनाशे प्रत्युपस्थिते ॥ ३९३ ॥

सैर्देशिकमटाम्भेनैव यत्नजातीनियान्पदम् ।

अत्रत्यान्डग्रिणो पीरुग्मेने भीरुपराभिय ॥ ३९४ ॥

नरैरुडामगो पीरुपरुनपुर्णैर्यज्ञदितः ।

भीतः समापिपपुण्यं वीरुनेने निधयः ॥ ३९५ ॥

जलालठकुत्तनायद्राजधाम्यकने स्थितः ।

बडोमनः स्येष्टारुपार्लेगतिः क विपुले विधी ॥ ३९६ ॥

आरुधानपि प्रतिदिनं मृदुनीष्वभिध-

स्तां तां विभानि नगमात्नरगोप्यचस्थाम् ।

नित्याकुलस्य मनुजस्य बलप्रभाधे

कां निधयो भयति तत्र विविचवृत्तो ॥ ३९७ ॥

मगुत्तडामगधारने छिप्रमौमेतुष्वधताः ।

प्राण्यत्तेजालद्रुगई विरुपुः संम्यग्विदम् ॥ ३९८ ॥

दृक्कार्मिहनिषट् पयुः एरुपुण्यना ।

टकुटाः सारिषाधामनेप्यभस्ताः स्वयमागताः ॥ ३९९ ॥

बाधमागन्तरी प्रापुः बन्ध ब्युः संपदः रिधराः ।

जीराबनामा नङ्गयः सारुभी नगमात्नरान् ।

टकुटाहादुत्तुगान्दुवा राजपुरी ययो ॥ ४०० ॥

इत्थं तत्सैद्वधतो जोनराजवधोधिकः ।

पाददाहादिवासह्यो गलरोगो व्यथावहः ॥ ४०१ ॥

यावन्नरस्यजति कार्यरुदेकचिन्तां

चिन्तान्तरं सृजति तावदमुष्य घाता ।

याते ऋशिम्नि शशिनः किल पूर्णिमासी

संजायते सुतिहरो ग्रहणप्रचारः ॥ ४०२ ॥

निष्प्रतिद्वन्द्वि नैश्चिन्त्य मार्गेशो यावदाप सः ।

तावच्छुभाव संप्राप्ते पुत्रमादमखानजम् ॥ ४०३ ॥

स यथाऽप्यन्तरं प्राप्तो यथा राज्यं ग्रहीतवान् ।

यावत्प्राप्तभूति वृत्तान्तं तन्खानस्य प्रवीक्ष्यहम् ॥ ४०४ ॥

पितुः श्रीजैननृपतेः प्रमये निर्गतो बहिः ।

भादमखानो विप्राणः प्रपेदे मद्रमण्डलम् ॥ ४०५ ॥

भावीभ्वरांशसैश्वर्यप्राप्तिसूचकपर्यणि ।

शिवराज्यन्तरे तस्य तत्रस्थस्य सुतोऽजनि ॥ ४०६ ॥

जनकेस्य दिवं याते तुरुष्कसमरान्तरे ।

मातामहगृहे चन्द्रो वचुधेभ्युनिधाविय ॥ ४०७ ॥

काले तात्तारखानेन रक्षितः स गतः स्वयम् ।

जालधरमहीपीठे निनाय कतिचित्समाः ॥ ४०८ ॥

जहांगिरांस्य मार्गेशः सैदभात्या गतो बहिः ।

सोपधि ध्यस्तज्जुखं धर्तुं पैतामहं पदम् ॥ ४०९ ॥

तत्तारखानप्रमये ततः खानमिमं पुनः ।

सुतो हस्मनखानांस्य कंचित्कालमपालयत् ॥ ४१० ॥

तुरुष्कान्वक्ष्यित्वाय पिहितोत्साहसाहसः ।

खानोमितपरीवारः प्रापद्ग्रहणमण्डलम् ॥ ४११ ॥

इतः चार्द्धमोरिका दृता मार्गेदोन विंशतिताः ।
 शुद्धास्सीदेनानोतास्नायद्राजपुरी मति ॥ ४१२ ॥
 ततो राजपुरगेनायो मार्गेदाष्टपनिष्ठितः ।
 फताहृत्तानमानिन्ये रजानिर्कः स्याधयेच्छया ॥ ४१३ ॥
 जोनरुजानकपधात्फदमींभ्यो विनिर्गतेः ।
 दामरेरेथरुजानडकुर्दोलुतादिभिः ॥ ४१४ ॥
 तत्रस्थैः शिधिये गानगनर्म्मधुर्नरिष ।
 प्रथां निन्ये यथा पूर्वे शुन्येदेयात्मज्ञांभयन् ॥ ४१५ ॥
 यौनसंबन्धयदोपि मार्गेरसाधिकारभाक् ।
 मनुर्दनायकः सोपि गानपक्षे रमाधयन् ॥ ४१६ ॥
 दीनो मान्यजनो दुष्टपदुनायकनारितः ।
 तदागमनपाली ली सने शास्त्रियापिदन् ॥ ४१७ ॥
 सापराधार्णिकान्यायमेव्यविदुदरेयकाः ।
 श्रीरा पिदा हरिद्राधे मुमुषुः गानपार्तया ॥ ४१८ ॥
 ग्रामे वा नगरे पापि त्यक्त्या गृहबुद्धिबन्धम् ।
 बद्धादो राजविमये न कः प्राप तदमितकम् ॥ ४१९ ॥
 लोभान्दंष्ट्राद्विनिर्वातामयानो गृहम्बुद्धिमात्र ।
 वेष्टुर्दुग्धप्रतिष्ठः स राजः प्रत्यभिर्गिताम् ॥ ४२० ॥
 र्वाधः धीजेननुषोयोङ्गोयमिति सर्वतः ।
 त्यक्ताग्याम्बरवेरादेभ्यवनमेपातिधिवज्रतः ॥ ४२१ ॥
 तदाभांधयकागुदाधौगयाभुधमारिषताः ।
 तावतागुर्दुर्धमि कम मन्त्रया ह्य तदागताः ॥ ४२२ ॥
 न मम मदनी वेनेचोदिजिनोम्बधने मदा-
 निरतिरतिवः रक्षा मिषाः परंध्यरसेयकाः ।

स परतुरगोस्वस्थः कोशं न चाधिष्ठानं हितम्

स्नानमिय धुनास्नास्नाद्यन्ताम्नुदन्ति धिर्मु न किम् ॥ ४२३ ॥

तुष्टो जहाद्विरम्नायनग्रान्या प्रेषितोर्षधिः ।

तायमन्मनसो ज्ञात्वा मनिन्तः समपद्यत ॥ ४२४ ॥

अदिनोन्मूलनोद्भूतवेदोर्षधिमयातिनः ।

शुनंस्तुः प्रत्युन प्राप तुःगमुद्भूतविग्रयः ॥ ४२५ ॥

प्रपद्यमानया नित्यं शानागमनयानया ।

पेपमानोभयदोको घात्ययेव यनायलिः ॥ ४२६ ॥

चाशिकाद्यतुराः शानमन्त्रिणोय जिगीषयः ।

इत्थं लेखाद्वितं दूतं व्यसृजन्मार्गं प्रति ॥ ४२७ ॥

भो भो मार्गपते गर्धसर्धसर्धितयिक्रमः ।

कादमीरान्तः सुपर्येव मयांश्चरितमघशाः ॥ ४२८ ॥

सोयं शानस्त्वयानीतो लेखेस्तीरुष्कदेशतः ।

उपेक्ष्यते कुलस्यामी कथं मार्गपतेधुना ॥ ४२९ ॥

स्यय कृतं कथं कार्यं पश्चात्तापाय जायते ।

शिशौ राज्यं परिस्थाप्य भुज्यते मण्डलं परैः ॥ ४३० ॥

व्यवहारोचितः शुद्धः सोयं किं तिष्ठते बहिः ।

अथ या पितृभागं चेत्ययच्छस्यस्य मण्डलात् ॥ ४३१ ॥

बहिरेयास्तययं राजाप्ययमस्त्वन्तरे स्थितः ।

अथ किं बहुनोक्तेन मान्यो यदि न तेस्त्ययम् ॥ ४३२ ॥

रणोभयबलवधात्पार्पं ते परिणंस्यति ।

शुत्वंति लेखं मार्गेशः शानदूतोपदर्शितम् ॥ ४३३ ॥

प्रत्युत्तरमयं पत्रं तस्मै दत्त्वाब्रवीदिति ।

भो भो मण्डलगोप्तारो भोक्तारो नृपसंपदाम् ॥ ४३४ ॥

एकतो नृपतेः सेना काष्ठाद्यानस्य चान्यतः ।
 वंश्यादयी धर्मस्येय लक्षिता सर्वभक्षिका ॥ ४४७ ॥
 मानसैरयिःपुत्रात्मानविज्ञयः सोधिकोभयत् ।
 पादुवाहादिवामहो गलरोगो व्यथायहः ॥ ४४८ ॥
 तस्कराकामतपधिको शत्रुयक्षिहतायतः ।
 शराजक इयानीशो वेराः कष्टो वशामगान् ॥ ४४९ ॥
 जगुर्देशिणपाराधीन्यमेपांस्तद्विगाधिनाः ।
 शुभीरया गोचने शयं त्यक्ता स्वयरातीर्भयान् ॥ ४५० ॥
 क्षीर्णं शार्धयने वापुं छदमप्रिशिनेय रत ।
 अतापयन्महीष्माक्या प्रविष्टा कष्टकक्षयी ॥ ४५१ ॥
 राज्ञ्येभ्यं समालोक्य प्रशुभं आरण्यशुभा ।
 अकदा ग्रीष्माद्यान्ते व्यावृत्त्यं शिविदे वदुः ॥ ४५२ ॥
 महागन्धर्व्यान्शस्त्राभ्यासादिवर्तिताः ।
 सर्वं पशुपताम्यागादिदम्भं शिविराभनवान् ॥ ४५३ ॥
 वेदनायनेतित्राः केचि नुष्ठादीर्भविनाः परे ।
 अहंभक्तकटकं दाना आने सेविताभ्याभवान् ॥ ४५४ ॥
 गान्धर्व मदयान् द्रुप्याः प्रविर्गदने वाणा शराणां न वा
 श्रेष्ठ ईदृशार्थः श्रीगन्धर्वजन्मलोभे ॥ ४५५ ॥
 वेदना छदयार्थः श्रीगन्धर्वार्थेदनामोन्वयार्थः ॥ ४५६ ॥
 अहंभक्तकटकं दाना आने सेविताभ्याभवान् ॥ ४५७ ॥
 गन्धर्वजन्मलोभे ॥ ४५८ ॥
 अहंभक्तकटकं दाना आने सेविताभ्याभवान् ॥ ४५९ ॥
 गन्धर्वजन्मलोभे ॥ ४६० ॥
 अहंभक्तकटकं दाना आने सेविताभ्याभवान् ॥ ४६१ ॥
 गन्धर्वजन्मलोभे ॥ ४६२ ॥
 अहंभक्तकटकं दाना आने सेविताभ्याभवान् ॥ ४६३ ॥
 गन्धर्वजन्मलोभे ॥ ४६४ ॥
 अहंभक्तकटकं दाना आने सेविताभ्याभवान् ॥ ४६५ ॥
 गन्धर्वजन्मलोभे ॥ ४६६ ॥
 अहंभक्तकटकं दाना आने सेविताभ्याभवान् ॥ ४६७ ॥
 गन्धर्वजन्मलोभे ॥ ४६८ ॥
 अहंभक्तकटकं दाना आने सेविताभ्याभवान् ॥ ४६९ ॥
 गन्धर्वजन्मलोभे ॥ ४७० ॥

फलकासिस्फुरत्यक्षा नदन्तोन्तिकमागताः ।
 चेरुः पङ्कजा मयास्तत्र हंसा इव नमोन्तरे ॥ ४७० ॥
 यावत्प्रवृत्तो योद्धुं तांस्तावद्भीक्ष्वाग्रमागतान् ।
 अहादठकुरव्यूहो निरीहः समपद्यत ॥ ४७१ ॥
 घेलाहिकामुजः केपि गर्जन्तो जलदा इव ।
 स्फुरच्छत्रतडिज्ज्यालाः सोत्फाला निर्ययुर्मृधे ॥ ४७२ ॥
 विरमा पङ्कसंकीर्णा जाड्यदुर्मार्गदूषिता ।
 तेषामापततां साध्या वासनेव निजाजिभूः ॥ ४७३ ॥
 वैदेशिकमदान्दृष्ट्वा नदत्सेटकपीटकान् ।
 घटका इव जम्बुस्ते विदूरं पाटयोज्झिताः ॥ ४७४ ॥
 न संस्तम्भयितुं सेनामशक्ततां पलापिनीम् ।
 अहादठक्षुपेहीर्णा सेतुमङ्गां मदीमिव ॥ ४७५ ॥
 अहमहमिकायातजातघातप्रणादिताः ।
 प्राणत्यागेन ते केपि अक्रुर्धेतननिष्कृतिम् ॥ ४७६ ॥
 ह्यवच्छोणितसिक्ताङ्गाः शालिक्षेत्रगताः शय्याः ।
 यागोपहारपशुतां ययुः कार्थिकभूमिषु ॥ ४७७ ॥
 सेना शानस्य घात्येष सा नैर्ऋतदिगागता ।
 तत्तल्लोकक्षयं यत्रे घेगभप्रभद्वृमा ॥ ४७८ ॥
 केपि कादमीरिकास्तत्र वैदेशिकमदानले ।
 शत्रुग्यालापलीदीप्ता जुहुवुः भीफलं पशुः ॥ ४७९ ॥
 किं तामांहीरणंमेतां दृष्ट्वा व्यूहं समागतम् ।
 निर्यग्भिरिव पानुं स्य मीमांसा यैर्यः पलापितम् ॥ ४८० ॥
 प्रमेयमात्रां गुण्या ये दृष्टा राजगमागताः ।
 मरुदपूर्वं मंत्रागं तन्वशाग्रिपदाग्रम् ॥ ४८१ ॥

वीरपूरया व्यज्जग्राहान्केपनं नराप्यतामगात् ।
 तस्य द्विचतुस्रस्यत्तमाणा अनुसरा रणे ।
 दिपं विधातोभोगार्थं यभृगुस्ते पुरःमराः ॥ ४८२ ॥
 दत्तादिदार्तान्वद्वाप्य ते नानस्य मदाभयाः ।
 निवृत्ता मार्गपथमे कर्षापज्ञानया समापयुः ॥ ४८३ ॥
 ममृद्गानः केत्येवं यद्गन्धो विजयोधनाः ।
 धीरा दृक्करनमीगद्या हाना मार्गपथेर्भटः ॥ ४८४ ॥
 पञ्चरास्रस्य संवधिपृथ्वास्ते मन्दजार्थः ।
 रर्षात्तमद्वाभ्यामे च दत्ता मार्गपथेः पुरः ॥ ४८५ ॥
 विमुक्तोभूत्विद्यत्कालं यः स सांमुख्यमापयौ ।
 बालभूभृत्प्रमाथेन वःदमीरकटपं पिथिः ॥ ४८६ ॥
 मार्गेशस्याथ वा स्तुत्यं धैर्यं तस्यात्र संयुगे ।
 वनंदाः सवल्लस्तर्षी जयस्तस्मै हवाचलः ॥ ४८७ ॥
 पदैवत्यार्त्रं पाद्याद्येदगमिष्यथ तत्स्थलात् ।
 वःदमीरकटकस्यास्य नापशिष्येत विच्यन ॥ ४८८ ॥
 भिष्यद्वृत्तिर्गन्धानकीशलं धौजदाह्विर ।
 भिषजीय तदा दृष्टं भिषज्यं सांनिपातके ॥ ४८९ ॥
 प्रागक्षिप्यमप्रतिहर्तं प्रतिमानमोज-

स्तत्तत्रयोगचतुरस्यमर्षस्रमथ ।

एतानि यस्य समक्षेप्यतिसंघटे स्तु-

स्तुष्टं नै प्रति ममेति रणे जयधीः ॥ ४९० ॥

छानोस्मत्यारमांशत्र मिध्योद्योष्यात्र संयुगे ।

रणात्प्रचलितान्दूरं युक्तया मर्यानुषानयत् ॥ ४९१ ॥

मार्गेशमधुसानिष्ये तद्रणोपयनान्तरं ।

त्रि धीरुममधैरः स्फुरत्पथरथोद्धताः ॥ ४९२ ॥

अथ म्मानस्य शिबिरे गङ्गाया जयदुर्मदाः ।
 नीतायदिष्टां सामग्रीं हत्या भूरीनलुण्ठयन् ॥ ४२३ ॥
 इयरादिममागेशः सभृत्यः समराग्रगः ।
 मसूदनायकमुषान्विमुग्धांस्तर्जनेर्व्यधान् ॥ ४२४ ॥
 अन्ये शृङ्गारसीहाद्या हृद्या तत्सैन्यमद्भुतम् ।
 भेडावनपथापूर्णं विद्रुताः स्यां भुयं ययुः ॥ ४२५ ॥
 सर्वं राजपुरीसैन्यं सदैव्यं येष्विनं भटैः ।
 दत्तमयं ररक्षाजो गङ्गो गणपतिर्यथा ॥ ४२६ ॥
 रयक्ता संनाहन्नामग्रीं केप्येने विद्रुता द्रुतम् ।
 मुषिताः सखशौडोम्यैः पृष्ठमग्राः प्रशान्तयः ॥ ४२७ ॥
 घृक्षानपि वने जहुररयोनु लगन्त्यमो ।
 वैदेशिकैर्हृतं यत्तत्प्रामेषु जनपीडया ॥ ४२८ ॥
 काश्मीरिकेभ्यो मुषिता निश्लेषमिष ते ददुः ।
 शीतज्वरार्दिताः केचित्केचिच्छ्रान्ता धुमुक्षया ।
 वैदेशिकाश्च काश्मीराः शतसंख्याः क्षयं ययुः ॥ ४२९ ॥
 संरुद्धं कमपि निपानयत्यकाण्डे

पातार्हं नयति च कंचन प्ररुद्धिम् । .

संकल्पाविषयविचित्रप्रकाकताली-

वार्याघस्तदमिष पूर्य विधाता ॥ ५०० ॥
 यादृक्कुवासनः यानस्तादृशस्तस्य चेद्भटाः ।
 मधेयुः किं न जायेत किं तु धर्मानुगो जयः ॥ ५०१ ॥
 इत्थं फतहखानेस्मिन्प्राप्ते कश्मीरमण्डलम् ।
 एकपष्टिनमे वर्षे पुरुषच्छ्रावणान्तरे ॥ ५०२ ॥
 फट्कद्वयसंयोगे कल्याणपुरसंनिधौ ।
 अत्रत्यानां च बाह्यानां तत्तल्लोकक्षयीभवत् ॥ ५०३ ॥

तृतीया राजनगद्विणी ।

सिञ्चयेन्नानिरेयोते मीनप्रपे दानिमीनयोः ।

भौमाब्दं नक्षत्रं देवु देवो देवयिदो धिगुः ॥ ५०४ ॥

धीर्जननृपते राज्ये षड्दशानरताः प्रजाः ।

एषाः ऋषभेनिरन्ता तिरातया निर्यतयाः ॥ ५०५ ॥

महिम्नमर्पणे गने रुजि महाधारेण मण्डले ।

प्रजापथापहोकार्ता हयोमूर्धनि मे मनम् ॥ ५०६ ॥

तथा हि पणिजः वेधिसपाषाटं दिग्भुकोचितम् ।

एवञ्च पुरान्तरे ऋतुर्दग्धा गोम्रीमभक्ष्यम् ॥ ५०७ ॥

येनैव पितरो याता येन याताः पितामहाः ।

नददनेत्र नापुत्रान्नपन्ने मांसुमश्रियाः ॥ ५०८ ॥

प्रायश्चदं निधिवत्पाणि पुराणोक्तानि वार्तनिधिम् ।

विष्णुनामि दुष्टपापार्थं न ऋतुर्दुष्टपदः ॥ ५०९ ॥

मण्डलेस्मिन्नुपचारयानुर्द्वयैर्विज्ञाजिते ।

प्रमङ्गपतिताचारविपर्ययादिनोरितम् ॥ ५१० ॥

राजावाग्तः पर्येतमिष्यः वार्तयेति विसूचितः ।

मार्गेऽस्माज्जमहादीग्भूत्या स्वशिविरे ययी ॥ ५११ ॥

पश्चाच्छेदलग्निरस्य नष्टोस्ताम्बलवर्जितान् ।

न किञ्चिदपशिष्येत तामस्य धलतः पथि ॥ ५१२ ॥

मार्गान्तमिहो मार्गेऽऽः सर्वेषुमययेतनाः ।

दापादनुःस्थितिं लोके बाहुम्नः स्वार्थलिप्सया ॥ ५१३ ॥

त्रिरपेस्तद्रूपान्नु मार्गेऽं चाप्यदीदरन् ।

मनृषं मेन्यमुत्थाप्य नतो जिष्णुर्जहाद्विरः ।

जमालामरुमास्थानं ययी न विजयोर्जितः ॥ ५१४ ॥

किमेतं मिलिताः गानमिति तेन विसर्जिताः ।

ददाह ताजमहः स मामान्माह्वयनादमान् ॥ ५१५ ॥

अत्राग्नये रिपतः पानः सभैरपगम्यन्तरे ।

अधिग्नयापुनर्देहाप्रपेक्षी नायकोश्रिताः ॥ ५२७ ॥

मातरद्वयमतिबल्य कदमीणाभिमुखरत्नः ।

आवयो न पुनः पानः सत्राध उद्गटेर्मतेः ॥ ५२८ ॥

तस्मिन्धूरधुरे माने न मृषोय जहाद्विरः ।

मिदंयौ नगरात्पूर्वं संपूर्णः सैव्यसंपदा ॥ ५२९ ॥

प्राग्यस्त श्रुतिचारुपाने निवण्णः शिषिपान्तपत् ।

गह्वरज्जातुर्न पृथी सोऽप्योद्धिद्रुते द्रुतम् ॥ ५३० ॥

आरोहणक्षणे तस्य मुरङ्गस्त्राममग्रहीत् ।

क्षयं स दातुमकोपि नातिष्ठप्रिमुत्तु कृपा ॥ ५३१ ॥

शूदीतमूर्धिविस्तोपि यत्रैव द्रोहितामण्यत् ।

कोम्यस्मिन्निति तत्रेति भरतः प्रत्यागतोभयत् ॥ ५३२ ॥

तुल्ये निर्गतो मूषो मार्गेणः शिषिपान्तपत् ।

उपायाधिग्नयांभनः स्वामस्य वलभेदनम् ॥ ५३३ ॥

अत्रान्तरे धूरधुराक्षरकाया महामदाः ।

अपिदय नारि पृथी बन्धनस्थानमोषयत् ॥ ५३४ ॥

ते सयै बन्धनाग्मृषुकारादिव विनिर्गताः ।

सैकादामरमुक्त्वास्त्रं संश्रुविभ्रमेभ्यरम् ॥ ५३५ ॥

न सैकादामरः पूर्वं बन्धने स्थप्रमैक्षत ।

बेनाप्यम्यपदग्रन्थं छिन्नं शस्त्रेण तथिदि ॥ ५३६ ॥

वीरस्य बन्धनं दास्य स्फूर्जत्पक्षस्य रक्षणम् ।

सोष्मणः पतितं मेने यहेर्वस्त्राणगूहनम् ॥ ५३७ ॥

तथापि रक्षणं यहेरिव वस्त्राणगूहनम् ।

जयावीरधुराहुर्गोहन्धनं नगरे कथम् ॥ ५३८ ॥

इत्यपायोप्युपायस्य जातो मार्गपतेर्यतः ।

इन्द्राहिमः स मार्गेशस्तावत्पञ्चाद्विनिर्गतः ।

शंशनायकमुस्यानां बहूनां कद्वर्नं ध्यधात् ॥ ५३९ ॥

टङ्कुपक्षद्विजीयकप्रतीहायन्ययादयः ।

इत्यं तत्साहसं चकुरल्लङ्घितकोशपट्टयः ॥ ५४० ॥

यिपदि समनुभूय कोपि कष्टं

भयति यदं नृपसंपदां नितान्तम् ।

कनकमनलपातघातमात्वा

शिरसि धिमाति नृपस्य मौलिरूपम् ॥ ५४१ ॥

कायपञ्चनिर्मुक्तः पक्षीयाक्षतपक्षतिः ।

पुनर्जातमियात्मानममन्यत स जामरः ॥ ५४२ ॥

पूर्वं जयपुरे दुर्गे योभूद्वन्दःसहोदरः ।

कायमाकारमुल्लङ्घ्य रज्जुर्नकोपि निर्गतः ॥ ५४३ ॥

वन्दः शुभः पुनर्यसो नगरे बन्धमालये ।

निश्चिन्तितं यथस्तत्र द्विष्टेद्विप्रदिनान्तरे ॥ ५४४ ॥

एवं कक्षाक्षगो मुक्तः प्राप्तः ज्ञानान्तिर्कः क्रमात् ।

प्रधानपुरदवास्याति प्रापत्प्रकृतिमध्यगः ।

स सैरजामरस्तत्र यथामन्यमतिस्थितः ॥ ५४५ ॥

शुभो रायजयक्षितो यदि बृहत्तमैवागमिष्यन्न

शुभ्रायः स य धानिना कृत्तपदां नैयापटिष्यद्रूपा ।

प्राप्य रिपूषिदस्य समरे जेनामविष्यन्त्य

प्रहोमं सुखदुःखयोः प्रतनुने धातैव मूर्धं द्वयोः ॥ ५४६ ॥

कविश्वः विष्णुगो वंशास्यानां वीरामिलम्पटः ।

यादवर्तितं पट्टयः सर्वनाशान्पट्टयुगः ॥ ५४७ ॥

एवमग्योग्यभाषेते नामविष्यत्स्वर्यं यदि ।

अविदप्य देहो राग्यामिः कथमस्य मविष्यति ॥ ५४८ ॥

राजा विमानि बहुषोरममाधयेष

यथा मज्जन्ति च तदाभययेन शोभाम् ।

अत्येताम्यवैरागिरमङ्गुलमङ्गिरेण

धालाहनावनकभूषणचक्रिमाति ॥ ५४९ ॥

तेन प्राप्तेन वा स्थानसमा तत्र प्यराजत ।

शुभ्रात्यतेपाह्नाङ्गं नापकेन शुभ्रात्मना ॥ ५५० ॥

अभ्रान्तरे मार्गपतिश्चकितस्तत्समागमात् ।

संधिनुरः शोभयादाचमुप्राप्तवान् व्यसर्जयत् ॥ ५५१ ॥

एधपजानघो रिगहामराः केदापो पुषः ।

राजाभमेत्य सन्ध्वर्थं लिख्यं राजपुत्रीपतिम् ॥ ५५२ ॥

तावद्रदायपुत्रमुन्नादाभ्यास्य मार्गपः ।

गृह्णात्सीदं ते मेदयनयद्विणार्यैः ॥ ५५३ ॥

नीत्या मार्गपतेः पुत्रं संधितनुः च बलप्रये ।

न्ययारवद्रणक्षोभं यावद्राजपुत्रीपतिः ॥ ५५४ ॥

तापन्मार्गेशपुत्रं तं योजुमन्यैधिनिधितम् ।

नामन्यत स यत्नेन स्वाशङ्का मन्त्रिणोभयम् ॥ ५५५ ॥

यापन्प्रजामु सनृषामु विधिर्विदग्धो

दायादनुःस्थितिरुपायशतेनं याति ।

देदे नुराधिनिदने मिषज्ञं प्रयुक्त्या

योगाः कथं प्रविगलन्ति कृताधिकाराः ॥ ५५६ ॥

राजान्तरङ्गैराक्षिप्तं मिथे राजपुत्रीपती ।

अकस्मानुद्भूतक्षोभः सर्वसैन्यभयायहः ॥ ५५७ ॥

गङ्गाश्रृङ्गाभीष्टायावन्ता नानुगुणी वसुः ।
 गगनोपि गगनो मीनो वसुः प्राग्व्यनागवम् ॥ ५५८ ॥
 केचिद्धीगङ्गाभीष्टायाः प्रागुमांशैरानीनिधी ।
 जलान्तरङ्गमेवता कृतमाप्स्यन्त्यनीनिधिः ॥ ५५९ ॥
 एतं शोभेन सा येना नानग्याङ्गनरङ्गिना ।
 यदी महद्यथा कीर्त्तौ संतुमङ्गादिनापना ॥ ५६० ॥
 अथ मार्गपतिः भुङ्क्ता तद्भुङ्क्ताग्नमनुदुतः ।
 युयुम्सवा सौम्यः स प्रापच्छूराग्नराग्नम् ॥ ५६१ ॥
 तत्र दूतमुनाच्छुङ्क्ता क्रमराग्नमुपद्रवम् ।
 शाहिमङ्गवल्ग्राह्या विम्ला त्रैगुण्यमादधे ॥ ५६२ ॥
 निवृत्य स ततो रामः प्रातः सुध्यपुगन्तवम् ।
 वयन्ध नौद्विजो ज्ञानं युनया यत्माधु तद्यथा ॥ ५६३ ॥
 स हि तद्विषये प्राप्स्येन्मुष्णध्नीनगरं विष्टैः ।
 किं नु तत्काङ्क्षितं हरे न मिदं पौरपुण्यतः ॥ ५६४ ॥
 सोपेक्ष्य मार्गपे तत्र द्वौकिते क्रमराग्नयनः ।
 पदार्थराशौ दृष्ट्वाग्नि तद्रुपा भस्मसाद्यधात् ॥ ५६५ ॥
 अन्यायतः प्रतिदिनं समुपान्यं विस्तं
 यद्भानभोगरहितं निहितं शुहान्तः ।
 तत्संप्रयाति कृपणेषु कृतानुतापं
 भूपालसादनलसादरिदस्युसाध ॥ ५६६ ॥
 ततस्तत्सहितः प्राप्तो नगरं स जहाङ्गिरः ।
 जयेन तावन्मात्रेण नगरे स व्यजृम्भत ॥ ५६७ ॥
 सैदाग्निष्काशितान्देशात्स्वपुत्रवधकानपि ।
 लेशैरनाययामास सोपयोग्यतया स तान् ॥ ५६८ ॥

तदन्तरे जन्मयाटे घसन्मानो बल्लोर्जितः ।

मृगानिष हरिस्तत्र विदधे बुर्दशान्त्वशान् ॥ ५१९ ॥

सप्तविंशतिसंख्यान्त कद्मीरपिषयान्यथा ।

तापसीः सिन्धुपीस्तत्र प्यघादुन्मथः पराक्रमैः ॥ ५२० ॥

सार्धं महदानहंसेस्तत्कटकः सुभटोत्कटः ।

मद्रमण्डलमुत्तुण्ड्य बुदप्यंश्चकितान्प्यघात् ॥ ५२१ ॥

स मद्रमण्डलं जित्वा दद्या राजपुत्रीपतेः ।

जिष्णुधीत्रे पुनः माष तप्तुतो माषकालयम् ॥ ५२२ ॥

गृहं दैघतपाप्मातं क्षामं तं मानयन्मुनेः ।

मसूदनायकोमुष्मिन्नामयज्ञकिस्त्रिभुजः ॥ ५२३ ॥

सागरस्वयति चेन्निजां स्थितिं

पश्चिमोदयमुपैति चेन्नधिः ।

हस्त्रियः शरणमागतेर्धिनि

प्रायश्चित्तमिति न स्वधर्मतः ॥ ५२४ ॥

स सैन्यसंमहं कृत्वा उविहकटकाग्निमतः ।

तस्यो नामो गिरिशृङ्गे धैरिमहूषिधित्तया ॥ ५२५ ॥

सौमैरिय मर्देष्वंस्तममस्तगृहपन्तुभिः ।

पास्तप्यानां स्थितिर्बुःस्था गेदे देदे यथाभवत् ॥ ५२६ ॥

अत्रास्तरे बन्धनास्तर्गने गृष्टपापाटितम् ।

भीतो व्यापादयामास जीर्यकः नगरेष्वपः ॥ ५२७ ॥

तच्छुस्रया राजग्रेवः स्य स्य विरागमाश्च ।

भाभ्यास्पातकात्वेन भुजक्तिमुपरोमयत् ॥ ५२८ ॥

उधेष्ठे मासि शुभानिष्ठे मार्गेशः कर्णनिष्ठितः ।

अतिष्ठत् नृपो मट्टशिलापृष्ठेतिनिष्ठुः ॥ ५२९ ॥

द्रुह्यमार्गनिरोधेन सर्वोप्युभयधेतनः ।
 जनो बलद्वयं गन्तुं निराशः समपद्यत ॥ ५८० ॥
 विशां निर्लेयणं भोज्यमश्नतामत्र मण्डले ।
 मार्गेशप्यज्ञाने नाम भुतं हास्यायहं न कैः ॥ ५८१ ॥
 सार्धं पले सैन्धवस्य क्रयोभूषणरान्तरे ।
 क्षीनारपञ्चविंशत्या दुरापं नागरैरपि ॥ ५८२ ॥
 प्रापयितमयैरपि कश्मीरागमनोत्सुकम् ।
 ज्ञानं भुक्त्वा मार्गपतिर्नीतिकौटिल्यमादधे ॥ ५८३ ॥
 क्षीतिर्न ह्यज्ञिग्नानस्य ज्ञानमिहकन्दरामिधम् ।
 कल्पनाभिपतिं कृत्वा स्थामार्थं स द्यस्तर्जयन् ॥ ५८४ ॥
 मगूदनायर्कायं च राष्ट्रं वक्ष्या स्वगुणये ।
 यः शराजानकः चापि सार्ग्यं प्रत्यमुच्यत ॥ ५८५ ॥
 समं देशानुभेनाथ प्रालेये तनुतां गते ।
 स्वसौम्यसाहितः ज्ञानो राजपुत्राः समापयी ॥ ५८६ ॥
 प्राप्तं ज्ञानं समाकर्ण्य तं भिरवगलाम्बरे ।
 मार्गं दृग्गुणे संख्यं मार्गेशः समूषो यगी ॥ ५८७ ॥
 प्रवेशारोहः ज्ञानस्य तदुर्ध्वगल्यभितः ।
 बाहुद्वन्द्वमृतस्यैव देशीभूषणकामीनितः ॥ ५८८ ॥
 पशुपादिष्टमार्गांश्च पुनश्चक्षुष्यजाम्बरे ।
 ततोऽगाद्रितिमुत्प्लुष्टं ज्ञानः ज्ञानगलाम्बरात् ॥ ५८९ ॥
 ताञ्जमहादिभैरव्यांशो गुणिगोपुत्रमूलये ।
 शृङ्खलं नागपुष्पागल्यं चक्रे ज्ञानवल्गुर्नमः ॥ ५९० ॥
 ध्वनिपुङ्गवित्तमः सैव तं ज्ञेयमभितः जनात् ।
 ज्ञानः सक्कटर्षा भोज्या मगहं स्वानुत्तं ह्रमम् ॥ ५९१ ॥

अथ मार्गपतेः स्वर्णमयीमङ्गलमालिकाम् ।

सचामरां डामरेशो जयश्रियमिवामदत् ॥ ६०४ ॥

उपोक्षितं तं तत्रस्यैर्नैराश्वस्तमानसम् ।

ररक्ष केवलं प्रोतो जात्यश्वः समराचलन् ॥ ६०५ ॥

विहितारिचक्रसराः सचियाः सममेकपार्श्वगताः ।

यत्र सुशस्त्रप्रचिता मञ्जति नौकेध राजश्रीः ॥ ६०६ ॥

वैदेशिकभट्टैर्द्रोहि विहिते समरागमे ।

तावत्ते फत्थयाडाद्या निन्युः खानं यथागतम् ॥ ६०७ ॥

खानो राजभट्टैर्वज्रो रणे मिथ्येति चार्तया ।

स सैफडामरो युद्धात्स्वस्नधैर्यो न्यवर्तत ॥ ६०८ ॥

तत्तद्वराश्वसामग्रीं गृहञ्चुरपुराश्वना ।

समरोडामरः सैफडामरः खानमासदत् ॥ ६०९ ॥

इत्थं तृतीयचारं स प्रविष्टो मण्डलान्तरात् ।

धर्यं कृत्या विनिर्गत्य खानः पर्णोत्समागतः ॥ ६१० ॥

अधर्मपहलः फालः सर्वे द्रोहपरायणाः ।

राजा शिशुनरश्चायं स्वतन्त्रं मन्त्रिमण्डलम् ॥ ६११ ॥

अविधेया निजाश्यामी खानपक्षप्रतीक्षिणः ।

पौरा निरनुरागाश्च निष्कोशं नृपमन्दिरम् ॥ ६१२ ॥

सत्ता माम न घृद्धस्य सर्वसामर्थ्यवर्जिता ।

इति संचिन्तयद्भ्रात्राघातजातप्यथाकुलः ।

मार्त्ता ह्री गमयामास मार्गेशोपि स्थवेदमनि ॥ ६१३ ॥

इष्ट्वा महार्घमणिर्मानिक्यचिद्रमार्गा-

प्रदाकरं धयतु सोऽपि सुलामलोभात् ।

यस्तान्महाभयकरान्मकरांस्तर्हीया-

र्घ्यायेण पारयितुमुज्जितर्भाः समर्थः ॥ ६१४ ॥

अत्रान्तरे पुनः शानध्यटिकामारपयन्तान् ।
 इतो यातेर्मंदैः सार्धं तद्व्यवाणः समापयन् ॥ ६१५ ॥
 तस्मिन्प्रत्यन्तरे प्राप्ते मुदिनैरिव पयंतैः ।
 तदहःपतितं दधे नुशरे सुमिताम्बरम् ॥ ६१६ ॥
 प्राप्ताम्प्रज्ज्वालितान्दद्या मद्यानां च किमस्तनः ।
 मार्गेणो धात्विष्टं त्यक्त्वा तपतो योद्धुमश्रयणान् ॥ ६१७ ॥
 तापमितपरंघासो बहुरूपास्तदाहृतः ।
 प्राप दामोदरोद्गारभूमिं डामरनिपुनः ॥ ६१८ ॥
 ए नृपो मार्गवः पथान्ननशापुरिषोर्जिनः ।
 सैन्यं स्पृष्टे शयत्तत्र ग्रातर्दयतर्निधी ॥ ६१९ ॥
 वज्रूरो जातपुकेहो निशान्ते रंजितामरः ।
 बभूव मार्गवानीकः दामोदर इषोर्त्थिनः ॥ ६२० ॥
 विधं हृदयसाहच्यं यत्र निवृत्तिं विभागमैः ।
 भद्रो हीनबलस्यापि निरुद्धमस्य विधेर्वृतान् ॥ ६२१ ॥
 किमप्यदृष्टपरंगम्योपि तान्नः वरमोरपुञ्जरात् ।
 हतविद्रुतविष्यन्ननूधान्निरुद्ध एव व्यथान् ॥ ६२२ ॥
 प्राग्व्यसो निरुमाश्रुय मार्गवः रंजितामरान् ।
 आयेतां पीतव तादृश्यं प्रवेदं नगरान्तकम् ॥ ६२३ ॥
 शिंपेषु रंजुषु च प्राचरं ददृधयत्तदा ।
 पागपागताः पीता हिरागवावृताः ६२४ ॥
 वेदं प्रतिहतापाः प्राप्ता महवराश्रयः ।
 नृपसो रतिपदस्य नानपरी नमाधयत् ॥ ६२५ ॥
 एवमेव जंटे हान्वा रंग्यं द्विषा निशोनदत् ।
 वेदवत्तद्वत्तद्वत्तं विचरं नानदापुनः ॥ ६२६ ॥

एकदा सर्वसैन्येनं कृत्वा मीयामहम्मदः ।

नसराजानकयुतो द्रोहं स्वामिनि तद्वधात् ॥ ६२७ ॥

यथा चित्तं तथा कायो यस्य स्यान्साहसक्षमः ।

तस्यात्मनिरपेक्षस्य कर्तव्यं किं न सिध्यति ॥ ६२८ ॥

मोगिनेयं नृपपदेष्युपेक्ष्य स्वार्थलुब्धधीः ।

द्रोधाभूयत्स तेनाभूत्सर्वनाशस्य कारणम् ॥ ६२९ ॥

नष्टसैन्यः सदैव्योय मार्गेशः शरणं मयात् ।

ज्यल्लालठकुरं प्रायात्पूर्वाश्रमस्थितं हितम् ॥ ६३० ॥

यथैव स विरुद्धानामकरोच्छसनादिकम् ।

तादृशीं स दशां प्रापद्विषचला राजसंपदः ॥ ६३१ ॥

सतप्रहानुगुणधारितसत्तवार-

धर्णांशुकोपचितपेशयिशेषभूषः ।

यह्नामभूष इव योमयदष्टमोगः

प्राप्तो दशामितरवत्स धिगस्तु लक्ष्मीम् ॥ ६३२ ॥

क नृपः क मदीयं तत्सर्वस्वं क परिच्छदः ।

नास्मरत्तद्दिने किंचित्प्राप्तो मुनिगुहान्तरम् ॥ ६३३ ॥

राजदायपहारोत्थपापभारादिबादितः ।

तद्भाता नाशकद्रन्तुं नायं स्त्रीसहितोविशत् ॥ ६३४ ॥

अन्ये सैन्याः सदैव गिरिविलविगलद्वासरा धूसराः

सन्तिष्ठद्विष्टोद्विष्टतधनविलसद्विनिर्नष्टचित्ताः ।

द्विष्टैर्दुष्टैर्गिरिष्ठैः परिहृतयसनाः पृष्ठलघ्नैर्निरुष्टाः

कायगायान्तराले पशव इव बलात्ते निरुद्धा विरुद्धाः ॥ ६३५ ॥

गर्जन्तो मुमुषुः परे जनपदान्दुष्टाः क्षशा दस्यव-

स्तर्ज्जीत्या परिहृत्य सर्वमचलजगता नरा वा क्षिपः ।

मार्गेत्यवयवा इना बहुवचैः गुर्वोपचान्तरमूनिः

ग्रीभृद्वाग्यविषयैर्योनिमयः कल्पामनवालीयमः ॥ १३९ ॥

नयैर्योनिदृष्टेति नमिमन्धमिनी युःनये पुः ।

आपराद्विद्वा आपाका आका दारिद्र्यमार्गिनः ॥ १४० ॥

ये ऋगुर्द्वाः वादन्तुप्यनन्तानिगमा

नयाननदूतगताः शरयाः (पचःपचाः) ।

नि दानिगुप्यजानमुच्युता रिमनी

विः नम यद्वननि चान्दविषयैर्येन ॥ १४८ ॥

नि राजयत्नमा नयानना। निषयने न निषयः ।

नयाननोचनी यानाननमिमन्धमिनी युः ॥ १४९ ॥

दानी यनैर्येन नम आपानमुप्युता युःनये ।

गुपी दानाद्युचये न दानिगुप्ये दानाद्युचये ॥ १५० ॥

नाना मन्त्राद्विद्वा न विद्वाद्युचयेनानानः ।

नाना (नाना) दानाद्युचये नानाद्युचये ॥ १५१ ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥

विधाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥ १५२ ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥ १५३ ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥ १५४ ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥ १५५ ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥

नानाद्युचये नानाद्युचये नानाद्युचये ॥ १५६ ॥

काश्मीरिका यथा सुष्ठु बहिर्यागता ज्युः ।
तथा वैदेशिकाश्चक्रुः काले किं किं न दृश्यते ॥ ६४७ ॥

प्रतिपदन्नमणैः सपरिश्रमा

मधुकरी तनुने मधुगोकुलम् ।

निहितधूमतया चिनिवार्य तां

तमुपलभ्य परः सुखमश्रुते ॥ ६४८ ॥

कष्टैः पण्मासपर्यन्तं महद्भिः सचिन्तं गृहे ।

भयक्षमपरैर्भुङ्क्तं संयं तत्पानसंश्रितैः ॥ ६४९ ॥

रक्ताक्षतुण्णपूगान्तः श्रितं कैरपि यद्धनम् ।

न नीतमश्रुचिस्थानसूतिकास्तरणस्रमाह ॥ ६५० ॥

सद्युन्ननिम्नकुम्भाभ्यः पक्षिपुष्करिणीकृतैः ।

रक्षितं कैरपि द्रव्यं नतं ताडितदर्शनात् ॥ ६५१ ॥

सत्यं प्रवेमि धनिकाः शृणुतास्मदुक्तं

यत्संचिनं वसु गृहे परचञ्चनाद्यैः ।

तद्भोगदानसफलं कुरुताविलम्बं

नो चेद्दृष्ट्वा स्मरत राज्याधिपययेस्मिन् ॥ ६५२ ॥

भद्रभाण्डकरणशालीः प्रसार्य परितरे गृहे ।

मुपिताः स्म इति व्याजान्त्वशाः कैरपि वञ्चिताः ॥ ६५३ ॥

जलान्तरदशवागाराशून्यानापूर्यं वस्तुभिः ।

ररश्रुनांगराः कैपि शून्याकृतगृहा धनम् ॥ ६५४ ॥

तैर्निवर्तितगतान्तःक्षिप्तैः पौरधनैर्घनैः ।

तस्मिन्काले प्रतिपदं सत्यार्थाभूदसुधरा ॥ ६५५ ॥

मार्गेरधोघतैः सर्वैः क्षेपणीयाश्मवर्षिभिः ।

राजानवाटकीयैस्तेस्तत्काले साहसं कृतम् ॥ ६५६ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

कर्मस्थाननिधानसंपंसदशमोन्सारणादिष्विदमो
 द्विष्टप्रान्तनसेवकाम्बुजघटादेवन्तकालोदयः ।
 मूपस्मामपुगोलकस्थसरघासंघातपूमोद्रमः
 सौभूदाग्यविषययो नघसमोघानद्रुमालीमधुः ॥ ६५७ ॥
 किं स्वाद्यातविषयं पारिकमु घनस्यान्यायतोषार्जना-
 रिकं वा द्रोहितया सतां किमय वा सद्गर्भसांकयंतः ।
 निःसामर्प्यतया यथा शिनुयिमोर्द्धयेन वा मन्त्रिणां
 राज्ये सुस्मलमूपतेरिष यमूषायं प्रजोपद्रवः ॥ ६५८ ॥
 येनादौ सैद्वैदे रणरसिकतया मोचिता बन्धनस्थाः
 सिद्धादेशाधिकारो व्यधित जितरिपुः स्फूर्जितं च प्रयातः ।
 प्राग्यं राज्ये व्यधाद्यः कतिहनस्पतेनांशविस्फारिचक्रं
 जीयाज्ज्वालाभरेन्द्रो वरसविषपतिः नैकमल्लेक एकः ॥ ६५९ ॥
 इति धीजेनराजतरङ्गिण्यां पण्डितधीवरविचचितायां
 कतिदशादराग्यप्राप्तिनां चतुर्थं स्तरं
 समाप्तं धीवरराजतरङ्गिणी ॥

अथ

प्राज्यभट्टकृता

चतुर्थी राजतरङ्गिणी ।

ममक्षराचराकारधारिणे चन्द्रमौलये ।

शिवाय स्वच्छस्वच्छन्दपरमात्मस्वरूपिणे ॥ १ ॥

विलोक्य विधे शिषयोः स्वरूपं

सर्पाधिराजो मिलितोत्तिमकस्या ।

गौर्या भुजापतनपादुणेन

यन्नायताडो गिरिजाशिषार्थः ॥ २ ॥

विरतं मोहान्धतमो यदनुग्रहरोचिषा शुभस्यापि ।

यन्मे तं गुरुतरणि बुद्ध्याद्ययत्नस्तरोजदीतिरयम् ॥ ३ ॥

यन्मं तर्कवितर्कबीजान्मतेर्याकथं प्रमाणाभ्यस्तं

यत्कान्त्या मृषवीतिषस्तुरचना देदीप्यते सर्वतः ।

स्तोत्रैः सत्यदशोमनैर्यिरल्यनुप्रासयुक्तैः शुभै-

र्नानार्थानुगतैर्मतेः सुप्रवितां कालित्वमायाम्बिनैः ॥ ४ ॥

धीवःकुण्डलिप्रोक्तस्त्रीमद्राजतरङ्गिणीम् ।

कालोचयो धर्मिताभ्यां स्वै ययुः कर्तुमचण्डितम् ॥ ५ ॥

भोजोनराजविबुधधीवराभ्यां मनोरमम् ।

कृतं द्वापष्टिवर्षान्तं ग्रन्थं राजाबलिद्वयम् ॥ ६ ॥

गङ्गामगवतीतीर्थस्नाने धन्यः सुभूषितः ।

कविः श्रीप्राज्यमद्वैत्यः समग्रगुणभूषितः ॥ ७ ॥

राजाबलिपताकां स्वां राज्ये फतिहभूषतेः ।

एकोननवतिं यावद्वचर्काचक्रे ततः परम् ॥ ८ ॥

अथ देशादिदोषेण बुद्धलुब्धकर्मातितः ।

नामहीन्द्राजवृत्तान्तशैवालं मानसे कविः ॥ ९ ॥

तदाप्रभृति तद्वृत्तवर्णनं क्रियते मया ।

बुद्धाभयात्मजेनात्र शुक्लाख्येनात्मचापलात् ॥ १० ॥

पूर्वेषां राजसंमान्यं निशम्य पृथुसंपदाम् ।

तद्भारशान्तये पाहं न कुर्वे कवियान्छया ॥ ११ ॥

हः पूर्णकविघनृत्यं केद्रं मन्दधियां मम ।

वर्णमात्रेण रीत्यंशः स्वर्णखण्डायते कथम् ॥ १२ ॥

राजोदन्तमहं मन्त्रं धृत्या योजनपूर्वकम् ।

अनुगृह्यन्तु महाराजसुधावृष्टिनिवहणं ॥ १३ ॥

कदर्परेषु महाराजजनशाहकुलादुर ।

फताहशाहभूषणः प्रशासन्नमयन्महीम् ॥ १४ ॥

तस्मिन्शासति तन्त्रांशीं प्रजाः सर्वमुन्गायदाः ।

आमन्स्वधर्मनिरता दयादाक्षिण्यभूषिताः ॥ १५ ॥

श्रीपुतमद्यव्यसनेष्वसक्तः मचिन्नाप्रणीः ।

मृतराजानकध्वन्द्वान्ययोभूषणस्य भूषतेः ॥ १६ ॥

भासु रंषलयरंजितधियामग्नयायप्रभयोऽस्य मन्त्रिपट्ट ।

धार्मिकोऽप्यपतिरिहीमकः सन्मतिः शुभरतिः परमयत् ॥ १७ ॥

विमेघ होसरजानं प्रतीहारादिचक्रिणः ।

अवधूय स्वजनकं यौनसंबन्धयन्त्रितम् ॥ ३० ॥

श्रीजैनोत्थायदीनस्य पुण्यराशिरिवोच्छ्रितः ।

मज्जितः धीवितस्तान्तश्चिरकालमभूत्तु यः ॥ ३१ ॥

राजानमूसचन्द्रेण प्लावितो निर्मलैर्धनैः ।

श्रीजैनकदलः सेतुः पाशयारप्रतारणे ॥ ३२ ॥

बलात्पमठमल्लेकपुरान्तरसमाश्रयैः ।

प्लोपितो वेदमभिः साकं रात्रौ वैरिजिगीषया ॥ ३३ ॥

दग्धारण्यनिमे जाते मगरे कदले तथा ।

नायशिष्टं विटैर्लुण्ठ्या स्नानयासौ जनस्य च ॥ ३४ ॥

स संवृत्तः क्षीणकलो भूसचन्द्रस्तदूष्मणा ।

स्यसैन्यसंप्रहं कृत्वा निविष्टो जालद्रागडे ॥ ३५ ॥

शतैकीयोयसत्कोपि ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसा ।

युक्तो येनामयत्तस्य राजानस्याशिनिस्रहः ॥ ३६ ॥

प्रतापाग्नेर्नरेशस्य पुरस्य दहनार्चियः ।

राजानमूसचन्द्रेण स्ववपुः भीफलायितम् ॥ ३७ ॥

रात्रा दत्ते षट्पिङ्गुं धर्मद्वारे दिनेः पथि ।

विप्रशापाव्यस्यमांशुर्भूसचन्द्रमधगिलत् ॥ ३८ ॥

मलेकालादयः पुत्रा विद्रुताः समराद्रयात् ।

विधाय भूसचन्द्रस्याग्न्यक्रिषां नृपशासनात् ॥ ३९ ॥

मार्गेशेग्रादिमां मन्त्री स्थान्परान्समर्पयत् ।

सिद्धादेर्दा महातन्त्रं ज्येष्ठपुत्राय मार्गपः ।

मल्लेकपेटजायादान्मल्लेकाष्टाष्टकाय च ॥ ४० ॥

दास्याधिकारं दश्याथ विमग्न्यान्यप्रमेयकान् ।

मल्लेकपुत्रादिभ्यः स्वात्मजैर्भ्यां ददौ महान् ॥ ४१ ॥

तद्वधाद्राजधान्यन्तर्हाहाकारो महानभूत् ।
 उदभूत्पौरलोकास्तु नृपतेश्चायशस्तदा ॥ ५४ ॥
 डामरो होसमल्लेकः सुय्यमोगान्तरादथ ।
 सुत्या क्षातिवधं धैर्यान् चचाल महामटः ॥ ५५ ॥
 प्रयुष्य धैरिभिः सोय डामरस्तत्र संगरे ।
 धीरः स्यःसुन्दरीयोगं समरे डामरोगमत् ॥ ५६ ॥
 शाहायदीनकुलजः खान इम्राहिमस्ततः ॥
 जहाक्षीर्यतीहारक्षतीयः कुशलो महान् ॥ ५७ ॥
 विभागीकृत्य राष्ट्राणि ययार्हं पञ्चपैर्दिनैः ।
 प्रददौ होसराजानमुस्यानां नृपतेः पुरः ॥ ५८ ॥
 आशङ्क्य नृपतेः पार्श्वस्थं तमुत्सवमल्लिकम् ।
 अकरोद्धन्धने नीत्वा दुर्गमे तु खशालये ॥ ५९ ॥
 विभवं मासमात्रं ते गन्धर्वनगरोपमम् ।
 विधाय द्वेपाद्वेशमीत्या खेलुरिषाधमाः ॥ ६० ॥
 वृत्तान्तमुत्समल्लेकदुग्धघ्नाता विधुत्य तत् ।
 राजुन्नदेयको गत्या खशालयमवेष्टयत् ॥ ६१ ॥
 अरीर्गह्णामठोपान्ताद्भीतैरुत्सवमल्लिके ।
 विमुक्तेः सुदभूत्कोपि हर्षोऽन्योन्याधयास्तयोः ॥ ६२ ॥
 अयाप्यधयतां तौ द्वौ नृपकल्पतर्कद्वन्द्वम् ।
 विपत्तीमातपत्रिलघौ मार्गेशागमनोत्सुकोः ॥ ६३ ॥
 एकोननवती शुक्लाष्टादादाभ्युजापधि ।
 यथादिष्टं राजानदामराणामभूदिदम् ॥ ६४ ॥
 शरत्काले बहिस्नीत्वा मार्गेशः पुनराययी ।
 विभागीकृत्य कश्मीरान्सर्वेषां दक्षयानसौ ॥ ६५ ॥

नवमासाग्रवाहानि राज्यं कृत्वा महम्मदे ।

बहिर्याते कृतोत्साहः शाहः फतिह आययौ ॥ १०१ ॥

प्रतीहारजहाङ्गीरस्यादान्मन्त्रिपदं नृपः ।

सिद्धादेशं च राजानशृङ्गारस्य महत्पदम् ॥ १०२ ॥

स्वयंमूढुतभुग्दीप्तमहसः शौर्यशालिनः ।

काचचक्रस्य शस्त्राधिकारं राजा स्वयं ददौ ॥ १०३ ॥

नूनं नाकेशचक्रेशायतारः काचमल्लिकः ।

आजीयममघचस्य राजश्रीललितं यपुः ॥ १०४ ॥

भीमजोसनचक्रस्य क्रमराज्याजिजन्मनः ।

श्रीद्रुतः काञ्चनो धीरो रामो दशरथादिव ॥ १०५ ॥

प्रजापुण्योदयाद्राशो धार्मिका धीरजायत ।

अथवात्यल्पकालोस्य राज्यस्याशायि भूभुजा ॥ १०६ ॥

तथा हि प्रेम्प्यदुःखव्यापाराधिपतां नृपः ।

अफरोस्ताघ्रपट्टान्तर्गणनाक्षेपधारणम् ॥ १०७ ॥

मृतहिन्दुकजन्तूनामस्थीन्यादाय भूमिपः ।

गङ्गां यातुं समदिक्षन्मलेच्छोपद्रवशान्तये ॥ १०८ ॥

क्षित्यास्थीन्यत्र स्वर्णंघां प्रत्यायाता जनाः पथि ।

अचस्माद्वातवृष्ट्या तेयुतर्मर्या विपेदिरे ॥ १०९ ॥

चिरेण गङ्गया भुक्तान्यस्थीनीति शुधार्तया ।

मन्येहिप्रामात्योकोपि निर्गीर्णो हनया भुवम् ॥ ११० ॥

आयुःशौचं समाधित्य पादत्राणममाधयाः ।

मृता मृदेषु ये प्राप्ताः केचिन्निषयनियोगतः ॥ १११ ॥

मर्मिन्नेकनवत्यधं शरत्कालेय मार्गवः ।

मद्युदशादिगदिभो चाङ्घ्रिस्तानुनराययौ ॥ ११२ ॥

प्रस्ता बुवांचंयाप्यासन्पूर्ववैरा महीभुजः ।

समस्ता मन्त्रिणः शाहमहादागमनेप्सवः ॥ १२५ ॥

काचचक्रेशराजानशृङ्गारौ स्वयलैर्वृतौ ॥

गतौ प्रतीक्षितुं दूरपुरं नवनृपस्य तौ ॥ १२६ ॥

विधुरे हि विधौ भृत्य आलीमारीस्य भूपतेः ।

श्रीमत्फतादशाहस्य दानुपक्षमथाग्रयत् ॥ १२७ ॥

यैदेशिको निःशरणः शाहिमङ्गाय इत्यमी ।

पुत्रयद्विद्धितौ राजा मामहेमापनुग्रहेः ॥ १२८ ॥

प्रतीक्षाएजहाङ्गीरमन्त्रिणैकैः संश्रितः ।

श्रीमान्फतादशाहः स पुराचोद्धु विनिर्वयो ॥ १२९ ॥

प्रोपाणके फतिहशाहबले निविष्टे

गृहक्षेत्रः प्रतिमद्यैवदिनारिगृत्ताः ।

एव्यारिमध्यमथ दूगुगययुगु-

कामाः प्रवीरशायनान्यधिजग्मुश्च ॥ १३० ॥

फतादशाहो धीवर्यतयुद्धमभ्वादथापनम् ।

मन्त्रिभिः प्राकृतनरैर्हान्प्रभुग्यादिव रक्षितः ॥ १३१ ॥

एवं रामागं वर्यैकं मुक्या भूमि स भूमिप ।

यै छानय राजादथापनम् ॥ १३२ ॥

3

प्रस्ता वुर्योर्त्तयाप्यासन्पूर्वैर महीमुजः ।

समस्ता मन्त्रिणः शाहमक्षदागमनेप्सवः ॥ १२५ ॥

काचचक्रेशराजानशृङ्गारौ स्वयलैवृत्तौ ॥

गतौ प्रतीक्षितुं शूरपुरं नवनृपस्य ती ॥ १२६ ॥

विधुरे हि विधौ भृत्य आलीमोरोस्य भूपतेः ।

धीमत्फताहशाहस्य शत्रुपक्षमथाश्रयत् ॥ १२७ ॥

वैदेशिको निःशरणः शाहिमङ्गोय इत्यसी ।

पुत्रयद्विदितो राजा मामहेमाधनुग्रहेः ॥ १२८ ॥

प्रतीहारजहाङ्गीरमन्त्रिणैकेन संधितः ।

धीमान्फताहशाहः स पुराघोर्षु विनिर्ययौ ॥ १२९ ॥

ओपाणकं फतिहशाहयले निविष्टे

गूढेक्षणेः प्रतिमदौर्ध्वदितारिवृत्ताः ।

पत्वारिमध्यमथ शूरपुराद्युत्सु-

कामाः प्रवीरशयनान्यधिजग्मुश्च ॥ १३० ॥

फताहशाहो र्धाक्षीतद्युद्धमभ्वावधापतन् ।

मन्त्रिभिः प्राक्तनस्नेहात्प्रभुत्वादपि रक्षितः ॥ १३१ ॥

एवं समासं वर्षकं भुक्त्वा भूमिं स भूमिपः ।

वर्षे द्धानयते मास इपे राग्यावधापतन् ॥ १३२ ॥

ततः फतिहशाहः स निरस्तो याह्यमण्डलम् ।

मन्त्रिभिश्चटिकासारंगरिमुखङ्गय लोहरम् ॥ १३३ ॥

धीमान्महामदोत्साहः शाहो महम्मदः पुनः ।

समं गजपतेः सैन्यैः फद्मीरानविशजयी ॥ १३४ ॥

गजेशदत्तमत्तेमा व्यधुः सेनाजनस्य ते ।

जङ्गमाद्रिभ्रमं मार्गे फाल्गुधाराधिरोहणे ॥ १३५ ॥

गारुडान्तमगम्युक्तः कायचक्रोनिर्देशः ।
 देशरक्षाकरोद्वापि राधेगर्जनाभिः ॥ १४८ ॥
 राधिनः काञ्चनशकः प्रसीदः काञ्चनभिः ।
 अङ्गुल्या राह भोग्य विष्णुना नत्र भोग्ये ॥ १४९ ॥
 भोग्ये नृपतिर्दानमात्रायै राजमण्डलम् ।
 प्रतिगुण्यागमोक्तार्थीराज्ये राजमण्डले ॥ १५० ॥
 सर्वेण साहिमलेकलहमहाद्वयानिनाः ।
 चक्रेशमग्निना कागमारक्षिता मदीजम् ॥ १५१ ॥
 अङ्गुल्यामूत्रनिर्देशं व्यापितं भूगर्भे ननः ।
 अनुनयति यै नु आयणे कायचक्रपः ॥ १५२ ॥
 मल्लिकार्जुनपुष्पा नानमिन्द्रादिमे व्यधात् ।
 सिद्धादेशाधिकारेण्य सुत्तने धोमनां यम् ॥ १५३ ॥
 क्रियालताया मूलानि पूर्व शिर्यद्विष्णुना ।
 रोपितानि च कान्तेन मित्रान्यमृतवारिणा ॥ १५४ ॥
 धीमन्निर्मलकण्ठेन यैकुण्ठनय भाम्यना ।
 कलौ गृहीतदेदं कदमरूपं द्विजातिना ॥ १५५ ॥
 धीमन्निर्मलकण्ठेन द्विजेन्द्रेण हिमागमे ।
 मसृष्टजानकालोचन्म्लेच्छोपद्रवजां महान् ॥ १५६ ॥
 संमन्य कण्ठमहाचैतुष्कलद्वौ निवारितः ।
 प्रलोभ्य काचचक्रेशं स्वप्राणेन धनेन च ॥ १५७ ॥
 तत्कार्यप्रस्तचक्रेशानुमतो म्लेच्छचोदितः ।
 खुञ्जामोराक्षदो महाधिर्मलाद्यानघातयत् ॥ १५८ ॥
 ब्राह्मं तेजः क ते विप्राः काचारोद्यतने युगे ।
 इत्येव विप्रो विप्रस्तांस्तन्मुखानवधोद्विजान् ॥ १५९ ॥

तस्मिन्काले बहिष्कृतवर्ती गजपतिर्दिचम् ।
 इस्कन्दराख्योप्यगमत्सुरराजदिदक्षया ॥ १७१ ॥
 अभावादय मूपस्य राजपदस्य विशङ्क्य तम् ।
 मल्लिकजङ्गिरमीरधुज्जाह्नदमुखान्धुवम् ॥ १७२ ॥
 इमार्ही खानशृङ्गारमहार्हीश्चक्रनायकः ।
 पैशाखेदे पण्णघती मगरस्थानरोधयत् ॥ १७३ ॥
 सिद्धादेशातिपदधीं तदीयां चक्रपो ददौ ।
 दैयदृष्टस्य राजानहोसनस्य महात्मनः ॥ १७४ ॥
 तद्गौरवं त्रिभिर्मांसैरसहिष्णुः स थक्रिराद् ।
 होसराजानकं कारं क्षिप्यासीदकुतोभयः ॥ १७५ ॥
 मल्लिकथक्रसेरङ्गताजमीरादिवान्धवान् ।
 तोषयित्वा राष्ट्रघातैः पूर्णकामांस्तदाकरोत् ॥ १७६ ॥
 उपेष्टेय सप्तनयने इम्राह्माध्यपतेः सुताः ।
 मल्लिकाब्दालकाघास्ते संधाय देशपाणिभिः ॥ १७७ ॥
 फतिहशाहजं ज्ञानमादायैस्कन्दरामिधम् ।
 सरैरग्यमाययुर्षात्ताम्बयदेशीभ्यर्चकाहक्षिणः ॥ १७८ ॥
 भुतप्रवेदाश्चक्रशकायकोतिवर्ती वयो ।
 योद्धुं श्रीलङ्गुगंभारं समाभृशुकोप्यधाम्ग्रति ॥ १७९ ॥
 इन्द्रा चक्रवर्तं भूरि जग्मुर्भीम्यादपनीनिकाः ।
 माप्रामकोटं गच्छां ते दुर्गं प्राणरक्षया ॥ १८० ॥
 भगवानुमद्ये चक्रवर्तिन्येनाप्यपमोग्रति ।
 बोटभूम्यग्नरे भूरि स्वर्गन्यै वा स्वर्गीयिदाम् ॥ १८१ ॥
 समुद्रयातिनिर्गन्ध उरागादेरनाकिरन् ।
 योधा दिव्यं च भूमि च गर्जन्तः रामराज्यं ॥ १८२ ॥

भीमता ताजचक्रेण स्मरेणेव रतिर्यथा ।
 उद्धाहिता मार्गपनेरध्वालस्यात्मजा तदा ॥ २१९ ॥
 ततः फाञ्जनचक्रेण राष्ट्रदोषैः क्रमागतैः ।
 महद्भिर्दानमानैश्च मार्गेशानां कृताहृणा ॥ २२० ॥
 भग्नपदं पार्थिवे ग्रंथि मार्गेशीः सह चक्रिणाम् ।
 धन्वुना गिरिचक्रेण देवाद्दूरोत्तमस्तु सः ॥ २२१ ॥
 काममोजयप्रवेशेन पाथुलेन विपार्टितः ।
 तदैव हस्तिनापुर्यामिग्राहोमो मृषेभ्यः ॥ २२२ ॥
 तद्गणोत्थरज्जोऽप्यस्ता न प्राकाशस्त कुत्रचिन् ।
 भाशा गजपनेर्षीरग्नानामनुयायिनाम् ॥ २२३ ॥
 मार्गेशदीपश्चक्रं शस्त्रेण हृत्पूर्णां विकारितः ।
 कर्णेज्जपाभ्युत्थं गिरिवक्रादिर्मर्त्योः ॥ २२४ ॥
 तद्गुणोत्थान्तरालमनमश्चक्रिणः कृता ।
 गिरिवक्रानिगंधाभ्युत्थान्तरालेन दीप्यता ॥ २२५ ॥
 मृतीयज्जपान्तराले नु ति स्नेहाश्चक्रिण प्रति ।
 भातिर्मर्त्यकृताभ्यामाश्चक्रिणः स्वेष्टाभिः ॥ २२६ ॥
 विदिष्या नाददीर्घं मन्त्रविद्या महीधरा ।
 स्वयिश्चक्रः स्वयं योऽहं स्वयं ज्ञातुमर्हति ॥ २२७ ॥
 असाया नास्मद्वान्तरालेन हृत् इहृता इति ।
 न हृत् चक्रिणोऽप्यस्तः केवलेन विनिर्वातितुम् ॥ २२८ ॥
 दान्तरालेन हृत् इहृता इति नास्मद्वान्तरालेन ।
 प्रपुण्य इति नास्मद्वान्तरालेन विनिर्वातितुम् ॥ २२९ ॥
 असाया नास्मद्वान्तरालेन हृत् इहृता इति ।
 मूर्तः काचचक्रः काचः इति नास्मद्वान्तरालेन ॥ २३० ॥

तं धिना वृगनिर्द्व्याम्नान् राराजमेवकान् ।

पिथोः शापो नु फलितो धनलुब्धस्य तस्य वा ॥ २४२ ॥

प्रात्या कृत्याग्रमाभीनानध्वेशांश्चक्रिगट् ननः ।

गत्वा धराहमूलान्नाच्छोनगर्यां न्यर्याविशन् ॥ २४३ ॥

पाराचारात्समागत्य तत्रान्योन्ययत्नद्वयम् ।

ध्यधाञ्जनक्षयं धारं जयाजयपरीश्रया ॥ २४४ ॥

गिरीनुल्लङ्घ्य यानोथ चक्रिभ्रानृमुतो निशि ।

मल्लिकदीलतो मार्गपेशान्देशाव्यवारयत् ॥ २४५ ॥

असमर्थोध्यना यानुं मीयामीरोध्यगाग्रणीः ।

मार्गे पञ्चत्यभायानश्चलिताः केपि सायुधाः ॥ २४६ ॥

अथाध्यपेषु नष्टेषु यातेष्वेवं बहिर्मयात् ।

स महम्मदशाहोगाभ्रगरं चक्रिमिर्धृतः ॥ २४७ ॥

धत्ते मुदं जडमतिः शमितारियहि-

स्ताद्यद्विधेति निलयाद्विपमोन्निरस्य ।

मह्मदशाहिनृपतिः स्वसुतादयाप-

त्साम्राज्यनाशमहो घटना विधातुः ॥ २४८ ॥

तथा हि भूमुजानेन गजाधीशनिवेशने ।

पुत्र इन्द्राहिमास्त्रानो नीविं दत्तोभवत्पुरा ॥ २४९ ॥

तुरुष्काहवयातेन विधूता शतधा चमूः ।

याता तज्जीवरत्नौघयुता नौरिव सागरे ॥ २५० ॥

तदाहवयधान्मुक्तो भाविराज्योदयात्तनः

खानः स प्राप कश्मीरान्पितृस्नेहविवर्धितः ॥ २५१ ॥

प्रावुर्यभूय राजानं प्रति राज्यजिहीर्षया ।

अस्मिन्नवसरे चक्रपतेर्दुष्टविपृच्छिका ॥ २५२ ॥

भाग्यरेहिषाकमेवास्मिन् पूर्णं वीर्यं मार्गं गम् ।
 दानं तुल्यकराग्रोभूतिस्मयाननकम्भरः ॥ २९४ ॥
 तुल्यकरभूयेन ततो ज्ञाना मन्त्रिणं च मम् ।
 वात्सल्यं ज्ञाना वीराणां मेवास्मिन् प्रतिपादिता ॥ २९५ ॥
 दानं प्रभुदत्तं वातां तौ त्वेवो वज्रमहायने ।
 मेवास्मिन् भूयसां भक्त्यानिर्दिष्टमशोभितः ॥ २९६ ॥
 क्वचिद्वादिमिह कुर्यात्तु भूमौ चकिन्तु मार्गं वा ।
 मन्त्रिणान्वात्सल्यं तुल्यकरमार्गं ज्ञाना महायनाः ॥ २९७ ॥
 निरीतुल्यकरं वात्सल्यं काश्मीरादिनिर्दिष्टं तुल्यं ।
 ज्ञानात्सन्निवसन्मन्त्रिणान्वात्सल्यं तुल्यं ॥ २९८ ॥
 कनादशादृष्टं ज्ञानं मानुषं वा प्रयत्नं वनम् ।
 कुर्यात् निर्दिष्टाः कीनता प्रयागपुष्पदन्ति ॥ २९९ ॥
 मन्त्रिणान्वात्सल्यं मेवास्मिन् ज्ञानं कुर्यात् निर्दिष्टं ।
 कीनता प्रयागपुष्पदन्ति ॥ ३०० ॥
 विराट्पदादिनिर्दिष्टं तुल्यं ॥ ३०१ ॥
 विराट्पदादिनिर्दिष्टं तुल्यं ॥ ३०२ ॥
 ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ॥ ३०३ ॥
 ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ॥ ३०४ ॥
 ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ॥ ३०५ ॥
 ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ॥ ३०६ ॥
 ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ॥ ३०७ ॥
 ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ॥ ३०८ ॥
 ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ॥ ३०९ ॥
 ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ज्ञानं ॥ ३१० ॥

स्वसैन्यं निहतं दृष्ट्वा चक्रेशोत्पथलान्वितः ।
 स्वशालयं ययौ भीत्या शोकेन च समाकुलः ॥ २८७ ॥
 अथ मार्गेभ्वरा जित्वा मल्लिकाब्दालकादयः ।
 विविशुर्नगरं लोकानाभ्यासंतो भयाकुलान् ॥ २८८ ॥
 गत्वा नृपाङ्गणे सर्वे छत्रचामरशोभितम् ।
 प्रददू राज्यतिलकमप्येशा राजमूनये ॥ २८९ ॥
 अथ नाजुकशाहेन पित्र्ये सिंहासने ध्रिते ।
 प्रहर्षाकुलिता उच्चाधचाः सर्वेभयस्तदा ॥ २९० ॥
 गत्वा ज्यमालमरुगां सनृपास्तेय मन्त्रिणः ।
 मल्लिकाब्दालकस्यांशं बालिमीरस्य चापरः ॥ २९१ ॥
 मार्गेशलुहरस्यांशो रिगच्छकस्य चापरः ।
 विभक्तेर्धे चतुर्भागेस्तैश्चतुर्भिरिहत्यभूः ॥ २९२ ॥
 स्वशालयस्थं चक्रेशं विवृष्टैर्महात्मभिः ।
 लेखहारस्तमाह स्म मार्गेशमुखयाचिकम् ॥ २९३ ॥
 भोभोश्चक्रपते स्वामिभक्तिज्योत्स्ना भवाद्दशैः ।
 तुमेन्निभिरमात्यानां विमला मलिनीकृता ॥ २९४ ॥
 यस्य घालस्य साम्राज्ये राज्यकार्येषु मन्त्रिणः ।
 यद्वाङ्मलय एवास्तन्स रुद्धो भवता कथम् ॥ २९५ ॥
 रवेराचरणं मूढः कुण्डेन विदधाति कः ।
 स्थं दूतमुखाच्छ्रुत्वा मुमोच नृपति त्वसौ ॥ २९६ ॥
 तगे मद्वादशाहः स गत्वा लुहरमासदत् ।
 मयत्रंरीशचद्रङ्गाशुल्काद्यमपि चाग्रहीत् ॥ २९७ ॥
 इत्युक्तो मन्त्रयित्वाथ मार्गेशैर्मुगलांस्ततः ।
 डिङ्डी नामास नृपः संमान्यतान्स्यकं पदम् ॥ २९८ ॥

चतुर्थ्य लोहरं प्राप्नुस्तुष्टकाः स्वनिवेशनम् ।
 ममूदशाहं संलेभे आलिमीरधिरं प्रभुम् ॥ २९९ ॥
 हेमन्तप्रतिवाहात्र वसन्तमिव तं नृपम् ।
 काश्मीरोपपत्ने मीरो मार्गेशानुमतोनयत् ॥ ३०० ॥
 राज्यं हृत्याय धर्मके दशम्यां नाजिको नृपः ।
 ज्येष्ठशुक्ले नृपात्प्राप धीवराग्यं मदम्मदात् ॥ ३०१ ॥
 वष्टेब्दे महद्दः शाहोभिषिक्तः सचिवैः शुची ।
 राज्ये सशालयान्मुक्तो मूयो जात इयावतः ॥ ३०२ ॥
 दिपं मिर्जाबापुरः स प्रयातः स्वपुत्रयोः ।
 दत्त्वा स्वविभवं कामराणहोमायपोस्तदा ॥ ३०३ ॥
 सप्तमेब्देऽप्यैः सार्द्धं शुक्लेऽनुः काचचक्रपः ।
 भीर्यारप्रामादगप्रान्तसैन्योय दिगन्तरम् ॥ ३०४ ॥
 घाति चक्रपती धीरे ततः पश्चिमदिग्बधूः ।
 रतिर्दनुष्या केतुं मूर्ध्नि नित्यमधार्यत ॥ ३०५ ॥
 तदर्थं कार्तिके शुक्ले मच्छमाख्यश्चमूपतिः ।
 मिर्जापामराणस्य काश्मीराज्रेनुमाययौ ॥ ३०६ ॥
 शिवालमिगममूदखानादिमुगलैः सह ।
 सुयन्ददा दिदाः पूर्णा गर्जन्तिः प्रबलैर्वतैः ॥ ३०७ ॥
 शुभ्या महद्दशाहाद्याश्चक्रैः दीपप्रमानयन् ।
 साहाय्यकार्यमध्येदी राष्ट्रघोरहताहणम् ॥ ३०८ ॥
 सदर्थैरभ्यपाराणां स्तेष्टा नगरमाधिनान् ।
 कार्मीरिकाश्च पुर्गेषु स्वबलानि व्यधीविनुः ॥ ३०९ ॥
 भयापोरजने घाते गिरिगह्वरधर्मगु ।
 धीरेषु शैम्यबाहुज्यात्मनष्टेषु च तत्र तु ॥ ३१० ॥

सर्वं पुनरपि दत्ता मुक्तागच्छे नृभारहन् ।

सूत्राणि राजभागीं च कुड्मरीनस्य सुखदकाः ॥ ३११ ॥

पुनरीयो निर्गता वीरास्तुल्यैराहयेच्छया ।

शेखराया प्राणवर्धनं विधीय यथा भावतुः ॥ ३१२ ॥

प्रागेषु नगरेभ्यश्च मुद्रयैर्निष्कृष्यैर्हनाः ।

सहस्रसंख्या लोकाणां सुमुद्रयश्चकारिणः ॥ ३१३ ॥

तत्र कारागिरिर्निर्गतेर्मोक्षिभक्तिमिवा स्त ।

सक्रीडुनिष्कनमोरीय मोक्षायामिवा हतः ॥ ३१४ ॥

॥ इति मुद्रयकीयप्रयः ॥

सूत्राणां सादृशायाः सप्तमुद्रयु विधीयैव यतुः ।

मार्गिनामादृशश्च नः कावचवो विधीयैव ॥ ३१५ ॥

सर्वेषु द्रुपदो मुद्रयुनामांसावयवी पुनः ।

सर्वं प्रतिपन्नं ज्ञाना वाणी वानो वयावयव ॥ ३१६ ॥

प्रागेमास्य च दार्ढ्यं कारकादीनामभ्युपगमा ।

मिमांसां दृशया, धीरेदृश्याममर्शान् ॥ ३१७ ॥

दृश्यादृश्यान्निर्गतेर्निर्गतेः विधीयैव ॥

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ॥ ३१८ ॥

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ।

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ॥ ३१९ ॥

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ।

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ॥ ३२० ॥

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ।

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ॥ ३२१ ॥

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ।

अप्यदीपनायतु ईदृशं वयसा ह च विदुः प्रमाण ॥ ३२२ ॥

नीचावचगृहेलंससंख्येदंघ्यैः पुरोर्वरा ।
 जाता इमशानभूवत्ता दग्धकाष्ठमयद्वरा ॥ ३२३ ॥
 राजधानीद्वयं तादृगलभ्यते कुत्र भूमिपैः ।
 सुधादायैष्टकाचित्रे कोटिसंख्या व्ययोकृताः ॥ ३२४ ॥
 धीजैननगरे दिदामडे चाग्निं विना हतम् ।
 राजधानीद्वयं भूभृत्सुकृतमिष तत्स्थितम् ॥ ३२५ ॥
 वेतालसाधनायुक्ता रयाम्भुगला भुवम् ।
 लब्धं यत्समन्निहितं गुप्तं पौरधनं तु यैः ॥ ३२६ ॥
 जलावरणयुक्तासु भूपभूमिषु शिथिल्युः ।
 काश्मीरिकाश्चमूनाया आभयान्म्लेच्छशत्रूया ॥ ३२७ ॥
 चिरोद्धारं च हाजीरुषोर्दं चक्रधरं तथा ।
 भूत्याभ्यपादयन्मासत्रयं म्लेच्छैः प्रयुज्य ते ॥ ३२८ ॥
 दैत्यरूपेण स्तुःशेन स्थितांश्चक्रधरान्तिके ।
 काश्मीरिकाग्रान्तिं हतं युद्धं निष्कलमप्यगात् ॥ ३२९ ॥
 " यम्यमप्यभययुद्धं हतं काश्मीरिकाग्रान्ति । "
 विलीकृतास्तुर्गर्भरता भुयो मङ्गराश्रयाः ।
 हृत्वा कलसगृहि तां हृत्वा ग्राम्यजनान्क्रुधा ॥ ३३० ॥
 ये वाता मीषु तीर्णान्नुपाधमादिभूमिषु ।
 स्वशालवृद्धाः सुभिनः स्यायुःशेनेन रक्षिताः ॥ ३३१ ॥
 लुलुचोपगृह्ये पूर्ये तथा बज्रलसंगरे ।
 शोभाभूषादशो देशो बुद्ध्यात्पापिनीं विदाम् ॥ ३३२ ॥
 चक्राधारादस्य भूयेन्द्रमुक्ता
 भीमादेर्पापनिपी रानिवेशम् ।
 यदुत्तीर्णां देदीवामपारं
 चक्रेशा वा मार्गेषा आदवाय ॥ ३३३ ॥

चतुर्थी सज्जनरक्षिणी ।

[illegible]

चतुर्थी राजतरङ्गिणी ।

भयस्माद्भूतलं तत्र जज्वाल नरकाग्निना ।
 धूमेनोत्पतता दुर्यद्विस्मिता जनसंततिम् ॥ ५७१ ॥
 निःश्वास इव कालेन पीड्यमानस्य भूभृतः ।
 उत्तस्थौ सर्वतो धूमः सर्वलोकविलोकितः ॥ ५७२ ॥
 पञ्चो तद्भूतलं गत्वा पीड्यमानस्य भूभृतः ।
 शुभाय सकलो लोको यमकिङ्करताडनम् ॥ ५७३ ॥
 तेनोक्तं पाददं बीजं तादृशं लभ्यते फलम् ।
 इत्थं परस्परं लोको घटति स्म सविस्मयः ॥ ५७४ ॥
 पर्यद्वयान्तरे कृत्वा राज्यं पापमलीमसम् ।
 कुप्रयोगविशीर्णाङ्गो गाजिशदिर्ममार सा ॥ ५७५ ॥
 हा कथं तेन भूपेन कृत्वा पापमदान्तरम् ।
 भयवकालमसन्नेन नादिता बहुवारतयाः ॥ ५७६ ॥
 स्वर्पाते नृपती छाता राज्यं दोधेनयानकः ।
 जमादास्तं गते चन्द्रे पूर्वाद्रिमिष मास्वराः ॥ ५७७ ॥
 राज्यमाधित्य भूपालो दुर्यचारदधानलात् ।
 प्रजा निर्वापयामास प्रीप्सतांविष तोषदाः ॥ ५७८ ॥
 सदा प्रार्थयिदनेन कृत्वास्तेन पशीकृता ।
 तदा प्रार्थयिदनेन कीर्तिर्दूरतरं गता ॥ ५७९ ॥
 विज्रीडं सदा कागताभिर्भूषः पीतनयामयः ।
 गुणै तत्पददो स्वर्गे न चकार न वासवाः ॥ ५८० ॥
 तद्गुहं गुणवशेन स्वर्गोत्पत्तीदृशमगता ।
 तां विलीनय तथाभूतां कीर्तिर्भीत्येव साचरन् ॥ ५८१ ॥
 तदीयपृथमाधित्यं प्रातःसर्वमनोरयः ।
 पापवशो नाभयप्रीनो दानेन दयया च वाः ॥ ५८२ ॥

भानिगानाधिने गरगे तुनुतुः सकलाः प्रजाः ।
 उदयाद्रि गगे शूर्णे प्रातः कमलिनीर्गया ॥ ६०२ ॥
 कश्मीरदेशमाश्लोक्य सम्पद्मपादपालितम् ।
 निनिन्द सुगितो लोकः स्वर्गं दृग्येन्द्रनाशितम् ॥ ६०३ ॥
 यिगारं गिहिने तेन गुर्जना गित्यं यगुः ।
 उष्टृका इय पूर्णाद्रि प्रयातं दिग्मेभ्यंद ॥ ६०४ ॥
 तस्मिन्नवमरे शीरा गुमा भासम्भयाकुलाः ।
 मध्याह्नकाले संप्राप्ते विलम्बमा इयाणयः ॥ ६०५ ॥
 प्रत्याधिश्यो दक्षी दानं महासमितिर्भुगुनः ।
 चकार सकलाधित्यं मार्गेणाभिर्गतांस्तदा ॥ ६०६ ॥
 यत्सर्वेषां दयांचक्रे भीतानां चरर्णपतिः ।
 अतः संहादयांचक्रे प्रजाः संजातकौतुकाः ॥ ६०७ ॥
 अफस्मादरुणीभूतं यमूयाथ दिशां मुक्तम् ।
 भाषिषुर्भिक्षसंहाररौद्रकालानलोपमम् ॥ ६०८ ॥
 उत्पातलक्ष्णोपेता चकम्पे च वसुन्धरा ।
 दुर्भिक्षमारोद्धहनादसमर्थं च सामयत् ॥ ६०९ ॥
 मार्गेमार्गे तत्रा तस्थुरुच्छ्रुताः शवपङ्कयः ।
 दुर्भिक्षकालमोसाद्य यमस्य पटहा इय ॥ ६१० ॥
 सुवर्णरजतादीनां नाभूत्तत्र प्रयोजनम् ।
 किण्वमात्रं सुकुप्यापं चिन्तारत्नमिवामयत् ॥ ६११ ॥
 काचिच्च खिन्ना भत्तारं गृहिणी छेदवर्जिता ।
 जघास भोजनं गूढं पुत्रे दूरे निवारिते ॥ ६१२ ॥
 धुमुश्चासहिते पुत्रे कन्ययापि कृतार्थना ।
 चकार भोजनं नारी प्राणांस्त्यजति भर्त्तरि ॥ ६१३ ॥

एकदा यदुमिलोकं राजद्वारि मृते गजे ।
 यदपूर्विकाया लोमान्मांसं नीतं पृथक्पृथक् ॥ ६१४ ॥
 एकदा कन्दुकारेण हत्वा नापितबालकम् ।
 पक्ष्वा भक्ष्यप्रसङ्गेन विक्रीतं मानुषामिवम् ॥ ६१५ ॥
 विहाय स्वगृहं लोकाः पुत्रदारसमन्वितम् ।
 देशान्तरे तदा जग्मुः प्राणप्राणसमुत्तुकाः ॥ ६१६ ॥
 तस्मिन्प्रयसरे वायुपंभूषोत्पादितद्रुमः ।
 फल्पान्तफालमन्दारभीतलोकविचारितः ॥ ६१७ ॥
 वायुनोत्पापितं धूलिचक्षुः पलितमास्करे ।
 मध्याह्नसमयः साक्षादधरात्र इषामयत् ॥ ६१८ ॥
 वायो चलति चाकस्मात्सदाशयपनोर्यितः ।
 अग्निजंज्याल संमूर्च्छप्रिय मित्रदिदृशया ॥ ६१९ ॥
 पितस्नातीरमुलङ्घ्य समुद्रामठमंगुतम् ।
 ददाद नगरं सर्वं वायुपंगानुगोनलः ॥ ६२० ॥
 ज्वलन्तो नगरो रजं पितस्ताजलविम्पिता ।
 जलान्तर्दक्षिण्येष दाहनिर्पाणदेतये ॥ ६२१ ॥
 धूमेनोत्पातिता ध्वाग्नि तात्का विदिता अपि ।
 अनेकाकाररूपेण बभूवुर्दिगुणा इव ॥ ६२२ ॥
 धूमेन विदितास्तापस्तत्र ध्योमनि ता वभुः ।
 ज्वलन्तं पद्मिमालोक्य भयेनेव पलायिताः ॥ ६२३ ॥
 नययथाजिताभोगाभ्युक्तया स धर्त्तापतिः ।
 बुभिक्षर्षादाविजति कलुमिव वयो दिवम् ॥ ६२४ ॥
 तस्मिन्प्रयागे विदितं नरेन्द्रे राज्यं पृथीते च तदीयपुत्रे ।
 अदालतानोपि धकार कोपवितृष्य दगद्व्यमदीभूतानपि ॥ ६२५ ॥

यदापि धियते धाता धाता गृह्णाति तत्परम् ।
 इत्ये कुलक्रमोस्माकं कथं राज्यं न रज्जति ॥ ६२६ ॥
 इत्युक्त्वा प्रहिते दूते तेनाम्नालाभिधेन तम् ।
 युद्धं युष्मदशादस्य सिक्कन्दरुणेभ्यः ॥ ६२७ ॥
 भद्रादङ्गानको युद्धं कृत्वा हतारिभ्योनिभम् ।
 कुतूहलेनैव दिवं ययौ सानुदिदशया ॥ ६२८ ॥
 युष्मदभ्युपनी राज्ये गृहीते प्रवृत्तौ धनम् ।
 प्राक्तनाङ्गणमाभ्यानुगुलान्यस्मादयस्मिन् ॥ ६२९ ॥
 अथ सन्महाशोभदुर्गोऽनं चोदितः ।
 तस्य सुमात्राणां गादुरं युद्धविधीर्गया ॥ ६३० ॥
 मध्यस्थानतामाभ्युपगृह्यमाणभेदः ।
 युष्मदस्य तन्मया तदा दिदामडांति न ॥ ६३१ ॥
 मद्रादीन्धर आर्गासंभवात्तदर्थमुच्यते ।
 अग्रेर्द्विनाम्नस्य अग्रेर्द्विनाम्नस्य इव ॥ ६३२ ॥
 निःशाना अभ्युपगृह्यतां युद्धमङ्गानकः ।
 अथ दिदामडांति तान् सान्ध्याय पञ्चाङ्गना इव ॥ ६३३ ॥
 अथ अग्रेर्द्विनाम्नस्य अग्रेर्द्विनाम्नस्य इव ॥ ६३४ ॥
 दिदामडांति तान् सान्ध्याय पञ्चाङ्गना इव ॥ ६३५ ॥
 मागधुपस्य आर्गासंभवात्तदर्थमुच्यते ।
 अग्रेर्द्विनाम्नस्य अग्रेर्द्विनाम्नस्य इव ॥ ६३६ ॥
 अथ अग्रेर्द्विनाम्नस्य अग्रेर्द्विनाम्नस्य इव ॥ ६३७ ॥
 अथ अग्रेर्द्विनाम्नस्य अग्रेर्द्विनाम्नस्य इव ॥ ६३८ ॥
 अथ अग्रेर्द्विनाम्नस्य अग्रेर्द्विनाम्नस्य इव ॥ ६३९ ॥

यदापि प्रियते स्याता धाता शुद्धति तत्पदम् ।
 इत्थं कुलक्रमोस्माकं कथं राज्यं स इच्छति ॥ ६२६ ॥
 इत्युक्त्या प्रहिते दूते तेनाग्रालाभिधेन तत् ।
 गुप्तं गुप्तवशादस्य सिक्कन्दरपुरेभजत् ॥ ६२७ ॥
 भद्रालम्बानको गुप्तं कृत्वा हृत्पारिमीनिकम् ।
 कुललेनेन दियं ययी धानुदिवक्षया ॥ ६२८ ॥
 गुप्तवभूषणी राज्ये शुद्धते प्रवृत्ती घनम् ।
 प्रातःकालम्कर्णमान्धातुगुप्तान्निष्कारयसिच ॥ ६२९ ॥
 अथ तं महाराजं धनुर्विज्ञेन च्योतितः ।
 तस्य मृगाभ्यानां गार्हं गुप्तनिष्कारय ॥ ६३० ॥
 मग्नदम्बाननामाधुगुप्तवभूषणीकः ।
 गुप्तं स्वद तनेन तदा दिदामदासितः ॥ ६३१ ॥
 महानीलद्वाराणां शमिषाभ्यामविमूर्तिः उताः ।
 अगर्हद्वेहनाग्रस्य मृगाणां निष्कारय ॥ ६३२ ॥
 निःशान्ता अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ।
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६३३ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६३४ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६३५ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६३६ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६३७ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६३८ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६३९ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४० ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४१ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४२ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४३ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४४ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४५ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४६ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४७ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४८ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६४९ ॥
 अगर्हद्वेहनाधुगुप्तवभूषणीकः ॥ ६५० ॥

धनुर्भी रात्रिगर्हिणी ।

शुभाश्विनलोकाय दानैर्धर्ममायन ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ ११८ ॥
 यथाशक्त्य मायय नृपं दया न भुवनिः ।
 उपाये दयामादि दानुलोकातिरिक्तम् ॥ ११९ ॥
 शुभाश्विनं निर्मित्य लक्ष्मिद्वयमायनः ।
 गच्छे निवेदयामासुः धीमतास्तत्त्ववत् ॥ १२० ॥
 तस्मिन्महाभूमादि भूमि दायनि वनेनः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १२१ ॥
 यदी यो यः यतिमायं यथाशक्तिनिवेनः ।
 निवेनः यः यः यतिमायं यथाशक्तिनिवेनः ॥ १२२ ॥
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १२३ ॥
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १२४ ॥
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १२५ ॥
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १२६ ॥
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १२७ ॥
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १२८ ॥
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १२९ ॥
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ।
 यथाशक्तिगोपेन यथाशक्त्य दयामयः ॥ १३० ॥

वेदाग्निर्णीतभेदानसुरवरकराक्रान्तदेशान्सुरेशा-

नान्धर्वान्मन्ददर्पान्प्रतिदिवसमयव्याकुलोल्लोकपालान् ।

घेधोगोविन्दशर्वास्तदमिमुखकृतप्राञ्जलीश्चापि मत्वा

सूर्यं प्रत्यक्षदेवं प्रणमति मतिमाञ्शाहिजलालदीनः ॥ ६९० ॥

अफयरनृपतेर्यदैति सैन्यं

कथमिय शक्यमनेन मद्बलेन ।

प्रसरति जलधेर्यदा तरङ्गो

भयति हि घूपनियारणं निरर्थम् ॥ ६९१ ॥

प्रत्यक्षदेयमादित्यमुलूको यदि निन्दति ।

का हानिस्तस्य देयस्य जगतामुपकारिणः ॥ ६९२ ॥

इति निश्चित्य भूपालो जलालदीनभूपतेः ।

घरणं शरणीकर्तुं भगवद्दासमाधयत् ॥ ६९३ ॥

पञ्चयर्षाधितान्भोगान्भुक्त्वा यूगुयभूपतिः

जलालदीनभूपालंसेवनार्थमथागमत् ॥ ६९४ ॥

गते तस्मिन्महोपासे भगवद्दाससैनिकम् ।

याकूषां नाम तत्पुत्रः प्राग्यं राज्यमभाग्रहीत् ॥ ६९५ ॥

संप्राप्ते पितृशर्पस्यमर्जितं काशमचितम् ।

दत्त्वा याकूषभूपालः सर्वोल्लोकानरञ्जयत् ॥ ६९६ ॥

घटिते भगवदासे यूगुयनृपमयुते ।

वर्भी याकूषभूपालो मेघमुक्त इयांशुमान् ॥ ६९७ ॥

म्लच्छताग्रविनिर्दिष्टमास्ते मनघनुष्टयम् ।

धर्मोद्यमतयोरंघ्रं समूहं कालदागमः ॥ ६९८ ॥

शौचयज्ञादयस्सर्वे नृपस्य धृतमगगराः ।

मदातिथयुं दुर्गं चकुर्मुञ्चशिर्षाभया ॥ ६९९ ॥

चतुर्थी राजतरङ्गिणी ।

मय पाकृष्यभूषस्य दिदामठमसीपनः ।
 वभूय गुणुलं युद्धं दोशचयेन तेन मन् ॥ ७०० ॥
 भलमाशिरमद्वेषभाजकादिपुरस्कृतः ।
 युवांश्च दोशचयोर्गौ पाकृष्यप्रभुणा मत् ॥ ७०१ ॥
 दोशचकस्तनो गायो मद्वेषबलघोदिनः ।
 जप्राद् जलमध्यगर्धं प्राप्तं मुख्यपुननिधम् ॥ ७०२ ॥
 उपत्यया दिगकटा किरणोत्पलेन
 रात्र्यन्धकारनिवर्तं हरति क्षणेन ।
 रोग्यं तथैव यमगादकरोत्पलेन
 पाकृष्य यय हतगायकमोक्षणेन ॥ ७०३ ॥
 भलमाशिरममोर्गौ युद्धं हतपापलायन ।
 नगटाच्छदोशकैः तं न करोष्य मरीचिभिः ॥ ७०४ ॥
 विजये विदिमे तेन पाकृष्येन तद्वर्तते ।
 मध्यदेशमदीपालाजयं निरयमजायत ॥ ७०५ ॥
 मध्यदेशमदीपालजगतामदीनभूषणे ।
 वरसीरविजयोक्ता भूषः सत्यतजायत ॥ ७०६ ॥
 वातिमन्वाननामानं यद्देहकं विजय ।
 प्रेक्ष्यमाना भूषात् वरसीरवज्जलं तथा ॥ ७०७ ॥
 आदिशाली तदा वीनावतीली निर्देशय स ।
 अकाराली मरीचात् वरसीरविजयोक्तुः ॥ ७०८ ॥
 ॥ वीनायतवक्तव्य भूषदेगाहया इत्यम् ।
 नादीनमन्वानकवमाधि जेभुर्गजित्तय ॥ ७०९ ॥
 कृपा निरुद्धा मन्वानदुष्टोत्पन्नदा हता ।
 अत्र च वरसीली कलातदा वीनायतवक्तव्य ॥ ७१० ॥

तत्र रेजुः पताकाभिः पट्टमण्डपपङ्क्तयः ।
 कश्मीरपर्यन्तालोकसमुत्क्षिप्तमुखा इव ॥ ७११ ॥
 उद्ययौ स रज्जोराशिस्तया सेनाप्रचारतः ।
 येन नभसि सूर्यस्य राहुभीतिर्ययामवत् ॥ ७१२ ॥
 मार्गस्थानां हि भ्रूलीनां यथा संस्था न विद्यते ।
 तथा संस्था न सेनायाः पदातिगजसादिनाम् ॥ ७१३ ॥
 दिनेः कतिपयैः सेना दूराप्यमलिनीकृता ।
 चन्द्रभागां नदीं प्राप चकोरोन्दुकलामिव ॥ ७१४ ॥
 यत्प्राप्यनेनितुस्तत्र पपुस्तोयं च निर्मलम् ।
 तद्भागदूषिता लोकाः सुगं चकुर्यंधेन्मृतम् ॥ ७१५ ॥
 स्नानप्रस्तचलद्वाजिगीतियञ्जलमानये ।
 चन्द्रभागातटे दृगदुपहासः कृतोभवत् ॥ ७१६ ॥
 स्नानमुक्ताङ्गजायप्राप्यग्रे दत्तकरेणुकान् ।
 धन्यदग्निहृतप्राग्नाञ्जनो मीन्याकुलोभवत् ॥ ७१७ ॥
 चन्द्रभागां नमुलङ्घय दिनेः स्वल्पमैररवि ।
 पर्येतस्यान्तिकः प्राप मंता काश्मीरदेशगा ॥ ७१८ ॥
 पर्येतेषु पदातीनामारां हृषायरोहणैः ।
 जानुगुल्फपदादीनामथगादो मदानमून् ॥ ७१९ ॥
 ऋषिस्तोयं धारा ऋषिदपि जले दुर्लभमनरे
 ऋषिपट्टे मृत्तानिः ऋषिदपि शिख्यताश्चमयम् ।
 ऋषिपट्टीनं निर्य्य ऋषिदपि नदीप्रांनुपवनं
 नगरगाने पन्था भवति यममार्गोऽनर इव ॥ ७२० ॥
 गुहृष्टिचामरीभूतं मातु पर्यनमूमिवु ।
 नयप्रागादुर्लभं गुहृष्टिचामरीभूतः ॥ ७२१ ॥

चतुर्थी यज्ञतपोहिणी

मत्पदेशीयलोकानां पश्यतां पर्यंतस्थितिम् ।
 पूज्यतां नाम पृथ्वाणां चमत्कारो महान्मूर् ॥ ७२२ ॥
 तास्ताः सद्भूमयः सुगमनां नीताः शिलापट्टके-
 स्ते ते कुञ्जगुञ्जराः किल मदेर्माति तदा प्राविताः ।
 लोकः कुञ्जमतिप्रकाशमकरोत्तानुं सतोयोद्गमं
 तेना पर्यंतमह्नके सममयत्कल्पान्तकालोपमा ॥ ७२३ ॥
 चक्रपतिप्रभायेन तत्सेनादर्शनेन च ।
 पर्यंतीयजना धामन्मयाचकितमानसाः ॥ ७२४ ॥
 छागानुपायनीकृत्य मानुहुतफलानि च ।
 पर्यंतीयजनास्तत्र कासीमस्यानमाययुः ॥ ७२५ ॥
 यद्भयोमचरोपि मांसशकलैः संदपते रोचते
 यद्भोवतलस्थितोपि वडिशैर्मत्स्योपि पाषाण्यते ।
 यद्भृष्टसमर्पणेन इतिभिर्दूतान्मुणो गृह्यते
 तद्भतेन परीहता जनपदाः कासीमनाया धनैः ॥ ७२६ ॥
 दैदरचक्षुनामाभूपाकूषो वैरतापरः ।
 मार्गसंदर्शनार्थं ताब्जानपातिमसैनिके ॥ ७२७ ॥
 अत्रान्तरे स कादमीरमार्गरेक्षणतपरः ।
 वन्दामनायकोप्यासीपाकूषमयविद्वलः ॥ ७२८ ॥
 वन्दामनायको रोकं हयापयित्वा दहिः हयम् ।
 जगाम केपलतया यानकातिमर्भेतिवम् ॥ ७२९ ॥
 तरय जातिमणानोपि सर्वकार्यविषयः ।
 यकार बहुसमानं सर्वरामरूपैर्धनैः ॥ ७३० ॥
 अथाम्येरपि पाकूषमयगण्य समर्पितम् ।
 अथाम्येरपि पाकूषमयगण्य समर्पितम् ॥ ७३१ ॥

कासिमखानमायान्तं देशान्तरव्यवस्थितम् ।

मप्ये होसनखानस्य राज्यं श्रुत्वा चुकोप सः ॥ ७३२ ॥

अथ याकूबभूपालः प्रस्थानं कृतयान्दक्षणात् ।

होमनखानं निर्मत्स्य पञ्चानिलगिरिं प्रति ॥ ७३३ ॥

याकूबप्रदितं सैन्यं प्रभुसेयापराह्मुद्यम् ।

साफं होसनखानेन संधिं यत्रे यदृच्छया ॥ ७३४ ॥

श्रुत्वा याकूबभूपालो मिलितं निजसैनिकम् ।

निन्दां यपलचिस्तानां संयकानां यकार सः ॥ ७३५ ॥

हरन्ति संपत्तौ वित्तं विपत्तौ विद्विगन्ति य ।

संयकाः सन्ति दुर्मांसास्तन्ममा न तु तस्कराः ॥ ७३६ ॥

शोशयकामिधं यन्धान्मीन्मद्वादसंयुतम् ।

मोचयित्वा स याकूबः काष्ठयादान्तरे ययौ ॥ ७३७ ॥

याकूबभूपमधिगम्य निरुन्मथ्यै

ते संयका न विदुषुर्दुर्मान्मेधाम् ।

चिन्तामणिं लुटितहस्ततलामिघानैः

भेलन्ति यानखाना शुलिकाग्रमण ॥ ७३८ ॥

याकूबे स्थिते गेयं विनगार नृपकनूयकः ।

हारगूत्रे खर्यं तिष्ठं मौनिकं विद्रुतं यथा ॥ ७३९ ॥

काष्ठयादान्तरे केचित्केचिप्रमत्स्यामिनः ।

प्रामत्सेयिद्विदंशयाः केचिन्मृगयन्तीरे ॥ ७४० ॥

एतं मतमानादाहृत्य राज्यं पर्यतमन्तरे ।

शोशयकेन कारिमाभिधतद्वया ॥ ७४१ ॥

शुद्धिश्च भगवत्पादौ निरुध्य हतनिधयः ।

नवपाशाश्च तचकोपी वरेण जनदुर्गमम् ॥ ७४२ ॥

कुङ्कुमपुष्पमालाभिर्भूषिताशेषमस्तकः ।
 मुगलो मद्यपानेषु निजं धीर्यं व्यक्तयत् ॥ ७१४ ॥
 कासिमखाननेतारं दृष्ट्वा हैदरचक्रकम् ।
 अथ काश्मीरलोकोपि तत्सेवनमशिथियत् ॥ ७१५ ॥
 अनेकलोकसंयुक्तं दृष्ट्वा हैदरचक्रकम् ।
 भीत्या कासिमखानोपि कारागृहे न्यवेशयत् ॥ ७१६ ॥
 अथ कासिमखानेन रुद्धे हैदरचक्रके ।
 काश्मीरलोकाः सर्वे ते दूरं जग्मुर्यनाम्तरम् ॥ ७१७ ॥
 एषात्र मिलिताः सर्वे ते निन्दां चक्रुरात्मनः ।
 परस्परं च संमग्न्य मतिं युद्धाय चकिरे ॥ ७१८ ॥
 योषित्पत्या विहीनेष्वम्ब्रह्महोनेष्वशर्यरी ।
 लोकपूर्णा तथा सेना राजहीना न शोभते ॥ ७१९ ॥
 इति निश्चित्य सर्वे ते लोका ययनमर्त्तिताः ।
 क्षणादानाययामासुर्योकूयं कृतनिश्चयाः ॥ ७२० ॥
 याकूषमागतं ध्रुव्या साक्षात्कासिमखानकः ।
 मुमारखाननामानं प्राहिणोत्तज्जिगीषया ॥ ७२१ ॥
 मुमारखानमायान्तं ध्रुव्या याकूषभूपतिः ।
 वभूय वज्रगन्नाहः सख्यमुद्भविषोर्यया ॥ ७२२ ॥
 कोदं मुमारखानादयो युष्मग्नेष्वकमेवकः ।
 एतेन सह योद्धव्यमिग्यूषुस्तस्य मन्त्रिणः ॥ ७२३ ॥
 त्यक्त्वा मुमारखानं तं विजयेभ्यस्तंस्थितम् ।
 मरगानमग्न्यमार्गेण अकार नगरं प्रति ॥ ७२४ ॥
 तस्मिन्प्रवर्तते शूर्यः साक्षाद्देवर्षीमयः ।
 माशिराजप्राप्तमहापुण्यवेदास्तमायया ॥ ७२५ ॥

चतुर्थो यज्ञसंदिग्धो ।

ज्ञानैः ज्ञानैर्दिने याते केवलज्ञानमियेष सा ।

ज्ञानैः ज्ञानैर्दिने याते केवलज्ञानमयस्य सा ।
तत्संगमादिनो संख्या ययौ स्थित्या क्षणान्तरम् ॥ ७१९ ॥

तत्संगमादिनो संख्या ययौ स्थित्यो ह्यनन्तम् ।
याकूपमायान्तमवेक्ष्य चन्द्रो हन्तस्थगद्गदयदूनिगीदयम् ।

याकूपमायान्तमघोरस्य चन्द्रो हस्तस्त्वग्निरुद्रश्चैव ।
एतेति नामप्रदमाफलस्य भीत्येयं पातोन्नतगणदेनाम् ॥ ३६ ॥

अत्राहं त्वं वाक्यं दृष्ट्वाप्यपि चरित्तुः ।
अत्राहं त्वं वाक्यं दृष्ट्वाप्यपि चरित्तुः ।

अध्यान्तरे स याकूषो दृष्टाभ्यामप्रभातौ ॥
नदाशियपुरस्थाने अस्वन्द मगतं द्रव्यान् ॥ ७६८ ॥

पुनपति रानि पाप्मे पुम्यनालिङ्गनानि

क्षिपति च निदिश पाणाप्रिरदं कामदेवे ।

पुस्तकालय

समस्तभूवि गणनां सिद्धिनादो समुप ॥ ७१९ ॥

सामं वृद्धाग्नये यावि दाया ययनमिनिवम् ।
सामं वृद्धाग्नये यावि दाया ययनमिनिवम् ॥

मार्गे वृद्धाग्नये यापि दद्यात् सर्वमग्नये ॥ ७३० ॥
विश्वेन मदता पुनो राजाहर्तृ ददात् ॥ ७३१ ॥

अन्तिः गुर्योदयार्थीषु रात्रिचक्रोद्गुमान्तरं ॥

अलिः शूर्योदयाधीनं तत्रिचक्रं शुद्धं
यागिमन्त्रागवोप्यागिद्वितीये निजमुदाहृतं ॥८७॥

पतिदत्तानामाभूमुगलौ धृतभंजितः ।
पतिमगलौ भवत्तु ।

पतिदत्तानामाभूत्पुण्यं धृतमादत्तम् ॥ ७३२ ॥
पश्यन्नुत्तमपुत्रायः शिवदत्तपुत्रेभ्यम् ॥ ७३३ ॥

अथवा नगरी नश्ये यद्यमवाप्तवाचकम् ।

जगपाल नगरी तर्पे यथमन्त्रानुसारेण ।
भवि जगत्प्राप्तकालेन वादमीरेतुमुपे तस्य ॥ ७३३ ॥

ततः ज्ञानिमग्नानेन एव वादसीत्तन्निबन्धम् ।

ततः कान्तिमत्तानेन रक्षा कारदत्तानेन
 बाणपुत्रिणो रोगदतो ईदृष्टवः ॥ ७३ ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ७ ॥

छोटी कृष्णा नाले मिथये वात्रिवायव्यदिशि
प्रधाने वा वायव्ये वात्रिमुखात्पश्चमे ॥ ७३५ ॥

सभा में यह कि साक्षरी राजस्थानीयों के
राजीव शुद्ध नैतिकता के साथ ही अपने

महाराष्ट्र सरकार
महाराष्ट्र सरकार

प्रातश्चण्डकरे प्रमौ कमलकोशोत्पाटनं तन्वति

प्रालेयध्रमवारिणाकुलतरं सोगोपयत्तं क्षणात् ॥ ७७६ ॥

जाते प्रभातसमये शशिनि प्रयाते

चास्तं क्षणादिनकरेण तमो निरस्नम् ।

याकूयभूपतिरतीय बभूव भीतः

सोभूय मुद्रलजनः सकलः समेतः ॥ ७७७ ॥

प्रातश्चलति याकूये यचना नगरान्तरम् ।

मुमुषू रात्रियुद्धेन रोषसंतप्तमानसाः ॥ ७७८ ॥

याकूयं चलितं ज्ञात्वा दृष्ट्वा मग्नं स्वसैनिकम् ।

स्वयं कासिमखानोपि निर्जंगाम जयोत्सुकः ॥ ७७९ ॥

येन येन स याकूयो मार्गेण चलितोभवत् ।

तेन तेन हि कासिमखानको निर्ययौ स्वयम् ॥ ७८० ॥

तस्य कासिमखानस्य बहुलोकसमावृतः ।

अलंमाशिरखानाख्यो बभूव चरणानतः ॥ ७८१ ॥

अलंमाशिरखानस्य तैलग्रामनिवासिनः ।

मित्रेण शंशचक्रेन युद्धमासीत्परस्परम् ॥ ७८२ ॥

फतेहखाननामाभूमुद्रलो बहुसैनिकः ।

नगरान्तररक्षार्थं सिकन्दरपुरस्थितः ॥ ७८३ ॥

युद्धं याकूयभूपालखानकासिमयोरभूत् ।

काश्मीरक्षितपापाणशरतोमरदायणम् ॥ ७८४ ॥

अथ काश्मीरलोकानां विरोध उदभूत्पुनः ।

राजाहमेव राजाहमिति कोलाहलान्वितः ॥ ७८५ ॥

विरोधमुत्थितं ज्ञात्वा सहायभ्रातृचोदितः ।

ययौ याकूयभूपालः काष्ठथाटान्तरं पुनः ॥ ७८६ ॥

चतुर्थी राजतरङ्गिणी

ततो यूमुषगानेन मोरमाह्वयेन च ।

संधिः कासिमग्नानस्य विदितो शरणार्थिना ॥ ७२३ ॥

तेन कानिमग्नानेन जालादीनमभूतः ।

यूमुषगानप्रमुग्धः प्रहिताद्यरणान्तिकम् ॥ ७२४ ॥

ज्यालालदीनमूपेन समस्ताद्यरणानताः ।

संमानेनाः सदा पिबेः तानयूमुषकादयः ॥ ७२५ ॥

कर्मोरेषु महाशीतम्पचितानेकमानवः ।

आपयावय हंसन्तो द्वितीय इय मुद्रलः ॥ ७२६ ॥

ततो यवनगणेषु पपात हिमसंततिः ।

पिबये विदिते भयः पुष्पगृष्टिरियाम्ययम् ॥ ७२७ ॥

याकूबमूपस्य हनघ्नस्य

रणाथ कुर्याण इयोपकारम् ।

पुष्पोत्कर्तैः संस्ठनसर्वमागो

यसन्तकालः प्रकटीकभूय ॥ ७२८ ॥

अथ याकूबमूपालः काष्ठवाटप्रदेशतः ।

आपयी मुद्रग्राज्जेतुं बहुलोकासमावृत्तः ॥ ७२९ ॥

तस्य कानिमग्नानोपि पार्तो युत्वा जिगीयसा ।

निर्वयावय हस्यभ्यध्याकुलीकृतमभूतः ॥ ७३० ॥

तयोर्थाकूबमूपालनानकानिमयोत्तमम् ।

क्षेत्रदेशे महायुद्धं शरपापाणवुर्दिनम् ॥ ७३१ ॥

अथ याकूबमूपालः प्रग्नानं नगरं प्रति ।

चकायलक्षितो मृत्वा मुद्रलैरनुपाधिभिः ॥ ७३२ ॥

धान्यराशिसमीपस्थं नगमाधिभ्यः दुर्गमम् ।

राकूबमूपः महासा मध्ये सह मुद्रलैः ॥ ७३३ ॥

निर्मलासितनुत्राणविम्बितार्कमरीचिमिः ।
 प्रकाशमन्धकारेपि बभूव वनगह्वरम् ॥ ७९८ ॥
 अनेकविगलल्लोकशोणितासवपूरिताः ।
 यभुस्तत्र शिरस्त्राणा यमस्य चपका इव ॥ ७९९ ॥
 अनेकक्षिप्तपापाणश्चूर्णोत्कृतमहीरुहाः ।
 पर्यतस्यापि कादमोरा उन्नतत्वं न संहिरे ॥ ८०० ॥
 मृतशोणितसंलितनिर्झराम्बुच्छलेन किम् ।
 अभयघमराजस्य क्रोडतः कुङ्कुमद्रवः ॥ ८०१ ॥
 इत्थं याकूयभूपालखानकासिमयोरभूत् ।
 युद्धं तन्मासमाधेन न जयो न पराजयः ॥ ८०२ ॥
 भद्रलखाननामापि खानकासिमचोदितः ।
 जगाम सयलां योद्धुं कादमोरान्पर्यतस्थितान् ॥ ८०३ ॥
 युद्धे संनिहिते तेषां मेधेराच्छादितो गिरिः ।
 म्लेच्छानामिध कुर्वद्भिः कालरात्रिसमानताम् ॥ ८०४ ॥
 रराज ध्वनिते मेधे विद्युन्मालातिचञ्चला ।
 जिह्वेय यमराजस्य स्यादुच्चगणतादिता ॥ ८०५ ॥
 धारासारजले मेधे चलिते निजसैनिके ।
 भद्रलग्ननामायं स्वर्गमार्गमथारुहत् ॥ ८०६ ॥
 श्रीरङ्गो नाम राजाभृञ्जलालदीनमेवकः ।
 सोऽपि तत्तममरं प्राप्य स्वर्गमार्गमशिभ्रियत् ॥ ८०७ ॥
 सदादिषपुरे दुर्गे कृत्या तिष्ठति मुद्रले ।
 ज्येष्ठदत्तनर्मापस्यः कादमोरैराश्रितो गिरिः ॥ ८०८ ॥
 तत्र संनिदिने युद्धे निर्ययुः शोणितापगाः ।
 यभूय संगमो यागां मद नया वितरुया ॥ ८०९ ॥

चतुर्थी राजतरङ्गिणी ।

योधक्षितदायमानच्छत्रस्वल्पा महाद्रुमाः ।
 तद्दृष्ट्वा मुमुर्खं युद्धमाप्तप्रोमाञ्जिता इव ॥ ८२६ ॥
 युद्धं बहुविधं कृत्या तुष्टं मुद्गलर्मनिकम् ।
 हयवर्तं मङ्गमालोक्य धातूषोभूदयावृणः ॥ ८२७ ॥
 मयोधचन्द्रमा मय्ये असौ घवनदादृणा ।
 कैवल्योद्दं कथं दातुं म्लेच्छगङ्गामामगतादे ॥ ८२८ ॥
 दायुषाया वयं यथाकृपः कैवल्योपचलस्ततः ।
 काष्ठयादन्तर्दं प्राप लज्जमानो दिने दिने ॥ ८२९ ॥
 जलालदीनमेवार्थं गते शूरुबन्धानवेः ।
 ज्ञाताभूमिर्मज्जकाः कदमीरेष्वधिकारवान् ॥ ८३० ॥
 विघाते विहिते तेन निर्वर्षी वरवती आनः ।
 अकौर इव क्षीतांशानुत्थं प्रति गच्छति ॥ ८३१ ॥
 कुर्वन्ममैकदा हितां यमिजं निजघेदमनि ।
 कण्ठे निचक्ष्य तामोर्ध्वं नगरं प्रापयत्नयत् ॥ ८३२ ॥
 यः कश्चित्पुण्यो मोहागमनिर्दिष्टं कर्तव्यमिति ।
 मनाहृतं महत्कष्टमवाप्स्यति न वीरायः ॥ ८३३ ॥
 एकादा घवनः कश्चिद्वपराधविनाहतम् ।
 कश्चिज्जमानं कदमीरे पुरं महविद्वलः ॥ ८३४ ॥
 निहतं पुरं सम्यगन्तर्धाय जलान्तरे ।
 न मया निहतः कश्चिदित्पूषे न शृणा कचः ॥ ८३५ ॥
 विज्जमानं पुद्गलेन तावत्तं मिजैवद्वजः ।
 उपाय देनुता केन कदमीरो निहतकचदा ॥ ८३६ ॥
 उपायं यवनवर्गं न मिव कश्चिन्मदा हनः ।
 यद्यपि निहतकचस्य कचगन्धः पुनः तिष्ठति ॥ ८३७ ॥

शंशचक्रादयो लोका मिर्जायूसुयघातया ।
 चेलुरुद्धयनप्रस्ताः इयेनस्येव कपोतकाः ॥ ८१४ ॥
 यूसुयखान आयाते मयात्कासीमखानकः ।
 निर्ययायुदिते सूर्ये चक्राहो विरहादिव ॥ ८१५ ॥
 मिर्जायूसुयखानस्य कश्मीरजनसंयुतः ।
 महदमीरनामामूरसदासेयनतत्परः ॥ ८१६ ॥
 मिर्जायूसुयखानेन जलालदीनभूपतेः ।
 फादमीरा बहयो लोकाः प्रहिताधरणान्तिकम् ॥ ८१७ ॥
 अथ याकूबभूपाल आययौ काष्ठचाटतः ।
 तथैव मुद्रलाजेतुं पतङ्गोभि यथा मदात् ॥ ८१८ ॥
 मिर्जायूसुयखानेन महदामिधसंयुतः ।
 हाजीमीरफनामापि ग्रहितस्तज्जिगीपया ॥ ८१९ ॥
 तस्याचलेभवत्सेना भुगलानां च भूतले ।
 ते उभे तुलया धृत्वा विधिवलमिधैक्षत ॥ ८२० ॥
 ययनैर्नम्रं भूमी फादमीरेभ्य नगोपरि ।
 अन्योन्यमनिकर्षं गन्तु शक्ता न तेमयन् ॥ ८२१ ॥
 सिंहनादोभयन्मध्ये सेनयोरुभयोस्तयोः ।
 लोकजिघत्सया शब्दो यमदृष्टोद्भवो यथा ॥ ८२२ ॥
 ततोभूत्तुमुलं युद्धं देयदानयभीषणम् ।
 मदायोधगुणप्राप्तनिकषीपलसंनिभम् ॥ ८२३ ॥
 फादमीरक्षितपायाणकम्पितानन्तपल्लवाः ।
 आग्न्युद्धं प्रुमा हृष्टा मयाशूतकरा इव ॥ ८२४ ॥
 मदायोधकृतानन्तमिहनादापदेशतः ।
 प्रान्दन्निषाभयस्तत्र पर्यंतोपि मयाकुलः ॥ ८२५ ॥

चतुर्थी राजतरङ्गिणी ।

योयक्षितराज्यातच्छ्रस्वन्धा महाद्रुमाः ।
 तदृष्ट्वा मुमुलं युद्धमासप्रोमाश्रिता इव ॥ ८२६ ॥
 युद्धं यदुपिधं हतया नुष्टं मुद्रलसैनिकम् ।
 स्वयलं मप्रमालोक्य याकूचोभूद्रयाकुलः ॥ ८२७ ॥
 मघोयचन्द्रमा मन्ये प्रस्तो ययनराद्रुणा ।
 केयलोहं कथं शक्तो म्हेच्छसङ्ग्रामसागरे ॥ ८२८ ॥
 ह्युक्तया स च याकूचः केयलोप्यचलत्ततः ।
 काष्ठपाटान्तरं प्राप लज्जमानो दिने दिने ॥ ८२९ ॥
 जलालदीनमेवार्यं गते यूमुषस्थानके ।
 स्नाताभूमिर्जयद्राकः कार्मीरेष्वधिकारपान् ॥ ८३० ॥
 विचारे विहिते तेन निर्वयी सचलो जनः ।
 चकोर इव शीतोशाशुदयं प्रति गच्छति ॥ ८३१ ॥
 कुप्यन्तमेकदा हिसां यमिर्जं निजयेदमनि ।
 पण्डे निषङ्ग्य तन्मांसं नगरं प्रत्यपन्मयत् ॥ ८३२ ॥
 यः कश्चित्पुरुषो मोहात्प्राणिहिसां करिष्यति ।
 पलाहसं महत्कष्टमपाप्स्यति न संशयः ॥ ८३३ ॥
 एकदा ययनः कश्चिदपराधयिनाहतम् ।
 कञ्जिञ्जघान कार्मीरं पुरुषं मदपिङ्गलः ॥ ८३४ ॥
 निहतं पुरुषं सत्यगन्तार्थं जलान्तरे ।
 न मया निहतः कश्चिदित्यूषे स गृया ययः ॥ ८३५ ॥
 विह्वलस्तकुटुम्बेन तासणं मिर्जंयद्रकः ।
 उपाच देवुना केन कार्मीरे निहतस्त्वया ॥ ८३६ ॥
 उपाच ययनस्ते च नैव कश्चिन्मया हतः ।
 यययं निहतस्तस्य कथन्धः कुत्र तिष्ठति ॥ ८३७ ॥

इत्थं कृतप्रतिज्ञेस्मिन् यवने मिर्जवद्धकः ।
 लोकानां क्षापयामास सरस्यन्तर्विलोक्यताम् ॥ ८३८ ॥
 सरस्यालोडिते सम्यक्कवन्धे निर्गतेपि च ।
 यवनस्यापराधोभूत्पुरुषं निम्नतस्तदा ॥ ८३९ ॥
 अपराधिनमालोक्य यवनं मिर्जवद्धकः ।
 शास्त्रोक्तेन विधानेन वृण्डं तस्य समादिशत् ॥ ८४० ॥
 ततो जलालदीनेन पृष्टो यूयुयसानकः ।
 उवाचानन्तकादमीरगुणानानतमस्तकः ॥ ८४१ ॥
 कदमीरदेशो विहितो विधाया
 स्वर्गस्य निर्माण इव द्वितीयः ।
 शेषः समर्थो रसनासहस्र-
 ह्वयेन चक्षुः न गुणांस्तदीयान् ॥ ८४२ ॥
 द्राक्षाफलानि क्षणमात्रेण द्यन्माधुर्यपूराणि विहाय यस्मिन् ।
 मृद्गारिलोकां ममूर्तं क्षयन्ति पियन्ति कान्ताधरपल्लवानि ॥ ८४३ ॥
 यत्राङ्गनानां सततं मुखानि विलासलोलक्षिपरम्पराणि ।
 चकासति क्षिप्रचलद्विरेकमालाधितानां च सरोरुहाणि ॥ ८४४ ॥
 हाहा तुषारं ध्वययत्यजस्रमिति च्छलाद्धस्तयुगे विधूय ।
 यस्मिन्नमीष्टं पतिलोकमध्ये नारी विलम्बं प्रकटो करोति ॥ ८४५ ॥
 अन्यपि मन्त्रिणस्तस्य जगदुर्जगतांश्चरम् ।
 चक्रपतिं न संख्याता गुणाः कदमीरसंमथाः ॥ ८४६ ॥
 यस्मिन्मगयतीं संध्या संध्यानां त्रितये सदा ।
 ददाति दर्शनं ग्रीष्मे सलिलागमनिर्गमैः ॥ ८४७ ॥
 यत्रामरेश्वरः साक्षादिममूर्तिधरो विभुः ।
 यर्धने शुक्लपक्षेऽर्धे कृष्णपक्षे च दीयते ॥ ८४८ ॥

चतुर्थी राजतरङ्गिणी ।

मगधानजयमग्निः स यत्र आग्नयन्ते नदा ।
 तेनधने पिबन्ते यस्य नाहापो यस्य हृदयते ॥ ८४९ ॥
 अथ जलालदीनोसौ भूपो कदमीरजान्गुजान् ।
 निर्वप्यो दशमायां च माहोरनगरात्मनम् ॥ ८५० ॥
 जलालदीनभूपालः कदमीरनगरात्मनम् ।
 भागदनुग्रहस्यामागसाद् सम्येनिकः ॥ ८५१ ॥
 भागदनुग्रहात्पामासीर्षादपद्यमान् ।
 पुषोप रयणेशनेन भूपो ब्राह्मणपालवान् ॥ ८५२ ॥
 ततो मातण्डमाधित्य गौमदानानि भूपतिः ।
 मुक्तानुयर्जयुक्तानि ब्राह्मणेभ्यः समार्पयत् ॥ ८५३ ॥
 द्राक्षादङ्गलासोदमप्यतालीपनान्वितम् ।
 कदमीरदेशमालोक्य मुक्तोप धरणीपतिः ॥ ८५४ ॥
 पितस्तालीरमाधित्य पदपतो नगरस्थितिम् ।
 जलालदीनभूपरय बभूवातीय बौनुकम् ॥ ८५५ ॥
 ज्येष्ठपदसमीपस्थे नानापुष्पोपसोभितम् ।
 मरु मीपदयतस्तस्य समत्कारो महानभूत् ॥ ८५६ ॥
 जलालदीनपादत्रयवित्रीकृतमस्तकः ।
 धरणं दारणीकर्तुं याकूषोपि समाययौ ॥ ८५७ ॥
 दारणाधिनमायातं याकूषं धरणानतम् ।
 मानमिहमदीपालसेयवं कृतयायूषः ॥ ८५८ ॥
 देशान्तरं समासाद्य चक्रयतिसमर्पितम् ।
 सुखं यथाह याकूषो मानसिहपदानतः ॥ ८५९ ॥
 जलालदीनभूपालो हृष्टा कदमीरमण्डलम् ।
 देशं यूगुपसानाय दद्या देशान्तरं ययौ ॥ ८६० ॥

मिर्जायूसुयखानोसौ नृपसेवविचक्षणः ।

देशं ररक्ष निःशेषमादेशेन विशेषतः ॥ ८६१ ॥

श्रीमञ्जलालदीनेन मिर्जायूसुवरोपतः ।

विहितः काजिआलाख्यः कश्मीरेष्वधिकारवान् ॥ ८६२ ॥

वार्षिके दौकिते तेन मिर्जायूसुवसेवकाः ।

अधिकारविहीनास्ते गृहे प्राधुर्णिका इव ।

न दत्तं तेन कस्मैचिन्न भुक्तं स्वयमेव वा ॥ ८६३ ॥

किंतु राशीकृतं धान्यं हत्वा स्वर्णमिवागुना ।

लोका यूसुयखानस्य काजिआलेन भर्त्सिताः ॥ ८६४ ॥

बभूवुः क्षुधयाक्रान्ता निदायेतेव चातकाः ।

धान्यं राशीकृतं हृष्टा काजिआलेन वार्धितम् ॥ ८६५ ॥

आययावथ कश्मीरलोकस्तद्धरणेच्छया ।

दुष्टेन काजिआलेन द्रविणेन व्ययीकृते ॥ ८६६ ॥

अथ मुद्गललोकस्य विरोधोभूत्परस्परम् ।

घाता यूसुयखानस्य मिर्जायाद्वारकोकरोत् ॥ ८६७ ॥

संधि कश्मीरलोकेन काजिआलजिघांसया ।

विधाय विविधं युद्धं काजिआलोचलत्तदा ॥ ८६८ ॥

पर्यतारोहणादभ्ये मृते स्वर्गं च सोगमत् ।

हसैन्येगनामाभूञ्जलालदीनसेवकः ।

विधाय समरं सम्यग्जीवन्प्रत्याययौ च नः ॥ ८६९ ॥

चित्तं विधाय कुटिलं यदनेन चित्तं

संरक्षितं तु रिपुभिः खलु भक्षितं तत् ।

हा संदृतं कथमिति प्रकटप्रहाम-

मस्नोकशांकरहितं यदति स्म लोक ॥ ८७० ॥

येन यत्सेचितं विस्रं यञ्जयित्वा कृषीषलान् ।

तत्सर्वं निजलोकेभ्यो मिर्जायाद्गारको ददौ ॥ ८७१ ॥

जलालदीनभूपालपादसेवापराङ्मुखाः ।

जगद् मिर्जायाद्गारो राज्यं कदमोरमण्डले ॥ ८७२ ॥

तद्गद्गा भायिस्वहाममीतिचञ्चलमानसाः ।

ततः समस्तकाश्मीरा दादौति जगदुज्जनाः ॥ ८७३ ॥

इत्थं निशम्य चरितं यथनस्य तस्य

जलालदीनवृषतिः सदृशा जगाम ।

रोपेण यद्वकटकं कटकं विसार्यं

धूर्णीचकार च स पर्यंतदुर्गमार्गम् ॥ ८७४ ॥

ततो जलालदीनेन बहुल्लोकसमन्वितः ।

धीमण्डेयफरीदाख्यः प्रदितस्तज्जिगीरया ॥ ८७५ ॥

एव दरोह ततो हस्तिगंजपर्यंतमस्तकम् ।

उदयाद्रिमिष प्राताः साक्षाद्गारस्सारथिः ॥ ८७६ ॥

तस्मिन्नयसरे मिर्जायाद्गारो निजसेयकैः ।

आप्य दूरपुत्रमार्गं निहतो द्रोहकर्मणा ॥ ८७७ ॥

हतं तं परितं दृष्ट्वा जम्बूकाद्यादित्यामिवम् ।

स्यामिद्रोहोति धूर्तस्य सदृशा जगदुज्जनाः ॥ ८७८ ॥

आयात एव भगवानिदं यत्रयतीं

पूजाघनेकपिधिना च मया विधेया ।

इत्याकलय्य स उपायनमन्दियुक्तिं

याद्गारगजे रचितपात्रिज्जीवितेन ॥ ८७९ ॥

मिर्जायाद्गारके तस्मिन्निहने निजसेयकैः ।

ततः दोषफरीदाख्यः स प्राप नगरागतरम् ॥ ८८० ॥